

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turzovka
na obdobie 2024-2028 s výhl'adom
do roku 2031**

MESTO TURZOVKA

**Otvorené mesto občanom, mestom , kde budú ľudia žiť
s radosťou a spokojnosťou**

MESTO TURZOVKA

STRED 178

023 54 TURZOVKA

SEPTEMBER 2023

Obsah materiálu

Úvod - základné východiská

- z histórie mesta Turzovky a osobnosti mesta
- partnerstvá

1. Všeobecná úvodná časť

- 1.1 Nové prístupy a legislatívne pozadie tvorby PHSR
- 1.2 Proces spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta
- 1.3 Príprava tvorby dokumentu, harmonogram a schválenie vstupnej správy

2. Prípravné práce, personálne a organizačné zabezpečenie

- 2.1 Príprava tvorby dokumentu, harmonogram a schválenie vstupnej správy
- 2.2 Metodika spracovania - analýza potreby a impulzy pre spracovanie PHSR 2024+
- 2.3 Odhad potreby zdrojov potrebných pre tvorbu PHSR

A n a l y t i c k á č a s ť

- 2.4 Analytická a prognostická fáza tvorby PHSR 2024+
- 2.5 Využívanie vnútorného potenciálneho územia: (cestovný ruch a turizmus)
 - a.) Prírodné zvláštnosti:
 - b.) Geologické a klimatické podmienky v regióne
 - c.) Prírodné a geografické aspekty regiónu
 - d.) Geologická stavba
 - e.) Prírodné a surovinové zdroje
- 2.6 Hydrologické pomery územia Kysúc
- 2.7 Flóra a fauna v regióne Kysúc
- 2.8 Pôdny fond v katastri mesta a regiónu

3. Ľudské zdroje

- 3.1 Demografická situácia, dynamika vývoja, historický a očakávaný vývoj
 - 3.1.1 Kľúčové faktory príčin demokratického vývoja
 - 3.1.2 Sčítanie obyvateľov domov a bytov v roku 2021 (ďalej iba SODB 2021)
 - 3.1.3 Štruktúra obyvateľov podľa národnosti
 - 3.1.4 Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania
 - 3.1.5 Vzdelanostná štruktúra
 - 3.1.6 Regionálny trh práce
 - 3.1.7 Faktory charakterizujúce zamestnanosť v regióne

3.2 Vybavenosť bytov a domácnosti (ďalej iba SODB 2021)

- 3.2.1 Vybavenosť bytov a domácnosti
- 3.2.2 Vybrané ukazovatele bytov s domov
- 3.2.3 Zdroje energie, vykurovanie a zásobovanie vodou

3.3 Regionálny trh práce

- 3.3.1 Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity
- 3.3.2 Zamestnanosť a nezamestnanosť v regióne
- 3.3.3 Základné ukazovatele miery nezamestnanosti na regionálnej úrovni
- 3.3.4 Základné ukazovatele miery nezamestnanosti v meste Turzovka
- 3.3.5 Faktory ovplyvňujúce zamestnanosť v regióne
- 3.3.6 SWOT analýza – Ľudské zdroje

3.4 Kultúrne a spoločenské zdroje v meste

- 3.4.1 Kultúrny a spoločenský život v meste
- 3.4.2 Záujmové spolky, združenia a organizácie
- 3.4.3 Historické, sakrálné a kultúrne pamiatky
- 3.4.4 Pútnické miesta v Turzovke a regióne
- 3.4.5 Cestovný ruch, pútnický a vidiecky turizmus
- 3.4.6 Významné pešie trasy – pešia turistika a cykloturistika
- 3.4.7 Lyžiarske bežecké trasy v regióne
- 3.4.8 Rozhľadne v regióne
- 3.4.9 Kategorizácia lokality – Kysuce
- 3.4.10 SWOT analýza podmienok rozvoja CR v regióne
- 3.4.11 Faktory ohrozujúce aktivity turizmu v regióne – riziká

4. Sociálna infraštruktúra

- 4.1 Sociálne služby v meste – legislatívny rámec
 - 4.1.1 Úsek sociálnych vecí mestského úradu
 - 4.1.2 Sociálna oblasť – rozpočet mesta na rok 2023

4.2 SWOT analýza – sociálna oblasť

- 4.2.1 Občianska vybavenosť v meste
- 4.2.2 Primárny, sekundárny a terciárny sektor
- 4.2.3 Ostatné služby v meste
- 4.2.4 Dopravná infraštruktúra mesta
- 4.2.5 Železničná doprava
- 4.2.6 Informačné a komunikačné siete v meste
- 4.2.7 Rozvodné siete v meste
- 4.2.8 Plynofikácia a rozvody tepla
- 4.2.9 Pošta a telekomunikácie
- 4.2.10 Rozvody vody a kanalizácie
- 4.3 Šport v meste
 - 4.3.1 Financovanie športových aktivít v roku 2023

4.4 Zdravotníctvo: zdravotné služby v meste – ambulancie

- 4.5 SWOT analýza – zdravotníctvo
- 4.6 Ostatné zdravotné služby v meste

5. Školstvo vzdelávanie a mimoškolská činnosť

- 5.1 Historické míľniky Spojenej školy Juraja Thurza
- 5.2 Vývoj počtu žiakov v meste Turzovka a pôsobnosti SŠÚ
- 5.3 Organizačné zložka – Materská škola (MŠ – Šárky)
- 5.4 Organizačná zložka – Základná umelecká škola (ZUŠ)
- 5.5 Organizačná zložka SŠ – základná škola Turzovka – Bukovina
- 5.6 Organizačná zložka – Centrum voľného času (CVC)
- 5.7 Gymnázium Turzovka
- 5.8 Spojená škola internátna sv. Jozefa
- 5.9 SWOT analýza : školstvo a školské zariadenia
- 5.10 Financovanie

6. Odpadové hospodárstvo, životné prostredia a nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka

- 6.1 Odpadové hospodárstvo
- 6.2 Triedenie tuhého komunálneho odpadu (TKO)
- 6.3 Recyklácia komunálneho odpadu
 - 6.4 Životné prostredie
 - 6.5 Čistota ovzdušia – klimatické podmienky
 - 6.6 Voda – podzemné vody
 - 6.7 Pôda
 - 6.8 Rastlinstvo a živočíšstvo
- 7. Ochrana prírody – NATURA 2000
- 8. NUS – nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky
 - 8.1 Globálny rámec
 - 8.2 Turzovka – bilancia skleníkových plynov
 - 8.3 Základné znečisťujúce látky do ovzdušia pred opatreniami
 - 8.4 Základné znečisťujúce látky do ovzdušia po opatreniach
 - 8.5 SWOT analýza environmentálneho prostredia mesta Turzovka

S t a t e g i c k á č a s ť

- 9. Správa EX – POST: Hodnotenie PHSR mesta Turzovka za obdobie 2016 – 2020, s výhľadom do roku 2023
 - 9.1 Úvodné informácie a sumarizačné zhodnotenia hodnotiacej správy
 - 9.2 Sumárny prehľad financovania realizovaných aktivít
- 10. **Programová časť**
 - 10.1 Prehľad prorít, strategických a špecifických cieľov
 - 10.2 Prehľad prioritných oblastí a špecifických cieľov PHSR 2021+ ŽSK
 - 10.3 Monitoring, realizačná časť dokumentu
 - 10.4 Vízia strategického dokumentu mesta
 - 10.5 Plán aktivít PHSR mesta Turzovky 2024+
 - 10.6 Akčný plán PHSR mesta Turzovky 2024+ na obdobie 2024 – 2025
 - 10.7 Finančný rámec PHSR mesta Turzovka 2024+
 - 10.8 Odporúčania pre Úsek výstavby MsÚ Turzovka
 - 10.9 Podporné (pomocné) aktivity k splneniu cieľov a vízie
 - 10.10 Podporné (pomocné) aktivity k splneniu cieľov a
- 11. **Realizačná a monitorovacia fáza projektu**
 - 11.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie spracovania PHSR
 - 11.2 Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR
 - 11.3 Plán hodnotenia PHSR

12. Záver

Prílohy:

- Príloha č. 1 Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu mesta
- Príloha č. 2 Zoznam použitých skratiek v dokumente
- Príloha č. 3 Zloženie pracovných skupín a proces spracovania dokumentu PHSR
- Príloha č. 4 Zoznam použitých zdrojov pri tvorbe PHSR. (literatúra: odborná, časopisecká, internetové zdroje)
- Príloha č. 5 Fotodokumentácia nosných aktivít z predchádzajúceho PHSR

Zoznam tabuliek:

tabuľka číslo:

- 1.) Vývoj počtu obyvateľov v meste Turzovka k 31.12. kalendárneho roka
- 2.) Sobášnosť a rozvodovosť v meste Turzovka od r.2013
- 3.) Demografický vývoj v meste Turzovka: 2014 - 2022 a migračného salda
- 4.) Pohyb obyvateľstva v okresoch Čadca a K.N Mesto (komparácia)
- 5.) Počty žiakov a detí zapísaných k 01.09 kalendárneho roka do ZŠ a MŠ Tka
- 6.) Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity
- 7.) Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia k 01.01.2021
- 8.) Štruktúra obyvateľstva podľa štátnej príslušnosti
- 9.) Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu
- 10.) Štruktúra obyvateľov podľa národnosti
- 11.) Štruktúra obyvateľov podľa materinského jazyka
- 12.) Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania
- 13.) Štruktúra obyvateľov podľa najvyššieho stupňa vzdelania
- 14.) Počet domov podľa typu domu
- 15.) Štruktúra domov podľa obdobia výstavby
- 16.) Štruktúra domov podľa obdobia poslednej rekonštrukcie
- 17.) Vybavenie domácnosti vodovodnou a plynovou prípojkou
- 18.) Štruktúra bytov podľa formy vlastníctva
- 19.) %-podiel domácnosti podľa zdroja energie na vykurovania
- 20.) %-podiel domácnosti podľa typu kúrenia
- 21.) %-podiel domácnosti podľa zásobovania vodou
- 22.) Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity
- 23.) %-zastúpenie obyvateľov podľa súčasnej ekonomickej aktivity
- 24.) %-podie obyvateľov podľa postavenia zamestnancov
- 25.) Základné ukazovatele miery nezamestnanosti (údaje k 31.12,k,r,)
- 26.) Základné ukazovatele miery nezamestnanosti v meste Turzovka
- 27.) podielové zastúpenie obyvateľov (v %-ách) podľa postavenia zamestnancov
- 28.) Fyzické osoby (FO) a živnostníci (SZČO) v meste Turzovka
- 29.) Právnické osoby (PO) meste Turzovka
- 30.) Počty zamestnávateľských subjektov v okrese Čadca 2019 -2021 podľa ekonomických činnosti SK NACE Rev 2
- 31.) Živnostníci podľa vybraných ekonomických činnosti SK NACE Rev 2
- 32.) Počty zamestnávateľských subjektov v okresoch: Čadca, Kys. N. Mesto a Žilina
- 33.) Počty zamestnávateľských subjektov v okresoch: Čadca, K.N.Mesto a Žilina
- 34.) Saldo pracovnej mobility podľa trvalého bydliska a pohlavia
- 35.) Hodnota indikátorov kariérnej úrovne podľa trv.bydliska a pohlavia
- 36.) Index starnutia (IS) v Turzovke
- 37.) Vývoj počtu žiakov v meste Turzovka a pôsobnosti SŠÚ

- 38.) Vývoj medziročných indexov počtu žiakov
- 39.) Vývoj počtu detí v MŠ Turzovka – Šárky
- 40.) Počty študentov na Gymnáziu v Turzovke od r. 2018 – 2023
- 41.) Počty študentov na Gymnáziu v Turzovke od r. 2008 – 2013
- 42.) Finančné náklady – školstvo 2018 -2023
- 43.) Množstvo vyseparovaného odpadu za 2018 - 2022
- 44.) Subjekty zabezpečujúce odvoz separovaného TKO r. 2018 - 2022
- 45.) Sumárny prehľad druhov odpadov v meste Turzovka za 2020 – 2022
- 46.) Kalkulácia výšky poplatku na odvoz TKO
- 47.) Podiel vytriedenia odpadu v meste Turzovka za obdobie 2018 – 2022
- 48.) Miera vytriedenia a zhodnotenia odpadu v meste Turzovka za obdobie 2019 – 2022
- 49.) Porovnanie miery triedenia KO krajských miest SR za rok 2022
- 50.) Štruktúra zložiek KO v Žilinskom kraji za obdobie 2017 – 2021
- 51.) Počet zdrojov znečistenia ovzdušia – vybrané okr. ŽA kraja 2018
- 52.) Emisie základných znečisťujúcich látok (t/rok) v ovzduší
- 53.) Štruktúra poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy
- 54.) Zastúpenie pôdných druhov v susedných okresoch
- 55.) Rozdelenie ÚEV
- 56.) Prehľad spotreby energie a tvorby CO₂ v meste Turzovka
- 57.) Zníženie energetickej náročnosti budov miestnej samosprávy
- 58.) Základné znečisťujúce látky do ovzdušia pred opatreniami
- 59.) Základné znečisťujúce látky do ovzdušia pred opatreniami
- 60.) Členenie výdavkov na realizované aktivity

ÚVOD – ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ

➤ VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

➤ ORGANIZÁCIA PRÍPRAVNÝCH PRÁČ

Z HISTÓRIE MESTA TURZOVKA A OSOBNOSTI MESTA

Aktuálne najstaršie doklady o osídlení územia Kysúc možno situovať do obdobia neolitu, t.j. obdobie cca 3 200 až 1 800 rokov pred našim letopočtom. Viac archeologických nálezov pochádza z neskorej doby bronzovej (ľud lužickej kultúry). Stopy slovanského osídlenia možno datovať do 9. storočia. V druhej polovici 11. storočia sa územie terajších Kysúc stalo súčasťou Uhorského kráľovstva. Je potrebné zdôrazniť fakt, že väčšina archeologických nálezov bola objavená na dolných Kysuciach (terajší okres. K.N.Mesto). Do polovice 16. storočia sa okrem Krásna nad Kysucou na Horných Kysuciach neuvádza meno žiadnej inej osady.

Prvá písomná zmienka o trvalom osídlení územia neskoršej Turzovky pochádza z čias valašského osídľovania regiónu z roku 1580, kedy sa v prameňoch spomína osada Predmier („locum Predmér“). Na mieste osady bola v roku 1598 bytčianskym zemepánom Jurajom Thurzom založená Turzovka. 21. februára 1602 vydal zemepán pre dedičného richtára Adama Boneca a 40 valachov lokačné privilegium, v ktorom mu stanovil podmienky usadenia nových osadníkov, určil hranice novej obce a jej obyvateľom prikázal, čo najskôr postaviť kostol a faru.

Počas 17. storočia sa Turzovka nazývala tromi názvami : Turzovka (v prameňoch sa uvádza v rôznych formách napr. Turzowa, Turzovilla, Turzofalva, Turzowka a pod.), Predmier i Kysuca. Názov Predmier sa ako označenie Turzovky udržal približne do polovice 18. storočia. Po vymretí Turzovcov v roku 1626 pripadlo bytčianske panstvo Mikulášovi Esterháziom, no ten dal panstvo do zálohu Iľsháziovcom, ktorí jednotlivé obce panstva prenajímali iným šľachticom. Tak sa stalo, že Turzovka v druhej polovici 17. storočia patrila Iľsháziovcom a neskôr Jurajovi Berénimu. Ešte v priebehu prvej polovice 18. storočia pripadla opäť Esterháziom, ktorí bytčianske panstvo v roku 1868 predali Židovi Leopoldovi Popperovi. Farnosť Turzovka patrila pod farnosť Bytča do roku 1694. Od svojej samostatnosti patrila farnosť Turzovka k najväčším v Nitrianskej diecéze. Dňa 18.02.2008 vznikla Žilinská diecéza a farnosť Turzovka bola začlenená ako súčasť dekanátu Čadca do tejto diecézy.

V septembri 1849 vznikol nový okres Turzovka, ako jeden z viacerých vo vtedajšej Trenčianskej stolici. Štatút obce získala Turzovka 22.11. 1873, odkedy používa súčasný názov Turzovka. Postupne v roku 1889 získala novú obecnú pečať, v roku 1870 bol zriadený Poštový úrad, v roku 1890 Dobrovoľný hasičský spolok a v roku 1904 telegrafná stanica. Významným medzníkom bolo postavenie železničnej trate Čadca – Makov, sprevádzkovej 9.7. 1914 a napojenej na významný medzinárodný železničný ťah Košicko – bohumínskej železnice. Po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie a vzniku Česko-slovenska, bola Turzovka veľkou a ľudnatou obcou. Pri sčítaní v roku 1938 tu žilo 11 030 obyvateľov. Medzivojnové obdobie bolo významné kvôli zmenám administratívneho členenia, kedy bola Turzovka začlenená do Čadčianskeho okresu. Po druhej svetovej vojne bola Turzovka do roku 1954 najväčšou slovenskou obcou s takmer 14 000 obyvateľmi. V roku 1954, kedy bola Turzovka rozdelená na

4 samostatné obce (Turzovka, Klokočov, Korňa, Dlhá nad Kysucou), išlo o najľudnatejšiu obec v republike. Štatút mesta bol udelený 10.XII.1967 a bol priznaný od 1. januára 1968.

A.) Významné osobnosti Kysúc

Významné osobnosti, ktoré sa narodili, resp. pôsobili v Turzovke v Turzovke:

- **Dvorín Ferdinand:** 1901 – 1970, verejný činiteľ a publicista.
- **Haranta Ján:** 1909 – 1983, kňaz, spisovateľ a prekladateľ. Svoje básne uverejňoval v rôznych časopisoch, bol príslušníkom katolíckej moderny.
- **Hoffman Armín:** 1874 – 1944, lekár, vynálezca a osvetový pracovník.
- **Janota Dušan Demeter:** 1922 – 1997, publicista, pamiatkar a ekolog.
- **Jašík Rudolf:** 1919 – 1960, spisovateľ. Venoval sa literárnej tvorbe.
- **Kocúr Ján:** 1887 – 1948, krajský pracovník a publicista .
- **Lacko Ján st.:** 1800 – 1849, kňaz a osvetový pracovník.
- **Rudinský Jozef:** 1891 – 1972, právnik, politik a redaktor.
- **Ružička Ján Nepomucký Mikuláš (Ruzsicska):** 1811 – 1881, kňaz a pedagóg.
- **Štefan Barčák** - ľudový rezbár, narodený v Turzovke. Motívom jeho prác boli spomienky na Kysuce.
- **Bielek Jozef :** 1830-1898, publicista, kňaz..
- **Hnitka Jozef :** 1913-1992, novinár, spisovateľ.

Zo súčasných žijúcich osobností možno spomenúť: Dlhopolček František (kariérny diplomat), Kadura Anton (ľudový rezbár), Kopková Darina, (akademická maliarka), Švábik Gustáv (sochár), Záhradníková Helena (folklórna speváčka) a Zimka Ondrej st. (výtvarník) , Zimka Ondrej ml..

Ostatné významné osobnosti, ktoré v Turzovke pôsobili

- **Ďurčanský Demeter:** 1855 – 1922, od r.1898 do 1908 farár a dekan v Turzovke, kňaz, pedagóg a národno – kultúrny pracovník
- **Točík Karol st.:** 1890 – 1960, kňaz, historik a publicista. Postavil kostol v Klokočove a bol spoluzakladateľom Útulne sv. Jozefa (1940) pre telesne postihnuté deti a opustených starých ľudí.. V Turzovke pôsobil v rokoch: 1918 – 1959,
- **Tagán – Tagányi Fraňo:** 1816 – 1894, kňaz, národno osvetový pracovník a spoluzakladateľ Matice Slovenskej. V Turzovke pôsobil v rokoch: 1849 – 1883.

PARTNERSTVÁ

Mesto Turzovka dlhodobo vyvíja snahu o partnerskú spoluprácu s okolitými mestami. Zámer týchto partnerstiev je koncentrovaný najmä do výmeny skúsenosti s prácou vo verejnej správe, konzultácii možností o spoločných postupoch pri podávaní projektov a budovaní trvalo udržateľného rozvoja miestnych regiónov.

Osobitným atribútom týchto partnerstiev je najmä podpora medzinárodnej spolupráce a budovania povedomia európskej jednoty, so zámerom rozvíjania medziľudských vzťahov.

V snahe zabezpečenia týchto zámerov je spolupráca prioritne orientovaná najmä do spoločenských (športových a kultúrnych) vzťahov, ale perspektívne aj do možnosti priemyselno – obchodnej spolupráce.

Momentálne má mesto Turzovka uzatvorené dohody o spolupráci s:

Mesto Kety Poľská republika	Mesto Frýdlant n/Ostravicí Česká republika	obec Győrújbarát Maďarská republika
		
od: 26. novembra 2003	od: 02. mája 2005	od: 09. októbra 2014

Mesto Turzovka je súčasťou:

a.) **Medzinárodné spoločenstvo: Euroregión Beskydy**

Euroregión združuje mestá a obce slovenskej, českej a poľskej časti Beskýd, (zo Slovenska je do Euroregiónu zapojených viac ako 70 slovenských miest a obcí). Základnou myšlienkou Eurospoločenstva je vyhľadávanie alternatív regionálneho rozvoja a spolupráce v jednotlivých oblastiach v kompetencii verejnej správy. Aktivity Euroregiónu Beskydy sú smerované najmä do spoločných športových, či kultúrnych podujatí. Okrem toho je pozornosť zameraná do výmeny informácií a vytvárania možností cestovného ruchu, či niektorých foriem turizmu.

b.) **Združenie miestnych obcí: Mikroregión Horné Kysuce**

Mikroregión vznikol 5.11.2003 a iniciátorom a spoluzakladateľom bolo mesto Turzovka. Aktuálne je členom združenia 9 obcí Horných Kysúc. Združenie predstavuje historicko – geografické späté obce a zámerom je aktivizovanie obcí formou regionálnej spolupráce zabezpečovať rozvoj subjektov tohto združenia. Jeho súčasťou je mesto Turzovka a obce Makov, Korňa, Klokočov, Podvysoká, Staškov, Olešná, Vysoká nad Kysucou a Dlhá nad Kysucou. Obce mikroregiónu navzájom medzi sebou spolupracujú, aby zabezpečili hospodársko socio – ekonomický rast hornokysuckého regiónu. Spolupracujú v oblasti školstva, ekonomiky, životného prostredia, podpory cestovného ruchu a kultúr ako aj implementáciu spoločných projektov, ktoré prinášajú nadväzovanie nových vzťahov, výmenu skúseností a zručností.

c.) **Miestna akčná skupina (MAS) Zem palatína Juraja Thurzu**

MAS Zem palatína Juraja Thurzu vznikla spojením dvoch občianskych združení verejno – súkromného partnerstva ako bolo MAS Bytčiansko a MAS Javorníky - Hričov. Z obcí Mikroregiónu Horných Kysúc sú súčasťou miestnej akčnej skupiny obce ako Makov, Korňa, Vysoká nad Kysucou a mesto Turzovka. Pôvodne MAS Bytčiansko, do ktorej mesto Turzovka a obce mikroregiónu vstúpili v roku 2015, vznikla 31.10.2013 so zainteresovanými obcami : Bytča, Štiavnik, Hvozdnica, Jablonové, Kolárovice, Petrovice, Predmier, Maršová – Rašov, Hlbokú nad Váhom a Súľov – Hradná. Miestna akčná skupina Zem palatína Juraja Thurzu je

dobrovoľné, verejnoprospešné združenie fyzických a právnických osôb s poslaním naplniť spoločnú Integrovanú stratégiu rozvoja regiónu do roku 2020

d.) Projektové partnerstvá

Cezhraničná spolupráca predstavuje aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľstva, ako aj inštitúcií na oboch stranách spoločnej hranice, alebo spoločných hraníc. Cieľom takejto spolupráce je umožniť obyvateľom zlepšenie ich života tým, že okrem zámerov na socio - ekonomický rozvoj územia môžu samostatne rozvíjať aktivity v tomto smere aj s partnermi z prilahlých oblastí susedských štátov pri vzájomnom rešpektovaní vnútorných podmienok a zahranično-politickej orientácie štátu. Mesto Turzovka má okrem partnerských miest aj projektových partnerov, s ktorými implementovalo viacero projektov na obidvoch stranách hranice so zámerom podpory cestovného ruchu, ekonomického rozvoja, vzájomnej výmeny skúseností, či nadväzovaniu nových spoločenských vzťahov. Cezhraničná spolupráca predstavuje pre mestá a obce vynikajúci prostriedok ako zabezpečiť regionálny rozvoj územia a prispieť tak k jeho napredovaniu

Mesto Porabka Poľská republika	Obec Metylovice Česká republika	Obec Staré Hamry Česká republika
		
Región Beskydy Česká republika	Mesto Frýdek – Místek Česká republika	Beskydské informačné centrum Česká republika
		

VŠEOBECNÁ – ÚVODNÁ ČASŤ:

1.1. Nové prístupy a legislatívne pozadie tvorby PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Turzovka na obdobie 2024 – 2028 s výhľadom do roku 2031 (ďalej len „PHSR mesta Turzovka“, resp. „PHSR“) patrí medzi základné – kľúčové dokumenty mesta. Zároveň predstavuje kľúčový strednodobý dokument, ktorý usmerňuje ďalší hospodársky, ekonomický a sociálny rozvoj mesta. Dokument zároveň plní úlohu programovacieho dokumentu pre implementáciu Európskych štrukturálnych a investičných fondov na lokálnej úrovni pre obdobie rokov 2024 – 2028, resp. do roku 2031. V uvedenom časovom období 2024 – 2031, predstavuje rozhodujúci nástroj pre implementáciu implementácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja a implementácie Národného investičného plánu SR a je nástrojom formulovania a implementácie SMART, teda inteligentných/rozumných integrovaných

rozvojových stratégií mesta s využitím inovatívnych prístupov pre efektívnejšie zabezpečenie kvality života nielen pre občanov mesta, ale aj pre návštevníkov .

Zámer PHSR mesta Turzovka vychádza z potreby poskytnúť komplexný pohľad na súčasný stav a perspektívy a šance mesta v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanoviť strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti rozvoja mesta ako celku. Vyjadriť predstavu o smerovaní mesta, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, príp. rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a pod.

Pri spracovaní dokumentu boli zohľadňované už existujúce programové a plánovacie dokumenty na nadnárodnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni.

Cieľom PHSR mesta Turzovka na nové programovacie obdobie je vypracovanie programu a najmä identifikácia potrieb na definovanie cielených opatrení navrhnutých pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta. Mesto je prirodzeným sociálno – ekonomickým centrom mikroregiónu Horné Kysuce a teda realizované aktivity budú využívané aj obyvateľmi tohto mikroregiónu, ako aj návštevníkmi mesta. Spracovanie dokumentu je iniciované samosprávou mesta, ale snahou je jeho vypracovanie formou spolupráce, či partnerstva verejného a tretieho sektora. Na spracovaní sa budú podieľať jednotlivé odborné útvary MsÚ Turzovka, komisie MsZ, organizácie, ktorých zriaďovateľom je samospráva (mesto), erudovaní zamestnanci štátnych, či verejných inštitúcií, mesta a regiónu Kysúc. Základným zámerom projektovaných úloh je synergovanie výstupov za účasti kľúčových subjektov, ktoré pôsobia na území mesta, resp. regiónu. Vypracovanie materiálu prispeje k vyváženému rozvoju mesta v rámci existujúcich podmienok, tak aby sa zvýšila atraktivita mesta pre občanov, návštevníkov, podnikateľské subjekty, či potenciálnych investorov.

Strategický dokument mesta zároveň poskytuje kvalifikované východiská pre programové rozpočtovanie mesta a následný monitoring a hodnotenie v zmysle zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších zmien a noviel.

Obsah a základné prístupy k tvorbe PHRSR upravuje zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v platnom znení, ako aj metodika tvorby dokumentu,

Strategický materiál mesta na nové programovacie obdobie PHSR 2024+ vychádza z dokumentu „PHSR mesta Turzovky na obdobie 2016 – 2020, s výhľadom do roku 2024+“ Nový programovací dokument akcentuje najmä pokračovanie v prioritných oblastiach, ktoré pracovný tím vyšpecifikoval ako nadväznú a zameranú na najdôležitejšie oblasti života občanov mesta..

Tento dokument bude na základe výsledkov ročného hodnotenia výsledkov priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný. **Vypracovaním PHSR mesto splní jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie – princíp programovania**

1.2. Proces spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta

Zloženie pracovných skupín, rozhodnutie o začatí prípravných prác a vypracovanie vstupnej správy je v prílohe č. 3 tohto materiálu.

1.3. Základné východiská procesu spracovania PHSR mesta Turzovka

Základné východiská pre spracovanie dokumentu pri spracovaní dokumentu PHSR boli brané na zreteľ tieto základné, platné relevantné koncepčné dokumenty na všetkých hierarchických úrovniach.

Lokálna úroveň :

- Programový rozpočet mesta
- Program hospodárskeho regionálneho a sociálneho rozvoja mesta 2016 – 2020
- Územný plán mesta Turzovka v aktuálnej a schválenej forme vrátane dodatkov
- Komunitný plán sociálnych služieb mesta Turzovka
- aktualizovaná všeobecne záväzné nariadenia s akcentom na sociálne služby a odpadové hospodárstvo
- Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka (vypracovaná v r.2021)
- Program odpadového hospodárstva

Regionálna úroveň NUTS III

- PHRSR Žilinského samosprávneho kraja 2021+
- Integrovaná územná stratégia žilinského samosprávneho kraja

Národná úroveň NUTS I

- Národné priority implementácie Agendy 2030
- Program odpadového hospodárstva SR 2021 – 2025
- Plán obnovy a odolnosti
- Návrh partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Základné princípy pri tvorbe PHSR

Výsledok komplexných analýz v kľúčových oblastiach (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej),

- je v súlade s udržateľným využívaním zdrojov územia mesta Turzovka,
- je založený na kvalitných a relevantných dátach,
- je vyjadrením spoločnej vízie v konkrétnych stratégiách a rozvojových projektoch,
- princíp partnerstva – (spolupráce) dosiahnutie synergických efektov na lokálnej, či regionálnej úrovni.

Východiskom pre spracovanie budú dokumenty na miestnej úrovni :

- aktuálne platný Územný plán Mesta Turzovka,
- strategické dokumenty mesta,
- PHSR Mesta Turzovka 2016 – 2020, s výhľadom roku 2023,
- správa „EX – POST“ hodnotenia PHSR mesta za toto obdobie príloha č.2
- strategické dokumenty mesta,
- spracované pripomienky v rámci interpelácii poslancov MsZ Turzovka
- štatistické údaje, prognózy.

Vypracovanie strategického dokumentu mesta dôsledne akceptovalo strategické zámery dokumentov vyššej úrovne, ale zároveň nadefinovalo stratégiu rozvoja mesta v rámci aktuálneho PHSR aby zámery zabezpečili rozvoja mesta trend k udržateľnému rozvoju, najmä v zadaných prioritných oblastiach.

Nasmerovanie aktivít je koncentrované na zhodnotenie jestvujúceho potenciálu rozvoja mesta, na rozhodujúce výzvy, problémy mesta a limity možností. Dôležitým faktorom je synergia plánovaných opatrení a akceptovanie princípu solidárnosti, najmä pre okrajové časti mesta a znevýhodnené skupiny občanov.

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turzovka na obdobie 2024 – 2028, s výhladom do roku 2031	
Územné vymedzenie :	mesto Turzovka (NUTS V.)	
Územný plán mesta schválený:	áno	dňa : 18.6.2008
Doplnok Územného plánu č.1	áno	dňa : 9.11.2011
Doplnok Územného plánu č.2	áno	dňa : 26.2.2013
Doplnok Územného plánu č.3	áno	dňa : 17.7. 2019
Doplnok Územného plánu č.4	áno	dňa : 24.2.2023
Dátum schválenia PHSR:	December 2023	
Dátum platnosti:	od 01.1.2024 do: 31.12.2028 s výhladom do: 31.12.2031	
Verzia	1.3	
Publikovaný verejne:	Od 12/ 2023 www.turzovka.sk	
Použitá metodika	Metodika tvorby PHRSR 2020, verzia: 1.0.3 Bratislava, január 2020	

2.) Prípravné práce, personálne a organizačné zabezpečenie

2.1 Príprava tvorby dokumentu, harmonogram a schválenie vstupnej správy

Garant: **JUDr. Ľubomír Golis**, primátor mesta

Gestor tvorby stratégie a koncepcie rozvoja mesta

Kontakt: primator@turzovka.sk telefón: 041/420 9312

Odborný konzultant : **MUDr. Viera Belková**, zástupkyňa primátora

prioritná oblasť **SOCIÁLNA STABILITA**

pre sociálnu oblasť – zdravotníctvo, školstvo, kultúra, šport,

sociálna starostlivosť

Kontakt: zastupcaprimatora@turzovka.sk telefón: 041/420 9315

Odborný konzultant: **JUDr. Ing. Richar Mekiňa**, vedúci úseku organizačného správneho a vnútornej správy
prioritná oblasť **ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**
pre enviromentálnu oblasť – odpadové hospodárstvo,
starostlivosť o prírodu a krajinu, prírodné dedičstvo
zlepšenie kvality verejnej správy
Kontakt: richard.mekina@turzovka.sk telefón: 041/420 9330

Odborný konzultant: **Terézia Repčíková**, vedúca finančného úseku MsÚ
pre oblasť – ekonomika obce
Kontakt: terezia.repcikova@turzovka.sk telefón: 041/420 9320

Odborný konzultant **Ing. Ján Červeník**,
prioritná oblasť **INFRAŠTRUKTÚRA**
vedúci úseku výstavby a rozvoja mesta
pre oblasť hospodársku – dopravná a technická infraštruktúra
mesta, podnikateľské aktivity,
Kontakt: telefón: 041/420 9340 email: jan.cervenik@turzovka.sk

Odborný konzultant pre tvorbu stratégie dokumentu:
Mgr. Lenka Kubíková, projektová manažérka MsÚ
Tel.041/420 9342 e-mail: lenka.kubikova@turzovka.sk

Odborný konzultant pre analytickú časť dokumentu:
JUDr. Ing. Richard Mekiňa, úsek organizačný, správny
a vnútornej správy mesta
Tel.041/420 9330 e-mail: richard.mekina@turzovka.sk

Koordinátor prípravných prác a externým spracovateľom dokumentu :
Mgr. Ján Pidych
Tel. +421 948 112293 mail: jan.pidych@gmail.com
spolupracujúce osoby: **predsedovia komisií MsZ**

Zloženie pracovných skupín **Príloha č. 1**

2.1 Príprava tvorby dokumentu, harmonogram a schválenie vstupnej správy

Jedná sa vypracovanie nového – aktualizovaného strategického dokumentu na obdobie rokov 2024 až 2028 s výhľadom do roku 2031
Je spracovaný najmä vlastnými zamestnancami MsÚ Turzovka, v rámci svojich kompetencií

Aktualizovaný dokument PHRSR mesta Turzovka 2024+ je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami definovanými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR. Taktiež zohľadňuje ciele a priority definované v PHRSR Žilinského kraja

Územie mesta Turzovka sa nachádza v žilinsko – kysuckej rozvojovej osi 1. stupňa a v kysuckej rozvojovej osi 3. stupňa.

Zodpovedný: garant PHRSR	Obdobie – I-X 2023											
Harmonogram spracovania – rok 2023	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1./ Ex post vyhodnotenia predchádzajúceho PHSR	X	X										
Kompletizácia textu vstupnej správy												
2./ sumarizácia interpelácii poslancov MsZ od r.2016 Organizácia prípravných prác – pracovné komisie	X	X	X									
3./ sumarizácia pripomienok predsedov komisií MsZ a zástupcov partnerov z verejného sektoru		X	X	X								
4./ Štúdium materiálov nadnárodnej úrovne		X	X	X								
5./ Štúdium a analýza materiálov národnej úrovne		X	X	X								
6./ Štúdium a analýza materiálov regionálnej úrovne		X	X	X								
7./ pracovné stretnutia s vedením mesta Monitoring postupu tvorby dokumentu		X	X	X	X	X	X	X	X	X		
8./ pracovné stretnutia s poslancami MsZ			X	X	X	X	X	X	X			
9./ Schválenie PHSR MsZ Turzovka									X	X		
10./Schválenie Akčného plánu MsZ Turzovka									X	X		
11./ Oznámenie o strategickom dokumente (Odoslanie schváleného dokumentu)										X	X	X

Zdroj: vlastné spracovanie

Vstupná správa bola vypracovaná a odoslaná vo februári 2023
(príloha materiálu č. 2)

Zámer a ciele PHSR mesta Turzovky na roky 2024+ vychádzajú z komplexnej potreby mesta v snahe zlepšiť súčasný stav a potrebu udržateľnosti najmä v oblastiach:

- infraštruktúry mesta (hospodárska oblasť)
- sociálnej situácii obyvateľov mesta
- životného prostredia

Z týchto aspektov vychádzal prípravný tím pri určovaní

- predbežnej vízie rozvoja mesta (hlavné výzvy, problémy a impulzy)
- strategických cieľov pre jednotlivé oblasti, z týchto sa definovali špecifické ciele a k nim sa priradili navrhované opatrenia (náčrt hlavných princípov, zámerov a najmä kľúčových projektov)

Cieľom PHSR mesta Turzovka 2023+ je vypracovanie programu cielených opatrení navrhnutých pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta. Spracovanie dokumentu je iniciované samosprávou mesta, ale snahou je jeho vypracovanie formou spolupráce, či partnerstva verejného a tretieho sektora. Na spracovaní sa budú podieľať jednotlivé odborné útvary MsÚ Turzovka, komisie MsZ

2.2 Metodika spracovanie - analýza potreby a impulzy pre spracovanie PHSR 2024+

Metodika tvorby a postupu strategického materiálu je zrejmä z nižšie uvedeného prehľadu:

Metóda (MsZ – mestské zastupiteľstvo)	Informovanie verejnosti	Získavanie dát pre potreby analýz	Zohľadnenie názorov členov prac.skupín
Tlačené materiály	X		
úradná tabuľa	X		
web stránka mesta	XX		
priebežné pripomienkovanie materiálov	X	X	XX
Využitie existujúcich médií			
zverejňovanie informácií v miestnej tlači a úradnej tabuli mestského úradu	XXX		
novinové články aktérov PHSR	XXX	XX	
pracovné stretnutia	XX		
vystúpenie v mestskej televízii	XX		
Stretnutia			
Stretnutia s poslancami MsZ	XX	XX	XXX
Stretnutia s komisiami MsZ	XX	XX	XX
Rozhovory a prieskumy			
Rozhovory s „imidžotvornými“ občanmi	X	XX	XXX
Poradné skupiny:			
Stretnutia pracovných skupín	X	XX	XXX
Operatívne stretnutia riadiaceho tímu	X	XX	XXX
Aktivity: X – možné XX – odporúčané/vhodné XXX – veľmi vhodné, vysoko odporúčané			

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3 Odhad potreby zdrojov potrebných pre tvorbu PHSR

Predpokladaná potreba finančných zdrojov na tvorbu PHSR, resp. jeho súbežná aktualizácia, nepredpokladá financovanie externých spolupracovníkov. Získavanie potrebných dát z databázy MsÚ Turzovka, zabezpečia pracovníci MsÚ, ktorí sú zároveň odbornými konzultantmi komisií zameraných na prioritné oblasti, resp. na najdôležitejšie parciálne segmenty týchto oblastí. Členmi pracovných tímov sú tiež predsedovia komisií mestského zastupiteľstva (MsZ), resp. členovia týchto komisií a poslanci MsZ, ktorí deklarovali ochotu pomôcť pri tvorbe tohto strategického dokumentu mesta. Celkové náklady na odmenu koordinátora (spracovateľa) dokumentu a materiálovo technické zabezpečenie (papier, tonery a pod. sa predpokladá v pásme 2500 – 3000€ (Je potrebné zdôrazniť, že ide o zdroje potrebné na spracovanie PHSR a s ním súvisiace práce, nie o zdroje na implementáciu PHSR)

ANALYTICKÁ ČASŤ

- Inventarizačná, analytická časť a prognostická fáza tvorby PHSR
- Zber a hodnotenie interných a externých dát

2.4 Analytická a prognostická fáza tvorby PHSR 2023+

(Všeobecná analýza vnútorného prostredia)

Priestorové vymedzenie – základné informácie o lokalite: z administratívneho aspektu patrí územie mesta do Žilinského kraja. Územie mesta pozostáva z dvoch katastrálnych území: Turzovka a Turkov (katastrálne územie Turzovka má rozlohu 2 694,66 ha a 796,44 ha, katastrálne územie Turkov). Rozloha katastrálneho územia Turzovka je spolu 3 491,11 ha. Katastrálne územie mesta na západe susedí s Korňou a Vysokou nad Kysucou, na východe s Olešnou, Podvysokou, Dlhou nad Kysucou, z južnej strany s Dlhým Poľom, Veľkým Rovným (Dlhé Pole – okres Žilina a Veľké Rovné – okres Bytča) a na severe hraničí s katastrálnymi územiami obcí Klokočov.

Územie mesta je orientované na subregionálnej osi vo východno – západnom smere medzi obcami Makov – Čadca. Mesto Turzovka má miestny význam ako uzlové mestské stredisko pre okolité obce. Vzdialenosť k najbližšiemu mestskému centru je cca 15 km (k centru okresného mesta: Čadca). Je jednak dopravným uzlom na tejto osi ako aj centrom služieb, mestotvorných činností a pracovných príležitostí.

Z hľadiska makropolohy sa nachádza v stredoeurópskom štáte Slovenská republika, v jeho severozápadnej časti. Centrum mesta sa nachádza v nadmorskej výške približne 465 m.n.m., matematicko-geograficky na 49° 24' s.z.š. a 18° 37' v.z.d. Má vretenovite pretiahnuté územie v smere S-J, pričom najširšia časť sa nachádza v strednej časti územia mesta. Územie vymedzujú zemepisné súradnice extrémnych bodov hraníc :

Vymedzenie najkrajnejších bodov katastrálneho územia:

Smerom na:	'' s.z.š. – severná zemepisná šírka	v.z.d – východná zemepisná dĺžka
východ	49° 24' 18''	18° 38' 43''
západ	49° 23' 55''	18° 34' 05''
sever	49° 27' 40''	18° 37' 25''
juh	49° 20' 52''	18° 37' 15''

Zdroj: internet google map

Dopravná situácia: mesto Turzovka je dobre dopravne prepojené na hlavné komunikačné osi v regióne, najmä na multimodálny dopravný koridor IV. prechádzajúci v smere S-J Žilina – Čadca – ČR. Vo výhlade je napojenie sa v Čadci na plánovanú diaľnicu, ktorá je v súčasnosti v realizácii. Územím mesta Turzovka prechádzajú dopravné ťahy predovšetkým pozdĺž

vodných tokov. Napojenie na cestu E75 v Čadci a na I/18 v Makove, je realizované cestou II/487, železničná trať č. 128 sa napája na hlavný železničný ťah č. 128 v Čadci. Ďalšie cesty II. triedy spájajú Turzovku s ČR a aj dolinou Váhu.

Mesto pri plnení aktivít v rámci PHSR mesta Turzovky na obdobie 2016 – 2020, s výhľadom do roku 2023 výrazne zvýšilo dostupnosť obyvateľov do okrajových častí mesta, vyriešilo dopravnú situáciu v centre mesta, výrazným spôsobom posilnilo rozvoj nemotorovej dopravy a realizovalo zvýšenie kvality povrchov miestnych komunikácií.

Prognóza: výrazným aktuálnym negatívom, ktorý bohužiaľ potrvá cca do r. 2030 je veľmi zlá dopravná dostupnosť k severo – južnému koridoru, najmä v úseku Čadca – Žilina, kde prehustená autodoprava, výrazne limituje prepravu tovarov, služieb a najmä občanov do zamestnania, škôl, a pod., či už smerom do Žiliny, Ostravy a ostatných ekonomických centier v susedných regiónoch.

2.5 Využívanie vnútorného potenciálneho územia: (cestovný ruch a turizmus)

Strategické dokumenty vlády SR v oblasti regionálneho rozvoja predpokladajú rast zamestnanosti práve v sektore služieb. Vysoký prírodno – historický vnútorný potenciál regiónu poskytuje priestor práve pre rozvoj niektorých foriem turistiky (najmä: rekreačno – oddychovej, cykloturistiky, agroturistiky a pútnického turizmu).

CHKO Kysuce - boli vyhlásené za krajinnú chránenú oblasť v roku 1984, s výmerou 65 462 ha. Je jednou zo 14 chránených krajinných oblastí na Slovensku. Nachádza sa v severozápadnej časti Slovenska a pozostáva z dvoch od seba navzájom oddelených častí: západnej javorníckej a východnej beskydskej časti. Západnú časť tvoria Javorníky, Turzovská vrchovina a Moravsko-sliezske Beskydy. Východnú časť tvoria Kysucké Beskydy, Kysucká vrchovina a

Oravské Beskydy. Územie CHKO Kysuce sa člení do 6 okresov (Čadca, Žilina, Dolný Kubín, Bytča, Považská Bystrica, Púchov) a 2 krajov (Žilinský, Trenčiansky). Na západe a severozápade má spoločnú hranicu s CHKO Beskydy (Česká republika), na severe so Žywieckim parkom krajobrazovým (Poľsko), na východe s CHKO Horná Orava. Z geologického hľadiska zaraďujeme územie CHKO Kysuce k západnému úseku Magurského flyša, pre ktoré je charakteristické striedanie vrstiev pieskovcov, zlepenecov a ílovcov. Väčšia časť územia je vytvorená vnútornou jednotkou flyšového pásma – magurským príkrovom. Zdroj: <https://www.enviroportal.sk>

a.) Prírodné zvláštnosti:

z prírodných lokalít v **mikroregióne patria medzi najzaujímavejšie**

- **Brest u Papajov** – chránený strom sa nachádza v obci Makov – Kopanice, hornej časti osady u Papaji. Je jeden z najmohutnejších stromov brestu hrabolitého v strednej Európe. Obvod kmeňa vo výške 130 cm má 6,25 m a pri koreni viac ako 11m.

- **Hričovec 1062 m.n.m.** – prírodná rezervácia sa nachádza na juhovýchodnom svahu Hričovca v obci Makov, veľmi dobre prístupná je aj z Bytče cez Štiavnik. Územie bolo za prírodnú rezerváciu vyhlásené 30. júna 1988. Rozloha rezervácie je viac ako 21 hektárov. Cieľom územia je ochrániť vrcholové lesné spoločenstvo Javorníkov, vyskytuje sa tu totiž fragment horského jelšového lesa s jelšou sivou pri prameni rieky Kysuca. Prameň rieky v tejto oblasti vyviera.
 - **Veľký Javorník** - najvyšším vrchom známeho severoslovenského pohoria Javorníky je vrch Veľký Javorník (1071,5 m n. m.) ležiaci v blízkosti slovensko-českej štátnej hranice, na pomedzí katastrov Makova a Papradna. Na severovýchodnom svahu tohto vrchu sa rozkladá najstaršia prírodná rezervácia na Kysuciach, rezervácia Veľký Javorník. Predmetom ochrany rezervácie sú vzácne lesné spoločenstvá pralesovitého charakteru. Na vrch Veľký Javorník vedie viacero turistických chodníkov. Východiskom túr je zväčša obec Papradno (časť Podjavorník) alebo obec Makov. Výstup na vrch je nenáročný, vhodný i pre rodiny s deťmi. Milovníkom umenia ulahodí kamenná galéria v prírode, ktorú na hrebeni Javorníkov až po sútok s Váhom vytvorili rodáci – umelci z regiónu Kysúc a Považia.
-
- **Klokočovské skálie** – je prírodná rezervácia od roku 1984 vo výmere chránenej oblasti 6,12 ha, kde v obci Klokočov sa nachádzajú zaujímavé guľovité pieskovcové útvary. V roku 1935 boli z lomu dva guľovité zlepence odvezené a osadené na križovatke v Klokočove-časť Hlavice a jedna sa nachádza v Kornici u Františka Šamaja. Ďalšie guľovité útvary sú v osade Klín v rieke Predmieranke - pravdepodobne z lomu oproti. Popri geologickom význame je v tejto oblasti predmetom ochrany aj bohaté nálezisko chránenej rastliny rebrovky rôznoľistej, ktorá sa vďaka svojmu významu a dekoratívnosti dostala i do symbolu CHKO Kysuce, ale aj výskyt ďalších zriedkavých a ohrozených rastlín a živočíchov.
 - **Kamenne gule v Čadci Megoňky** – unikátna rarita európskeho významu sa nachádza v Milošovej doline. Ide o pieskovcové gule s najväčším priemerom 2,6 m, ktoré sú lákadlom pre mnohých návštevníkov regiónu.
 - **Korniansky ropný prameň** – nachádza sa v obci Korňa a od roku 1984 je vyhlásený za prírodnú rezerváciu vo výmere 0,17 ha. Tento ojedinelý unikát dokumentuje jednu z vlastností flyšového pásma: roponosnosť. Prvá písomná zmienka o „čiernej vode“ pochádza z roku 1624. Legenda hovorí o pytlíkovi, ktorý mal údajne spadnúť do náleziska pri prenasledovaní zveri.
 - **Malý Polom** – je národná prírodná rezervácia od roku 1981 a nachádza sa v obci Klokočov vo výmere 86,10 ha a vo výške 1061 m.n.m.. V prírodnej rezervácii sú zachované viaceré vzácne chránené rastliny ako rebrovka rôznoľistá, plavúne a z živočíchov piskor vrchovský, hraboš močiarny
 - **Polková** – je prírodná rezervácia, ktorá spadá do územia obce Klokočov a vyhlásená za prírodnú rezerváciu bola v roku 1993. Predstavuje komplex

minerálne chudobných slatinných lúk s ohrozenými druhmi rastlín, ktoré sa zachovali ako relikty z obdobia poľadovej doby

- **Prameň rieky Kysuca** – sa nachádza pod vrcholom kopca Hričovce (1062 m), ktorý je prírodnou rezerváciou. Kysuca, ktorá dala názov celému regiónu, je tvorená sútokom viacerých prameňov z územia pod Hričovcom i z časti zvanej Kysučné. K prameňu vedie taktiež turistický chodník z Makova (Kopanice – sedlo Pindula)
- **Veľký Polom** – národná prírodná rezervácia sa nachádza v obci Raková, o výmere 82,94 ha. Predmetom ochrany sú prirodzené spoločenstvá jedľo-bukových smrečín s výskytom skalných útvarov rôznych zlepenecov
- **Medvedia skala** – sa nachádza v prírodnej rezervácii Veľký Polom v katastri obce Raková. Ide o zachovaný skalnatý solitér veľkosti poschodového domu, ktorý vznikol striedaním pieskovcov a ílovcov. Okolo nej vedie Cyklotrasa vzájomnosti, ktorá začína v centre Rakovej, vedie cez Korcháň okolo medvedej skaly až k rozhľadni Tetřev v Českej republike.

Ďalšie prírodné zaujímavosti v regióne : Duby na Trojačke v Makove, Kríže na Stratenci v Makove, Vojtovský minerálny prameň v Čadci, Bukovský minerálny prameň v Čadci, Prírodná pamiatka Vychylovské prahy v Novej Bystrici, Prírodná rezervácia Brodňanka – vyhlásená v roku 1975 a Rohovica v obci Rudinka, v Snežnici sa vyskytujú skameneliny drobných morských živočíchov – amonity, **Prírodná rezervácia Ladonhora** – Horný Vadičov, **Prírodná pamiatka Veľké Ostré – Radol'a**, **Ochodnický minerálny prameň v Ochodnici** - voda je mineralizovaná sírovoíkom, čo je typický jav flyšového pásu, Prírodná pamiatka Vychylovské skálie v Novej Bystrici, **Chránená prírodná pamiatka Kysucká brána v Rudinke**, **osada Tatárovice v obci Poviná**.

Prognóza: Mikroregión Horných Kysúc má dostatok relevantných predpokladov pre podporu a rozvíjanie vidieckeho, či pútnického turizmu. Avšak rozšírenie týchto aktivít si okrem iného vyžaduje zachovalé prírodné prostredie, s bohatou flórou, či faunou. Aktuálna nadmerná ťažba drevnej hmoty takmer v celom regióne Kysúc, dosahuje v niektorých lokalitách až devastčné účinky na stav týchto ukazovateľov.

b.) Geologické a klimatické podmienky v regióne

Geologický podklad, klimatické podmienky a nadmorská výška určujú špecifickosť územia regiónu, ktorý má skôr podhorský až horský charakter. Súčasný vegetačný kryt je reprezentovaný najmä lesmi a pasienkami. Ornej pôdy a kultúrnych lúk je menej. Tento faktor je výrazným objektívnym determinantom pre vytváranie pracovných miest v primárnom sektore. Vzhľadom na klimatické pomery sa mesto Čadca nachádza v mierne teplej oblasti s dostatkom zrážok (850 – 900 mm).

Z hydrologického hľadiska patrí do povodia rieky Kysuce, z pedologického hľadiska tu prevládajú hnedé lesné pôdy. Vodný tok rieky Kysuca je zaradený medzi významné vodné toky s plochou povodia 1037,671 km² a dĺžkou 65,60 km, ktorá pramení na severnom svahu vrchu Hričovce – súčasť obce Makov.

Z hľadiska prírodných podmienok a zloženia fauny vyčleňujeme v regióne biotopy lesov, polí a lúk, ľudských sídiel, tečúcich vôd, v ktorých majú zastúpenie všetky typické živočíšne druhy.

c.) Prírodné a geografické aspekty regiónu

Podľa Geomorfologického členenia SSR a ČSSR Mazúra a Lukniša z roku 1986, časť Slovensko, patrí oblasť do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západných Karpát, subprovincie Vonkajších západných Karpát. Ďalej už územie zaradujeme do dvoch oblastí: Slovensko-moravské Karpaty a Západné Beskydy.

Oblasť Slovensko-moravských Karpát je zastúpená celkom Javorníky. Zasahuje tu len jeho podcelok Vysoké Javorníky oddielom Rakovská hornatina smerom na juh od rieky Kysuce. Hranica medzi oblasťami prebieha dolinou rieky Kysuce. Územie Rakovskej hornatiny stúpa od 490 m.n.m. v doline rieky Kysuca až do nadmorských výšok 820 m.n.m. na JJV v časti Turkov. Na skúmané územie zasahuje svojou JZ časťou s charakterom nízkej vysočiny.

Západné Beskydy sú reprezentované Turzovskou vrchovinou, v rámci nej dvoma oddielmi: Zadné vrchy a Hornokysucké podolie. Zadné vrchy pokrývajú väčšinu územia Turzovky, hladko modelovaný reliéf sa vyznačuje masívnymi okrúhlymi chrbátmi s charakterom nízkej vysočiny. Doliny majú tvar ostrého „V“ so slabo vyvinutou nivou. Nadmorské výšky sa pohybujú v rozmedzí 500-875 m.n.m, pričom v najsevernejšej časti je situovaný aj najvyšší vrch územia Hlinené s nadmorskou výškou 875 m.n.m. Relatívna výšková členitosť je medzi 181-310 m. Rozčleňujú ich potok Predmieranka s prítokom Korňanky a prítokmi menších miestnych potokov.

Hornokysucké podolie má charakter dlhej eróznno-denudačnej brázdy v menej odolných slieňovcoch a pieskovcoch Turzovskej vrchoviny. Vo svojej celkovej dĺžke 30 km oddeľuje Javorníky a Kysuckú vrchovinu. Tvorí ho niva Kysuce spolu s príľahlou pahorkatinou. Pri výtoky vodných tokov z pohorí do doliny Kysuce dochádza k zmene sklonu reliéfu a akumulácii materiálu aj v podobe akumulčných kužeľov. Zachovali sa v ústí Predmieranky a Džianskeho potoka. Sklonitostné pomery na väčšine územia sa pohybujú medzi 6° - 14°, horizontálna členitosť je veľká 1,75-2,5 km/km². Po osídlení krajiny človekom vznikli výrazné antropogénne formy reliéfu. Okrem zarovnávaní povrchu kvôli výstavbe, ľudia menili tvar reliéfu, predovšetkým sklon svahov, kvôli poľnohospodárskej činnosti. Pre oblasť Kysuc sú typické terasové polia (agrárne terasy) a medze. Prebiehajú v smere vrstevníc, majú úzku šírku, no značnú dĺžku. Boli budované z kamenného materiálu, chránili pôdu pred odnosom povrchovým odtokom zrážkovej vody. Počas obdobia socializmu boli mnohé z nich rozorané, preto v súčasnosti dochádza k erózii poľnohospodárskej pôdy. Medze boli tiež budované z kamenného pieskovcového materiálu, tvorili hranice pozemkov, často boli spevnené stromami a kríkmi.

d.) Geologická stavba

Územie mesta Turzovka je z geologického hľadiska tvorené paleogénnymi horninami flyšového zloženia a kvartérnymi sedimentmi pozdĺž riek. Flyšové horniny boli po sedimentácii v hlbokooceánskom prostredí odliepané od podložia a v podobe príkrovov presúvané na veľké vzdialenosti. Celý podklad územia mesta je tvorený práve magurským príkrovom, jeho račianskou tektonickou jednotkou.

Najstaršie solánske súvrstvie račianskej tektonickej jednotky vystupuje len v najsevernejšej časti územia v oblasti Hlinené. Je tvorené ráztockými vrstvami, teda dominuje flyš prevažne pieskovcového vývoja s tenkými lavicami ílovcov. Hrubý pieskovcový komplex v chrbte Javorová - Hlinené tvoria sivé stredno až hrubozrnné pieskovce, viac-menej drobové, ale aj arkózové s hrubými úlomkami a obliačikmi kremeňa, živcov a metamorfitov. Charakteristickou črtou je takmer v každej vrstve prítomnosť hnedočiernych, resp. červenkavých šupiniek biotitu. Muskovit tvorí bežnú súčasť. Hrúbka jednotlivých vrstiev je od 12 do 150 cm, zelené a tmavosivé ílovce medzi nimi dosahujú 1-45 cm. (Potfaj, 2002)

Belovežské súvrstvie vystupuje najmä v lokalitách Hlinené a Turkov v podobe pásu na okraji solánskeho súvrstvia, kde sa tiahne východo -západným smerom. Z belovežských vrstiev dominuje predovšetkým pestrá fácia. Typickým je pre ňu výskyt červenohnedých, bordových a sivozelených nevápnitých ílovcov s prímесou muskovitu. Pestré vrstvy sú rozdelené riečanskými pieskovecami. Ide o hrubé lavice (10-250 cm) strednozrnných pieskovcov. (Potfaj a kol, 2002) V oblasti Turkova sa okrem pestrých vrstiev vyskytuje aj pomerné súvislý pás belovežských vrstiev tenkovrstevného, jemnozrnného pieskovcovo-ílovcového flyšu. Taktiež sa tiahne v Z-V smere.

Najmohutnejším a najstarším súvrstviem je zlínske súvrstvie pokrývajúce väčšinu územia. V rámci neho dominujú vsetínske vrstvy na väčšine územia, ja juhu v časti Turkov aj oščadnické vrstvy prestúpené aj kýčerskými vrstvami. U vsetínskych vrstiev prevládajú siltovité ílovce, tiež svetlosivé a zelenohnedé vápnité ílovce. Tie sa striedajú s lavicami jemno - strednozrnných modrosivých pieskovcov s kremitým i vápnitým tmelom a prímесou glaukonitu. Pre oščadnické vrstvy sú charakteristické zelenosivé ílovce, arkózové, kremenné a drobové pieskovce. Kýčerské vrstvy nájdeme iba v oblasti Turkova, aj to len v malej miere.

Na flyšovom podloží sa pozdĺž riek a v delúviach nesúvisle ukladali kvartérne sedimenty. Jedná sa hlavne o fluvialne a proluvialne sedimenty pozdĺž rieky Kysuce, jej prítokov ako riečnych terás a kužel'ov i deluvialne sedimenty na svahoch aj ich úpätiach. Datujeme ich do obdobia holocénu až pleistocénu. Pozdĺž rieky Kysuca sa zachovali len zvyšky vyšších a nižších stredných terás tvorených fluvialnymi uloženinami a hlinitými štrkami. Pri meste Turzovka dosahujú hrúbku 6-16 m (Potfaj, 2002). V doline Kysuce sú však výrazne zastúpené piesčité štrky nízkej terasy a nivy Kysuce. Na úpäti pohorí boli akumulované deluvialne sedimenty hlinitých a kamenito-hlinitých svahovín a sutín. Turzovská vrchovina patrí do potencionálnej oblasti mezozosuvov a lokálne aj makrozozuvov, Javorníky do potencionálnej oblasti mezozosuvov až makrozozuvov. Zároveň územie spadá do nízkeho až strednodobého rádonového rizika.

e.) Prírodné a surovinové zdroje

Okres Čadca patrí medzi okresy, ktoré nedisponujú žiadnymi zdrojmi nerastných surovín. Jedinou surovinou, ktorej je v regióne dostatok je drevná hmota. Táto je v absolútnej prevahe tvorená ihličnanmi. Veľká časť týchto lesov je poškodená emisiami a škodcami, čo sa následne prejavuje na vysokom podiele ťažby kalamitného dreva.

V zmysle § 43 ods. 6 zákona č. 558/2001 Z.z sa za vyhradené surovinové zdroje (ložiská) považujú tehliarske suroviny na Rakovej. Z pohľadu okresov Žilinského kraja je okres Čadca výrazne najchudobnejší na surovinové zdroje. Z nevyhradených surovinových ložísk v zmysle cit. zákona je na území okresu Čadca iba ložisko stavebného kameňa v obci Klubina.

2.6 Hydrologické pomery územia Kysúc

Podľa hydrogeologickej rajonizácie Slovenska celý región povodia Kysuce predstavuje hydrogeologický rajón PQ-028 Paleogén a kvartér povodia Kysuce. Je rozčlenený na dva čiastkové rajóny, a to VH-10, čiastkový rajón kvartéru, a VH-20, čiastkový rajón paleogénu. (Potfaj, 2003).

Flyšové horniny pre svoju priepustnosť prirodzene nevytvárajú priaznivé podmienky pre infiltráciu zrážkových vôd a vznik veľkých pramenísk. Súvrstia priepustných pieskovcov sa striedajú s nepriepustnými vrstvami ílovcov, čo znemožňuje infiltráciu a hlbší obeh vôd. Výnimkou sú len súvrstvia s mocnejšími vrstvami pieskovcových lavíc, bez ílovcových vložiek, najmä v lokalite Hlinené v soláňských vrstvách račianskej jednotky. K lepšej priepustnosti prispievajú aj tektonické poruchy. Pieskovcové súvrstvia pritom pôsobia ako kolektory podzemných vôd a ílovcové súvrstvia ako izolátory podzemných vôd. Podzemná voda má len plytký obeh a väčšina odtieká podpovrchovým odtokom. Flyš je pomerne bohatý na pramene, no ich rozloženie je veľmi nerovnomerné. Vyskytujú sa vrstevné pramene na miestach, kde vodonosná vrstva vystupuje na povrch a voda vyviera bez účinku pretlaku s výdatnosťou do $0,1 \text{ l.s}^{-1}$. Práve väčšina územia je tvorená vsetínskymi a ošľadnickými vrstvami žilného súvrstvia vyznačujúcimi sa pieskovcov rytmickým striedaním priepustných pieskovcov a nepriepustných ílovcov, kde je trieda priepustnosti dosť slabá. Podzemné vody paleogénnych hornín magurského flyšu zaradíme ku kalciovo-hydrogénuhličitanovému typu a mineralizácia vôd sa priemerne pohybuje od $141,0$ do 400 mg.l^{-1} .

Poslednou oblasťou ukladania a transportu podzemných vôd sú kvartérne sedimenty. Tie ešte môžeme rozdeliť na fluvialne, ktoré sú sedimentované vodnými tokmi, proluviálne vo forme náplavových kužeľov a deluviálne na svahoch a ich úpätiach. Fluvialne sedimenty sú najvýznamnejšími kolektormi podzemnej vody. Tvorí výplň dna dolín Kysuce a jej prítokov. Skladajú sa z piesčitých štrkov s rôznym stupňom zahlinenia, prekryté vrstvou piesčitých hĺn. Najvýznamnejšia akumulácia fluvialne sedimentovaných uloženín je v centrálnej časti územia mesta pozdĺž rieky Kysuce. Koeficient filtrácie fluvialných sedimentov je od priemerne $2,93 \cdot 10^{-4} \text{ m.s}^{-1}$. Sú to sedimenty mierne priepustné až dosť silno priepustné, koeficient prietochnosti je od $3,63 \cdot 10^{-3}$ do $4,44 \cdot 10^{-5} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ (stredná trieda prietochnosti) a merná výdatnosť vrtov sa pohybuje od $0,04$ do $3,63 \text{ l.s}^{-1} \cdot \text{m}^{-1}$. (Potfaj, 2003) Deluviálne sedimenty pozostávajú z hlinitokamenitých sutí. Sú slabo priepustné lebo hlinitú zložku tvorí ílovitá hlina.

Celé územie Turzovky môžeme v rámci Slovenska zaradiť do povodia Váhu a povodia rieky Kysuca v dĺžke $5,80 \text{ km}$ zo začiatkom v 43 km a koncom $48,8 \text{ km}$ s definovaným kódom geografickej oblasti SK509507-098. Rieka Kysuca tvorí os celého územia, ktorým preteká v západo – východnom smere. Je významným pravostranným prítokom Váhu. Hydrologická meracia stanica v Turzovke sa nachádza na $43,9$ riečnom kilometri v nadmorskej výške $463,59 \text{ m.n.m.}$ Ide o rieku III. rádu podľa Graveliusovej klasifikácie s číslom hydrologického poradia

1-4-21-06. So svojimi početnými ľavostrannými a pravostrannými prítokmi, s pérovitým tvarom povodia, tvorí kostru riečnej siete Kysúc, pričom celkovo odvodňuje plochu 1037,68 km. Pramení za hranicami záujmového územia vo Vysokých Javorníkoch na severných svahoch vrchu Hričovec v nadmorskej výške 825 m. Jej celková dĺžka je 65,60 km. Kysuca so svojimi prítokmi patrí z hľadiska odtokového režimu k riekam snehovo-dažďového typu stredohorskej oblasti. Typickou vlastnosťou Kysuce a jej prítokov je značná rozkolísanosť, čo spôsobuje flyšové podložie, ale aj zmenšujúce sa plochy lesa. Vodný tok Kysuca je zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky a vodárenské toky v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005.

Z dôvodu ochrany intravilánu mesta Turzovka pred veľkými vodami, boli realizované úpravy koryt na rieke Kysuca, Predmieranka, Turzovský potok a na Kornianke. V zmysle schváleného strategického dokumentu „Plán manažmentu povodňových rizík v čiastkovom povodí Váhu“, sú v lokalite mesta Turzovka navrhnuté protipovodňové opatrenia a to stabilizácia dna a brehov, vrátenie toku do pôvodného koryta v rkm47 až v rkm 48 – oprava pravostranného opevnenia. Preventívnym opatrením je taktiež nutná údržba a odstraňovanie nánosov a drevín. V rámci dokumentu „Podnikový rozvojový program investícií na roky 2016-2021“, má Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. OP Piest'any zaradené v riešenom území investičné akcie ako je komplexné riešenie územia Kysuce s predpokladaným začatím v roku 2021. Všetky rozvojové zámery v strategickom dokumente budú rešpektovať ochranné pásmo vodných tokov v zmysle STN 75 2102 Úprava riek a potokov ako aj všetky platné legislatívne nariadenia

Na danom území má prítoky:

-ľavostranné :

Predmieranka, č. hydr. poradia 4-21-06-029 a 033 s prítokmi,
Kornianka, č. hydr. poradia 4-21-06-032 v k.ú. vo výustnom úseku),
Hlinenský potok, č. hydr. poradia 4-21-06-034 s prítokmi a nepomenované kratšie prítoky.
Severnú časť k.ú. odvodňuje Chotárny potok, č. hydr. poradia 4-21-06-037 a do Kysuce zaúšťuje mimo k.ú. Turzovka.

-pravostranné :

Semetešský potok, č. hydr. poradia 4-21-06-021,
Turkovský potok, č. hydr. poradia 4-21-06-023,
Dlžiansky potok, č. hydr. poradia 4-21-06-025 a nepomenované kratšie prítoky. (Pivarčí, 2002) .

Opis toku rieky Kysuca:

Prameň – vrch Hričovec – Javorníky	Ústie rieky Váh
Prameň:súradnice: 49°14'07"S 18°43'51"V	Dĺžka toku: 66,3 km
Povodie Kysuce: 1 053 km ² (105 300 ha)	Hydrologické poradie: 4-21-06-012
Priemerný prietok vody 17,3 m ³ /s	Rád toku: III
Maximálny prietok: 880 m ³ /s	Minimálny prietok 0,84 m ³ /s

Zdroj: www.wikipedia.sk

Ochranné pásmo vodných tokov

V zmysle územného plánu mesta Turzovka pobrežné pozemky, ktoré môže užívať správca vodného toku pri výkone správy toku a správy vodných stavieb, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary pri vodohospodársky významnom toku a pri drobných tokoch do 5 m od brehovej čiary, pri ochrannej hrádzi do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

Na Predmieranke a Kornianke sa nachádzajú aj rybníky, ktoré sú genofondovými lokalitami ako liahniská obojživelníkov, no majú potenciál aj pre využitie cestovným ruchom.

Oblasť má relatívne vysoký ročný úhrn zrážok, nižšie teploty vzduchu. Zvýšené množstvo zrážok spolu s topiacim sa snehom na jar a začiatkom leta aj nepriepustné ílové vrstvy podložia môžu spôsobiť zdvihnutie hladiny podzemných vôd a vznik povodní.

Klimatické pomery : takmer celé riešené územie spadá do mierne teplej klimatickej oblasti - podoblasti veľmi vlhkej, okrsku mierne teplého, veľmi vlhkého, vrchovinového (nadmorská výška nad 500 m). Najvyššie položené časti na severe a juhu územia patria do chladnej oblasti, okrsku mierne chladného. Sever a juh územia má chladnú horskú klímu s malou inverziou teplôt, vlhkú až veľmi vlhkú, s teplotou v januári -5° - $-6,5^{\circ}\text{C}$, teplotou v júli $13,5^{\circ}$ - 16°C a ročnými zrážkami 800-1100 mm.

Stred územia má mierne chladnú horskú klímu s malou inverziou teplôt, vlhkú až veľmi vlhkú, s teplotou v januári -4° - -6°C , teplotou v júli 16° - 17°C a ročnými zrážkami 800-900 mm. (Pivarčí 2008). Z hľadiska rozloženia zrážok počas roka sú maximálne úhrny viazané na leto od júna do augusta, najviac zrážok spadne v júli. Minimum zrážok spadne v decembri až februári. V zimnom období spadne väčšie množstvo zrážok vo forme snehu. Výška snehovej pokrývky priemerne dosahuje 50 - 75 cm, v závejoch a vrcholových častiach pohorí môže dosahovať 100 - 120 cm.

Členitý georeliéf podmieňuje a napomáha aj vzniku hmiel a teplotných inverzií. Vyskytujú sa najčastejšie na jeseň a v zime za jasného počasia, kedy sú v dolinách pomerne nízke teploty oproti hrebeňom pohorí. Najčastejšie sa však vyskytujú len ranné (nočné) inverzie, ktoré vznikajú stekaním chladnejšieho vzduchu do dolín z pohorí počas noci. Miznú dopoludnia, keď sa oteplí a vznikne konvekčné prúdenie, takýchto dní je okolo 120.

Počet zamračených dní, kedy je priemerná denná oblačnosť viac ako 80 % je približne 150 -170 v roku. Najvyššia priemerná mesačná oblačnosť je v zimnom období, najmä v decembri a januári. Prevládajú najmä Z a SZ vetry, v doline Kysuce S a J vetry. Veterné pomery sa dajú na skúmanom území určiť len približne, lebo najbližšia meteorologická stanica sa nachádza v Čadci, kde sa priemerná ročná rýchlosť vetra pohybuje od $1,0$ do $2,0 \text{ m/s}^{-1}$. Najveternejšie počasie býva na jar v období od februára do mája. Naopak najmenej veterných dní a najviac bezveterných dní sa vyskytuje koncom augusta a v septembri.

Flóra a fauna na území regiónu Kysúc: takmer na celom území Kysúc sú zastúpené prevažne karpatské druhy rastlín. Pred skultúrením krajiny najviac územia zaberali kvetnaté jedľobučiny, dnes sa už vyskytujú zriedkavo, tieto prechádzajú do kyslých bučín. Sú to floristicky chudobné spoločenstvá. V stromovom poschodí prevláda buk lesný, v bylinnom poschodí sú hojne zastúpené metlica krivoľaká, plavúň jedľovitý, čučoriedka obyčajná. Zvyšky jelšových porastov sa zachovali najmä pozdĺž prítokov Kysuce, kde ich nachádzame až do nadmorskej výšky cca 700 metrov. Stromové poschodie tohto spoločenstva tvorí jelša sivá. Sprievodnými druhmi sú vŕba krehká a vŕba biela. Najväčšiu časť územia zaberaajú

sekundárne smrečiny. Druhotné smrečiny vznikli umelou výsadbou na lokalitách pôvodných bučín a jedľobučín. Stromové poschodie tvorí v prevažnej miere smrek, buk a jedľa.

Fauna kysuckého regiónu je veľmi rozmanitá a bohatá. Na území doposiaľ zistili 205 druhov stavovcov. **Druhy európskeho významu:** fúzač alpský, plocháč červený, hlaváč bieloplutvý, kunka žltobruchá, mlok karpatský, netopier obyčajný, rys ostrovid, vydra riečna, medveď hnedý, vlk dravý. V hustých lesoch žije mnoho druhov vtákov, sokol lastovičiar či včelár lesný, kuvik kapcavý, d'ateľ čierny, jariabok lesný, orešnica perlovaná.

2.7 Flóra a fauna na území regiónu Kysúc: takmer na celom území Kysúc sú zastúpené prevažne karpatské druhy rastlín. Pred skultúrením krajiny najviac územia zaberali kvetnaté jedľobučiny, dnes sa už vyskytujú zriedkavo, tieto prechádzajú do kyslých bučín. Sú to floristicky chudobné spoločenstvá. V stromovom poschodí prevláda buk lesný, v bylinnom poschodí sú hojne zastúpené metlica krivoľaká, plavúň jedľovitý, čučoriedka obyčajná. Zvyšky jelšových porastov sa zachovali najmä pozdĺž prítokov Kysuce, kde ich nachádzame až do nadmorskej výšky cca 700 metrov. Stromové poschodie tohto spoločenstva tvorí jelša sivá. Sprievodnými druhmi sú vŕba krehká a vŕba biela. Najväčšiu časť územia zaberajú sekundárne smrečiny. Druhotné smrečiny vznikli umelou výsadbou na lokalitách pôvodných bučín a jedľobučín. Stromové poschodie tvorí v prevažnej miere smrek, buk a jedľa.

Fauna kysuckého regiónu je veľmi rozmanitá a bohatá. Na území doposiaľ zistili 205 druhov stavovcov. **Druhy európskeho významu:** fúzač alpský, plocháč červený, hlaváč bieloplutvý, kunka žltobruchá, mlok karpatský, netopier obyčajný, rys ostrovid, vydra riečna, medveď hnedý, vlk dravý. V hustých lesoch žije mnoho druhov vtákov, sokol lastovičiar či včelár lesný, kuvik kapcavý, d'ateľ čierny, jariabok lesný, orešnica perlovaná.

2.8 Pôdny fond v katastri mesta a regiónu

Na vznik a vlastnosti jednotlivých pôd pôsobí množstvo faktorov, ktoré sa v nich následne odrážajú. Medzi najvýznamnejšie patria geologický podklad, klimatické a hydrologické pomery, svahovitosť, expozícia. Geologický podklad, teda materská hornina, významne ovplyvňuje zrnitosť a chemickú reakciu pôd.

Z hľadiska zrnitosti najviac plošne prevládajú hlinité pôdy s obsahom 30 - 40 % ílovitých častíc, ktoré sa vyvinuli na pieskovcoch a slieňoch. Nájdeme ich na väčšine územia. Druhé najviac rozšírené sú piesčito- hlinité pôdy s obsahom 20 - 30 % ílovitých častíc. Rozšírené sú v severnej časti územia vo vrcholových polohách Turzovskej vrchoviny v časti Hlinené a v Javorníkoch na južnom okraji katastrálneho územia Turkov, na prevažne pieskovcovom podklade. Podľa zastúpenia skeletu prevažujú pôdy stredne skeletnaté s obsahom skeletu do 25-50%.

Pôsobením súboru pôdotvorných činiteľov vytvárajú pôdotvorné procesy z materskej horniny typickú pôdu teda pôdny typ. Každý pôdny typ má špecifický súbor pôdnych horizontov v profile, ktoré sa líšia rôznymi vlastnosťami.

V úzkom páse v centrálnej časti k.ú. Turzovky pozdĺž rieky Kysuca, kde sa voda nachádza dlhodobo v hĺbkach, 50-100 cm pod povrchom, sa na aluviálnych náplavoch a fluvialných štrkopieskoch vytvoril pôdny typ fluvizem glejová. Humusový horizont A₀ nepresahuje 50 cm. Na ňu nadväzujú naše najrozšírenejšie pôdy kambizeme vo viacerých subtypoch. Vznikajú na flyšových horninách procesom sialitizácie. V najnižších oblastiach nadväzne na fluvizeme pokračuje kambizem pseudoglejová nasýtená so sprievodnými pseudoglejmi. s horizontmi: A_{0q} – Bvg – B/C – Cg (podľa Morfogenetického klasifikačného systému pôd

Slovenska, 2000). Nachádza sa na nive Kysuce, dolnom toku Predmieranky a Dĺžianskeho potoka, úpätiach svahov ako aj na miernejšie sklonených svahoch. Väčšinu severnej časti územia (oblasť Predmiera a Hlineného) v Turzovskej vrchovine pokrývajú kambizeme modálne a kultizemné nenasýtené. Typické sú pre ne horizonty A₀-B_v-C. V najsevernejšej časti Vrchrieky prechádzajú do kambizeme modálnej kyslej so sprievodnými podzolmi kambizemnými. Na juh od rieky Kysuce v k.ú. Turkov vo vyššie položených častiach prevláda kambizem pseudoglejová kyslá s typickou sekvenciou horizontov A₀-B_v-B/C-Cg.

Na území mesta Turzovka nájdeme nasledujúce hlavné pôdne jednotky:
fluvizeme glejové, stredne ťažké
fluvizeme glejové, ťažké
kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, stredne ťažké
kambizeme pseudoglejové na flyši, stredne ťažké
kambizeme pseudoglejové kyslé na flyši, ťažké až veľmi ťažké
kambizeme plytké na flyši, stredne ťažké až ťažké

kambizeme na flyši, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké
pôdy na zrázoch nad 25°

Podľa hlavných pôdnych jednotiek BPEJ je možné zistiť aj svahovitosť a ďalšie vlastnosti pôd a reliéfu. Svahovitosť terénu sa vyskytuje všetkých stupňov od 0-6, teda od 0° na nive Kysuce, po viac ako 25° na strmých svahoch pohorí, no na väčšine územia sa jedná o stredné (7-12°) a výrazné svahy (12-17°). V k.ú. Turkov prevládajú stupne 2 až 5

3.1 Ľudské zdroje

Demografická situácia, dynamika vývoja, historický a očakávaný vývoj

Vývoj počtu obyvateľstva bol v jednotlivých etapách v minulosti rôzny. V rokoch 1869 až do r.1930 . kedy do katastrálneho územia Turzovky, boli začlenené aj obce Korňa, Klokočov a Dlhá n/Kysucou počet obyvateľov od 6 381 (r.1869) do 8 434 (rok 1910)
Od roku 1970 (počet obyvateľov: 6 170) až do r.2001 (počet obyvateľov (7 902) mal mierne stúpajúcu tendenciu. Od roku 2001 sa trend demografického vývoja zaznamenáva v kontinuálne miere klesajúcu tendenciu , čo dokumentujú aj nasledujúce tabuľky.

Tabuľka: č.1 Vývoj počtu obyvateľov v meste Turzovka k 31.12.kalendárneho roka.

Počet obyv.	2001	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spolu	7 902	7 530	7 500	7 484	7 474	7 457	7 457	7 393	7 350	7 160	7 088
z toho ženy	3 983	3 801	3 780	3 781	3 772	3 758	3 760	3 736	3 696	3 610	3 571
% - ženy	50,4	50,47	50,4	50,12	50,45	50,4	50,4	50,53	50,28	50,42	50,38

Zdroj rok 2001 – referenčný údaj ŠÚ SR, ostatné údaje matrika MsÚ + vlastný prepočet

Mesto sa skladá zo 6 mestských častí (MČ), s nasledovným vývojom počtu obyvateľov (s výnimkou MČ Turkov, v každej došlo v hodnotenom období k poklesu počtu obyvateľov),

Poznámka: rozdiel medzi uvádzanými počtami obyvateľov v mestských častiach (MČ) a celkovým počtom obyvateľov sú občania bez domova. V ostatných rokoch tento počet osciluje na úrovni cca 200 občanov, avšak so stále stúpajúcou tendenciou (napr. k 31.12.2022 bol počet občanov bez domova 223)

MČ:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	index
Hlinené	844	835	836	838	832	820	810	0,9597
Predmier	1 291	1 308	1 310	1 282	1 279	1 250	1 248	0,9667
Tka – Stred	3 494	3 484	3 480	3 236	3 198	3 077	3 023	0,8652
Vyšný koniec	1 221	1 234	1 232	1 230	1 231	1 205	1 185	0,9705
Turkov	199	200	204	201	206	206	201	1,0101
Závodie	411	396	395	398	396	387	398	0,9465

Zdroj: matrika MsÚ Turzovka

Komentár:

: parameter index predstavuje podiel počtu obyvateľov v danej MČ v roku 2022 v porovnaní s rokom 2016. Hodnota ukazovateľa indexu indikuje veľmi nepriaznivú tendenciu vývoja počtu obyvateľov v MČ Turzovka – Stred, kde pokles počtu obyvateľov dosiahol takmer 14%. S výnimkou MČ Turkov, vo všetkých ostatných MČ bol pokles na úrovni cca 5%

Tabuľka: č.2 Sobášnosť a rozvodovosť v meste Turzovka od r.2013

Uvedené faktory ovplyvňujú rast populácie skôr nepriamo. Sobášnosť, najmä v minulosti pozitívne ovplyvňovala mieru pôrodnosti, pretože v manželstvách sa rodilo viac detí. Tento trend sa pomaly vytráca aj v našom regióne.

Počet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sobáše	30	36	37	60	73	59	70	48	48	44
Rozvody	20	21	10	10	13	21	25	11	16	14

Zdroj: matrika MsÚ Turzovka

Počet sobášov spolu 495 t.j. cca 50 sobášov za rok. Počet sobášov stúpa iba od roku 2016 a je vyšší ako priemer za predchádzajúce obdobie.(1996 -2013) bol ročný priemer cca 42 sobášov za rok

Počet rozvodov spolu : 137 t.j. cca 15 rozvodov za rok. V období 1996 -2013 bol ročný priemer cca 12 rozvodov za rok

Silný vplyv religiozity je zrejmý v celom regióne Kysúc, čím si aj mesto Turzovka udržiavalo vyššiu mieru pôrodnosti oproti iným mestám Slovenska. Obyvatelia Turzovky sú silno katolícky veriaci, preto sa priemerne rodí mimo manželstva len menej ako 20% detí. Tento trend však za ostatných 10 rokov postupne oslabuje. Od roku 2005 nielen mesto Turzovka, ale aj celý okres Čadca zaznamenáva negatívny trend v ukazovateli prirodzeného prírastku obyvateľstva.

Komentár:

- o mierna prevaha žien vyjadrená v % - uálnom zastúpení žien je spôsobená najmä faktom, že ženy sa dožívajú vyššieho veku ako muži, (napr. v r.2021 žilo v meste občanov vo veku 90 r+ spolu 23 obyvateľov, z toho 19 žien. Podobne v r. 2020 bolo občanov nad 90 r spolu 20, z toho 16 žien. K 31.12.2022 bol priemerný vek občanov Turzovky 41,3 roka, z toho ženy 42,99 roka a muži 39,61 roka
- o pokračuje negatívny trend poklesu počtu obyvateľov mesta. Ak za obdobie 2014 – 2001 poklesol počet obyvateľov o 3% (index 2014/2001 = 0,9694, tak za obdobie 2021, voči r.2001 je tento pokles 9,4% (index 2021/2001 = 0,9040)
- o negatívny vývoj demografického vývoja je dôsledkom:
 - Najmä negatívneho trendu prirodzeného prírastku obyvateľstva
 - Záporného migračného salda v pohybe obyvateľov

Deklarovaný kľúčový záver z negatívneho demografického vývoja je evidentný s nasledovnej tabuľky (TP – trvalý pobyt)

Tabuľka č. 3 demografický vývoj v meste Turzovka: 2014 - 2022 a migračného salda

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Narodení – chlapci	32	19	42	31	39	26	40	26	27
dievčatá	30	33	33	26	42	31	28	27	19
Narodení – spolu	62	52	75	57	81	57	68	53	46
Zomrelí – muži	50	39	45	50	36	40	38	45	41
Ženy	34	22	38	41	34	24	46	66	47
Zomrelí – spolu	84	61	83	91	70	14	84	111	88
Prírodný prírastok	- 22	- 9	- 8	- 41	11	- 7	- 14	- 58	- 42

(TP – trvalý pobyt)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priťahovaní k TP	73	86	84	88	81	65	53	47	47
Vystáňovaní z TP	94	97	92	118	83	113	84	107	+98
Migračné saldo	- 21	- 11	- 8	- 30	- 2	- 48	- 29	- 60	- 51
Prírastok obyvateľstva Σ	- 43	- 20	- 16	- 71	- 9	- 55	- 43	- 118	- 93

Zdroj: matrika MsÚ Turzovka + vlastný prepočet

Negatívny trend demografického vývoja je zrejmy aj v širšom kontexte bývalého regiónu Kysúc.(t.j. vrátane odčleneného okresu K.N. Mesto) Nasledujúce prehľady uvádzajú vývoj kľúčových ukazovateľov pohybu obyvateľstva v okrese Čadca a K. N. Mesto za ostatné 4 roky: Blízkosť a ľahká dopravná dostupnosť k väčším ekonomickým centráam a príjmom, ktoré dokážu pokrývať štandardné výdavky na životné potreby, pre obyvateľstvo v produktívnom veku väčšinou nezakladajú dôvody na odchod z miesta trvalého bydliska. Tento argument má negatívny dopad na stav migračného salda v okrese Čadca a v meste Turzovka, vrátane obcí mikroregiónu !horné Kysuce“ Najmä dlhodobjšie odchody za prácou mimo región, veľmi často súvisia aj s trvalou migráciou – zmenou trvalého bydliska, väčšinou mladých ľudí.

Tabuľka č.4 Pohyb obyvateľstva v okresoch Čadca a K.N Mesto

Okres Čadca	2018	2019	2020	2021	Spolu Σ
Počet obyvateľov k 31.12.	90 208	89 952	89 494	87 969	
Počet narodených detí (osoba)	917	935	851	861	3 564
Počet zomrelých (osoba)	955	945	1 091	1 287	4 278
Prírodný prírastok obyvateľov	- 38	- 10	- 240	- 426	- 714
Priťahovaní k TP (osoba)	306	320	321	285	1 233
Vystáňovaní z TP (osoba)	559	566	539	533	2 197
Migračné saldo (osoba)	- 253	- 246	- 218	- 247	- 964
Prírastok obyvateľstva Σ (osoba)	- 291	- 256	- 458	- 673	-1 678

Zdroj: ŠÚ SR <http://statdat.statistics.sk/cognosext/cg> + vlastný prepočet

Okres Kysucké N. Mesto	2018	2019	2020	2021	Spolu Σ
Počet obyvateľov k 31.12.	32 938	32 890	32 890	32 654	
Počet narodených detí (osoba)	363	325	318	377	1 383
Počet zomrelých (osoba)	330	339	383	446	1 498
Prirodzený prírastok obyv.	33	- 14	- 67	- 71	- 119
Prist'ahovaní k TP (osoba)	222	232	273	257	984
Vyst'ahovaní z TP (osoba)	280	286	206	231	983
Migračné saldo (osoba)	-58	-34	67	25	1
Prírastok obyvateľstva Σ (osoba)	-26	-48	0	- 45	- 118

Zdroj: ŠÚ SR <http://statdat.statistics.sk/cognosext/cg> + vlastný prepočet

Záver: okres K. N. Mesto má za hodnotené obdobie hodnotu migračného salda nulovú.

3.1.1 Kľúčové faktory príčin demokratického vývoja

- o nedostatok pracovných možností s primeraným finančným hodnotením stimuluje najmä mladšiu a kvalifikovanú pracovnú silu k práci mimo región. Viaceré okolnosti následne spôsobujú dôvody k trvalej migrácii, t.j. odhlásenie sa z trvalého pobytu v meste. Tento trend vývoja migračného salda má navyše stúpajúcu tendenciu. Ak v rokoch predchádzajúceho PHSR sa z okresu Čadca sa hodnota pohybovala okolo – 400 osôb/rok, tak v rokoch 2018 – 2021 dosiahla hodnotu okolo: – 550 osôb/rok. V meste Turzovka bola hodnota migračného salda v období 1998 -2014: – 14 osôb/rok a v období 2018 – 2021 stúpila na – 49 osôb/rok, čo je cca nárast o 350%.
- o odchod mladej kvalifikovanej a profesijne zručnej pracovnej sily následne negatívne ovplyvňuje aj atraktivitu regiónu v očiach potencionálneho investora.
 - Klesajúcu kvalitu pracovnej sily
 - Pokles pôrodnosti, ktorý od roku 2003 má negatívnu tendenciu (záporná hodnota prirodzeného prírastku) spôsobuje starnutie populáciu, čo zvyšuje požiadavky na verejné financie, najmä sociálne služby obyvateľstvu
 - Nepriaznivý vplyv na štruktúru pracovnej sily z aspektu veku

Tieto dopady sú dokumentované v nasledovných prehľadoch

Tabuľka:č.5 počty žiakov a detí zapísaných k 01.09 kalendárneho roka do ZŠ a MŠ

	2017/18	2018/19	2019/2020	2020/21	2021/22	2022/23
Žiaci 1 až 9 ročníka	593	575	550	540	515	505
Deti v MŠ - Šárky	184	181	1 83	178	187	193

Zdroj SŠÚ Turzovka

Pokles počtu žiakov za ostatných 6 školských rokov poklesol cca o 15%. To je jeden z faktov, ktorý negatívne ovplyvnil aj ukazovateľ predproduktívneho veku obyvateľstva v Turzovke. Hodnota 14,17% je najnižšia z pohľadu okresnej – regionálnej, krajskej – nadregionálnej aj národnej úrovni.

Tabuľka č. 6. Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Územná Jednotka	Celkový počet (CP) obyvateľov	Vek					
		predproduktívny		Produktívny		poproduktívny	
		0 – 14 r. CP/%		15 – 64 r. CP/%		65 r+ CP/%	
Turzovka	7 233	1 025	14,17 %	5 070	70,1 %	1 138	15,7 %
Okr. ČA	88 642	13 252	14,95	61 479	70,48	12 911	14,57
ŽA – kraj	691 613	109 823	15,88	469 290	67,85	112 500	16,27
SR	5 449 270	867 410	15,92	3 652 679	67,03	929 151	17,05

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Komentár: negatívny trend v celkovom prírastku obyvateľstva mesta v predproduktívnom veku je dôsledkom:

- o najmä nižšej natalite, ako je mortalita obyvateľstva (prirodzený prírastok má negatívnu hodnotu)
- o záporným saldóm migrácie, pričom z mesta odchádza najmä mladá a kvalifikovaná pracovná sila. Späť do mesta sa vracajú najmä starší občania, ktorých konkurencieschopnosť na mimo regionálnom trhu práce klesá, či už v dôsledku veku, zdravotného stavu, nedostatku kvalifikácie pod. Tento faktor následne zvyšuje rigiditu trhu práce na lokálnej, resp. regionálnej úrovni.
- o ako dôsledok má mesto Turzovka najnižší podiel obyvateľov do 14 rokov (predproduktívny vek) v porovnaní s regionálnym (okr. Čadca), nadregionálnym (Žilinský kraj) a národným (SR) porovnaním
- o ľudský potenciál je významne determinovaný aj demografickým vývojom a tento pre náš región má negatívny trend.

3.1.2 Sčítanie obyvateľov domov a bytov v roku 2021 (ďalej iba SODB 2021)

Nasledujúce tabuľkové prehľady charakterizujú vybrané ukazovatele stavu obyvateľstva v meste Turzovka v komparácii s okresnou, krajskou a národnou úrovňou

Všetky nasledujúce prehľady sú vzťahované na celkové počty obyvateľov (CPO)

k 01.01.21	Mesto Tka	Mesto CA	Okres CA	ŽA - kraj	SR
CPO	7 223	23 328	88 645	691 613	5 449 270

Tabuľka č.7 štruktúra obyvateľov podľa pohlavia k 01.01.2021

	Mesto Turzovka		Okres Čadca		Slovenská republika	
	Počet	podiel - %	počet	podiel - %	počet	podiel - %
Muži	3 596	49,72	44 127	49,78	2 665 376	48,91
Ženy	3 637	50,28	44 515	50,22	2 783 894	51,09

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/>

Tabuľka č.8 Štruktúra obyvateľstva podľa štátnej príslušnosti

Územná Jednotka	Celkový počet (CP) obyvateľov	Počet obyvateľov so štátnou prísluš. SR		Iná			
		počet	%	cudzinci		Nezistené	
				Počet	%	počet	%
Turzovka	7 233	7 180	99,27	45	0,62	8	0,11
Mesto ČA	23 328	23 160	99,28	152	0,65	16	0,07
Okr. Čadca	88 642	87 976	99,25	593	0,67	73	0,08
ŽA - kraj	691 613	686 860	99,31	4 471	0,65	282	0,04
SR	5 449 270	5 387 846	98,87	58 498	1,07	2 926	0,05

Zdroj ŠÚ SR SODB 2021

**Tabuľka č.9 Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu : (údaje sú v %
z celkového počtu obyvateľov) (CP)**

Územná Jednotka	(CP) obyvateľov	Slobodný Slobodná	Ženatý vydatá	Rozvedený rozvedená	Vdovec Vdova	Nezistené
Turzovka	7 233	44,12	40,76	6,83	8,07	0,22
Mesto ČA	23 328	44,17	40,47	8,18	6,95	0,22
Okr. Čadca	88 642	44,42	41,76	8,11	7,54	0,16
ŽA - kraj	691 613	44,41	41,29	7,18	6,95	0,17
SR	5 449 270	44,39	40,05	8,16	7,04	0,37

Zdroj ŠÚ SR SODB 2021

Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Výsledky SODB 2021 vyhodnocujú celkom 29 národností žijúcich na území SR. Okrem týchto národností SODB uvádza ešte kategóriu iná a nezistená národnosť. Z celkového počtu trvalo bývajúcich 5 449 270 obyvateľov si maďarskú národnosť uviedlo 7,75 % obyvateľov (422,1 tisíce osôb), rómsku 1,23 % (67,2 tisíce osôb), rusínsku 0,44 %, t. j. 23,7 tisíce, ukrajinskú 0,17 %, t. j. 9,4 tisíce a českú 0,53 % (t. j. 29-tisíc osôb). Podrobnejší prehľad je uvedený nižšie v tabuľkovej forme

3.1.3 Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Tabuľka č. 10 Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

	Národnosť (podiel v % – ách)							
	Slov.	Maď.	Rómska	česká	Nemecká	poľská	Rusínska	Ostatné
Turzovka	92,55	0,06	0,68	0,59	0	0,08	0,00	5,7
Čadca	91,61	0,05	0,03	0,66	0,02	0,07	0,01	7,28
Okr. Čadca	95,34	0,04	0,08	0,65	0,02	0,07	0,04	3,5
ŽA – kraj	95,05	0,09	0,11	0,58	0,04	0,09	0,04	3,6
SR	83,82	7,75	1,23	0,58	0,06	0,07	0,06	5,4

Zdroj ŠÚ SR SODB 2021,

Komentár: v porovnaní s výsledkami SODB 2011 možno konštatovať:

- o podiel občanov so slovenskou národnosťou v meste Turzovka o 3,22%, rómskej o 44%, pokles podielu obyvateľov slovenskej národnosti súvisí s trvalou migráciou občanov z iných krajín. SODB 2021 vykazoval podielové zastúpenie celkom 29 národností + ukazovateľ „iná“ národnosť

- o výraznejší nižší podiel slovenskej národnosti je v okrese Čadca, v porovnaní s mestom Turzovka a Žilinským krajom
- o ostatné podiely zastúpenia iných národností sa výraznejšie nezmenili, Istý vplyv má aj ukazovateľ „nezistená“ národnosť, ktorá pri SODB 2011 dosiahla hodnotu 6,05% a v r. 2021 5,7% v meste Turzovka v rozpätí 0,01% až 0,08% boli zistené aj tieto národnosti: írsky, anglická, talianska, rumunská, srbská, ruská a ukrajinská

Tabuľka č.11 Štruktúra obyvateľov podľa materinského jazyka

	Materinský jazyk (podiel v % – ách)							
	Slov.	Maď.	Rómsky	Český	Nemecký	poľský	Rusínsky	Ostatné
Turzovka	92,53	0,04	0,07	0,73	0,01	0,03	0,0	6,59
Čadca	91,5	0,06	0,03	0,8	0,01	0,06	0,02	7,52
Okr. Čadca	95,29	0,05	0,02	0,71	0,01	0,07	0,02	3,52
ŽA – kraj	94,57	0,11	0,13	0,69	0,04	0,09	0,04	4,13
SR	81,77	8,48	1,84	0,62	0,07	0,07	0,71	6,44

zoznam skratiek

Slov.	Slovenský jazyk	Maď	Maďarský jazyk
poz. v kolónke ostatné je uvedený sumár ostatné + nezistené (iné)			

Komentár: v porovnaní s výsledkami SODB 2011 sú zreteľné tieto fakty

- o podiel slovenského jazyka klesol v r.2021 klesol v okrese o cca 3,5%, rómskeho o 0,14%
- o podiel maďarského a poľského jazyka ostal približne rovnaký
- o podiel českého jazyka stúpol o 0,08%
- o SODB 2021 uvádza zastúpenie celkom 27 materinských jazykov + „iné“ a „nezistené“
- o z ostatných materinských jazykov sú v rozpätí 0,01 až 0,08% zastúpené jazyky: ukrajinský, nemecký, ruský, vietnamský, anglický, srbský, taliansky, arabský, čínsky, perzský, rumunský a albánsky. Podiel ukazovateľa „nezistený“ materinský jazyk 3,5%

3.1.4 Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Tabuľka č.12 Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

	Náboženstvo (podiel v % – ách)						
	Bez vyz.	RK n.	EC n.	Grk n	PC	židovské	ostatné
Turzovka	7,99	82,69	0,43	0,48	0,11	0,0	6,81
Čadca	10,51	79	0,55	0,45	0,09	0,02	7,67
Okr. Čadca	7,5	86,04	0,41	0,43	0,08	0,02	5,58
ŽA – kraj	19,28	65,78	7,87	0,56	0,12	0,02	4,76
SR	23,79	55,76	5,27	4,0	0,93	0,04	6,67

zoznam skratiek

BV	Bez vyznania (ateisti)	RK n	Rímsko – katolícke náboženstvo
EC n.	Evanjelické náboženstvo – evanjelici	Grk n.	Grécko – katolícke náboženstvo
PC	Pravoslávna cirkev		Spolu iné + nezistené vierovyznanie

Súčasne až 55,8 % obyvateľov SR (3,04 milióna) uviedlo rímskokatolícke náboženské vyznanie. Z hľadiska početnosti potom nasleduje evanjelické vyznanie s 5,3 % (287-tisíc) a gréckokatolícke vyznanie so 4 % (218-tisíc). Z tohto pohľadu má RK n. v Žilinskom kraji

najvyššie zastúpenie, zo všetkých krajov SR. SODB 2021 uvádza príslušnosť k 24 vierovyznaniam/cirkvám + ostatné, ktorých podiel nepresiahol min. 0,01%

Druhou najpočetnejšou skupinou sú obyvatelia bez náboženského vyznania. Takmer 1,3 milióna obyvateľov (23,8 % osôb) uviedlo, že je bez náboženského vyznania. Najvyšší podiel obyvateľstva bez vyznania je v Bratislavskom kraji

3.1.5 Vzdelanostná štruktúra

Tabuľka č.13 Štruktúra obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

	Vzdelanie (podiel v % – ách)							
	BV-	ZV	SOU	ÚSV	VOV	VŠ	BV+	Nezist.
Turzovka	9,89	17,03	25,34	25,11	4,92	12,26	0,37	5,07
Čadca	10,36	13,86	22,34	26,03	5,79	16,52	0,27	4,83
Okr. Čadca	10,34	17,13	25,59	25,49	5,06	13,03	0,36	4,15
ŽA – kraj	11,20	15,38	21,49	26,09	5,21	17,56	0,24	2,8
SR	11,44	16,97	19,22	24,86	4,91	18,38	0,28	4,14

Legenda – zoznam skratiek

BV -	Bez ukončeného vzdel. deti do 14 r.	VOV	Vyššie odborné vzdelanie
ZV	Základné vzdelanie	VŠ	Vysokoškolské vzdelanie
SOU	Stredné odborné bez maturity	BV+	Bez vzdelania – osoby nad 15 rokov
ÚSV	Úplné stredné s maturitou	nezist	Nezistené vzdelanie

Poznámka: nižší podiel VOV a VŠ vzdelania môže byť v dôsledku kombinácie nižšieho záujmu mladých ľudí o vyššie vzdelanie, ako aj odchodom kvalifikovaných ľudí mimo región, najmä lekárov a špecialistov na informačné technológie. Vzdelanostná úroveň patrí medzi ukazovatele, kde okres Čadca patrí medzi okresy s nízkou hodnotou vzdelanostného potenciálu.

Napr. v okrese Čadca v roku 2015 iba 12,2% obyvateľov malo vysokoškolské vzdelanie a v r.2020 iba 15,03%. Okres Čadca v oboch hodnoteniach skončil v poslednej desiatke zo všetkých okresov SR. Taktiež podiely obyvateľov so stredoškolským vzdelaním s maturitou zaraďuje okres medzi 10 najhorších okresov v SR.

V rámci hodnotenia okresov podľa podielu obyvateľov so stredoškolským vzdelaním bez maturity bolo v okrese Čadca v r. 2015 38,06%, v roku 2020 36,72% obyvateľov, čo bolo najviac so všetkých okresov v SR. Prognóza na rok 2030 predpokladá tento podiel 34,01%, čo je opäť najviac v rámci všetkých okresov SR

Podľa národného projektu: „Národná stratégia zamestnanosti“ www.esf.gov.sk, ktorá hodnotila aj ukazovateľ: Populačný potenciál v okresoch SR do roku 2030, ktorá na základe základných atribútov trhu práce (pohlavie, vek a vzdelanie) tieto faktory hodnotí aj ako hlavné determinanty počtosti a štruktúry pracovnej sily. Tieto faktory výrazne limitujú záujem potenciálnych investorov v našom regióne.

Uvádzaný materiál v závere (tabuľka č. 10) uvádza poradie okresov s najnižším celkovým potenciálom. Okres Čadca v roku 2015 obsadil celkom 70. miesto z celkového počtu 79 okresov. Prognóza na rok 2030 zaraďuje okres Čadca na 71. miesto, t.j. prepád o 1 miesto.

Istou výhodou je relatívne ľahšia dopravná dostupnosť za prácou do okresu Žilina. Tento sa v roku 2015 umiestnil na 7.mieste a v roku 2030 je prognóza 9. Miesto v rámci okresov SR.

Záver: Sumárne možno konštatovať, že v okrese Čadca podľa Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania: ISCED kód vzdelania 0 až 8 (The International Standard Classification of Education) možno konštatovať, že okres má v porovnaní s priemerom SR vysoký podiel vzdelania ISCED 0 až 2 a naopak nízky podiel vzdelania obyvateľstva s ISCED 6 až 8

0	predprimárne vzdelanie	5	terciárne vzdelanie (nie VŠ)
1	primárne vzdelanie	6	terciárne vzdelanie (VŠ 1.stupeň)
2	nižšie sekundárne vzdelanie	7	terciárne vzdelanie (VŠ 2.stupeň)
3	vyššie sekundárne vzdelanie	8	terciárne vzdelanie (VŠ 3.stupeň)
4	post sekundárne neterciárne vzdelanie		

Zdroj: Vlastné spracovanie

3.2 Domácnosti a byty (SODB 2021)

3.2.1 Vybavenosť bytov a domácností

Všetky údaje sú spracované na základe dostupných údajov SODB 2021. Zistené údaje štrukturálnych ukazovateľov sú udávané v % - uálnom podiele pre daný subjekt.

Celkový počet	Turzovka Mesto skratka (Tka)	Čadca mesto (CA-m)	Okr. Čadca (CA-okr)	Žilinský Kraj (ŽA-kr.)	SR
Domov (ďalej CPD)	1 706	3 430	24 692	166 871	1 234 592
Bytov (ďalej CPB)	2 863	9 012	34 265	271 885	2 235 586

Tabuľkač. 14 Počet domov podľa typu domu

(%)	RD	BD	PfO	OB	N RD	NO	(I) KZ	O	N
Tka	94,55	2,58	0,18	1,17	0,0	0,23	0,06	0,94	0,29
CA – m	85,45	10,79	0,61	0,99	0,06	0,03	0,35	1,6	0,12
CA – okr	93,44	2,56	0,32	1,17	0,19	0,29	0,27	1,68	0,09

:

Použité skratky:				N RD	Neskolaudovaný rodinný dom
RD	Rodinný dom			NO	Núdzový objekt neurčený na bývanie
BD	Bytový dom			(I)KZ	Inštitucionálne kolektívne zariadenie
PfO	Polyfunkčný objekt			O	Ostatné
OB	Ostatné budovy určené na bývanie			N	Nezistené

Tabuľka č. 15 Štruktúra domov podľa obdobia výstavby

(%)	Pred r.1919	1919 - 1945	1946 - 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016- 2021	N
Tka	1,82	10,61	24,38	37,05	15,47	3,4	2,11	1,47	3,69
CA – m	3,18	12,89	22,54	33,0	13,94	5,48	3,44	4,64	0,9
CA – okr	3,43	13,39	23,49	32,2	13,75	5,05	3,39	3,7	1,1
SR	5,2	12,82	19,82	29,34	14,43	6,8	4,42	5,48	1,58

Tabuľka č. 16 Štruktúra domov podľa obdobia poslednej rekonštrukcie (R)

(%)	Pred r.1990	1991 - 1995	1996 - 2000	2001- 2005	2006- 2009	2010- 2015	2016- 2021	Bez (R)	N
Tka	3,63	1,7	7,21	9,85	14,3	12,54	5,39	42,44	2,93
CA – m	3,97	1,78	4,11	6,97	12,22	21,87	13,88	34,14	1,08
CA – okr	2,35	1,13	3,46	6,75	12,92	23,76	10,78	38,06	0,81
SR	2,55	0,95	2,4	5,27	11,06	23,16	13,73	38,96	1,72

Komentár: v porovnaní s rovnakými ukazovateľmi sú zreteľné tieto fakty:

- o vysoký podiel bývania v meste Turzovka v rodinných domoch 94,55%, podiel porovnateľný s výsledkami SODB 2011
- o od roku 2011 spomalenie tempa výstavby nových rodinných domov – prírastok 3,58%
- o Klesajúci podiel rekonštrukcie rodinných domov od r. 2011 – spolu iba 17,93%. Hodnota tohto ukazovateľa je temer o 50% nižšia v porovnaní s hodnotou SR
- o vysoký podiel rodinných domov , bez rekonštrukcie (42,44%)m nižší podiel, ako v okrese Čadca, resp. SR
- o aj tieto fakty podporujú predpoklad, že trvalá migrácia mladých ľudí z regiónu má negatívny dopad aj na ukazovatele kvality bývania v rodinných domoch

3.2.2 Vybrané ukazovatele bytov s domov

Tabuľka č. 17 Vybrané ukazovatele vybavenosti domácnosti v domoch

(%)	Vodovodná prípojka			Plynová prípojka		
	Áno	Nie	nezistené	áno	nie	Nezistené
Tka	94,43	4,04	1,52	43,43	55,57	1,0
CA – m	96,15	2,65	1,2	47,73	51,34	0,93
CA – okr	95,14	3,85	1,01	44,76	54,67	0,58
SR	94,57	3,65	1,70	67,9	30,71	1,39

Komentár: Zistené skutočnosti indikujú najmä tieto relevantné zistenia

- o v rodinných domoch (RD) žije v meste Turzovka väčší podiel obyvateľov ako je priemer SR, resp. v okrese Čadca
- o nízky podiel domov postavených pred rokom 1919 (nižší cca o 2,86 x ako priemer SR
- o najintenzívnejšia výstavba, ktorá presahovala priemer v SR bola v období 1961 – 2000, kedy stúpal aj počet obyvateľov mesta
- o evidentne zníženie tempa výstavby domov je zrejmé od roku 2001 až do roku 2021.
Základnou príčinou je vysoká trvalá migrácia najmä mladých ľudí
- o od roku 2010 je evidentné, že v meste klesá aj podiel rekonštrukcie a taktiež nadpriemerne stúpol počet domov bez rekonštrukcie. Tento vývoj môže byť modelovaný najmä nedostatkom financií na rekonštrukciu, ako aj vyšším vekom v ňom bývajúcich obyvateľov
- o v meste je cca o 15% nižší podiel pripojenia na plynovú prípojku, ako je priemer SR. Tento aspekt negatívne vplýva na čistotu prostredia, najmä pri vykurovaní RD.

Tabuľka č.18 Štruktúra bytov podľa formy vlastníctva

(%)	BoV	BvRD	OB	SB	DB	BvN	íFVB	N
Tka	38,7	52,24	2,06	0,0	0,14	0,8	3,46	0,0
CA – m	60,74	31,7	1,59	0,26	0,34	2,49	2,52	0,37
CA – okr	24,07	68,36	2,97	0,0	0,12	0,93	2,87	0,47
SR	43,28	48,17	0,74	0,38	0,79	0,86	3,05	0,08

:

Použité skratky:		DB	Družstevný byt
BoV	Byt obývaný vlastníkom	BvN	Byt v nájme
Bv	Byt v rodinnom dome	íFVB	Iná forma využívania bytu
RD	Obecný byt	N	Nezistené
OB	Služobná byt		
SB			

3.2.3 Zdroje energie, vykurovanie a zásobovanie vodou

Tabuľka č. 19 Podielové zastúpenie (v %-ách) podľa zdroja energie využívaného na vykurovanie

(%)	Plyn	Elektrina	KP	PP	SE	iný	žiadny	Nezist.
Tka	22,84	6,71	0,35	46,87	0,03	14,39	1,47	7,35
CA – m	47,3	5,55	0,06	45,63	0,0	0,27	0,79	0,41
CA – okr	40,25	6,51	0,1	49,21	0,07	1,79	0,93	1,14
ŽA – kraj	39,67	7,46	0,55	43,36	0,09	6,97	0,72	1,16
SR	66,22	4,48	0,16	21,32	0,05	2,42	0,87	1,48

:

Použité skratky:		PP	Pevné palivo
KP	Kvapalné palivo	SE	Solárna energia

Tabuľka č. 20 podielové zastúpenie štruktúry bytov (v % - ách) podľa typu kúrenia

(%)	ÚK d	ÚK v	EK	SVT	iný	BK	nezistený
Tka	30,88	47,78	2,1	9,81	0,63	1,47	7,33
CA – m	60,39	32,48	1,3	4,29	0,36	0,79	1,15
CA – okr	19,19	59,48	3,06	14,75	1,46	0,93	1,15
ŽA – kraj	31,85	48,88	2,32	12,61	1,76	0,72	1,16
SR	34,57	43,42	2,1	14,17	1,41	0,87	1,45

:

Použité skratky:		EK	Etážové kúrenie
ÚK d	Ústredné kúrenie – diaľkové	BK	Bez kúrenia
ÚK v	Ústredné kúrenie – vlastné	SVT	Samostatné vykurovacie teleso

Komentár: negatívny trend vykurovania UK v, EK a SVT v kontexte na ukazovateľ vykurovanie pevným palivom (PP), najmä vzhľadom na rastúce ceny palív, bude mať v nasledujúcom období negatívny vplyv na kvalitu enviromentálnych ukazovateľov, najmä na čistotu ovzdušia a produkciu tuhého komunálneho odpadu. Toto je však okolnosť, ktorú je možné riešiť iba na národnej úrovni

Tabuľka č. 21: podielové zastúpenie štruktúry domácnosti (v % - ách) podľa zásobovania vodou

(%)	V spoločný zdroj	Vlastný zdroj	V mimo bytu	Bez vodovodu	nezistený
Turzovka	73	17,15	0,14	2,31	7,4
CA – mesto	91,18	7,19	0,17	0,89	0,58
CA – okres	68,29	26,95	0,77	2,59	1,4
ŽA – kraj	86,85	9,99	0,6	1,57	1,2
SR	85,37	10,54	0,96	2,03	1,5

3.3 Regionálny trh práce

3.3.1 Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

Tabuľka č. 22. Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

Územná Jednotka	Celkový počet (CP) obyvateľov	Vek					
		Predproduktívny		Produktívny		poproduktívny	
		0 – 14 r. CP/%		15 – 64 r. CP/%		65 r+ CP/%	
Turzovka	7 233	1 025	14,17 %	5 070	70,1 %	1 138	15,7 %
Okr. Čadca	88 642	13 252	14,95	61 479	70,48	12 911	14,57
ŽA – kraj	691 613	109 823	15,88	469 290	67,85	112 500	16,27
SR	5 449 270	867 410	15,92	3 652 679	67,03	929 151	17,05

Zdroj ŠÚ SR SODB 2021

Komentár: negatívny trend v celkovom prírastku obyvateľstva mesta v predproduktívnom veku je dôsledkom:

- o najmä nižšej natalite, ako je mortalita obyvateľstva (prirodzený prírastok má negatívnu hodnotu)
- o záporným saldóm migrácie, pričom z mesta odchádza najmä mladá a kvalifikovaná pracovná sila. Späť do mesta sa vracajú najmä starší občania, ktorých konkurencieschopnosť na mimo regionálnom trhu práce klesla, či už v dôsledku veku, zdravotného stavu, nedostatku kvalifikácie pod. Tento faktor následne zvyšuje rigiditu trhu práce na lokálnej, resp. regionálnej úrovni.
- o ako dôsledok má mesto Turzovka najnižší podiel obyvateľov do 14 rokov (predproduktívny vek) v porovnaní s regionálnym (okr. Čadca), nadregionálnym (Žilinský kraj) a národným (SR) porovnaním
- o ľudský potenciál je významne determinovaný aj demografickým vývojom a tento pre náš región má negatívny trend.

Poznámka: nasledujúce tabuľky majú komparatívny charakter, aby bolo možné najmä na základe % - uálneho zastúpenia získať prehľad aktuálnom stave v meste

3.3.2 Zamestnanosť a nezamestnanosť v regióne

Tabuľka č 23 podielové zastúpenie obyvateľov (v % - ách) podľa súčasnej ekonomickej aktivity

(%)	P oD	PD	o MD	o RD	MN	ž SŠ	š VŠ
Tka	42,02	4,65	0,36	0,8	3,43	3,77	1,89
CA – m	42,06	6,14	0,36	0,96	4,17	3,47	1,74
CA – okr	42,32	4,9	0,37	0,87	4,04	4,06	1,91
ŽA – kraj	41,49	6,08	0,43	1,07	3,61	3,8	2,07
SR	39,86	5,68	0,37	0,96	4,25	3,24	1,78
	O v D	Dôchodca	PkP	ž ZŠ	d ŠD	iné	nezistené
Tka	5,81	19,39	0,11	8,28	6,18	0,11	2,82
CA – m	5,01	18,69	0,09	8,51	6,43	0,07	2,31
CA – okr	5,75	18,75	0,08	8,89	6,47	0,07	1,52
ŽA – kraj	4,78	18,71	0,11	9,29	7,02	0,1	1,4
SR	5,62	19,39	0,16	9,29	7,14	0,15	2,1

Zdroj ŠÚ SR SODB 2021

Použité skratky:		Ž SŠ	Žiak strednej školy
P oD	Pracujúci (okrem dôchodcov)	o v D	Osoba v domácnosti
PD	Pracujúci dôchodcovia	š VŠ	Študent vysokej školy
o MD	Osoba na materskej dovolenke	PkP	Príjemca kapitálových príjmov
o RD	Osoba na rodičovskej dovolenke	ž ZŠ	Žiak základnej školy
MN	Miera nezamestnanosti	d ŠD	Dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky
ž SŠ	Žiak strednej školy		

Záver:

- negatívny trend v **demografickom vývoji** je zrejмый najmä z faktu, že mesto Turzovka má nízky podiel osôb na materskej dovolenke (o MD), rovnako teda aj na rodičovskej dovolenke (o RD)
- dôsledok je potom v nízkom zastúpení v kategóriach: dieťa v predškolskom veku (d ŠD) a žiak základnej školy.(ž ZŠ)
dôsledkom je fakt, že od r. 2004 sa negatívne mení aj štruktúra vekového zastúpenia obyvateľov mesta Turzovka (nesledujúci prehľad)
- podiel skupiny 0r až 14 r (predproduktívny vek) je v roku 2022 oproti roku 2004 nižší cca o 5% a naopak podiel občanov nad 65 r (poproduktívny vek) stúpol cca o 7,5% Index stranutia (IS) je podiel počtu obyvateľov na 65 rokov a počtu osôb do 14 rokov x 100(%), t.j. ak má číslo IS hodnotu vyššia ko 100 znamená to, že obyvateľov nad 65 rokov je viac ako do 14 rokov. Populácia starne.

	2004	2010	2015	2018	2020	2021	2022
0-14 r pred prod.vek	18,57	16,05	13,93	13,97	13,74	13,94	13,76
15 – 64 produkt.vek	72,01	73,93	74,03	70,87	70,87	69,71	69,29
65 r+ poprodukt. vek	9,42	10,02	12,04	15,40	15,40	16,35	16,95

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

rok	Predproduktívny vek do 14 r	Produktívny vek: 15 – 64 r.	Poproduktívny vek: 65 rokov+	Index starnutia %
2015	1 064	5 656	920	86,47
2016	1 055	5 812	957	90,71
2017	1 048	5 510	995	94,94
2018	1 057	5 452	1 056	99,91
2019	1 031	5 368	1 110	108,24
2020	1 027	5 298	1 151	112,07

Zdroj: nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka + ŠÚ SR

Tabuľka č.24 podielové zastúpenie obyvateľov (v %-ách) podľa postavenia zamestnancov

Územná Jednotka	Postavenie v zamestnaní			
	Zamestnanec %	Podnikateľ %	Iné %	Nezistené %
Turzovka	71,47	15,21	0,26	13,07
Čadca – mesto	75,88	14,68	0,19	9,25
Čadca okres	73,94	16,03	0,18	9,85
ŽA – kraj	78,94	15,19	0,34	7,52
SR	77,72	13,68	0,45	8,15

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

3.3.3 Základné ukazovatele miery nezamestnanosti na regionálnej úrovni

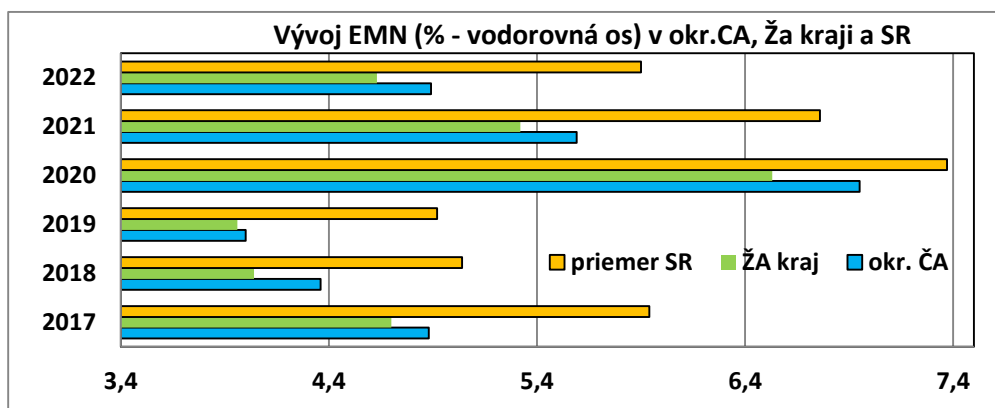
Tabuľka č.25 Základné ukazovatele miery nezamestnanosti (údaje k 31.12,k,r,)

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021	2022
EMN v okrese Čadca %	4,88	4,36	4,00	6,95	5,59	4,89
CMN v okrese Čadca %	6,22	5,32	5,18	7,72	6,39	5,66
EMN v Žilinskom kraji %	4,70	4,04	3,96	6,53	5,32	4,63
EMN v SR %	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,90
EP UoZ v okrese Čadca	2 226	1 963	1 826	3 165	2 546	2 241
Poradie okresu CA v rámci SR	43	38	45	40	41	40
Skratky: EMN – evidovaná miera nezamestnaných, počítaná z disponibilného počtu UoZ CMN – miera nezamestnanosti počítaná z celkového počtu UoZ EP – evidovaný počet, t.j. disponibilný počet UoZ UoZ – uchádzač o zamestnanie Pozn. poradie daného okresu v rámci SR – udáva sa vzostupným spôsobom, t.j. okres s najnižšou EMN má poradie č.79 , čo je počet hodnotených okresov v rámci SR a okres a najvyššou EMN má poradie číslo 1.						

Zdroj mesačné štatistiky ÚPSVR Bratislava

Grafické vyjadrenie ukazovateľa evidovanej miery nezamestnanosti v okrese Čadca, Žilinskom kraji a SR k 31.12. kalendárneho roka

Zdroj: vlastné sprac

Percentuálne zastúpenie vybraných skupín UoZ v okrese Čadca za obdobie 2017 -2021

ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021
Celkový počet žien – spolu	1 527	1 422	1 276	1 821	1 552
Podiel zastúpenia žien (%)	53,75	57,20	53,95	54,84	52,61
Celkový počet UoZ so ZP	152	141	136	197	180
Podiel UoZ so ZP (%)	6,83	7,18	5,75	6,22	6,18
Celkový počet absolventov	219	167	180	234	211
Podiel absolventov (%)	7,71	6,72	8,03	6,66	7,25

Zdroj: mesačné štatistiky ÚPSVR Bratislava + vlastný prepočet

Komentár: Možno konštatovať fakt, že regionálna EMN kopíruje vývoj EMN v Žilinskom kraji a je nižšia ako EMN v rámci celej SR. Za ostatných 5 rokov najvyššia miera EMN v okr. Čadca dosiahol v apríli 2021 a to 7,3%. Miera nezamestnanosti začala rásť už koncom roku 2019 a až v roku 2021 začala postupne klesať. Tento nárast bol spôsobený najmä pandemiou, poklesom počtu voľných pracovných miest, ktorý súvisel postupným nárastom cien energií a iných komodít. Tento negatívny vývoj cien môže v budúcnosti determinovať mieru nezamestnanosti v okrese a teda aj v meste Turzovka.

3.3.4 Ukazovatele miery nezamestnanosti v meste Turzovka 2020 – 2022

Tabuľka č.26 Základné ukazovatele miery nezamestnanosti v meste Turzovka

Ukazovateľ	k 31.12. 2020	k 31.12. 2021	1.Q	II.Q	III.Q	IV.Q.
			2022			
CP UoZ	268	225	225	215	209	216
Z toho ženy	121	114	117	119	114	112
Podiel žien (%)	45,15	50,67	52,0	55,35	56,46	51,85
Podiel UoZ do 24 r.	14,55	12,0	9,78	13,02	15,31	14,35
Podiel UoZ nad 55 r	23,88	30,67	28,89	29,77	29,66	39,11
Dlhodobá nezamestnanosť	8,58	16,0	19,11	19,07	19,61	18,06

Zdroj mesačné štatistiky ÚPSVaR Bratislava + vlastný prepočet

Poznámka: mesačné štatistiky ÚPSVR Bratislava, neuvádzajú hodnoty EMN, resp. CMN, z dôvodu, že nie je možné aktualizovať ročne PEČO (počet ekonomicky činných obyvateľov a každý mesiac vyhodnocovať disponibilný (evidovaný) počet UoZ.

V tabuľke označenie „dlhodobá nezamestnanosť“ predstavuje ostatnú dobu evidencie ak presiahne (nepretržitej) dobu 24 mesiacov a viac.

Komentár::

- od začiatku roka 2022 sa zvyšuje podiel žien z celkového počtu nezamestnaných, Zrejmy súvis s poklesom pracovných miest pre ženy – „ženské“ profesie
- negatívnym faktom je aj stúpajúci podiel nezamestnaných mladých ľudí (do 24 rokov) Veľmi častou príčinou nezamestnanosti tejto vekovej skupiny je nevhodná kvalifikácia, o ktorú na trhu práce nie je záujem.
- rovnako negatívne je treba hodnotiť aj podiel nezamestnaných nad 55 rokov. Títo UoZ majú vo väčšine prípadov handikepy spojené s vekom, resp. zdravotným stavom a ich konkurenčné schopnosť na nadregionálnom trhu práce je z týchto aspektov výrazne limitovaná
- uvedené fakty sa následne prejavujú v dlhodobej nezamestnanosti (doba evidencie je viac ako 2 roky) V meste Turzovka cca každý piaty UoZ je v evidencii viac ako 2 roky.

Faktory ovplyvňujúce zamestnanosť: nízka miera ekonomickej atraktivity pre potenciálnych investorov má za následok, že tvorba nových pracovných miest je minimálna až nulová. Dôsledkom je migrácia za prácou do iných regiónov, ktorá najmä u mladej a vzdelanej generácie končí trvalým odchodom z regiónu.

3.3.5 Faktory ovplyvňujúce zamestnanosť v regióne

Všeobecne platí, že zamestnanosť obyvateľstva bezprostredne súvisí s ekonomickou výkonnosťou regiónu a následne má to svoj logický dopad na celkovú sociálnu úroveň obyvateľov

Slovenská republika je charakterizovaná veľkými regionálnymi rozdielmi, ktoré sa nezmenšujú, ale naopak diferenciacia regiónov pokračuje a to aj napriek sľubom o znižovaní regionálnych rozdielov.

Tabuľka: 27 podielové zastúpenie obyvateľov (v %-ách) podľa postavenia zamestnancov

Územná jednotka	Postavenie v zamestnaní			
	Zamestnanec %	Podnikateľ %	Iné %	Nezistené %
Turzovka	71,47	15,21	0,26	13,07
Čadca – mesto	75,88	14,68	0,19	9,25
Čadca okres	73,94	16,03	0,18	9,85
ŽA – kraj	78,94	15,19	0,34	7,52
SR	77,72	13,68	0,45	8,15

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka : 28 Fyzické osoby (FO) a živnostníci (SZČO) v meste Turzovka

	2004	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021
FO	531	540	637	536	528	553	690	638
SZČO	449	508	618	517	517	534	512	615

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Tabuľka:29 Právnické osoby (PO) meste Turzovka

	2004	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021
PO ziskové	39	43	99	123	164	173	192	189
PO neziskové	32	39	44	54	31	32	30	36
PO spolu	71	82	143	177	195	205	222	225

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Tabuľka : 30 Počty zamestnávateľských subjektov v okrese Čadca 2019 -2021 podľa ekonomických činnosti SK NACE Rev 2

Činnosť SK NACE Rev 2	2019	2020	2021
Podniky v okrese Čadca spolu	2 541	2 693	2 671
Poľnohospodárstvo. Lesníctvo, rybolov	114	125	124
Priemysel spolu	363	389	400
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	3	3
Stavebníctvo	481	551	589
Veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel	642	599	585
Doprava a skladovanie	97	103	87
Ubytovanie a stravovacie služby	90	100	99
Informácia a komunikácia	64	80	87
Finančné a poisťovacie činnosti	6	6	7
Činnosti v oblasti nehnuteľnosti	100	109	116
Odborné, vedecké a technické činnosti	236	250	266
Vzdelávanie	19	21	26
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	90	90	90
Ostatné činnosti	29	34	39

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk/cognosext/>

Tabuľka: 31 Živnostníci podľa vybraných ekonomických činnosti SK NACE Rev 2

Činnosť SK NACE Rev 2	2019	2020	2021
Živnostníci v okrese Čadca spolu	7 096	6 688	8 163
Poľnohospodárstvo. Lesníctvo, rybolov	401	376	386
Priemysel spolu	1 734	1 579	1 653
Priemyselná výroba	1 730	1 576	1 648
Stavebníctvo	2 723	2 623	3 453
Veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel	963	594	875
Doprava a skladovanie	105	78	78
Ubytovanie a stravovacie služby	162	152	159
Vzdelávanie	46	43	52
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6	6	7

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk/cognosext/>

Komentár:

Viac ako 1/5 (22,1%) z celkového počtu zamestnávateľských subjektov v okrese Čadca podniká v stavebníctve a 42,3 % živnostníkov tiež je zameraná na stavebné činnosti. Pričom v okrese Čadca je stavebných aktivít minimálne, je reálny predpoklad práce mimo región, Občania Kysúc teda tvoria hodnoty mimo svojho regiónu. Kým tieto regióny na výsledkoch práce profitujú, región Kysúc sa stáva chudobnejším a regionálne disparity sa prirodzene zväčšujú.

Tabuľka 32 Počty zamestnávateľských subjektov v okresoch: Čadca, Kys. Nové Mesto a Žilina (podľa počtu zamestnancov)

	Počet zamestnancov od – do	2018	2019	2020	2021
Okres Čadca	Nezistené	860	1 002	1 178	1 064
	Od 0 – 49 zamestnancov	1 430	1 513	1 494	1 584
	Od '50 – 249 zamestnancov	24	22	18	20
	250 a viac zamestnancov	5	4	3	3
Okres K.N. mesto	Nezistené	333	373	398	362
	Od 0 – 49 zamestnancov	528	566	556	547
	Od '50 – 249 zamestnancov	13	12	10	11
	250 a viac zamestnancov	3	2	2	2
Okres Žilina	Nezistené	3 752	4 166	4 605	4 329
	Od 0 – 49 zamestnancov	4 832	5 106	5 220	5 591
	Od '50 – 249 zamestnancov	119	124	118	108
	250 a viac zamestnancov	20	25	24	23

Tabuľka 33 Počty zamestnávateľských subjektov v okresoch: Čadca, K N.Mesto a Žilina

http://statdat.statistics.sk	Okres Čadca			Okres K.N.Mesto			Okres Žilina		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Právnické osoby spolu	2 861	3 046	3 062	1 085	1 094	1 067	10 378	10 991	11 235
obchodné spoločnosti	2 343	2 640	2 566	845	864	887	8 833	9 292	9 765
Družstvá	24	22	23	5	5	5	36	33	33
Rozpočtové organiz.	93	90	82	44	44	38	153	154	138
Príspevkové organiz.	21	21	26	3	3	7	20	20	37
Ostatné organizácie	380	473	365	188	178	130	1 337	1 492	1 262

- ✓ nedostatok finančných prostriedkov na propagáciu – absentuje logo – značka regiónu
- ✓ mentálna nepripravenosť obyvateľov Kysúc o tento spôsob získavania príjmov
- ✓ nízka návštevnosť regiónu turistami zo Slovenska – väčšine stredísk CR tvorí základ domáca klientela ,
- ✓ kontinuálne sa zvyšujúca konkurencia na trhu cestovného ruchu v ostatných samosprávnych krajoch SR, v krajinách EÚ, V4 („krajiny Vyšegrádskej štvorky“)
- ✓ problémy dostupnosti finančných zdrojov na investície, problémy kofinancovania,
- ✓ predpoklad rastu cien služieb CR a strata tejto konkurenčnej výhody,
- ✓ nízka jazyková vybavenosť obyvateľov Kysuckého regiónu, (najmä vekovo staršej generácie)
- ✓ pomalý rast kvality našej regionálnej ponuky ,
- ✓ pokles životnej úrovne slovenského obyvateľstva, ktorý je hlavným segmentom trhu v regióne Kysúc.

Zo štúdie spoločnosti Trexima Bratislava na základe analýzy výsledkov SODB 2021 z pohľadu širšieho kontextu na problematiku zamestnanosti a dochádzania za prácou vyplýva:

- 1.) V dôsledku ekonomických rozdielov regiónov, každý štvrtý zamestnanec pracuje v inom okrese, ako má trvalé bydlisko (priamy súvis s výškou možnosti vyššieho zárobku)
- 2.) Do významných ekonomických centier prichádza za prácou 60 % zamestnancov. (napr. v Bratislave pracuje 31% , v Košiciach 9 % a v Žiline 6 %. dochádzajúcich zamestnancov.
- 3.) Vzhľadom na fakt, že za prácou odchádza najmä najvzdelanejšia pracovná sila, ktorá sa na ekonomickej výkonnosti v Bratislave podieľa 43%, v Košiciach 30% a v Žiline 20%.(z tohto aspektu je blízkosť Kysúc pri jednom z ekonomických centier SR istou výhodou), Negatívnym dopadom je realita, že regióny odchodom pracovnej sily strácajú časť svojej ekonomickej výkonnosti. (napr. okresy Gelnica, Senec, Poltár, Košice – okolie, Pezinok strácajú viac ako 70% svojej ekonomickej výkonnosti. Okres Čadca sa nachádza v druhom najnižšom pásme.

Tabuľka č. 34 Saldo pracovnej mobility(SPM) a saldo migrácie (SM) v okresoch: Čadca, Bytča a Kysucké Nové Mesto (K.N.M.)

okres	SPM r. 2022		SPM r. 2021		SPM** r. 2022		SM r. 2020	
	ZvO	TB v O	ZvO	TB v O	ZvO	TB v O	ZvO	TB v O
Čadca	- 46%	- 9%	- 32%	- 6%	- 41%	- 8%	- 1,5%	-0,3%
Bytča	- 56%	- 12%	- 50%	- 9%	- 54%	- 12%	-0,8%	- 0,2%
K.N.M.	- 10%	- 3%	- 12%	- 3%	- 10%	- 3%	- 0,5%	- 0,2%

SPM prichádzajúci – odchádzajúci /trvalé bydlisko a pracovisko na počte zamestnancov
SPM** prichádzajúci – odchádzajúci /súčasné bydlisko a pracovisko na počte zamestnancov
SM prichádzajúci – odchádzajúci (zmena trvalého pobytu)na počte
ZvO zamestnancov v okrese TB v O trvale bývajúcich v okrese

Zdroj SODB 2021, Trexima Bratislava „Vzdelanostný a kariérny diferenciál populácie SR“

Poznámka: do areálu bývalého strojárenského podniku ZVL investovali zahraniční investori a vytvorili nové strojárenské firmy. K dispozícii bol zároveň dostatok kvalifikovanej pracovnej sily a tiež aj stredná škola strojárenského zamerania. Tieto zahraničné spoločnosti reálne ohodnocovali výkony zamestnancov aj finančne a teda väčšina obyvateľov okresu nemusela a ani nemusí za prácou odchádzať mimo región.

- 4.) Nepriaznivá ekonomická situácia v týchto okresoch má negatívny dopad indikátor kariérnej úrovne žien Nasledujúci tabuľkový prehľad uvádza hodnotu tohto indikátora podľa pohlavia v jednotlivých krajoch SR v roku 2022 Prehľad vytvára argumentačný rámec pre fakt, že krajské mestá ponúkajú zamestnancom najlepšie podmienky pre kariérne príležitosti. Vysoká hodnota kariérneho potenciálu súvisí okrem iného aj s faktom, že krajské mestá sú prepojené diaľnicami, z čoho následne ťažia aj okresy, ktoré sú v tejto línii napr. okres Žilina má hodnotu kariérneho indikátora: muži 54, ženy 48 a okres Bytča: muži 51, ženy 44. (hodnota indikátora kariérnej úrovni sa pohybuje v pásme od 0 do 70) V okrese Čadca sa hodnota indikátora pohybuje v skupine okresov v intervale 44,2 až 46,7, čo je jeden zo významných dôvodov odchodu mladej a vzdelanej sily z nášho regiónu za kariérou do iných regiónov SR, resp. zahraničia

Tabuľka č. 35 Hodnota indikátorov kariérnej úrovne v krajoch SR podľa trvalého bydliska a pohlavia (SODB 2021)

Kraj	pohlavie		kraj	Pohlavie	
	muži	ženy		Muži	Ženy
Bratislavský	59	53	Trnavský	51	46
Trenčiansky	52	46	Nitriansky	51	45
Žilinský	52	46	Banskobystrický	51	46
Košický	54	48	Prešovský	50	45
Slovenská republika	53	48			

Zdroj: Metodika, výpočty a spracovanie TREXIMA Bratislava, na základe údajov SODB 2021

	2003	2005	2006	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži	35,72	33,4	32,35	33,67	35,81	36,99	38,47	39,42	40,99
ženy	45,34	42,79	42,16	40,50	41,76	43,06	43,8	47,67	47,8
spolu	40,42	38,01	37,15	37,04	38,76	40,00	41,11	43,45	44,32

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Tabuľka: 36 Index starnutia IS v Turzovke počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku. Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

	2004	2008	2010	2015	2018	2019	2020	2021	2022
IS spolu	50,73	58,9	62,46	86,47	99,91	108,24	112,07	117,22	123,22
IS muži	33,89	41,34	44,73	63,83	78,12	83,18	86,75	87,8	93,56
IS ženy	67,4	75,69	80,13	110,96	123,81	136,67	141,39	151,3	158,73

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

3.3.6 SWOT analýza Ľudské zdroje

Predmetná SWOT analýza sa okrajovo dotýka aj zdravotníctva, zamestnanosti, školstva a bývania, ktoré svojím významom, resp. spolu súvisia s rozvojom ľudských zdrojov, či stabilizáciou počtu obyvateľov v meste.

Silné stránky	Slabé stránky
✓ u prevažnej väčšiny obyvateľstva v produktívnom veku pozitívne osvojená filozofia migrácie za prácou mimo bydliska ✓ potenciál rastu profesijných zručností ľudských zdrojov ✓ aktuálne vyhovujúca penetrácia a z kvantitatívneho pohľadu vyhovujúci počet vzdelávacích zariadení ✓ výhodná príhraničná geografická poloha s Českou a Poľskou republikou ✓ vhodná dopravná dostupnosť do bližších priemyselných centier (Žilina, K.N.Mesto, Bytča) ✓ tradície v priemyselnej výrobe, spracovaní dreva ✓ vysoký podiel SZČO v remeselných živnostiach ✓ relatívne zachovalé prírodné a kultúrne dedičstvo = potenciál pre pútnický turizmus ✓ vyhovujúca sieť aj kapacita poskytovaných sociálnych služieb ✓ využívanie externých zdrojov, najmä z Európskej únie na budovanie novej infraštruktúry obcí v regióne ✓ dostatok skúseností s realizáciou verejného obstarávania a pri tvorbe projektov, pri získavaní finančných prostriedkov z externých zdrojov	✓ negatívny vývoj ukazovateľov demografického vývoja, s dopadom na „starnutie“ obyvateľov regiónu ✓ trvalá migrácia mladej a kvalifikovanej sily mimo región = záporné saldo migrácie ✓ vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním stredoškolským bez maturity ✓ nízky podiel obyvateľstva s VŠ vzdelaním ✓ otvárajúce sa nožnice medzi profesiami, ktoré vyžaduje trh práce a záujmom mladých ľudí = vysoký podiel absolventov v evidencii úradov práce ✓ vysoký podiel rizikových skupín v evidencii úradu práce a následne zvyšovanie rigidity trhu práce na regionálnej úrovni ✓ odchod SZČO, remeselníkov za prácou mimo región a deficit ponuky týchto služieb v regióne ✓ permanentne klesajúca miera atraktivity mikroregiónu pre potenciálnych investorov a minimálna miera tvorby nových pracovných miest ✓ kvalita a dostupnosť zdravotníckej infraštruktúry ✓ nedobudovaná nadradenosť dopravnej sústavy a následne predimenzovanosť automobilovej premávky na trase Čadca – Žilina ✓ nízka cena práce v regióne je významným determinantom nezájmu o odborné, či vyššie vzdelávanie ✓ v praxi pretrvávajúce skryté formy diskriminácie pri zamestnávaní občanov nad 50 rokov, resp. iné znevýhodnené kategórie nezamestnaných

Príležitosti	Ohrozenia
✓ participácia na nadregionálnych, resp. cezhraničných projektoch, najmä: INTEREG SK – CZ a SK – PL ✓ participácia samospráv na partnerských projektoch podporujúcich zamestnanosť a zamestnateľnosť na aktivitách smerujúcich k zvýšeniu pružnosti regionálneho trhu práce ✓ podporiť výstavbu obecných nájomných bytov, resp. rodinných domov, s cieľom stabilizovať mladé rodiny v regióne. ✓ ponúknuť mestské nájomné byty pre pracovníkov v zdravotníctve a školstve. V týchto bytoch vytvoriť aj priestory pre prípadné zdravotnícke ambulancie ✓ pokračovať v deinštitucionalizácii sociálnych služieb, zvyšovať kvalitu a početnosť na dlhodobu udržateľnej úrovni ✓ rozšíriť spektrum ponuky sociálnych služieb v nadväznosti na novovybudovaný Domov sociálnych služieb na Vyšnom konci ✓ rozšíriť ponuky pre voľnočasové aktivity obyvateľov s akcentom na mládež ✓ v rámci finančných možností a najmä projektových ponúk modernizovať vzdelávacie možnosti žiakov ZŠ, najmä využívaním informačných technológií ✓ marketingovými aktivitami podporovať všetky formy turizmu a postupne zvyšovať atraktivitu regiónu ✓ rozšíriť kapacity materskej škôlky z dôvodu rozšírenie predškolskej výchovy od troch rokov veku dieťaťa (pred primárne vzdelávanie).	✓ nepriaznivý demografický vývoj ohrozuje mieru atraktivity pre potenciálnych investorov ✓ dlhodobý negatívny trend indexu starnutia a priemerného veku ✓ vysoký počet pracujúcich dôchodcov najmä v zdravotníctve a školstve ✓ nízke mzdy v regióne nútia mladých špecialistov, najmä v odbore informačných technológií odchádzať z regiónu – nedostatok týchto profesií v regióne ✓ vysoký podiel dôchodcov – lekárov, môže v najbližšej budúcnosti výrazne ohroziť lekársku starostlivosť občanov v Turzovke a mikroregióne ✓ vysoký stupeň autonómie škôl a duplicita učebných odborov neponúka potrebné profesie pre trh práce ✓ následky pandémie COVID – 19 negatívne ovplyvňujú tlak na existujúce pracovné miesta ✓ rastúce ceny energií a materiálových vstupov budú výrazne determinovať tvorbu nových pracovných miest ✓ presun kompetencií štátu na samosprávy bez alikvotného finančného krytie determinuje možnosti rozvoja samospráv ✓ ťažko predvídateľný cenový pohyb cien energií a materiálových vstupov bude výrazne limitovať projekty zamerané na rozvoj ľudských zdrojov ✓ pretrvávajúca nízka miera internetizácie regiónu a nízka miera vybavenosti domácností s PC

Poznámka:

Pri realizácii aktivít realizovaných v predchádzajúcom období PHSR sa podarilo najmä:

- eliminovať problémy s dopravnou infraštruktúrou pri železničnej stanici a zvýšiť kvalitu existujúcej dopravnej štruktúry
- znížiť modernizačný dlh infraštruktúry mesta
- realizovať opatrenia znižujúce spotreby tepelnej a elektrickej energie
- rekonštrukciou priestorov materskej škôlky vytvoriť dostatok kapacít pre prijatie 5-ročných detí do predškolskej výchovy

Komentár: okres Čadca z pohľadu ekonomického vývoja patrí do skupiny tzv. **ekonomicky depresných regiónov**, t.j. regiónov, ktoré si nedokážu vlastnými silami pomôcť. Tradičné priemyselné odvetvia sa dostali do dlhodobej krízy a nerozvinutá regionálna infraštruktúra objektívne nemôže vytvárať podmienky pre nárast dôležitejších priemyselných aktivít. Ekonomická depresia, najmä z aspektu absencie vlastných zdrojov, prehĺbuje disproporcie k ostatným regiónom. Nízka cena práce ako komparatívna výhoda spôsobuje odchod mladej, kvalifikovanej a produktívnej pracovnej sily z týchto regiónov..

V post covidovom období, keď aktuálne inflácia v SR rastie dvojciferným tempom, klesajúce reálne mzdy iba umocňujú ochotu a snahu hľadať si prácu s primeraným finančným ohodnotením.

3.4 Kultúrne a spoločenské zdroje

3.4.1 Kultúrno – spoločenský život v meste

Kultúra a kultúrne dedičstvo sú hodnoty predkov ukotvené v spôsobe ich života, ktoré sa po stáročia uchovávajú a prenášajú z generácie na generáciu formou ľudových piesní, ľudovej hudby, zvykoslovnia a ľudovej slovesnosti. Mesto Turzovka si uchovalo krásu ľudového umenia kysuckej kultúry a udržiava ju realizáciou viacerých kultúrno –spoločenských podujatí prostredníctvom folklórnych súborov, rezbárov, remeselníkov a maliarov. Svojimi aktivitami sa výrazne podieľa nielen na spoločenskom živote mesta, ale aj na podujatiach. Mesto organizuje taktiež podujatia regionálneho i medzinárodného charakteru. Pri realizácii významných podujatí presahujúcich región a pri viacerých festivaloch s celoštátnou i medzinárodnou účasťou spolupracuje s mnohými odborníkmi, záujmovými združeniami a partnerskými kultúrnymi a umeleckými inštitúciami.

Vybavenosť

Mesto Turzovka má v súčasnosti na uskutočňovanie kultúrnych podujatí k dispozícii priestory Kultúrneho a spoločenského domu R. Jašíka v Turzovke a prírodný amfiteáter.

Kultúrne a spoločenské stredisko v Turzovke (KaSS) zabezpečuje okrem mestskej knižnice aj organizáciu kultúrnych podujatí s možnosťou využitia priestorov ako sú výstavná miestnosť a spoločenský klub s kapacitou pre cca 130 osôb a kinosálu s kapacitou 415 sedadiel. Mestská knižnica poskytuje svoju knižnú činnosť pre 600 čitateľov s možnosťou využitia cca 25 000 knižných zväzkov. V budove kultúrne a spoločenského strediska bola v r. 2023 zriadená historická knižnica v hodnote cca 115 000€ (financovaná z fondov EÚ) a od r. 2006 Medzinárodné informačné centrum Turzovka. V r.2022 bola budova KaSS za účelom zníženia energetickej náročnosti zateplený obvodový plášť s celkovým nákladom 333 747 €, pričom z rozpočtu mesta bola investovaná suma 152 107 €

Spoločenská kultúrna sála v MČ Predmier

(v priestoroch klubu bývalého závodu Slovenky, neskôr I.TRAN., s.r.o.)

Mesto zakúpením a celkovou rekonštrukciou získalo reprezentačné priestory pre občanov mesta a jeho okolia. Renovované priestory sú vhodné na takmer všetky spoločenské a kultúrne aktivity väčšieho rozsahu, ako napr. svadby, plesy, bankety, stužkové, konferencie a pod. Svojou kapacitou je najväčšou v mikro regióne Horných Kysúc

Celkové náklady sú zrejmé z nasledujúcich základných údajov

- r.2018 odkúpenie budovy s príslušnými pozemkami 148 645 €
 - r. 2021 rekonštrukcia kultúrnej sály I. etapa 375 394 €
 - r. 2022 rekonštrukcia kultúrnej sály II. etapa 199 998 €
- (všetky náklady uhradilo mesto z vlastných rozpočtových zdrojov)

Centrum voľného času zabezpečuje krúžkovú činnosť nielen pre deti a žiakov Materskej a Základnej školy v Turzovke, ale aj okolité obce Mikroregiónu Horných Kysúc .Od r. 2020 je organizačnou zložkou Spojenej školy Juraja Turzu na Bukovine.

Mestské múzeum Karola Točíka (MMKT),patrí do kategórie vlastivedných mestských múzeí. Iniciátorom založenia boli občianske združenia: Spolok priateľov Turzovky a Terra Kisucensis. V r. 2015 mestské zastupiteľstvo schválilo zriadenie MMKT, v priestoroch, ktoré mala v prenájme v minulosti Slovenská pošta. Štatút MMKT bol schválený s účinnosťou od 1.X.2018 Múzeum bolo vybudované z investičných prostriedkov mesta vo výške 33 568 € a slávnostne bolo otvorené 12.VIII.2016 a výstavný debut pod názvom: “DEDIČSTVO OTCOV“ Exponáty boli väčšinou získané z darov obyvateľov a inštitúcii mesta ako aj okolia. Najcennejším exponátom je originál zvona, ktorý dal odliat palatín J. Turzo v r.1614 pre pôvodný drevený kostol. Od 12.VIII.2022 je v priestoroch MMKT inštalovaná stála expozícia pod názvom „ZO ŽIVOTA V STAREJ TURZOVKE“

Prírodný amfiteáter sa nachádza na okraji časti centra mesta Turzovky na Bukovine s kapacitou cca 800 sedadiel. Prírodný amfiteáter prešiel čiastočnou obnovou a to rekonštrukciou pódia a pevných kulís znázorňujúcich kysucké drevenice., V r. 2017 sa zrekonštruovala vstupná brána a oplotenie k amfiteátru (14 876 €), a odkúpenie pozemkov,ktoré neboli vo

vlastníctve mesta. V r.2021 bola dokončená časť oplotenia v sume 11 361€. Do budúca sa počíta s vytvorením hygienického zázemia a zastrešením pódia ako aj sedadiel. Zároveň je plánovaná aj výmena elektroinštalácia a káblových prípojok. Pre zabezpečovanie niektorých kultúrnych podujatí ako sú Beskydské slávnosti a Vianočné trhy, sa stavia pódium pred mestským úradom v Turzovke.

Šarkpark je malé pódium drevenej konštrukcie s kulisou kysuckej dediny, ktoré sa nachádza v centre mesta Turzovka. Šarkpark slúži na organizovanie kultúrnych podujatí

malých formátov ako sú Turzovská cifrovačka, Pochovávanie basy, Stavanie mája, Váľanie mája, či Šarkaniádu. V meste Turzovka dlhodobo absentuje prekryté pódium, ktoré by okrem realizácie vlastných podujatí mohlo prinášať aj financie z jeho prenájmu iným subjektom.

Významné podujatia

Medzi najvýznamnejšie podujatia patria podujatia počas Turzovského leta, ktoré predstavuje štruktúru rôznych spoločenských, kultúrnych a športových podujatí organizovaných počas letných prázdnin. Mesto Turzovka realizuje Turzovské leto pod svojou záštitou od roku 2005, ktoré každoročne začína podujatím pre deti „Športuje celá rodina“, pod názvom Balónom do sveta pri príležitosti ukončeného školského roku a končí Beskydskými slávnosťami, ktoré sa zvyčajne konajú počas víkendu, troch dní blízko dátumu 15. augusta, kedy sa slávi zasvätenie farského kostola v Turzovke k Nanebovzatej Panny Márii

Ďalej Turzovská cifrovačka, veselica na Kamenci, Remeselnícky jarmok, sprievod mestom, či už významné Beskydské slávnosti.

Medzinárodný folklórny festival Beskydské slávnosti pochádza z roku 1968 ako projekt a spoločné dielo troch susediacich okresov Čadce, Vsetína a Frýdku – Místku, s cieľom ukázať ľuďom bohatstvo tradičnej ľudovej kultúry zachovanej v piesňach, tancoch, krojoch, či zvykoch. V roku 2023 sa uskutočnil už 51. Ročník a je najstarším folklórnym festivalom na Kysuciach.

Súčasťou Beskydských slávností je aj Turzovské leto, ktoré je tiež známe i inými kultúrnymi, športovými, spoločenskými podujatiami ako sú O pohár česko – slovenskej vzájomnosti – najstarší medzinárodný futbalový turnaj mužov, O pohár primátora mesta – medzinárodný futbalový turnaj starších žiakov, Súťaž o najlepšiu guláš, plenér ľudových rezbárov z beskydskej oblasti pod názvom „Drevené tajomstvá, Drotária – medzinárodný festival folk, country, Beskyd Rally – medzinárodná súťaž historických vozidiel spojená s prehliadkou a súťažou elegancie, Uhorčíkovým chodníkom – turistický pochod pre turistov, Beskydský pohár vzájomnosti – medzinárodná súťaž hasičských družstiev, Rock Beskyd Fest – rockový festival, či rôzne výstavy usporiadané v meste Turzovka počas letných prázdnin.

Kultúrny život v meste obohacujú aj iné podujatia realizované počas roka ako sú Turzovský vrabčiak – súťaž neprofesionálnych country hudobných skupín, ktorého víťaz je súčasťou dramaturgického programu festivalu Drotária, Deň matiek so sprievodným podujatím, Stavanie mája, Váľanie mája, rôzne koncerty, divadelné predstavenia a výstavy spojené s ročnými obdobiami, Lietajúce rozprávky – šarkaniáda, Jašíkove Kysuce – literárna súťaž a výstava fotografií Na brehu priezračnej rieky, či Vianočné trhy spojené s kultúrnym programom.

3.4.2 Záujmové spolky, združenia a organizácie

Kultúru v meste Turzovka vytvára množstvo organizácií, spolkov, združení a speváckych skupín, ktoré sa podieľajú významnou mierou na realizácii podujatí organizovaných v meste Turzovka. (sú uvádzané iba najznámejšie, ktorých činnosť je dlhodobá a verejnosti známa)

Spolok priateľov Turzovky (<https://sppt.sk>) : vznikol 20.11 1998, ako pokračovateľ Nadácie 400 rokov Turzovky. Je organizáciou, ktorá sa zaoberá dokumentáciou života v meste Turzovka, jeho históriou, zachovávaním a rozvíjaním tradičnej ľudovej kultúry, ktorá je naším najväčším bohatstvom. Spolok priateľov Turzovky je iniciátorom vzniku podujatia pod názvom Rezbársky plénér, ktorý má v meste Turzovka tradíciu od roka 2006. Výsledkom rezbárskej činnosti známych kysuckých a medzinárodných rezbárov je množstvo drevených sôch, ktoré sú rozmiestnené po meste Turzovka. V roku 2022 mal 203 členov. Od roku 2022 je prezidentom Mgr. Baránek

Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) : bol založený v roku 1890 a odvtedy chráni mesto pred požiarmi, pôsobí na poli kultúry, pomáha pri organizácii kultúrnych podujatí a je neoddeliteľnou súčasťou kultúrno – spoločenského diania v meste. V súčasnosti má okolo 100 členov, z toho zásahovú jednotku tvorí cca 1/5 z celkového počtu. Turzovskí hasiči pracujú s deťmi a mládežou, pričom dosahujú výborné výsledky v súťažiach. V júli organizujú Medzinárodnú súťaž hasičských družstiev Beskydský pohár vzájomnosti. V hasičskej zbrojnici od roku 1990 je umiestnená stála expozícia pod názvom „Z histórie Dobrovoľného hasičského zboru v Turzovke“.

V predchádzajúcom období boli v rámci PHSR realizované pre DHZ tieto významné aktivity:

- a.) r. 2016 získanie protipovodňového vozíka IVECO DAILY v sume 129 128 €
- b.) r. 2018 stavebné úpravy objektu hasičskej zbrojnice v sume 54 042€ zdroje mesta 24 042€
- c.) r. 2019 nákup hasičského vozidla TATRA v sume 164 838€, z toho zdroje mesta: 6 600€
- d.) r. 2020 rekonštrukcia hasičskej zbrojnice v sume 11 264 €, z toho zdroje mesta 731€
- e.) r. 2021 vybudovanie trojgaráže a spevnenie plôch zo zdrojov mesta 5 961€

Neinvestičný fond „Otváraj sa brána,“ : neinvestičný fond pre deti vznikol v roku 2002 za účelom podpory materiálnej a technickej pomoci pri zariaďovaní, prevádzke a údržbe v školách a školských zariadeniach. Taktiež podporuje organizovanie záujmových mimoškolských činností, ako aj modernizáciu učebných pomôcok a výcvikových predmetov v školách i školských zariadeniach.

Dôležitou príjmovou položkou je z príjmu podielových daní (2%) Neprijemnou skutočnosťou je negatívny trend príjmu z tejto položky (sumy sú zaokrúhlené)

rok	2009	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Suma (€)	7 472	5 778	7 844	6 515	4 431	3 372	2 920	1 372	2 883	660,0	176

Zdroj: finstat.sk

Turzovský veterán klub : je združenie priateľov historických vozidiel a milovníkov starej techniky. Každoročne v júlových mesiacoch spoluorganizuje medzinárodnú prehliadku autoveteránov pod názvom Beskyd Rally. Staré automobily majú štart v českej obci Bílá a postupne prechádzajú mestami moravskej a slovenskej etapy. V meste Turzovka sa na námestí okrem prehliadky uskutočňuje aj súťaž elegancie. Na rally sa zúčastňuje veľké množstvo automobilov a motocyklov z rôznych kútov sveta - z Česka, Poľska, Belgicka a Holandska.

Slovenský skauting : je dobrovoľnou organizáciou, ktorá spolupracuje s inými skautskými organizáciami po celom svete. V meste Turzovka sídli 72. prístav Kysuca pod vedením p. Danice Janišovej. Oddiely sa zúčastňujú súťaží, výletov, výprav, organizujú mnoho aktivít pre deti a mládež ako aj letný detský tábor. 72 prístav Kysuca vznikol 22.11.2000, kedy mali jeden oddiel skautov a jeden oddiel skautiek. Spolu sa registrovalo 32 členov. Za roky ich činnosti sa v oddieloch vystriedalo množstvo skautov a skautiek, no väčšinou majú stále členskú základňu bez veľkých zmien. Symbolom vodných skautov je slovenská skautská ľalia, umiestnená do stredu kormidelníckeho kolesa, ktoré je podložené kotvou.

Dámsky klub : je občianske združenie aktívnych žien, ktorý bol založený 26.9.2012. Iniciátorom založenia klubu a aj predsedkyňou tohto združenia je PaedDr. Eleonóra Rudinská. Dámsky klub ponúka rady, postrehy, námety, odpovede na otázky a problémy, ktoré trápia súčasnú ženu. Organizuje výlety, prednášky a rôzne kultúrno –spoločenské podujatia .

Terra Kisucensis : je dobrovoľným občianskym združením profesionálnych historikov, archivárov a ostatných bádateľov, ktorí sa zaoberajú vedeckým výskumom Kysúc a beskydského regiónu. Jeho hlavným cieľom je rozvíjať a všemožne podporovať systematický vedecký výskum, najmä v oblasti histórie, archeológie, etnografie, archívniectva a príbuzných vied, rozvíjať vyššiu odbornosť a profesionalitu v skúmaní dejín Kysúc a Beskyd a tým napomáhať k zvýšeniu historického vedomia a regionálnej príslušnosti obyvateľov k ich vlastnému kraju. Svoju činnosť začalo združenie rozvíjať v októbri 2007.

MAD Frequency : je turzovská kapela hrajúca štýly na metal, metal, grunge, rock. Všetko to začalo v roku 2002 rozpadom Turzovskej formácie NO ENTRY. Aktuálne má kapela 6 členov a vydané 3 skvelé albumy.

Folklór v meste : nezastupiteľnou zložkou budovania folklóru v meste je **ženská spevácka skupina Turzovanka**, ktorá má už svoju niekoľko ročnú tradíciu a zúčastňuje sa mnohých podujatí nielen v meste Turzovka, regióne Kysúc, ale ich piesne sú prezentované aj v zahraničí. Zaoberajú sa piesňami a zvykmi Horných Kysúc, ktoré spájajú s hovoreným slovom spracované do tematických pásiem. **Turzovskí heligonkári** pôsobia v meste od roku 2002. Ide o mužskú amatérsku zostavu, ktorá sa podieľa na mnohých podujatiach. Kultúrne zvyky a tradície je potrebné uchovávať a sprostredkovať mladej generácii vo forme detských folklórnych skupín. Tou prvou detskou folklórnou skupinou je Ďatelinka, ktorá pracuje pod vedením p. Evy Porvazníkovej v Materskej škole v Turzovke. Ďalšou detskou folklórnou skupinou je Bukovinka, ktorá pracuje pod vedením p. Mgr. Janky Maďaríovej ako občianske združenie.

3.4.3 Sakrálné, historické a kultúrne pamiatky v meste

Celkovú panorámu intravilánu mesta Turzovka a regiónu, dokresľujú aj viaceré pamiatkové objekty zachovaného kultúrneho dedičstva. V extraviláne, v roztrúsenom osídlení najmä v mestských častiach: Predmier, Turkov a Hlinené ich prezentuje ľudová architektúra drevených domov. V osadách sa ešte zachovali pozostatky tzv. „drevených Kysúc“ objektov dreveníc, humien, hospodárskych dvorov, pivníc. Často ide o trojpriestorové zrubové domy so sedlovou strechou pokrytou kabrincom. Pôvodné domy nájdeme aj v iných častiach územia mesta, no postupne sú nahrádzané prestavbou na rodinné domy.

Charakter územia regiónu dopĺňujú mnohé sakrálné stavby: kostoly, kaplnky, drevené, či murované zvonice, prícestné kríže, obrazy, sochy, prípadne drobné plastiky umiestnené vo výklenkoch budov, či rodinných domov.

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou v meste Turzovka, zapísanou do Zoznamu národných kultúrnych pamiatok je rímsko-katolícky barokový **Kostol Nanebovzatia Panny Márie** z roku 1759. Hlavný oltár a ďalšie vybavenie kostola pochádza z 18. a 19. storočia. Sú to pamiatky z neskorého baroka a klasicizmu i novoklasicizmu. Patrí sem stĺpová oltárna architektúra, oltárne sochy, sochy svätcov, reliéfy, kazateľnica, rokoková krstiteľnica z 18. storočia. Bohato sú zastúpené diela najmä maliarov A. Lozinského a Jozefa Božetecha Klemensa, ktorého diela sú aj v kostoloch na Rakovej, v Čadci a v kaplnke Najsvätejšieho Srdca Panny Márie v Turzovke, časť Hlinené. Sú tu aj diela od neznámych tvorcov. Pozoruhodný je pseudobarokový organ s polychrómovanou drevorezbou. Ich opravu v roku 1997 dal realizovať vtedajší farár I. Máhrik.

Farnosť Turzovka bola ustanovená v r. 1694 a patrí medzi najväčšie a najpočetnejšie farnosti v nitrianskej diecéze. V súčasnosti patria do farnosti obce Podvysoká, Dlhá nad Kysucou a Olešná. 17.11.2022 žilinský biskup Mons. T. Galis uložil v kostole relikviu svätej Alžbety Uhorskej (prvá patrónka Farnosti Turzovka) Dekrét o pravosti vydal viedenský arcibiskup, kardinál Christoph Schonborn

V areáli kostola je umiestnený Pomník padlým vojakom v I. svetovej vojne. a doplnený o mená padlých vojakov z II. svetovej vojny. Pamätník bol v roku 2018 mestom kompletne reštaurovaný, pričom časť financií poskytla ako sponzorský dar Slovenská sporiteľňa.

Pamätník je spomienkou predovšetkým na približne 500 mužov - miestnych rodákov, ktorí padli na frontoch I. svetovej vojny. Mená vyše 270 z nich sú vyryté na osadených pamätných tabuliach. Pamätník postavili v roku 1922 v tvare symbolického hrobu, ktorý pozostáva z niekoľkých objektov - sochy trúchliacej ženy, náhrobníka a kamenného kríža. Socha smútiacej mladej ženy s rúskom na hlave je osadená spredu na vyvýšenom podstavci. Napravo od nej stojí náhrobník z kamenia, v strede ktorého sa nachádza osadená pamätná doska z čierneho mramoru s menami 130 padlých v I. svetovej vojne. Nad ňou je vytesaný reliéf znázorňujúci anjela držiaceho umierajúceho vojaka.

Druhá tabuľa z bieleho mramoru s náhrobným nápisom: NEZVESTNÍ VOJACI Z FARNOSTI TURZOVskej NA VOJNE 1914 – 18 ZAHYNUTÍ obsahujúca mená ďalších približne 140 padlých je umiestnená na bočnej strane náhrobníka. Na vrchnej hrane náhrobníka sa nachádza jednoramenný kamenný kríž s korpusom. Po skončení druhej svetovej vojny sekundárne na chrbát pomníka osadili tabuľu

V centre mesta sa nachádza rustikálny prícestný stĺp Svätého Jána Nepomuckého zo začiatku 19.st., od neznámeho autora. Bol označený ako národná kultúrna pamiatka. Je to rustikálna práca - hranolový pilier s rímsovou hlavicou, na nej stojí v kontraposte svätec v tradičnom kňazskom odeve. Prícestný stĺp je zaradený medzi národné kultúrne pamiatky.

Staršie sakrálné stavby:

- ✓ Kaplnka Najsvätejšieho Srdca Panny Márie (r.1872) v Hlinenom
- ✓ Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie pochádzajúca (r.1849), v osade U Blažkov, (*)
- ✓ Kaplnka Panny Márie Ustavičnej pomoci z roku 1924 v časti Stred, (*)
- ✓ Kaplnka Panny Márie Škapuliarskej z roku 1934 v časti Predmier, (*)
- ✓ Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie z roku 1944 v časti Vyšný Koniec.

Poznámka: Sakrálné pamiatky označené (*) boli v rámci Projektu "sakrálny chodník Kety – Turzovka (Szlak sakralny Kety – Turzovka" – INT/EB/BES/1/1B/0026 spolufinancovaný EÚ, z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, ako aj štátneho rozpočtu v rámci Programu INERREG V – A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020 a to prostredníctvom Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK). Celkové náklady predstavovali sumu: 81 174, z toho mesto 25 187€ (cca 31%)

Nové sakrálné stavby:

- ✓ Kaplnka Panny Márie Lurdskej z roku 2003 v časti Turzovka – Stred,
- ✓ Kostol Panny Márie Fatimskej z roku 2002 v časti Turzovka –Turkov,
- ✓ Kaplnka Svätého Jozefa z roku 1994 v Útulni Sv. Jozefa v časti Stred,
- ✓ Kaplnka Panny Márie, Kráľovnej pokoja z roku 1993 na Živčákovej,
- ✓ Chrám Panny Márie Matky Cirkvi z roku 2015. Pútnické miesto Živčáková .

V regióne Kysúc medzi najvýznamnejšie sakrálné stavby možno zaradiť:

- ✓ Makov : farský kostol sv. Petra a Pavla z roku 1803 a farský dom z roku 1801, Sochu Svätého Jána Nepomuckého z roku 1818 a Zvonica u Greguši,
- ✓ Raková: Neogotický kostol Narodenia Panny Márie z roku 1874,
- ✓ Vysoká nad Kysucou: rokoková krstiteľnica z roku 1770 a štrnásť zastavení Krížovej cesty z roku 1822.
- ✓ Krásno nad Kysucou : Kostol sv. Andreja Apoštola neorománsky kostol z roku 1861 stojí v strede obce a je najväčší na Kysuciach.

3.4.4 Pútnické miesta v Turzovke a regióne

Pútnické miesto Staškov - Jelitov (kaplnka sv. Anny)

Drevená kaplnka v Staškove - Jelitove bola postavená už v roku 1888. V roku 1937 ju nahradila murovaná kaplnka, ktorá slúži veriacim dodnes. Kaplnka je zasvätená matke Panny Márie - Sv. Anne, ktorá je zároveň aj patrónkou matiek, manželiek, orodovníčkou za požehnanie dieťaťa a šťastný pôrod, čo v sebe nesie určitú symboliku.

Pútnické miesto Živčáková (787,7 m.n.m.): areál pútnického miesta sa nachádza na lesnej čistinke v starých porastoch smrekového lesa. Centrom areálu je kaplnka Panny Márie, v miestach, kde v r. 1958 mal lesník Matúš Lašút, rodák z Turzovky, videnie zjavenia sa Panny Márie Lurdskej. Pod vrcholom hory vyteká niekoľko prameňov vody, ktorým ľudia pripisujú liečivé účinky. Postupom času sa toto miesto stalo jedným z najnavštevovanejších mariánskych

pútnických miest na Slovensku. Miesto je prístupné z Turzovky, Vysokej n/Kysucou a Kelčova. Z obce Korňa je do areálu vybudovaná prístupová asfaltová cesta. Vzhľadom na stúpajúci počet pútnikov, areál kaplnky nestačil, tak cca 700 m od nej, Mons. T. Galis, biskup novovzniknutej žilinskej diecézy, povolil stavbu kostola Panny Márie Matky Cirkvi. Prípravných prác a neskôr aj celého manažmentu stavby sa ujal správca farnosti Korňa dekan I. Mahrik. Už v X/2008 bol posvätený základný kameň a 4.X.2015 bol chrám slávnostne konsekrovaný žilinským biskupom Mons. T. Galisom. Aktuálne sa dokončujú práce na exercično – pastoračným zariadením. ,

Mesto Turzovka uvažuje o skultúrnení nástupného priestoru pri ceste II/487 na Vyšnom konci vybudovaním parkovacích plôch, zelene, oddychových plôch a informačného stánku s predajňou suvenírov. V súčasnosti ďalšou alternatívou sprístupnenia pútnického miesta Živčáková je z mestskej časti Závodie. V predchádzajúcom období realizácie PHSR boli upravené parkovacie plochy, vybudované informačné tabule a zhotovrný prístrešok pre drevenú sochu Panny Mária

Ďalšie sakrálné pamiatky na Kysuciach : Kaplnka na Kršlisku v Makove, Zvonica u Greguši v Makove, Kaplnka sv. Anny vo Vysokej nad Kysucou, Biely kríž v Klokočove, Kostol sv. Jána Krstiteľa s krížovou cestou v Skalitom, Kaplnka sv. Anny v Staškove – Jelitov, Kostol sv. Bartolomeja v Čadci, Kaplnka v Skalitom – Kudlove, Zvonica u Kubišov v Olešnej, Kaplna na kopci Medovec v Dlhej nad Kysucou, Kostolík Sedembolestnej Preblahoslavenej Panny Márie z roku 1954 v Dlhej nad Kysucou, Drevená zvonica u Gajdoši v Dlhej nad Kysucou, Kaplnka Panny Márie v Dolnom Vadičove z čias 19. storočia, Kostol sv. Mikuláša biskupa v Hornom Vadičove z roku 1802 – na veži kostola sa nachádza vadičovský orloj.

Jedným z najstarších kostolov v regióne je rímsko – katolícky kostol sv. Jakuba v Kysuckom Novom Meste /cca 30 km od Turzovky, z roku 1284 . Na Moravskej strane regiónu Kysúc je niekoľko historických drevených kostolov, najbližší je v obci Bíla cca 24 km od Turzovky.

Z ostatných kultúrno – historických pamiatok v regióne je vhodné uviesť najmä: Kysucké múzeum v Čadci, Kalváriu a kaštieľ v Oščadnici, Vlastivedné múzeum v Krásne nad Kysucou, Národopisná expozícia v skanzene Vychylovka, ktorého súčasťou je aj železnička, vybavená jedinečným úvratovým systémom, Rodný dom J. Krónera (Staškov cca 5,5 km od Turzovky), pamätné izby v Čiernom, Rakovej a Vysokej nad Kysucou.

Región Kysúc patrí medzi tie časti Slovenska, ktoré majú vysoký stupeň penetrácie sakrálnych pamiatok. Osobitný význam v pútnickom turizme predstavuje Živčákova hora, ktorá je súčasťou Turzovskej vrchoviny (787,7 m n. m.) a nachádza sa cca 3 km východne od mesta Turzovka

3.4.5 Cestovný ruch pútnicky a vidiecky turizmus

Región Kysúc patrí medzi tie časti Slovenska, ktoré majú vysoký stupeň penetrácie sakrálnych pamiatok. Osobitný význam v pútnickom turizme predstavuje Živčákova hora, ktorá je súčasťou Turzovskej vrchoviny (787,7 m n. m.) a nachádza sa cca 3 km východne od mesta Turzovka

Cestovný ruch na Kysuciach môže mať rôzne formy, pretože územie má široký rekreačný potenciál. Svojim zachovalým životným prostredím ako aj prírodnou scenériou a krásami prírodného reliéfu, ponúka viacero alternatív horského turizmu. Alternatívy využitia regionálneho potenciálu predstavujú možnosť celoročného záberu. Pre milovníkov živej i neživej prírody ponúka CHKO Kysuce veľké množstvo označených turistických chodníkov. Kysuce ponúkajú pešiu turistiku v štyroch horských celkoch:

Na juhovýchode – územie Kysuckej vrchoviny, na juhozápade pohorie Javorníkov, na severozápade Turzovská vrchovina a na severovýchode Kysucké Beskydy. Najvyššie položeným bodom je Veľká Rača v Kysuckých Beskydách: 1 236 m.n.m.

V zimnom období dominujú lyžiarske športy a v lete turistika a cykloturistika. V blízkosti mesta vedie aj 54 km dlhá Beskydsko – javornícka lyžiarska bežecká magistrála. Odľahlé doliny so zachovalými dedinami a hospodárstvom je možné využívať formou vidieckeho turizmu. Najvýznamnejšou prírodnou raritou je Klokočovské skálie a Milošová – Megoňky – nález kamenných gúl patrí medzi svetové unikáty.

Kataster mesta Turzovka sa nachádza medzi pohoriami Javorníky a Kysucké Beskydy (Turzovská vrchovina). Nadmorská výška okolitých pohorí sa pohybuje v intervale 700 – 800 m n. m.. Turzovka leží na slovensko – českom pomedzí, v doline Horných Kysúc, ktorú spája rieka Kysuca. Mesto má zmiešaný mestsko - vidiecky charakter s vyváženou zalesnenou plochou.

V meste sú vybudované :

Areál športu a oddychu Turzovka – ako stvorený pre milovníkov aktívneho spôsobu života je Areál športu a oddychu v Závodí, kde si môžu návštevníci načerpať sily a oddychovať v príjemnom prostredí. Areál športu a oddychu ponúka všestranné športové vyžitie. K dispozícii je viacúčelové ihrisko a vonkajšie hokejbalové ihrisko. V letných mesiacoch je možnosť zahrať si petanque, ruské kolky, tenis na antukových dvorcoch, badminton, minigolf, alebo previesť sa dopravným ihriskom na kolobežke, či štvorkolke. Samozrejmosťou je vonkajšie a vnútorné spoločenské zázemie – oddychové terasy, lavičky, budova správcu so šatňami, hygienickým a športovým servisom a spoločenskou miestnosťou.

Lyžiarske stredisko Turzovka – Bukovina – rekreačné stredisko Bukovina sa nachádza 2 km od centra Turzovky v regióne Kysuce. Stredisko ponúka priamo v areáli možnosť ubytovacích a stravovacích služieb. Ubytovacia kapacita rekreačného strediska je 45 lôžok. 18 lôžok je v hlavnej chate v dvoj-, troj-, a štvorposteľových izbách so sociálnym zariadením. Hostom chaty je k dispozícii spoločenská miestnosť s televízorom, jedáleň s barom, stolnotenisová sála, požičovňa horských bicyklov a nohejbalové ihrisko. Vedľa chaty je otvorené ohnisko s altánkom využiteľným v lete aj zime. K dispozícii sú dva lyžiarske vleky o dĺžke 500m a 600m s kapacitou 1250 osôb za hodinu. Svahy sú vhodné pre začiatočníkov, ale aj pokročilých lyžiarov. Sú denne upravované snežnými pásovými vozidlami. Je tu aj možnosť večerného lyžovania nakoľko je svah osvetlený umelým osvetlením. Stredisko má dobré možnosti pre vytvorenie lyžiarskeho bežeckého okruhu v trase lyžiarsky vlek – Bogáňovci – Halgašovský kopec (763 m) – Niníkovci – Bogáňobci – chata Bukovina – 6 km.

Z mesta sú ľahko dostupné viaceré centrá cestovného ruchu napr. SKI Makov, Snow Paradise Veľká Rača, Športcentrum Oščadnica, či lyžiarske stredisko na Morave Ski Bíla. Tieto ponúkajú klientom široké spektrum služieb, či rekreačného a športového vyžitia.

Lyžiarske stredisko SKI Makov je obľúbeným miestom rodinnej lyžovačky pre mladé rodiny s deťmi, ako aj lyžiarske školy. V stredisku v nadmorskej výške až 940 m n.m. sa nachádzajú 4 lyžiarske vleky, 2 km zasnežovaných trás a 1 200 m dlhá zjazdovka. K dispozícii je tiež detský SKIFUN park, SNOWPARK, snowtubing, požičovňa lyží či ski servis. Pre začiatočníkov slúži lyžiarska škola a škôlka. V lete stredisko ponúka jedno z prvých discgolfových ihrísk na Slovensku.

Beskydsko – Javornícka lyžiarska bežecká magistrála - základná trasa tvorí hrebeňové spojenie lokality na hranici s ČR – Makov Bumbálka a pokračuje v pohorí Vysokých Javorníkov po lokalitu Čadca – Husárik. Dĺžka tejto časti magistrály je 54 km. V súčasnosti je ukončená I. etapa, kedy sa realizovalo sprejazdnenie trasy, umiestnenie 3 ks odpočívadiel, 58 rázcestníkov, 23 informačných tabúl. Trasa sa nachádza v nadmorskej výške od 685 po 1050 m. Bežecká trasa z Turzovky : F2 Turzovka-Závodie – Klokočov-Konečná 11 km.

Medzi ďalšie zaujímavé ciele pre turistov sú v regióne :

Stratenec, Makov - na hlavnom vrchole Javorníkov vo výške 1055 m.n.m. sa nachádza vyhlídkový vrchol nazývaný Stratenec, ktorý je zaujímavý pamätníkom padlým počas 2. svetovej vojny v tvare troch veľkých betónových krížov. Pamätník postavil sochár Jozef Vajce v roku 1969. V júni roku 2008 k trom betónovým krížom pribudla nie veľká drevená rozhládňa vo výške 8 m s 24 schodmi, čo postačuje na veľmi pekné výhľady na obidve strany moravsko-slovenského pohraničia. Vyhlídkový vrchol je hranicou katastrov obcí Makov a Štiavnik.

Zvonica u Greguši, Makov - osada Greguše je jednou z najstarších osád v obci Makov. V decembri roku 1944 ju Nemci vypálili, no uprostred domov zostala stáť neporušená drevená zvonica, ktorá bola útočiskom pre ľudí počas vojny. Keď sa obyvatelia osady počas prvej svetovej vojny vopred dozvedeli, že budú rekvirovať zvony, zvon zložili a na tri mesiace zakopali do kopy hnoja. V tom čase po okolí zoberali zvony, ale zvon v osade sa zachránil. Pôvodná zvonica z roku 1850 bola nahradená novšou až v roku 1997, ktorá bola zasvätená patrónke Slovenska, Sedembolestnej Panne Márii. Každý rok sa tam 15. septembra koná svätá omša a prichádzajú tu ľudia z celého okolia. Akademický sochár Milan Greguš, rodák z tejto osady vytvoril na počesť vypálenej osady monument - Dolmen života a smrti.

Zvonica u Kubišov, Olešná - táto zvonica je takmer už sto rokov dominantným miestom osady v Potôčkoch. Podľa zvestí, dal zvonicu postaviť v roku 1920 Pavol Krišťák. Zvonica bola postavená z kameňa, na ktorej vrchole sa nachádza kríž. Vo zvonici je umiestnený zvon o rozmeroch 57*47 cm s nápisom „Uliaty k úcte sv. Jozefa“ na pamiatku 900-ročného jestvovania. Na druhej strane je vyobrazená Panna Mária, ktorá v náručí drží malého Ježiška. Zvon v osade mal svoje opodstatnenie a miestnym obyvateľom oznamoval úmrtie.

Vidiecka pamiatková zóna - osada Do Kršle, Klokočov - predmetom ochrany je jej dobová urbanistická hmotovo-priestorová skladba, ktorá je výsledkom špecifických podmienok vývoja postupného osídľovania podhorských oblastí Kysúc z obdobia valašskej kolonizácie. Najstarší objekt pochádzal z 19. storočia, najmladší dom bol postavený v roku 1948. V osade sa nachádzalo šesť pôvodných domov, tri hospodárske budovy a dve pivnice. V súčasnosti sú obývané len tri domy, ktoré sa využívajú na rekreáciu.

Súbor objektov ľudovej architektúry v osade u Gajdoši, Dlhá nad Kysucou - jedná sa o chránený súbor objektov ľudovej architektúry v osade U Gajdoši. Zahŕňa obytné a hospodárske objekty s popisnými číslami 51 až 57.

Rodný dom herca Jozefa Kronera, Staškov - rodný dom Jozefa Kronera sa nachádza pri železničnej stanici v obci Staškov, kde bol zamestnaný jeho otec. Jozef Kroner sa narodil v marci roku 1924. Neskôr sa jeho rodičia presťahovali do Serede. Do obce Staškov svojho rodiska a detstva sa počas celého života často vracal, najmä na známy futbalový turnaj „O pohár Jozefa Kronera“, ktorý sa tu koná každoročne na druhú júlovú nedeľu od roku 1972. Na jeho počesť bola zriadená v jeho rodnom dome pamätná izba. Z filmu Obchod na Korze, v ktorom si zahral známy herec hlavnú postavu, získal cenu Americkej filmovej akadémie „Oscara“, jediného na Slovensku. Jeho replika je súčasťou expozície.

Okolo domčeka vedie trasa Turistického náučného chodníka Jozefa Kronera, ktorý bol vybudovaný v rámci cezhraničnej spolupráce obce Staškov a obce Horní Lomná. Trasa chodníka začína pri obecnom úrade a končí

pri Kaplnke v Kline na hranici s partnerskou obcou. Chodník označený informačnými tabuľami bol slávnostne otvorený 24. mája 2014.

Rozhľadňa na Kamenitom, Dlhá nad Kysucou - vo výške 834 m.n.m. na hlavnom hrebeni Javorníkov, priamo na turistickom chodníku medzi Dlhou nad Kysucou a Dlhým Poľom sa nachádza rozhľadňa, ktorá bola otvorená v roku 2005. Táto rozhľadňa je známa aj ako Mikovčáková rozhľadňa. Pri dobrej viditeľnosti môžete z rozhľadne vidieť krásne scenérie na Beskydy a Malú Fatru, či dokonca Tatry.

Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici – vo Vychylovke predstavuje ukážky ľudovej architektúry a bývania na Kysuciach zo začiatku 20. storočia. S výstavbou sa začalo r. 1974. Podnetom pre jeho vznik bola výstavba Novobystrickej vodárenskej nádrže, kvôli ktorej boli likvidované obce Riečnica a Harvelka. Chránené drevenice boli prevezené do skanzenu.

Postupne
tu boli

premiestnené aj objekty z ďalších obcí, napr. mlyn a píla z Klubiny, kostolík zo Zborova, krčma z Korne a iné. Vo viacerých objektoch sú nainštalované vnútorné zariadenia a nástroje na typické domáce remeselné práce. V letných mesiacoch sa cez víkendy v areáli Múzea kysuckej dediny predvádzajú ukážky ľudových remesiel a programy folklórnych skupín.

Historická úvrat'ová lesná železnica – je súčasťou Múzea kysuckej dediny. Je to zachovaný úsek bývalej kysucko-oravskej lesnej železnice, ktorou sa dopravovalo drevo z Oravy a z dolín povodia Bystrice na pílu v Oščadnici. Vznikla v roku 1926 a spolu s početnými odbočkami merala 110 km. V roku 1968 bola demontovaná a zachoval sa iba úsek z osady Kubátkovia po vrch Beskyd v dĺžke cca 11 km. Časť z neho v dĺžke 3,6 km bola zrekonštruovaná a slúži na prepravu návštevníkov Múzea kysuckej dediny. Jeho atraktivnosť je v tom, že výškový rozdiel prekonáva systémom piatich úvratí, pri ktorých lokomotíva na jednom úseku vozne ťahá a na ďalšom ich tlačí, čo je svetová rarita. Železnica je národnou kultúrnou pamiatkou.

Pamätná izba E.A. Cernana - sa nachádza v budove obecného úradu vo Vyskej nad Kysucou, ktorá bola otvorená pre verejnosť v roku 1994 pri návšteve E.A. Cernana v rodnej obci jeho starých rodičov, ktorí sa v roku 1903 vysťahovali do USA. E.A. Cernan bol veliteľom americkej expedície Appollo 17, ktorá v roku 1972 pristála na mesiaci. Vo vesmíre strávil 23 dní, 14 hodín a 15 minút.

Pamätná izba J. Palárika (1822-1872) – je umiestnená v budove kultúrneho domu. Otvorená bola v roku 1972 pri 150. výročí jeho narodenia. Na počesť tohto kňaza, dramatika a publicistu sa tu koná každý rok súťažná prehliadka ochotníckych divadiel s názvom Palárikova Raková,

Kozia farma na Podvysokej ponúka svojim návštevníkom množstvo zaujímavostí, okrem prehliadky areálu farmy, môžu návštevníci nahliadnuť k výrobe a spracovaniu výrobkov z kozieho mlieka. Novinkou je výroba tabletiiek z kozieho mlieka.

Sudopark Klokočov - „Drevená dedinka“, ktorá ponúka svojim návštevníkom množstvo zaujímavostí a atrakcií pre trávenie voľného času. Nevšedným zážitkom je kúpanie v drevených vyhrievaných sudoch, ktoré sú umiestnené v exteriéri a chladiacim sudom v zemi so stálym prítokom horúcej vody. V korune stromov je pre deti vybudovaný detský raj a farma. V zime sú obľúbené vychádzky na koči, alebo saniach

táhaných koňmi, v lete zase jazda na koňoch.

Slovenský orloj v Starej Bystrici - ide o najväčšiu drevenú sochu na Slovensku. Celková kompozícia predstavuje sediacu Madonu, Sedembolestnú Pannu Máriu, patrónku Slovenska. Vo výklenkoch orloja je umiestnených šesť bronzových plastik. Samotný orloj je tvorený siedmimi sochami slovenských apoštolov, ktoré z topoľového dreva vytýkal ľudový rezbár Peter Kuník z Tvrdošína. Srdcom orloja je tzv. astroláb, teda ciferník s astronomickými údajmi.

Prírodovedné múzeum v Krásne nad Kysucou – prvá komplexná prírodovedná expozícia prezentujúca exponáty fauny a flóry severozápadného Slovenska. Súčasťou expozície je aj replika mamutej samice v životnej veľkosti.

Kysucká galéria a kaštieľ v Oščadnici s lesoparkom - sídli v Oščadnickom kaštieli a vznikla z iniciatívy priateľov a rodákov Kysúc. Galéria pripravuje ročne okolo 15 výstavných podujatí, zameraná na prezentáciu tvorby autorov zo Slovenska, Čiech a Poľska. Park dnes predstavuje vyvinutý typ prírodného parku, v ktorom sa nachádzajú domáce aj cudzokrajné dreviny.

Kamenný kostol a kalvária v Oščadnici – postavili ju obyvatelia obce v roku 1946 po skončení druhej svetovej vojny z vďačnosti, že vo vojne nikto z obce nezahynul a obec neutrpela žiadne väčšie škody. Každoročne sa tu koná pri príležitosti Nanebovzatia Panny Márie Kysucká púť, kde prichádzajú pútnici z celého regiónu Slovenska.

Trojmedzie – stretnutie troch krajín na jednom mieste sa nachádza v obci Čierne. Tento geografický, výnimočný bod sa nachádza v strži koryta potôčika, ktorá je hlboká a široká 34 metrov. V roku 1995 sa tu osadili tri vysoké žulové monolity, nazvané Beskydy. Miesto stretu troch krajín je prepojené osemnásťmetrovým dreveným mostom pre peších a zároveň sa stal turistickým hraničným priechodom. Počas roka sa tu koná množstvo kultúrno – spoločenských podujatí s vysokou účasťou návštevníkov.

Kaštieľ v Radoli – Národná kultúrna pamiatka predstavuje renesančný typ zemianskeho sídla. Objekt bol v rokoch 1980-83 rekonštruovaný a v súčasnosti slúži na expozičné účely Kysuckého múzea. Kaštieľ patrí medzi najstaršie historické objekty na

Kysuciach a pochádza z druhej tretiny 16. storočia. Návštevníkom je v nej predstavený život človeka od najstaršieho osídlenia. V roku 2012 bola sprístupnená pre verejnosť expozícia Alchymistické laboratórium a Cyril a Metod.

Náučný chodník Javorníky – Družba - Východisko: Makov – Bumbálka, Lazy pod Makytov, Čertov, Trasa: Bumbálka (ČR) – sedlo Pindula – sedlo Čierna voda – Veľký Javorník – Stratenec – Malý Javorník – hotel Portáš, Dĺžka: 25 km, prevýšenie 211 m.

Náučný chodník Veľká Rača - Východisko: parkovisko v rekreačnom stredisku Dedovka, Prístup: SAD Čadca – Oščadnica, parkovisko v rekreačnom stredisku Dedovka, ďalej po lesnej ceste do osady Zadedová, Dĺžka: 7,2 km, prevýšenie 660 m.

Náučný chodník Klokočovské skálie - Prístup: autobusom (z Čadce, Turzovky): Zastávka: Klokočov, Hrubý Buk, Rieka (možnosť občerstvenia - pohostinstvo, obchod, pri ceste je umiestnená 4. informačná tabuľa) Zastávka: Klokočov, Galus (350 m po miestnej komunikácii k 1. informačnej tabuli),

autom: Možnosť parkovania priamo na začiatku chodníka pri chate Klokočovské skálie (350 m z hlavnej cesty, odbočka od aut. zastávky Klokočov - Galus), pešo:

Klokočovským skálami prechádza modrá turistická značka č. 2670 (Čuboňov - Nesluša - celková dĺžka 30 km).

Sedem divov obce Korňa – Východisko autobusom, alebo autom do obce Korňa - Korňa osada Galuščakovci, Veterný mlyn – osada Jančíkovci, Korňanský ropný prameň – na Skotni, Lipy na Vígláši – U Žilov – U Chajdov – U Zelenkov, Mariánske pútnické miesto Živčáková – U Zelenkov – U Študenta – Mravcovci, korniansky cintorín, farský kostol Božského srdca Ježišovho, drevený kostolík Božského srdca Ježišovho – Korňa centrum – Turzovka – Čadca.

Náučný chodník Jozefa Kronera sa nachádza v dedinke Staškov, 6 km od mesta Turzovka. Začína pri obecnej úrade, prechádza okolo Kysuce a cez lávku k domu Jozefa Kronera. Od Kronerovho domu pokračuje náučný chodník lúkami a lesom ku kaplnkám v Jelitove (9 km, z tohto bodu je možné sa vrátiť autobusom na Staškov, resp. do Čadce a Turzovky) a na Murínkovom vrchu (Kaplnka v Kline, 16 km). Po ceste nájdeme bunkre z II. svet. vojny a drevený kríž. Chodník končí na hranici obce Staškov s českou obcou Horní Lomná. Trasa je dobre značená, sú na nej umiestnené náučné tabule, odpočívadlá a smerovníky. Pred konečnou zastávkou, 16 km dlhého chodníka, sa nachádza aj studnička s pitnou vodou. Náučný chodník je schodný pešo a na horskom bicykli.

3.4.6 Významné pešie trasy – pešia turistika a cykloturistika

Kysucké rarity **Dĺžka:** 12 km / 3:00 h, **Prevýšenie:** 316 m, **Náročnosť:** stredne náročná.

Popis trasy: Turzovka (centrum) – Turzovka – Vyšný koniec – Živčáková – Korňa – Korniansky ropný prameň – Turzovka – Predmier

Charakteristika: Okružná trasa s jedným náročnejším výstupom na horu Živčáková – kysucké Lurdy, známe pútnické miesto s kaplnkou a prameňmi minerálnej vody. Zostup do obce Korňa, kde navštívite ropný prameň.

Ku prameňu Kysuce

Dĺžka trasy: 14 km / 4:15 h, **Prevýšenie:** 330 m, **Náročnosť:** stredne náročná **Popis trasy:** Makov (Centrum) – Makov (Čierne) – Osada U Lovasov – Čemerky – Kopanice – prameň Kysuce – Kopanice – Makov Centrum **Charakteristika:** Okružná trasa z centra Makova cez malebné horské osady. Z Kopaníc vystúpite po žltó značenej trase k jednému z prameňov rieky Kysuce. Odtiaľ späť na Kopanice.

Dĺžka trasy: 8.35 h, opačným smerom: 8.10 h **Popis trasy:** Turzovka (475 m n.m.) – Košariská (675 m n. hlavnej ceste do centra obce.

Turzovka-Raková

m.) 1.15 h – osada Hlinené (737 m n.m.) 2.05 h – Hlinené (860 m n.m.) 2.40 h – Nad Fučkovcami (750 m n.m.) 3.10 h – Hrubý Buk (595 m n.m.) 3.40 h – Uhorská (1000 m n.m.) 5.15 h – Čuboňov (935 m n.m.) 5.35 h – sedlo Pod Muřínkovým vrchom (960 m n.m.) 6.35 h – Veľký Polom (1 067 m n.m.) 7.05 h – Trasa vedie Turzovskou vrchovinou a prechádza Moravsko-sliezskymi Beskydami po štátnej hranici cez Veľký Polom.

Okrem pekných výhľadov z viacerých miest trasy poskytuje možnosť navštíviť dve prírodné rezervácie – Klokočovské skálie i Veľký Polom.

Bumbálka-Klokočov

Dĺžka trasy: 6:10 h, opačným smerom: 6:15 h, **Popis trasy:** Bumbálka (850 m n.m.) – Masarykova chata (880 m n.m.) 0,15 h – Smutníky (840 m n.m.) 0.20 h – Chata Kmínek (845 m n.m.) 0.40 h – Hluchanka (775 m n.m.) 1.25 h – Bobek (871 m n.m.) 2.25 h – Konečná (720 m n.m.) 3.25 h – Dorožanka (690 m n.m.) 4.30 h – Biely Kríž (852 m n.m.) 5.25 h – Klokočov – Vrchpredmier (597 m n.m.) 6.10 h. Trasa je vyslovene pohraničná. Vedie takmer v celej dĺžke po slovensko-českej hranici.

Na Veľkú Raču - Dĺžka trasy: 6,9 km (Ž 8541 +Z 5542), resp. 7,4 km (Z 5542) **Popis trasy:** [Oščadnica](#), Dedovka (Ž) - Príslop (2,7 km) (Z) - Pod Hladkou (4,3 km) (Z) - Chaty na Rači, rázc. (4,8 km) (Z) - Veľká Rača, vrchol (6,9 km) alebo Oščadnica, Vyšný koniec (Z) - Veľká Rača, vrchol (7,4 km).

Charakteristika: Najvyšší vrch Kysúc, Veľká Rača s nadmorskou výškou 1 236 m, leží na hraniciach s Poľskom. Čas výstupu od jeho nástupnej zastávky v Dedovke, po žltej tur. značke po poslednú zastávku na vrchole Veľkej Rače so 630 metrovým prevýšením, trvá približne 2 hodiny.

Cyklotrasy – Kysucká cyklomagistrála

Celým územím regiónu prechádza približne 140 km dlhá Kysucká cyklomagistrála, ktorá smeruje z Kotešovej (okres Bytča) až do Sedla Demänová, kde sa napája na Oravskú cyklomagistrálu. Magistrála má značené prepojenie na hraničný priechod do Českej a Poľskej republiky, a tým je zabezpečené bezproblémové napojenie na české a poľské cyklotrasy :

005: Kysucká cyklomagistrála (138 km)

005a: Napojenie Kysuckej CM na ČR Konečná (4 km)

005b: Napojenie Kysuckej CM na PL Vreščovské sedlo (3,2 km)

Cykloturistika pre nenáročných - REKREA

REKREA – menej náročná trasa alebo okruh vhodný na zoznámenie sa s jazdou na bicykli. Vyžaduje základy techniky jazdy a základný fyzický fond jazdca.

1. Vysoká nad Kysucou – Staškov – Pahká, 13,6 km – Vysoká nad Kysucou – Grušpierzovci 0 km, Turzovka 7,5 km, Staškov 11,8 km

Cykloturistika pre mierne náročných - ŠPORT

ŠPORT – náročnejšie športové trasy alebo okruhy, ktoré vyžadujú dobré zvládnutie techniky jazdy na bicykli a dobrú fyzickú kondíciu.

- a.) **Nižný Kelčov - Kasárne (13,6 km)** – Nižný Kelčov rázcestie 0 km, Makov 1,9 km – Butorky 13,1 km – Kasárne 23,6 km
- b.) **Makov - Bumbálka (6,9 km)** –Makov – Centrum 0 km, Bumbálka, štátna hranica 6,9 km.
- c.) **Čadca - Jelitov (23,0 km)** – Čadca Podzávoz 0 km – Milošová 5 km, Megoňky 7 km – Raková – Korchán 10 km, - Jelitov 23,0 km.
- d.) **Raková - cyklotrasa vzájomnosti (12 km)** – Raková, námestie 0 km – Korchán 5 km, rozhľadňa Tetřev ČR 12 km.

3.4.7 Lyžiarske bežecké trasy

Medzinárodná stopa zdravia

Trasa má 45 kilometrov a prevýšenie od 436 m n. m. vo Svrčinovci po 836 m n. m. na vrchu Liesková nad Skalitým. Je tu možnosť napojenia sa na Kysuckú lyžiarsku magistrálu v sedle Vreščovka.

Kysucká lyžiarska magistrála

Trasy majú polohu o 600 do 1 236 m nadmorskej výšky. Hlavný areál bežeckých trás sa nachádza pod V. Račou v troch dolinách.

Beskydsko – Javornícka lyžiarska bežecká magistrála

Základná trasa tvorí hrebeňové spojenie lokality na hranici s ČR – Makov Bumbálka a pokračuje v pohorí Vysokých Javorníkov po lokalitu Čadca – Husárik. Dĺžka tejto časti magistrály je 54 km.

BEŽECKÉ TRASY:

- ✓ A Bumbálka – Sedlo pod Hričovcom 10,2 km
- ✓ B Sedlo pod Hričovcom – Makov-Pančava, Melocík 8,5 km
- ✓ B1 Sedlo pod Hričovcom – Sedlo Bukovina 7,6 km
- ✓ C Makov-Pančava, Melocík – Semeteš 8,6 km
- ✓ C1 Makov-Pančava, Melocík – Vysoká n/ Kysucou
Dĺžka spolu: 6,8 km
- ✓ D Semeteš – Kamenité 7,3 km **E Kamenité – Za Jakubovským vrchom 5,9 km**
- ✓ **E1 Kamenité – Turzovka-Vršok 4,2 km**
- ✓ F Za Jakubovským vrchom – Petránky 4,8 km
- ✓ F1 Za Jakubovským vrchom – Turzovka-Bukovina 9,7 km
- ✓ **F2 Turzovka-Závodie – Klokočov-Konečná 11 km**
- ✓ G Petránky – Husárik 8,1 km
- ✓ G1 Petránky – Zákopčie-Majer 4,4 km
- ✓ G2 Cez osadu Črchľa 1,7 km
- ✓ G3 Kaplnka Pod Črchľou – Vojtov vrch 1,5 km

3.4.8 Rozhľadne v regióne

Rozhľadňa na Kamenitom : 834 m n. m., nachádza sa na hlavnom hrebeni Javorníkov, priamo na turistickom chodníku, medzi Dlhou nad Kysucou a Dlhým Poľom a bola ako prvá otvorená v roku 2005. Táto rozhľadňa je známa aj ako Mikovčakova rozhľadňa postavená z tradičných materiálov ako kameň a drevo.

Rozhľadňa Bobovec : 723 m n. m., nachádza sa nad Starou Bystricou na vrchu BOBOVEC, otvorená v auguste 2011.

Rozhľadňa na Mart'akovskom kopci : 854 m n. m., nachádza sa nad osadou Petránky v Zákopčí. V blízkosti rozhľadne cca 50 m vedie turistický chodník. Rozhľadňa bola otvorená verejnosti v roku 2011 a je postavená z tradičných materiálov ako sú kameň a drevo.

Drevená 19 m rozhľadňa na Luboch : 910 m n. m., je zatiaľ najmladšou rozhľadňou na hlavnom hrebeni Javorníkov cca 200 m od turistického chodníka medzi obcou Vysoká nad Kysucou a Veľkým Rovným.

Najvyššie položenou vyhliadkovou vežou Javorníkov je **drevená rozhľadňa na vrchu Stratenec** : 1055 m n. m., postavená nad Makovom v roku 2008.

Turistická vyhliadka na Veľkej Rači v obci Oščadnica (1 236 m n. m.)

Rozhľadňa na vrchu Tábor nad Kysuckým Novým Mestom (697 m n. m.) – z roku 2015, postavená z dreva

Rekreačný potenciál celého regiónu Kysúc je veľmi veľký, keďže je možné využívať mnohé formy turizmu, ktoré prilákajú návštevníkov. Vďaka nenarušenej prírode je možné rozvíjať mnoho druhov turizmu ako horský turizmus, vidiecky turizmus, kultúrna rekreácia, či chalupárstvo. Pre rozvoj cestovného ruchu v prímestských oblastiach je potrebné dobudovať prímestskú rekreačnú zónu. Prímestská rekreačná zóna je v rámci územného plánu predpokladaná v oblasti Bukoviny a Bogáňovcov v južnej časti. Vo východnej a západnej časti mesta je podľa územného plánu rozvoj rekreačnej vybavenosti limitovaný oblasťou CHKO

Kysuce. Rekreačný potenciál je možné budovať taktiež v mestskej časti Predmier pri Rybníkoch, ktoré v minulosti využívali miestni obyvatelia ako kúpalisko. V súčasnosti sa rybníky nachádzajú v devastovanom stave a slúžia len na lov rýb. Zámerom je vytvoriť z rybníkov v Predmieri peknú oddychovú – relaxačnú zónu s náučným chodníkom, lavičkami a altánkom s ohniskom pre trávenie voľného času.

Mestská časť Turkov, ktorá je samostatným katastrálnym územím je významnou oblasťou, kde sa nachádza množstvo objektov pôvodnej ľudovej architektúry, využívané ako rekreačné objekty. Celkovo sa tu nachádza 46 rekreačných chalúp. Je tu veľmi veľký predpoklad rozvoja vidieckeho turizmu, agroturistiky, no je potrebné tu dobudovať technickú infraštruktúru.

3.4.9 Kategorizácia lokality – Kysuce

- a.) Podľa NPRR (Národný plán regionálneho rozvoja) – globálny cieľ 4 v špecifickom ciele : Rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva zaraďuje región do tretej skupiny, t.j., regióny s priemernými podmienkami pre rozvoj CR. Do tejto kategórie patrí napr. aj Záhorie, Podunajsko, Gemer, Zemplín a iné.
- b.) Podľa NPR CR (Národný program rozvoja cestovného ruchu) je región Kysuce zaradený do tretej skupiny z celkovo piatich. Spolu s regiónmi : Spiš, Turiec, Gemer, Podunajsko, Pohronie – sever a iné, je charakterizovaný ako región s celkovo dobrými podmienkami aj pre medzinárodný turizmus.

Strategické ciele regiónu Kysúc možno formulovať:

- a.) Zvýšiť povedomie o regióne Kysuce doma aj v zahraničí.
- b.) Vytvoriť kvalitný a konkurencieschopný produkt regiónu Kysuce.
- c.) Výstavba a skvalitnenie infraštruktúry cestovného ruchu v regióne.

Výsledným efektom je podpora rozvoja cestovného ruchu(CR), či turizmu v regióne Kysuce na základe zhodnotenia ľudského potenciálu, prírodných daností, kultúrneho dedičstva a posilnenie výkonnosti a kreativity malého a stredného podnikateľa pôsobiaceho v oblasti cestovného ruchu.

Dosiahnuteľnosť týchto cieľov je podmienené dodržiavaním týchto základných princípov:

- a./ seriózne partnerstvo a spolupráca všetkých zainteresovaných subjektov ,
- b./ kvalita služieb cestovného ruchu (minimálne na úrovni národného štandardu),
- c./ trvalá udržateľnosť cestovného ruchu
- d./ zvýšenie konkurenčnej schopnosti regiónu

3.4.10 SWOT analýza podmienok rozvoja CR v regióne Kysuce

S I L N Ě stránky	S L A B Ě stránky
✓ výhodná geografická poloha s ohľadom na trojhrianičný región SK – PL – ČR a tradícia týchto podujatí ✓ bohatý a zachovaný prírodný potenciál ,historicko - kultúrny potenciál, ✓ dobré klimatické podmienky pre zimné športy, ✓ dobré klimatické podmienky pre letnú turistiku, ✓ jedinečné a neopakovateľné ľudové umenie, čiastočne živý folklór a remeslá, ✓ veľký výskyt minerálnych a termálnych prameňov, ✓ osobitná mikroklima, ✓ dobre rozvinutá štruktúra pre zimný cestovný ruch a zimné športy, ✓ všeobecná vzdelanostná úroveň obyvateľstva, relatívne dostatočná kapacita ubytovacích zariadení, ✓ rozsiahly a dosiaľ málo využívaný bytový fond na vidieku, ✓ dobré podmienky pre zimný a letný cestovný ruch v porovnaní s krajinami V4 , ✓ hustá sieť značkových peších a cyklotrás, ✓ existujúca sieť cyklotrás s prepojením trás na Oravu a ČR, ✓ regiónom prechádza dôležitá európska dopravná trasa, ✓ organizovanie podujatí, ktoré sú známe na slovenskom aj zahraničnom trhu CR, ✓ pravidelná prezentácia regiónu na veľtrhoch CR, ✓ známe pútnické miesta v regióne s dobrou dopravnou dostupnosťou	✓ málo rozvinutý marketing, väčšinou slabší imidž, kraj je pre väčšinu potencionálnych návštevníkov neznámou krajinou, ✓ nedostatočná propagácia, ✓ excentrická poloha vzhľadom na Slovensko a tak nedostupnosť pre turistov z niektorých regiónov Slovenska a zahraničia, ✓ sezónnosť využívania kapacít CR, ✓ nedostatočne dobudované informačné služby cestovného ruchu, ✓ nedokončená dostavba diaľničných úsekov, ✓ nevyhovujúci štandard niektorých kultúrno-spoločenských a športovo-rekreačných zariadení, ✓ nevyhovujúci stav mnohých historických pamiatok limituje ich využitie v cestovnom ruchu, ✓ nízka kvalita miestnej dopravnej infraštruktúry, ✓ zníženie dopravnej priepustnosti kamiónovou dopravou, ✓ nedostatok doplnkových služieb pre voľný čas v strediskách cestovného ruchu, ✓ kvalita služieb cestovného ruchu nedosahuje požadovaný európsky štandard, ✓ nevyhovujúca štruktúra a kvalita ubytovacích zariadení, ✓ nevyhovujúci štandard verejných hygienických zariadení, ✓ nízka kvalita stravovacích služieb, relatívne stereotypná ponuka jedál a nápojov,

PRÍLEŽITOSTI	HROZBY
✓ optimalizácia podmienok pre malé a stredné podnikanie, aj formou SHR, či rodinných firiem, ✓ spolupráca so subjektmi v CR – zefektívnenie, zaktivizovanie - sledujúc spoločný cieľ – spoločné projekty ✓ nízka dynamika rastu ponuky doplnkových služieb v strediskách CR, ✓ využitie relatívnej konkurenčnej výhody, ktorú má ten región, ktorý napr. ponúka porovnateľné produkty ako ostatné regióny (kraje), ale lepšej kvality, s nižšími nákladmi a dosiahnuteľnosť produktov je výhodnejšia z hľadiska dopravnej dostupnosti, cenovej výhodnosti a z hľadiska kvalitnej informovanosti. ✓ rozvinutie ponuky na báze historicko-kultúrneho dedičstva, ✓ rozvoj zimnej a letnej turistiky vzhľadom na prírodný potenciál ✓ dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky – bytový fond na vidieku, ✓ možnosti orientácie na ekologický cestovný ruch (soft – cestovný ruch), ✓ rast záujmu obyvateľstva o zdravý spôsob života, pobyt v prírodnom prostredí v letnej sezóne, všeobecný rast záujmu o tzv. kultúru tela, ✓ partnerské projekty – cezhraničná spolupráca s Českou republikou a Poľskom, ✓ dobudovanie cestných ťahov na ČR a Poľsko,	✓ nedostatok finančných prostriedkov na propagáciu – absentuje logo – značka regiónu ✓ „mentálna nepripravenosť“ obyvateľov Kysúc o tento spôsob získavania príjmov ✓ výrazné ohrozovanie prírodného potenciálu v regióne ✓ nízka návštevnosť regiónu turistami zo Slovenska – väčšine stredísk CR tvorí základ domáca klientela , ✓ kontinuálne sa zvyšujúca konkurencia na trhu cestovného ruchu v ostatných samosprávnych krajoch SR, v krajinách EÚ, V4 („krajiny Vyšegrádskej štvorky“) ✓ problémy dostupnosti finančných zdrojov na investície, problémy kofinancovania, ✓ predpoklad rastu cien služieb CR a strata tejto konkurenčnej výhody, ✓ nízka jazyková vybavenosť obyvateľov Kysuckého regiónu, (najmä vekovo staršej generácie) ✓ pomalý rast kvality našej regionálnej ponuky „, ✓ pokles životnej úrovne slovenského obyvateľstva, ktorý je hlavným segmentom trhu v regióne Kysúc.

Zdroj: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce so sídlom v Čadci.

3.4.11 Faktory ohrozujúce aktivity turizmu v regióne – riziká

Za najväčšie riziká rozvoja turizmu, možno z aspektu regiónu uviesť:

- Jedným zo základných pilierov rozmach turizmu je kvalita prírodného prostredia: Nadmerná, niekedy až devastácia ťažba dreva sa už viac rokov v mikroregióne prejavuje najmä:
 - ✓ V znižovaní jeho plochy
 - ✓ Klesajúcou absorpčnou schopnosťou lesa dažďových zrážok, s dopadom na klesajúcu hladinu podzemných vôd, čo má negatívny dopad na prevažne smrekové lesy v mikroregióne. (pre nedostatok vlhky, lesy sú čoraz menej odolné proti drevokaznému hmyzu)
 - ✓ Znižuje sa životný priestor pre divo žijúce zvieratá, ktorá v blízkosti ľudských obydľí, páchajú čoraz väčšie škody a ohrozujú miestne obyvateľstvo, resp. turistov
- klimatické zmeny *
- nevyhovujúca dopravná dostupnosť z koridoru „sever – juh“, ktorý prechádza okresným mestom Čadca (cesta I/11)

Záver: eliminácia, resp. zníženie uvedených a identifikovaných rizík sú mimo reálnych možností samospráv. (Súvis s globálnymi dopadmi)

Poznámka*: Parciálne príspevky samospráva mesta v prioritnej oblasti: životné prostredie, môžu ovplyvniť najmä životné prostredie v meste. Aj tento dokument predpokladá na obdobie rokov 2024 – 2028. S výhľadom do r. 2031 predpokladá celkom realizáciu minimálne väčších 14 projektov v tejto oblasti, navýšenie počtu aktivít bude závislé najmä od finančnej kondície mesta. (napr. len plánované vybudovanie moderného zberného dvora, predpokladá sumu cca 1,75 mil. €)

Najvýznamnejšie realizované aktivity v tejto oblasti za predchádzajúce obdobie sú uvedené v časti „Životné prostredie“ tohto materiálu.

4 Sociálna infraštruktúra

V meste Turzovka je registrovaných viacero druhov sociálnych služieb, ktorých využitie sa viaže priamo na povahu nepriaznivej sociálnej situácie, či cieľovú skupinu obyvateľstva, pre ktorú sú určené

4.1 Sociálne služby v meste – legislatívny rámec

Zákon NR SR č.400/2008 Z.z. o sociálnych službách a zmene a doplnení zák. č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov bol schválený 30.X.2008. v ust. §83 ukladá obciam (miestnym samosprávam vypracovať komunitný plán sociálnych služieb (ďalej iba KPSS) Tento predstavuje jeden zo základných strategických materiálov samospráv.

KPSS na roky 2022 -2026, ako druhý v poradí, bol schválený MsZ 04.03.2022 Uznesením č. 14-2/2-2022. Vo svojom obsahu má zadefinované štyri základné cieľové skupiny obyvateľov

mesta, pričom strategické ciele smerujú ku kvalitným a najmä dostupným sociálnym službám. Aktivity aktuálneho PHSR mesta Turzovka 2024+ sú v sociálnej oblasti kompaktné s opatreniami KPSS.

Zariadenie sociálnych služieb (ZSS) Turzovka – Vyšný Koniec 208

Veľmi dôležitým rozhodnutím mesta bolo rozhodnutie vedenia mesta v r. 2020 demolovať zanedbané priestory bývalej MŠ v Turzovke na Vyšnom konci, s nákladom 9 615€. Už nasledujúci rok sa začalo budovať dlhočakávané zariadenie sociálnych služieb (ZSS) pre seniorov. Mesto ZSS vybudovalo s celkovým nákladom 1 623 000€ (z toho zdroje mesta 571 770€). V januári 2023 úspešne prebehla kolaudácia budovy a príslušenstva ZSS. Mesto Turzovka získalo oprávnenie na poskytovanie sociálnej služby získalo 01. marca 2023 a 02. marca 2023 bol prijatý prvý klient tohto ZSS. Poskytovateľom služieb je mesto Turzovka.

Cieľom zariadenia je zabezpečiť starším spoluobčanom rodinné prostredie. Zabezpečiť im nový domov s komplexnou sociálnou, zdravotnou a kultúrnou starostlivosťou. Seniori si tu môžu prísť posediť, naobedovať sa, spoločensky sa vyžiť. V areáli zariadenia sa nachádza oddychová zóna s priestraným dreveným altánkom.

Sociálne zariadenie je bezbariérové a v súčasnosti môže poskytnúť celoročný pobyt 12 klientom. Izby sú jednolôžkové, priestrané s vlastným sociálnym zariadením a sprchovým kútom. Súčasťou vybavenia je polohovateľné lôžko s antidekubitným matracom, konferenčný stolík s kreslom, nočný stolík a skriňa. Zariadenie pre seniorov je určené pre klientov odkázaných na túto sociálnu službu, ktorí dovŕšili dôchodkový vek a ich stupeň odkázanosti na pomoc inej osoby je najmenej IV, podľa prílohy č.3, alebo b.), § 35 ods.1 zák. NR SR č.448/2008 z.z. v platnom znení.) Starostlivosť o klientov je zabezpečovaná v nepretržitej prevádzke 24 hodín denne. Opatrovateľskú starostlivosť vykonávajú kvalifikované opatrovateľky.

Zariadenie budú môcť využívať aj ďalší seniori. Je tu vytvorené zázemie pre terénne a ambulantné sociálne služby - opatrovateľskú službu, denné centrum, jedáleň, pracovňu a ďalšie aktivity..

Zariadenie je vybudované s nízkou spotrebou energie. Na budove sú umiestnené aj tri solárne panely, ktorými sa zabezpečí ohrev vody pomocou slnečnej energie.

Ako základné cieľové skupiny sú: –

a.) Seniori a aktívne starnutie

–vznik nových ambulantných služieb

Opatrenia:

- zriadenie denného centra pre seniorov (priestory v novo vybudovanom Zariadení sociálnych služieb – Turzovka Vyšný koniec)
- rozšírenie kapacít opatrovateľskej služby
- zriadenie zariadenia pre seniorov komunitného typu
- rozšírenie technicko – priestorových kapacít jedálne pre seniorov
- Zriadenie sociálnej služby – pracovne v ZSS

b.) Rodina s deťmi

- podpora terénnych služieb pre rodiny s deťmi
- podpora komunitných aktivít
- podpora materských centier a neformálnych iniciatív

c.) Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

- rekonštrukcia budovy sociálnej bytovky MPS v Turzovke - Predmieri
- kvalitná podpora nízkoprahových sociálnych služieb ambulantnou formou
- zriadenie sociálneho podniku pre účely zamestnania znevýhodnených osôb

d.) Osoby so zdravotným znevýhodnením

- podpora debarizácie verejného priestranstva, spojená škola
- podpora poskytovania základného sociálneho poradenstva
- vytvorenie web stránky s informáciami o sociálnych službách v regióne
- rekonštrukcia budov materskej školy spojená s ich rozšírením

V roku 2013 bolo mesto Turzovka príslušným ÚPSVaR určené ako osobitný príjemca pre 12 rodín, v roku 2014 pre 10 rodín a v roku 2015 pre 10 rodín, Tento počet má klesajúcu tendenciu a aktuálne je mesto príjemcom pre 6 rodín.

V roku 2017 ppotreby sociálnej kurately zakúpilo mesto vozidlo Dacia Dokker.

V roku 2021 bola do zriadenie NDC vybudovaná plynová prípojka zo zdrojov mesta vo výške 12 604€.

4.1.1 Úsek sociálnych vecí mestského úradu

Mesto Turzovka aktuálne poskytuje tieto terénne služby. Tieto terénne programy sú vykonávané odbornými činnosťami, alebo ďalšími polysúvisiacimi aktivitami určené zák. NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v platnom znení. Službu na odbornej úrovni poskytuje celkom 8 terénnych opatrovateliek (z toho 7 je financovaných z projektu opatrovateľskej starostlivosti a 1 z rozpočtu mesta

Mesto Turzovka poskytuje tieto terénne služby

:

- **sociálna služba** – jedáleň* (využívajú sa kapacity školskej jedálne Spojenej školy Turzovka a priemerne sa rozvezie 110 obedov/denne.
- **opatrovateľská služba** (k 01.01.2023 pre 14 klientov) Rozvojom opatrovateľskej služby mesto Turzovka chce prispieť k dôstojnému životu občanov s nepriaznivým zdravotným stavom v ich prirodzenom domácom prostredí. Prostredníctvom zabezpečovania uvedenej sociálnej služby má mesto Turzovka vedomosť, že túto službu potrebujú prevažne občania dôchodkového veku, ale aj rastúci počet prijímateľov opatrovateľskej služby, ktorí sa nedokážu sami o seba postarať.
- **odľahčovacia služba** (od 15.03.2023 – poskytuje sa osobe, ktorá opatruje osobu s ťažkým zdravotným postihnutím) Úhrada za službu je stanovená schváleným Všeobecno – záväzným nariadením, aktuálne č.4/2022 o sociálnych službách.
- **práčovňa** (ZSS Turzovka – Vyšný koniec) Táto služba je zatiaľ poskytovaná klientom zariadenie sociálnych služieb (ZSS).

Poznámka: * pre zabezpečenie sociálnej služby – jedáleň zakúpilo:

- v r. 2017 vozidlo pre rozvoz stravy (Opel Combi van)
- v r. 2020 zakúpené vozidlo s izotermickou úpravou, zo zdrojov mesta (15 450€)

Na zabezpečenie prepravnej služby zakúpilo mesto pre ZSS nové vozidlo, v ktorom je namontovaná zdvihacia plošina.

Mesto Turzovka v rámci sociálnej pomoci poskytuje občanom v prípade nepriaznivej sociálnej situácie, ktorá vyplýva zo skutočnosti, že sa občan /rodina/ nachádza v hmotnej núdzi jednorazovú dávku sociálnej pomoci.

Úsek sociálnych vecí spolupracuje najmä s ÚPSVaR Turzovka, ÚPSVaR Čadca, školami a školkými zariadeniami, charitatívnymi organizáciami, domovmi sociálnych služieb atď. (napr. v marci 2023 úsek sociálnych vecí v spolupráci s Slovenským červeným krížom /SČK)- pre občanov v hmotnej núdzi a pre rodiny s deťmi, odovzdali občanom mesta 67 balíkov potravinovej pomoci a 17 hygienických balíkov.)

Vysoký stupeň profesionality pracovníkov na v sociálnej oblasti sa pozitívne prejavuje aj na úspešnom získavaní a implementácii projektov v sociálnej oblasti. (výber z významných projektov je v tabuľkovom prehľade)

rok	názov projektu
2018	Podpora sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni
2019	Zlepšenie sociálnej služby, prostredníctvom opatrovateľskej starostlivosti
2019	Podpora vybraných soc. Služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni
2021	Budovanie odborných kapacít na odbornej úrovni 2021 – 2022
2021	Zabezpečenie opatrovateľskej starostlivosti pre klientov (8 opatrovateľiek) zlepšenie kvality života seniorov, vďaka vybudovaniu zázemia Nové sociálne služby na komunitnej úrovni

Zdroj MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

4.1.2 Sociálna oblasť – rozpočet mesta na rok 2023

Nižšie uvedený prehľad nákladov ilustruje náročnosť finančných

prog- ram	výdavky za program	rozpočet	
		2023	2023*
	program 13 (sociálne služby) s p o l u :	693 380	776 357
13.1	poskytovanie soc. služby občanovi v nepriaznivej soc. situácii	180 624	192 504
13.2	ďalšie činnosti – stravovanie	180 624	43 667
13.3	sociálno – právna ochrana	1 000	1 000
13.4	Výkon opatrení na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov v rodine	22 562	24 562
13.5	jednorazová dávka sociálnej pomoci	1 000	1 000
13.6	zariadenie sociálnych služieb? Turzovka – Vyšný koniec	313 225	351 291
13.7	príspevok na pohreb – sociálne prípady	1 200	1200
13.8	organizácie poskytujúce sociálne začlenenie	2 900	4100
13.9	sociálna výpomoc žiakom	2 066	8 697
13.10	osobitný príjemca	5 000	5 000
13.11	grantový systém	120 136	143 336
13.11	1 Projekt podporený Žilinským samosprávnym krajom	0	2 500
	2 Projekt: „Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni“	76 136	77 336
	3 Projekt. „Nové sociálne služby na komunitnej úrovni v meste“	44 000	63 500

Zdroj MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Záver:

Mesto aj v tomto dokumente deklaruje svoj záujem udržať vysoký štandard a zvýšiť aj kvantitu poskytovaných sociálnych služieb. V prioritnej oblasti č. 4 : „Sociálna stabilita“ predpokladá realizovať minimálne 6 väčších projektov v sociálnej oblasti. Navýšenie ich počtu bude závisieť najmä od finančnej kondície mesta a úspešnosti získania nových projektov.

4.2 SWOT analýza: sociálne služby v meste

S I L N Ě stránky	S L A B Ě stránky
- vybudovanie moderného zariadenia pre seniorov a priestorov denného stacionára - kvalifikovaní a zaničení personál sociálneho referátu MsÚ, - spracovaný a priebežne kontrolovaný komunitný plán sociálnych služieb	- nedostatok finančných zdrojov na ohodnotenie pracovných výkonov personálu, - nutná priebežná novelizácia VZN v súlade s meniacou sa legislatívnou situáciou , - potreba riešenia finančného krytia na prevádzku nízko prahového zariadenia,

- o vysoká úspešnosť pri získavaní externých zdrojov z prostriedkov EÚ - o existencia právnych noriem (VZN) v oblasti sociálnej pomoci a aktivít, - o existencia nízko prahového centra „Dúha“ a dobrovoľníci a ich vysoká profesionalita, - o dobré zabehnuté aktivity terénnej práce a služieb (napr. rozvozy obedov), - o v ÚPD mesta vytvorené rámcové podmienky pre bytovú výstavbu, - o v ÚPD je aj 160 miest pre IBV na Bukovine, - o inštalovať udržateľné možnosti pre mimoškolské aktivity mládeže, - o rozšíriť existujúce športoviská a vybudovať novú športovú halu, resp. kúpalisko, - o stúpajúci záujem občanov o sociálne služby.	- o potreba modernizácie technického vybavenia (kuchyňa, rozvoz stravy a pod.), - o administratívna náročnosť získania finančných zdrojov zo ŠFRB, - o nedostatok finančných zdrojov k výstavbe rodinných domov, - o často absentuje záujem samotných rodičov o spoluprácu pri organizovaní aktivít, - o absentuje aj častý záujem mladých pedagógov pri angažovaní sa v mimoškolských činnostiach, - o aktuálne chýbajú indikatívne harmonogramy operačných programoch o jednotlivých výzvach, finančné ohodnotenie sociálnych pracovníkov je finančne nemotivujúce.
PRÍLEŽITOSTI	HROZBY
- o možnosti zlepšenia pracovných podmienok personálu sociálneho referátu MsÚ, - o možnosť inovácie prístupov v oblasti sociálnej pomoci občanov, - o využitie projektových možností najmä z oblasti sociálnych služieb, - o rozšíriť spektrum poskytovaných služieb priamo v teréne, - o využitie prostriedkov z EŠIF, - o využiť možnosti sociálneho zamestnávania v spolupráci s ÚPSVaR, - o splniť želanie občanov o vybudovanie tohto potrebného zariadenia, - o zriadenie opatrovateľskej služby v rámci vyhlásených Národných projektov.	- o možné zníženie záujmu pracovníkov sociálneho referátu, zníženie miery empatie, - o možné zvyšovanie finančného zaťaženia rozpočtu mesta v sociálnej oblasti, - o možné utlmovanie dobre rozbehnutých činností nízko prahového centra, - o pri obmedzovaní sociálnych služieb reálne hrozí strata dôvery občanov, - o trvalá migrácia mladých a kvalifikovaných ľudí, reálne sa zvyšuje dynamika starnutia, - o zmysluplné využívanie voľného času verzus „výchova ulice“, resp. kamarátov, - o po uplynutí programovacieho obdobia sa šance na vybudovanie znížia na minimum,

	- o hroziaca strata sociálneho zázemia (kontaktov) občanov v dôchodkovom veku, - o hroziaca marginalizácia ľudí odkázaných na pomoc iných, najmä z dôvodu zdravia, či veku.
--	---

4.2.1 Občianska vybavenosť a zamestnanosť v meste Turzovka

Základné charakteristiky vývoja situácie zamestnanosti v meste Turzovka a v okrese Čadca sú detailne uvedené v časti „Regionálny trh práce“ (tab. č. 27 až 36)

Občianska vybavenosť a služby sú za danej sociálno – ekonomickej úrovni v meste možno hodnotiť ako primerané.. Nachádza sa tu dostatočný počet potravín i mäsiarstiev s veľmi dobrým sortimentom výberu. V meste je tiež dostatok reštaurácií a pohostinstiev, ktoré počas pracovného týždňa poskytujú jedálne menu a ubytovanie (spolu 3) Mesto Základná škola Turzovka – Bukovina, v rámci zefektívnenia nakladania s finančnými prostriedkami bola v šk.r.2020/21 reorganizovaná na Spojenú školu.

Ako organizačné zložky sú

- a.) Materská škola,
- b.) Základnú umeleckú školu,
- c.) Centrum voľného času
- d.) Základnú školu

Poslanci MsZ súhlasili s presunom gymnázia pod mesto, z dôvodu optimalizácie siete stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského kraja. Situáciu komplikuje najmä chýbajúca legislatíva a hraničné termíny.

Okrem toho je v meste Základná špeciálna škola a neštátna spojená špeciálna škola sv. Jozefa.

Svojím obyvateľom poskytuje svoje služby Mestský úrad a Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, detašované pracovisko okresného ÚPSVaR Čadca, Kultúrny dom s knižnicou a priestormi pre verejnosť, Medzi dlhodobou fungujúce subjekty patrí najmä Dobrovoľný hasičský zbor, Mestské múzeum, detašované pracovisko PZ SR pre zabezpečenie služieb obyvateľov súvisiacich s vybavením občianskych preukazov(1x týždenne).

V rámci centra mesta poskytuje svoje služby fotoslužba, 3 novinové stánky, zmenárne, lekárne, klenotníctva, papierníctva a počas letnej sezóny predajne zmrzlín a cukrárne.

Z ostatných nevýrobných služieb (NS) sú to najmä:

NS	počet	NS	počet	NS	počet
mäsiarstvo	1	právne služby	2	kozmetika, manikúra	6
kvetinárstvo	4	autoškola	2	papierníctvo	2
drogérie	2	taxislužba	3	stávkové kancelárie	3
záhradníctvo	2	predaj textilu	9	náhradné diely – autá	2
galantéria	2	domáce potreby	3	veterinárska ambulancia	1
zmenáreň	2	účtovníctvo	5	second hand	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Z ostatných dôležitých služieb sú služby Slovenskej pošty sídliaca na Mierovej ulici pri Beskydskej autobusovej zástavke. Popri hlavnej ceste II/487 sa nachádza čerpacia stanica Slovnaft. Z ostatných služieb sú to: cintorín, Dom smútku a prírodný amfiteáter

Pracovné miesta ponúkajú najmä nevýrobné služby. Obchodné reťazce sú zastúpené: LIDL, BILA, TESCO, COOP JEDNOTA, KORUNA, drogerie Teta a 101 Vzhľadom na ponúkaný široký sortiment tovarov a akciových ponúk je pre súkromného predajcu vytvoriť si formou samozamestnania, resp. rodinnej prevádzky vážny problém. Z väčších súkromných predajcov je to nákupné strediska HRANEC. Tieto sú lokalizované v každej MČ, s výnimkou Závodia Hlinené. V meste sa nachádzajú a iné druhy menších predajní potrebných pre každodennú spotrebu občanov, avšak ich počty, resp. životnosť utrpeli najmä počas pandémie COVID 19. V meste sú 2 cintoríny v Turzovke a v časti Hlinené spolu s Domom smútku. Pohrebné služby zabezpečujú 3 súkromné pohrebniectva. Mestský podnik služieb spravuje verejné zariadenia, komplexnú údržbu mesta Turzovka. Mestský úrad zabezpečuje prenájom priestorov organizáciám sídliacich v budove mestského úradu. Dobrovoľný hasičský zbor, Daňové poradenstvo Dautip, Advokátska kancelária, Spoločný školský úrad, Stavebný úrad a Silver Care – opatrovateľská služba,.

4.2.2 Primárny, sekundárny a terciárny sektor

a.) Primárny sektor

Primárny sektor tvoria odvetvia produkujúce základné suroviny a materiály (ťažobný priemysel, poľnohospodárstvo, lesníctvo). Charakteristickým znakom tohto sektora je nízke tempo vedecko-technického pokroku, pomalý rast produktivity práce, vysoká investičná náročnosť a relatívne malá ziskovosť

Poľnohospodárstvo – vzhľadom na prírodné podmienky, je produkcia poľnohospodárskych produktov vo výraznom útlme. K tomuto trendu vedú najmä tieto faktory:

- nízka rentabilita výroby odrádza najmä mladých ľudí
- dlhodobý trend poklesu hladiny podzemných vôd
- nízka bonita pôdy a jej prevažne vertikálne členenie
- premnoženie lesnej zveri, jelenia zver a najmä diviakov devastuje aj tak slabú úrodu

Región Kysúc, v minulosti známy pestovaním zemiakov pre vyššie uvedené dôvody nedokáže konkurovať dovozom zo zahraničia a vhodné pozemky sa menia na lúky, resp. trvalé trávnaté porasty. V meste je niekoľko drobných chovateľov, hovädzieho dobyta, oviec, či kôz. Svoje produkty však riešia formou „predaja z dvora“ najmä pre rodinu, známych, či susedov

Lesné hospodárstvo – v minulosti boli pôvodné zmiešané lesy vyťažené a nahradené smrekovou monokultúrou. Zachovalo sa len málo pôvodných lesov, preto v skutočnosti prevláda smrek (85%) s prímiesou pôvodnej stromovej vegetácie buka (2%), duba, jedle (10%) a borovice (3%). Z pôvodných lesných spoločenstiev dominujú bučiny a jedľové bučiny. Z lesohospodárskeho hľadiska sa zaraďuje sledované územie k.ú. Turzovka a k.ú. Turkov do oblasti lesov 32 - Západné Beskydy.

Snahou je čo najviac využívať prirodzenú obnovu lesa a jeho opätovné postupné zalesnenie pôvodnými prirodzenými drevinami. Každoročne sa plochy lesov znižujú ťažbou kôrovcových porastov. Lesné porasty dlhodobo čelia nekontrolovateľnej ťažbe drevnej hmoty, pričom v absolútnej väčšine, nie sú vysádzané nové lesné kultúry. Opätovné „zalesnenie“ je ponechané na prírodu

Poľovníctvo a rybolov – rybolov je rozšírený v prítokoch Kysuce, ale najmä v rieke Kysuca. Najčastejšie chytanými rybami sú pstruhy, lipne, kapre, mreny, jalce. Z malých rybiek sa vyskytnú čereble. Odchyt je povolený na rybársky lístok na udicu a rybári sú organizovaní v Slovenskom rybárskom zväze. Z rybárskych revírov sa na území mesta nachádzajú tri: - kaprová voda- rybníky v Predmieri
- pstruhová voda – od obce Makov po mestskú časť Hlinené
- lipňová voda – od mosta Hlinené po Čadcu

Celá oblasť Horných Kysúc je poľovným územím, ale aj CHKO Kysuce. Poľovný revír by mal mať minimálne 500 ha, preto vlastníci pôdy prenajímajú túto pôdu Poľovným združeniam. V meste Turzovka aktívne pôsobí Poľovnícke združenie Turzovka, ktoré patrí pod Slovenský poľovnícky zväz so sídlom v Čadci. Poľovnícky zväz Turzovka susedí s PZ Zákopčie, Vysoká nad Kysucou, Korňa, Klokočov a PS (Poľovnícka spoločnosť) Olešná. Hranicu tvoria prevažne rieky, alebo cesty.

Územie je bohaté na poľovnú zver. V dôsledku neobrabania pôdy , nedostatočná regulácia sa ich počty sa zvyšujú. Z hlavných druhov poľovnej zveri sa loví jelenia zver potom danielia zver, srnčia zver, diviacia zver, zajac poľný. Chránené druhy je možné loviť len na povolenie vydané MŽP SR, ako napríklad medveď hnedý, ktorého je v regióne evidovaných malý počet. Okrem nich sa vyskytuje aj vlk obyčajný

b.) Sekundárny sektor – je tvorený odvetvami spracovateľského priemyslu a stavebníctva (potravinársky, elektronický, textilný, odevný priemysel). Tento sektor sa vyznačuje rýchlym tempom zavádzania vedecko-technického pokroku, rýchlym rastom produktivity práce, rýchlou obmenou sortimentu, s čím súvisí pomerne vysoká investičná náročnosť. V súčasných podmienkach trhového hospodárstva sa podniky museli naučiť byť konkurencie schopné, preto sa najmä veľké štátne podniky ocitli v likvidácii a nepodarilo sa im transformovať na súčasné podmienky. Po prvotnom poklese tržieb v priemyselnej výrobe, postupne nastáva ich nárast a vznikajú nové, moderné, síce menšie ale konkurencie schopné podniky.

Z priemyselnej výroby sa v mesta Turzovka nachádza iba drevospracovateľský závod TDF s.r.o, kde počet pracovníkov v ostatných rokoch sa pohyboval od 40 do 50

V oblasti i stavebníctva medzi najväčšie patria: tieto spoločnosti

- ECOTHERM, spol. s.r.o. – zatepl'ovacie práce, 12 zamestnancov.
- STAVOSPOL, spol.s.r.o. - predaj stavebnín a služby v stavebníctve, 42 zamestnancov.
- ZISTAV, s.r.o. – predaj stavebného materiálu – 4 zamestnanci.
- TIMEX, s.r.o. – zatepl'ovacie práce, 20 - 28 zamestnancov (2019-2022).

V extraviláne mesta i okolitých obciach je mnoho drevnej hmoty, preto je aj viacero podnikov zaoberajúcich sa jej ťažbou, spracovaním a výrobou výrobkov z dreva. Rozšírený bol počet píl (gátrov). Týchto postupom času v meste ubudlo. Odvetvie má dlhú a bohatú tradíciu. Najskôr prevládala len ťažba drevnej hmoty a produkcia drevnej guľatiny, najmä smreka ktorý bol kvôli drevnej hmote vysadený namiesto pôvodných porastov ako monokultúra. Z najväčších sú to Lesy SR, Drevo- lesy s.r.o. Turzovka. Iné firmy sa už okrem prvotného spracovania zaoberajú aj výrobou výrobkov: Drevovýroba, spol. s.r.o. Makov , Filtrácia Fučková , s.r.o, K-

Ten KOVO, s.r.o. z Vysokej nad Kysucou, ktorá sa zaoberá okrem kovovýroby aj výrobou školského nábytku a TDF, s.r.o.

Mesto Turzovka bolo dlhé roky významné tiež z hľadiska textilného priemyslu. Na textilnú tradíciu vďaka kvalifikovanej pracovnej sile i vhodným priestorom po zaniknutej textilnej fabrike nadviazalo viacero spoločností. Spoločnosť I-TRAN s.r.o. sa zaoberal výrobou textílií.

Nástupca I-TRAN s.r.o. spoločnosť **SINTEX SK s.r.o.** zamestnávala v roku 2019 – 2020 v priemere 10 – 11 pracovníkov. Dynamický rozvoj firma zaznamenala v posledných dvoch rokoch. Aktuálne (07/2023) zamestnáva 70 pracovníkov v 2-smennej prevádzke. Hlavnou náplňou je výroba špeciálnych pracovnej a voľnočasovej konfekcie, pletenín na záťažných plochých a okrúhlych strojov. Predpokladá možné rozširovanie výroby. Medzi iné patria: Konfekčná výroba- Ing. Šuranská, kde počet pracovníkov od r.2020 je 8. Krajčírska dielňa-Kubošníková.

Domácu potravinársku výrobu zastupuje množstvo malých živnostníkov pôsobiacich v pekárstve, mäsopriemysle, v cukrárenskej výrobe. Každý rok vzniká množstvo drobných firiem a živnostníkov lokálneho charakteru zameraných na výrobu v rôznych odvetviach priemyslu. Ich prevádzky sú väčšinou rozlohou i počtom zamestnancov malé.

Rozvoj priemyselnej výroby v budúcnosti v mikroregióne, bez prílevu investícií a vyriešenia dopravnej dostupnosti je skôr z kategórie želaní. :

c.) Terciárny sektor – Terciárny sektor zahŕňa všetky druhy služieb, obchod, dopravu a spoje. Ide o najrýchlejšie sa rozvíjajúci sektor. Je tu najnižšia investičná náročnosť, rýchle tempo vedecko-technického pokroku a vysoký rast produktivity práce. Veľký podiel obyvateľov si nachádza pracovnú pozíciu v oblasti služieb, ktoré prevažujú v zamestnaneckej štruktúre. Služby obyvateľom sprostredkujú najmä drobní podnikatelia a živnostníci. Ich výhodou je priamy kontakt so zákazníkom.

Okrem vyššie uvedených nevýrobných služieb, z výrobných služieb možno uviesť z oblasti služieb výrobného zamerania

- Energetika s.r.o – správca časti bytového fondu mesta Turzovky a výroba tepla
- Mestský podnik služieb (MPS) Turzovka – príspevková organizácia mesta – zabezpečuje najmä práce vo verejnom zájme (dlhodobý konštantný počet zamestnancov 20)
- Autoservisy (3), pneuservisy (2) a opravárenské služby 9)
- stavebné spoločnosti (4) a remeselné služby
- osobná doprava kamiónová doprava
 - ✓ DANZA Trans – autobusová preprava cca 40 zamestnancov (2021)
 - ✓ Miroslav Budoš – autobusová doprava
 - ✓ Vavrica – Transport – kamiónová doprava cca 17 zamestnancov (2018)
 - ✓ Autodrava Jozef Stopka, dopravné služby cca 20 zamestnancov (2020)

4.2.3 Ostatné služby v meste

a.) finančné služby - sú poskytované viacerými bankovými i nebankovými subjektmi: Stavebná sporiteľňa, Slovenská sporiteľňa a.s., V meste sú 2 bankomaty Slovenskej sporiteľne, jeden Prima banky a jeden VÚB a.s.... Tak tiež dve poisťovne. Šetky sa nachádzajú v centre mesta. V meste sa nachádzajú tieto administratívne zariadenia

b.) Stravovacie a ubytovacie služby

Kvantita a pestrosť stravovacích a ubytovacích zariadení momentálne odpovedá dopytu. Spomedzi stravovacích zariadení prevládajú pohostinstvá. Najvyšší počet (25) stravovacích zariadení je koncentrovaných v časti Turzovka Stred. Nájdeme stravovacie zariadenia typu reštaurácia, kaviareň, bar, pohostinstvo a 3 cukrárne. V častiach Hlinené - 2, Predmier - 3 a Vyšný koniec – 3 pohostinstiev. Reštauračné služby ponúka v centre mesta: Artemis, Espresso, Pub 66, Reštaurácia Urbár, Motorest Rudolf Mravec, Fotbal Club Viktoria. Stravovanie taktiež zabezpečuje Jedáleň pri ZŠ Bukovina a jedáleň Materskej školy. Z rýchleho občerstvenia dominuje Pizzeria Charlie.

Ubytovanie – ubytovacie služby ponúkajú zariadenia :

1./ Motel Smažák (s kapacitou pre 31 až 45 osôb). Na výber je spomedzi šiestich 2-lôžkových izieb s možnosťou jednej prístelky, dvoch 3-lôžkových izieb ako aj troch apartmánov - jedného 5-lôžkového apartmánu a dvoch dvojspáľňových apartmánov s kapacitou pre 4 až 8 hostí. Všetky izby a apartmány sú vybavené rádiom, bezplatným WiFi pripojením na internet a vlastnou kúpeľňou so sprchovacím kútom a toaletou. Izby a apartmány vyššieho štandardu sú zariadené modernejším nábytkom a disponujú taktiež televízorom.

2./ Reštaurácia Armetis – ponúka ubytovanie v 2 izbách kategórie Business Room a Business Apartment, s dôkladne vyberaným nábytkom a dekoráciami. Samozrejmosťou je farebný LCD-TV, Wi-fi pripojenie na internet a samostatné sociálne zariadenia. Ubytovanie má samostatný vstup oddelený od reštaurácie.

3./ Penzión Bukovina - ubytovacia kapacita rekreačného strediska je 45 lôžok. 18 lôžok je v hlavnej chate v dvoj-, troj-, a štvorposteľových izbách so sociálnym zariadením. Hostom chaty je k dispozícii spoločenská miestnosť s televízorom, jedáleň s barom, stolnotenisová sála, požičovňa horských bicyklov a nohejbalové ihrisko. Vedľa chaty je otvorené ohnisko s altánkom využiteľným v lete aj zime,

4./Penzión Bowling -ubytovacia časť má 7 izieb s kapacitou 22 postelí s možnosťou prístelky v 2, 3 a 4 lôžkových izbách. Každá izba má vlastné sociálne zariadenie s kúpeľňou a TV s káblovou prípojkou.

5./ ubytovňa Nataša v Turkove, charakter ubytovania vidieckeho turizmu spolu 15 osôb

V súčasnosti je počet a kapacita zariadení dostačujúca, avšak aj ony reagujú na dopyt trhu a ubytovacie kapacity sa vzhľadom na predpokladaný rozvoj cestovného ruchu budú rozširovať. Taktiež sa predpokladá nárast počtu a diferencovanosti týchto zariadení ako aj rast kvality poskytovaných služieb

4.2.4 Dopravná infraštruktúra mesta

V rámci spádovej oblasti predstavuje mesto Turzovka dopravný uzol, sústreďuje sa tu vyššia vybavenosť a čiastočne aj pracovné príležitosti.

Dopravná dostupnosť z mesta : od Bratislavy je Čadca vzdialená 240 km od Bratislavy po cestnej komunikácii a 230 km po železničnej komunikácii a od Žiliny 30 km . Dostupnosť na chartrove letisko v Dolnom Hričove je cca 50 km, na medzinárodné letiská v Ostrave - Zábreh cca 70 km a do Popradu cca 180 km.

Doprava patrí medzi rozhodujúce faktory, ktoré ovplyvňujú celkový rozvoj každého regiónu. Infraštruktúra dopravy je rozhodujúca najmä pri zvyšovaní dostupnosti práce (doprava do zamestnania) ako aj dostupnosti služieb obyvateľstva, či zamestnávateľských subjektov. Čo sa týka okresu Čadca, je región pod celoslovenským priemerom a základným problémom je nedobudovanosť dopravného koridoru : sever – juh. Tento úsek je súčasťou multimodálneho dopravného koridoru VI : Gdaňsk – Katowice – Zwardoň – štátna hranica SR/PL – Čadca – Žilina.

Cestná doprava:

Priamo územím okresu prechádzajú medzinárodné cestné ťahy. Hlavnú sieť okresu tvoria cesty I. triedy :

1/11 E 75 cesta medzinárodného významu sever – juh, spája ČR a Poľsko cez Čadcu a Žilinu s Bratislavou .

1/18 E442 cesta I. triedy spájajúca Bytču cez Makov s Českou republikou a to smerom na Vsetín a Rožnov pod Radhoštěm.

Cesta ŽSK II/487 spája Čadcu s Makovom a trasa prechádza mestom Turzovka.

Okrem hlavnej cestnej komunikácie z mesta vychádzajú ešte dve cesty II. triedy a to cesta II/484 smerom na Klokočov, ktorej kvalita spĺňa kritéria štandardu a cesta II/541 cez Semeteš smerom na Kotešovu. Táto cesta potrebuje nutne dôslednú rekonštrukciu a problémy sú s jej dopravnou priepustnosťou, najmä v zimnom období. Profil cesty sťažuje najmä odstraňovanie snehu z vozovky. Cesty nižšej (III. triedy) vedú na Korňu (III/48422), Turkov a Dlhú nad Kysucou (III/48727). Zvyšok cestných komunikácií tvoria miestne obslužné komunikácie.

Nesporňou výhodou pre mesto je skutočnosť, že mesto leží medzi týmito dopravnými koridormi a nie je extrémne zaťažované kamiónovou dopravou. Prepojenie miestnymi komunikáciami na tieto dopravné koridory umožňuje veľmi dobré dopravné napojenie na hlavné cestné a železničné trasy Slovenska, a to prostredníctvom cesty II/487 na I/18 v Makove a na I/11 a perspektívne aj na D3 v Čadci a prostredníctvom regionálnej železničnej trate č. 128 na magistralnu železničnú trať č. 127 Ostrava – Čadca – Žilina a magistralnu železničnú trať č. 129 Čadca – Zwardoň. Cesta II/484 spája Turzovku s Českou republikou a cesta II/541 v smere na Veľké Rovné spája Turzovku s údolím Váhu

Celková dĺžka miestnych komunikácií (MK) v dĺžke cca 45 km avizuje vysokú finančnú náročnosť nielen na zimnú údržbu, ale aj na ich opravy, či rekonštrukciu. Mesto má prijatý plán postupnej údržby MK – harmonogram, ktorý reaguje najmä na potrebu akútnej a možností finančných zdrojov mesta.

Veľkým prínosom pre obyvateľov bol mestom realizovaný projekt, ktorý mesto v rámci predchádzajúceho PHSR ukončilo v r. 2018 s celkovým nákladom 471 920€. Došlo k prepojeniu Nádražnej ulice s budovou bývalej polikliniky a sústredenie železničnej a autobusovej stanice na jednom mieste v centre mesta.

Na uvedený racionálny fakt reagovalo aj mesto v predchádzajúcom PHSR, kedy na zlepšenie pracovných podmienok pracovníkov MPS zabezpečilo:

- r.2016 zakúpenie vozidla AVIA so zdvižnou plošinou (zo zdrojov mesta)
- r.2015 zakúpenie vozidla MAN 4x4 na zimnú údržbu (zdroje mesta 120 000€)
- r.2019 zakúpenie zametacieho vozidla HOLDER C55+ so zametacou nástavbou 131 4000€, z toho mesto 51 400€ a iné pomocné mechanizmy

Osobitne finančne nákladnou kapitolou je zimná údržba MK v intraviláne mesta, kde povinnosťou mesta je aj odpratávanie snehu z chodníkov a parkovísk.

O intenzite využitia ciest II. triedy v meste Turzovka vypovedajú údaje získané z celoštátneho sčítania dopravy, ktoré prebehlo v roku 2015. Keďže toto sčítanie prebehlo v zmysle novej „Metodiky výkonu a vyhodnotenia celoštátneho sčítania dopravy 2015“, nie je možné výsledky priamo porovnať s výsledkami z predchádzajúcich období. Ukazovateľ ročných priemerných denných intenzít (RDPI) z jednotlivých sčítacích úsekov dotýkajúcich sa mesta Turzovka je uvedený v nasledujúcom prehľade:

Číslo úseku	Počet motorových vozidiel za deň			
	Nákladné	osobné	motocykle	spolu
91 101	557	3 531	29	4 117
	Sčítací úsek č. 91 101 sa nachádza na ceste II/487, začiatok sčítacieho úseku na odbočke II/541 v obci Vysoká n/Kys, koniec odbočenie na III/2031 do obce Dlhá n/Kysucou			
91 102	750	4 913	32	5 695
	Sčítací úsek č. 91 102 sa nachádza priamo v meste na ceste II/487, začiatok sčítacieho úseku križovatka s II/484 smer Klokočov, koniec: z. obce Turzovka			
91 103	521	3 625	11	4 157
	Sčítací úsek č. 91 103 sa nachádza na II/487, začiatok sčítacieho úseku: odbočenie III/2031 do obce Dlhá nad Kysucou, koniec: križovatka s II/484 smer Klokočov			
91 181	358	3 668	56	4 082
	Sčítací úsek č. 92 181 sa nachádza na II/484, začiatok sčítacieho úseku: z.z. Turzovka, koniec c. na II/487 v obci Turzovka			

Záver: Z uvedeného môžeme skonštatovať, že z hľadiska intenzity má hlavný podiel osobná doprava. Táto vysoká intenzita dopravy má negatívny dopad hlavne na kvalitu ovzdušia a na intenzitu hluku v meste

V meste Turzovka je hromadná doprava obyvateľov zabezpečovaná v rámci železničnej dopravy, ako aj prímestskou autobusovou dopravou. Autobusová doprava je prevádzkovaná SAD Žilina, a.s. ako hlavným prepravcom a viacerými súkromnými prepravcami. Mestom prechádza železničná trať č. 128 z Čadce do Makova. Jedná sa o jednokoľajovú trať regionálneho významu, ktorá umožňuje v okresnom meste Čadca prestup na medzinárodné vlakové spoje smerujúce do Česka a Poľska. Trasa železnice vedie husto zastavaným územím s veľkým počtom železničných priecestí. V priestore mesta sú zriadené dve vlakové zastávky. V centrálnej časti mesta sa nachádza železničná Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka 42 stanica Turzovka a na Vyšnom konci vo vzdialenosti približne 4 km od centra je situovaná druhá zastávka vlaku.

4.2.5 Železničná doprava

Mestom Turzovka prechádza jednokoľajná železničná trať č. 128 z Čadce do Makova, ktorá je regionálneho významu. V Čadci vzdialenej 14 km, sa táto trať napája na hlavný železničný dopravný ťah medzinárodného významu zaradeného do európskeho systému AGC ako kategória E 40 prvá, do systému AGTC ako kategória C-E40, úsek hranice ČR/SR – Svrčinovec – Čadca – Žilina – Poprad – Kysak – Košice - Čierna nad Tisou.

V priestore mesta vlak zastavuje v centrálnej časti mesta na železničnej stanici Turzovka a na Vyšnom konci na zastávke, vzdialenej cca 4 km od centra.

Trasa železnice je vedená úzkym údolím rieky Kysuce, na husto zastavanom území. Nie je preto reálne uvažovať s jej vylepšovaním bez výnimočného dôvodu, zabezpečeného dostatočným finančným krytím. Veľkým nedostatkom sú časté železničné priestectia, ktoré bývajú zdrojom dopravných nehôd. V budúcnosti je potrebné uvažovať o rekonštrukcii a modernizácii zabezpečovacieho systému.

Osobná doprava na železnici zotrúva približne na rovnakej úrovni a v porovnaní s rozvojom automobilovej dopravy je ťažké rátať s jej väčšími prírastkami. V roku 2008 bolo na železničnej stanici v Turzovke predaných priemerne 324 cestovných lístkov za 24 hodín. Na trati premáva mesačne 780 osobných vlakov, t.j. 26 vlakov denne v oboch smeroch. V októbri 2015 premávalo obojsmerne 24 vlakov, čo je zrejme spôsobené nárastom osobnej automobilovej dopravy. Oproti roku 2008 poklesol v roku 2015 aj počet predaných lístkov (v priemere cca o 15%, pričom svoj vplyv má aj bezplatné cestovné pre študentov a dôchodcov). Tento pokles tržieb z predaja lístkov pokračuje aj v r. 2023. Odhad (cca 30 až 35%) Práve nerentabilita prevádzky je jedným z faktorom, ktorý bol v minulom období použitý pri návrhu zrušenia tejto regionálnej trate.

Hromadná doprava obyvateľstva je zabezpečovaná v rámci železničnej dopravy jediným prepravcom Železničná spoločnosť Slovensko a.s., nákladná doprava železničnou spoločnosťou Cargo Slovakia a.s.. Prímestskú a mestskú autobusovú dopravu zabezpečuje hlavný prepravca SAD Žilina, a.s., súkromní prepravcovia: DANZA TRANS, Miroslav Budoš. Autobusová doprava je realizovaná z autobusovej stanice pri Tesco a z beskydskej zástavky na Mierovej ulici. Veľkým handicapom bolo zrušenie linky súkromného dopravcu do Ostravy, cez Frýdek – Místek. (2021). Nákladná cestná doprava je zabezpečovaná : ALTA T – s.r.o. Turzovka, Vavrica – Transport, Alexander Ivanyi a Autodoprava Jozef Stopka.

4.2.6 Komunikačné a informačné siete v meste

Internetové pripojenie prevádzkuje spoločnosť Herakles (Ing. Miroslav Sebechlebský) v rámci mesta je napojených (marec 2016) cca 260 domácností a v rámci Mikroregiónu Horné Kysuce cca 1500 pripojení. Väčšina pripojení je typu 6MB/1MB a ostatné sú s prenosovou rýchlosťou 7MB/2MB.

Ďalším prevádzkovateľom je TESS Media Žilina. Pripojenie je realizované v rámci káblovej televízie. V rámci mesta sú dostupní všetci mobilní operátori, ktorí rovnako ponúkajú možnosti internetových pripojení. Prínosom bola realizácia projektu mestom Turzovka: „Wifi pre Teba aj v meste Turzovka“

4.2.7 Rozvodné siete v meste

Hlavným zdrojom elektrickej energie je vodná elektráreň Hričov na rieke Váh. Je prvým stupňom druhej vážskej kaskády a jedná sa o priehradovú akumuláciu elektrárne s tromi turbínami typu Kaplan a výkonom 31,5 MW. Priemerná ročná výroba el. energie je 59,1 GWh. Rozvod elektrickej energie pre územie mesta Turzovka je realizovaný z dvoch 110 kV uzlov (TR 110/22 kV Čadca a Bytča), po 22 kV vedeniach číslo 187 TR Čadca – Turzovka a 232 TR Bytča – Makov – Turzovka. (Pivarčí, 2002)

Elektrifikované je celé územie mesta, dané vedenia č. 187 a č. 232 vedú el. energiu smerom cez Predmier a Hlinené do okolitých obcí. Avšak v časti Predmier dochádza

k nedodržaniu ochranného pásma v oblasti IBV

Zásobovanie elektrickou energiou aktuálne zabezpečuje celkom 21 trafostaníc s celkovým inštalovaným výkonom 7.227 kVA. Do domácností je elektrická energia rozvádzaná sekundárnymi vedeniami dvoma spôsobmi: vzduchom po betónových stĺpoch, čo je vhodnejšie pri IBV a v zemi prostredníctvom mrežovej siete, čo je vhodné pre centrum a husto zastavané územie. V období rokov 2006 až 2007 bola prevedená výmena drevených stožiarov za betónové. Aktuálne v tomto období pripravovaného PHSR sa plánuje výmena starých stĺpov za betónové do okrajových MČ.

Osobitnou kapitolou je prevádzkovanie verejného osvetlenia – kumulované ročné náklady na údržbu sústavy verejného osvetlenia predstavujú minimálne 30 EUR bez DPH ročne na jedno svetelné miesto. Priemerná ročná spotreba elektrickej energie za obdobie rokov 2018 až 2020 bola 623 933,00 kWh, čo predstavovalo priemerné náklady 100 267,14 €. Výrazné zdraženie elektrickej energie v ostatných dvoch rokoch a neistota v cene tejto komodity v budúcnosti výrazne limituje disponibilné finančné zdroje mesta.

V roku 2015 pôvodný systém verejného osvetlenia mesta obsahoval celkovo 959 ks svetelných bodov. Pôvodných sodíkových neekonomických typov svietidiel bolo celkom 409 ks. V rámci akcie Regenerácia sídiel bolo inštalovaných 136 ks halogenidových ks svietidiel. Od roku 2015 mesto pristúpilo k postupnej výmene neekonomických sodíkových svietidiel za úsporné LED svietidlá. Reálna úspora elektrickej energie je až 82% v porovnaní s pôvodnými svetelnými bodmi. Výmena týchto svietidiel začala v r. 2015. Mesto realizovalo rekonštrukciu verejného osvetlenia mestských častí v roku 2015/16 v dvoch etapách

- I. Etapa - (2015 – 2016) táto etapa zabezpečila výmenu 180 ks sodíkových svetelných bodov za úsporné LED svietidlá s elektronickým predradníkom vrátane výmeny vzdušného káblového vedenia v celkovej dĺžke 8 km. Súčasne bolo vymenených 6 ks pôvodných RVO skriní za nové s elektronickým systémom riadenia cez GPS. Celkové náklady: 193 330€, z toho mesto: 13 837€.
- II. Etapa – (2015 – 2016) Bola realizovaná výmena ďalších 234 ks pôvodných sodíkových svietidiel za úsporné LED svietidlá s elektronickým predradníkom a výmene 7 ks pôvodných RVO skriní nové. Celkové náklady: 222 160€, z toho mesto: 18 143€.

III. (r.2023) táto fáza obsahuje audit a rekonštrukcia verejného osvetlenia v meste a jej mestských častiach. Práce budú realizované formou bezúročnej pôžičky vo výške 913 558€ (mesto 45 679€.)

Okrem týchto aktivít väčšieho rozsahu mesto financovalo aj výmenu svetelných bodov aj v ostatných častiach mesta, kde pôvodné svietidlá boli postupne nahradzované úspornejšími LED svetlami.

rok	rozšírenie/(výmena) svietidiel verejného osvetlenia (VO)	suma (€)
2016	Turzovka – vyšný koniec, NDC Dúha, Belancová Semeteš	2 711
2017	montáž VO pri starom cintoríne, Tka – Stred, Turkov	34 087
2018	nové verejné osvetlenie v Predmier – dĺžka 120 m	4 817
2018	nové verejné osvetlenie v MČ Závodie - autoumývareň	3 177
2018	výmena osvetlenia – schody do ZŠ Bukovina	8 749
2019	rekonštrukcia VO v MČ Turkov a v MČ Hlinené	6 520
2019	rozšírenie VO MČ Turkov (42 svetelných bodov)	19 795
2022	rekonštrukcia VO sídlisko Šžárky (pri MŠ)	4 922

4.2.8 Plnofikácia a rozvody tepla

Dodávky plynu zabezpečuje Slovenský plynárenský priemysel, a.s., v Žiline. K SDOB 2001 bolo plynofikovaných 426 odberných miest v meste. V súčasnosti je však zrealizovaná výstavba plynofikačnej siete, čím sa zvýšil počet domov a bytov pripojených na sieť plynu. Bez plynových prípojek sú zväčša len osady. Plynové potrubia sú vedené v krajnici miestnych komunikácií. Plyn sa vyžíva predovšetkým na vykurovanie, menej varenie a ohrev vody. Záujmom mesta je v ďalšom období postupné rozširovanie plynofikácie aj do týchto častí mesta

Prívod plynu zabezpečuje VTL plynovod DN 150 PN 40 Raková -Turzovka a následné VTL prípojky VTL DN 80 a VTL DN 150 privádzajúce plyn do dvoch regulačných staníc s výkonom 3000 m³/h a 5000 m³/h. V súčasnosti bola dokončená prvá etapa plynofikácie, v zámere je dokončenie 2. etapy. V súčasnosti jediným veľkoodberateľom plynu je spoločnosť ENERGETIKA TURZOVKA s.r.o.. Veľkoodberatelia odoberajú 1648 tisíc m³ ročne, maloodberatelia priemerne 183m³/h ročne a obyvateľstvo 641 m³/h ročne. Medzi stredných odberateľov plynu patria bytový dom č. 272 so spotrebou 70 tisíc m³ ročne .

V roku 2022 bolo dokončené súkromným investorom „Srdce Turzovky“, zložené z troch bytových domov, v každom je 15 nájomných bytov. Domy sú na prízemí vybavené priestormi na zriadenie obchodných priestorov, kaderníctva, kvetinárstva, kníhkupectva a pod. Všetky byty sú napojené na centrálny zdroj tepla.

V roku 2023 bola v centre mesta dokončená „Rezidencia Turzovka“, kde je postavených celkom 8 rodinných domov. Z toho: 6 rodinných domov o výmere úžitkovej plochy 100,1 m² a 2 rodinné domy s výmerou úžitkovej plochy 95,15 m² Celková plocha pozemku sa pohybuje od 142,5 m² do 248,1 m² Aj tento blok rodinných domov je napojený na centrálny zdroj tepla.

Zásobovanie teplom

Mesto Turzovka ako aj celý región Kysúc, patrí do mierne teplej až chladnej klimateckej oblasti. Dĺžka vykurovacieho obdobia sa pohybuje okolo 230 dní ročne. Tento

počet vykurovacích dní sa v dôsledku globálneho otepľovania za ostatné roky znížil cca o 7 až 11%.

Najväčším dodávateľom tepla je Kotelňa Šárky patriaca firme ENERGETIKA TURZOVKA s.r.o. Na túto kotelňu je centrálné prepojená kotelňa ZŠ Bukovina, celkový inštalovaný výkon je 6,4 MW. Menšie kotolne sa nachádzajú v bloku domov č.13 pripojené s výkonom 264 kW, bloku 272 s výkonom 300 kW, gymnázium Turzovka s výkonom 306 kW. Veľké spoločnosti majú vlastné kotolne vykurojúce ich prevádzky. Medzi ne patrí kotelňa I.TRAN na pevné palivo, Drevovýroba 2x2,8 MW, Konzervárne Turzovka využívajú plyn a Konfekčná výroba Šuranská disponuje kotlom s výkonom 300 kW. Rezervu v dodávke tepla tvorí len najväčšia kotelňa Šárky. Veľké množstvo IBV prechádza počas plynifikácie z vykurovania tuhými palivami na vykurovanie zemným plynom, no rozdiel je ešte stále veľký. Postupne dochádza k prechodu na vykurovanie zemným plynom, najmä vďaka postupujúcej plynifikácii.

Tepelná energetika Mesto Turzovka je plošne plynifikované. Bez plynových prípojok sú zväčša iba osady. Plyn sa využíva v meste ako palivová zložka na zabezpečenie tepla, teplej úžitkovej vody a na varenie. Veľkoodberateľom plynu je Energetika Turzovka s.r.o., ktorá je zároveň najväčším dodávateľom tepla v meste. Spoločnosť zásobuje teplom cca 1 000 bytov, objekty verejnej správy v centre mesta, ako aj podnikateľské objekty. Teplo vyrobené z obnoviteľných zdrojov – biomasy, je dodávané Turzovskou drevárskou fabrikou s.r.o. Teplo sa dodáva do centrálnej kotolne Šárky, odkiaľ sa distribuuje prostredníctvom potrubia z predizolu ku konečným odberateľom. Teplotný spád na vstupe a na výstupe v zimnom období je 90 – 70°C, v letnom období 75 – 60°C. Odberné miesta sú napojené cez odovzdávacie stanice umiestnené v jednotlivých bytových domoch. Teplá voda sa pripravuje priamo v odberných miestach cez rýchlo ohrievače Alfa Laval a bojler Wiesmann. Na kotelňu Šárky je centrálné prepojená kotelňa ZŠ Bukovina. Individuálna bytová výstavba je zásobovaná z lokálnych domových plynových teplovodných kotolní, prípadne kotolní na spaľovanie tuhých palív. Veľké výrobné prevádzky nachádzajúce sa v meste využívajú na prípravu tepla vlastné zdroje. V územnoplánovacej dokumentácii mesto poukazuje na vhodnosť využívania solárnej energie použitím slnečných kolektorov na prípravu teplej vody.

Novodobé ekologické trendy v oblasti vykurovania prostredníctvom obnoviteľných zdrojov energie a využívání biopalív sa dostávajú do povedomia mesta i podnikateľov. V súčasnosti produkuje teplo prostredníctvom biomasy Turzovská drevárska fabrika, s.r.o., s celkovým výkonom 3,6 MW, ktorá je predizolovaným potrubím prepojená na CZT Šárky. V stredno a dlhodobom horizonte ide o ekologickejšiu výrobu tepla, ktorá je navyše podporovaná štátom i orgánmi EÚ, a je aj ekonomicky výhodnejšia. Dôjde k racionálnejšiemu využívaniu zdroja energie ako aj úspore nákladov na produkciu tepla o desiatky percent.

4.2.9 Pošta a telekomunikácie

Pošta v Turzovke spadá pod Stredisko poštovej prevádzky Čadca (SPP), ktoré je priamo riadené OU Stredoslovenské riaditeľstvo pôšt Banská Bystrica. Z hľadiska poštovej prepravy patrí pod Oblastné spracovateľské centrum Čadca 1 s príslušnosťou do hlavného spracovateľského centra (HSC) Žilina 2 a vyclievacej pošty Žilina 2. (cit. in. Pivarčí, 2002). Pošta je od roku 2014 situovaná v samostatnej budove na Mierovej ulici : Turzovka Stred č.311. V súčasnosti kapacitne vyhovuje potrebám obyvateľstva.

Telekomunikačná ústredňa je zaradená do primárneho telekomunikačného obvodu Žilina. Z technického hľadiska sa jedná o digitálnu ústredňu RSU pripojenú na oblastný optický kábel vedený z Čadce do Makova. Taktiež sa nachádza v nevyhovujúcich priestoroch. Telefónna sieť

je vedená dvoma spôsobmi: optickými káblami v zemi v intraviláne mesta. Druhý spôsob je káblami po stĺpoch v oblasti rozptýleného osídlenia.

4.2.10 Rozvody vody a kanalizácie

Približne 73 % obyvateľov mesta je v súčasnosti zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu mesta Turzovka. Zvyšných 27 % obyvateľov je zásobovaných pitnou vodou zo súkromných vodovodov / osady U Chrapa, U Šamajov, U Tunáka, Mikovský háj / a individuálnych zdrojov / studní a vrtov / v odľahlejších mestských častiach a osadách. Verejný vodovod v katastri mesta Turzovka je v správe firmy SeVaK a.s. , závod 06 Žilina.

Pitná voda do systému je dodávaná z dvoch zdrojov.

1. Zo zdroja podzemnej vody z nivy rieky Kysuca , situovanej v mestskej časti Závodie v intraviláne mesta Turzovka. Tu sú zriadené 4 hlbinné studne, odkiaľ je voda prečerpávaná do vodojemu s celkovým objemom 2 x 650 m³. Odtiaľ je voda dodávaná gravitačným potrubím do mestských častí Stred, Vyšný koniec, Závodie, Predmier a Hlinené. Kapacita vodovodu je 21,3 l/s.
2. V rámci akcie Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie Horných Kysúc bolo v roku 2009 v meste Turzovka uvedených do prevádzky 13,047 km nových rozvodov pitnej vody. Voda je vedená potrubím zo zdroja, ktorým je vodná nádrž v Bystrickej doline cez novovybudovaný vodojem Bukovina s objemom 2 x 500 m³.

Mesto Turzovka v súčasnosti disponuje pomerne rozvinutou kanalizačnou sieťou s čističkou odpadových vôd / ČOV /, situovanou v obci Podvysoká. V rámci projektu Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie Horných Kysúc bolo v roku 2009 uvedené do prevádzky 259 km novovybudovanej splaškovej kanalizácie a dve zrekonštruované ČOV v Turzovke a v Čadci. Záväzné cieľové ukazovatele uvedenej akcie by mali predstavovať napojenie obyvateľov na verejnú kanalizačnú sieť v rozsahu 83 %.

Mesto Turzovka plánovalo v rámci predchádzajúceho PHSR vybudovať verejnú kanalizáciu v mestskej časti Turkov Pretlak pod železnicou a Predĺženie Turkov v dĺžke cca 500m /Zámer bol s nákladom mesta vo výške 6 000€ vybudovaný v r. 2022. Aktuálne je v zámere mesta dobudovať verejnú kanalizáciu v mestskej časti Vyšný koniec U Pavlíkov a Semetešská cest

4.3 Šport v meste

Činnosť väčšiny rôznych záujmových športových klubov má v ostatných rokoch skôr klesajúcu tendenciu, čo je spôsobené najmä dvomi základnými faktormi:

- klesajúci počet mladých ľudí – starnutie regiónu
- odchod mladých ľudí za prácou mimo región, vrátane zahraničia.

Z hľadiska športu má v meste Turzovka najvyššie zastúpenie futbal. Pôsobí tu futbalový klub TJ Tatran Turzovka, predchodca Š.K. Turzovka, ktorý vznikol 10.IX.1931. Išlo de facto o obnovenie pôvodného klubu, ktorý vznikol v 20. rokoch 20. storočia. V roku 1946 bol 1x usporiadaný Turnaj česko – slovenskej vzájomnosti.

V roku 1948 došlo k rozpusteniu Š.K. Turzovka a právnym nástupcom sa stal Jednotné telovýchovná organizácia (JTO) Sokol Turzovka. v r. 1953 sa tento názov zmenil na Tatran Turzovka. Na svoje športové aktivity využíva futbalové ihrisko s tribúnou nachádzajúce sa v mestskej časti Závodie. Vo futbalovej štruktúre sú zastúpené sú všetky vekové kategórie a to žiaci, dorast i muži.

Multifunkčné ihriská: Pri základnej škole sa nachádza športové ihrisko a telocvičňa, ktorú je možné využívať za určitý poplatok na mnohé voľno – časové aktivity. Telocvičňa je využívaná najmä na cvičenia pre ženy, mini-futbal, basketbal, florbal, zimné tréningy futbalistov a počas školského roka na hodiny telesnej výchovy. V rámci aktivít v predchádzajúcom PHSR vzniklo a areáli ZŠ nové multifunkčné ihrisko využiteľné na viacero športov a najmä v letných mesiacoch vytvára kapacitu aj pre vyučovanie telesnej výchovy žiakov.

Okrem toho samospráva mesta Turzovka vybuďovala multifunkčné ihrisko aj v areáli NDC, mestská časť (MČ) Vyšný koniec. Takisto aj v MČ Závodie v AŠO (areál športu na oddychu) sa nachádza priestor na športové aktivity je využívané taktiež trávnaté futbalové mini -ihrisko. Okrem toho sa tu nachádzajú tri antukové ihriská na tenis, hokejbalové ihrisko 46m x 22 m. V lete je možné využiť minigolfové ihrisko s 18 jamkami, plochy pre skateboarding, lezeckú priestorovú stenu, ihrisko pre badminton, ruské kolky a petanque. Pre deti sú tu pripravené detské preliezky, hojdačky, pieskovisko, dopravné ihrisko pre deti. Samozrejmosťou týchto priestorov je vonkajšie a vnútorné zázemie – oddychové terasy, lavičky, budova správcu so šatňami, hygienickým a športovým servisom a spoločenskou miestnosťou.

Menšie multifunkčné ihrisko pre verejnosť sa nachádza v mestskej časti Hlinené a v MČ Predmier sa nachádza bikrosový areál, ktoré je potrebné zrekonštruovať. V budúcnosti sa plánuje vybudovať v tejto lokalite Skatepark pre nadšencov tohto športu.

FK Tatran Turzovka – futbalový klub

Futbalový oddiel Tatran Turzovka vznikol v roku 1931, jeho klubové farby sú zeleno- biela. Od roku 1945 sa v meste Turzovka organizuje najstarší futbalový turnaj na Slovensku: „O pohár Československej vzájomnosti“. Predsedom klubu je Ladislav Hejčík. Domovským stánkom futbalového klubu je trávnaté futbalové ihrisko v Závodí, v ktorom má svoje miesto ako u mužov aj žiacka a dorastenecká reprezentácia. Súčasťou ihriska je správcovská budova so šatňami a tribúna s kapacitou pre cca 160 osôb. V budúcnosti sa uvažuje o jeho rekonštrukcii tohto areálu. Muži hrajú 1 triedu, dorast III. ligu a mladší a starší žiaci taktiež

III. ligu. V žiackych prípravkách je zapojených v priemere 80 detí ročne, ale sú aj roky, kedy ich počet dosiahne 100.

V predchádzajúcom období v rámci aktivít PHSR boli realizované najmä tieto aktivity

rok	aktivita	náklady (€)
2017	Výmena okien na budove FK Tatran	2 567
2019	Oprava sociálnych zariadení FK Tatran	7 172
2021	rekonštrukcia areálu FK Tatran Turzovka	42 706 €

ŠK KST Turzovka

Druhou významnou organizáciou je 1. Športový klub Slovenských turistov Turzovka. Vznikol 21.4. 1995 ako občianske združenie. Každoročne v auguste usporadúva Turistický pochod Uhorčikovým chodníkom. Uhorčík ako člen Jánošíkovej zbojníckej skupiny pochádzal práve z Turzovky. Pochod začína i končí v Turzovke, prechádza Javorníkmi cez Bukovinu, Solisko, Dlhú nad Kysucou, Kamenité, okolo kaplniek u Zajacov a na Vrštovni, Turkov, Veľkú lúku. Klub je aj členom bežeckého spolku, Slovenskej triatlonovej únie a najmä členom Klubu slovenských turistov, pričom metodicky spadá pod Regionálnu radu KST Čadca. (kód klubu ŠK KST je 302 024 a KT Turzovka: kód 302 039)

Enduro Team Turzovka

V decembri 2005 ho založili traja nadšenci z Turzovky.(sídlo Turzovka Stred403) V súčasnosti má 10 členov, z toho 7 jazdcov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú pretekov seriálu medzinárodných majstrovstiev Cross country Slovenská republika. Všetci jazdia v triede Hobby, ktorá je najviac obsadzovaná.

Aj keď sa mesto snaží v rámci svojich finančných možností podporovať tieto športovo – oddychové aktivity, je potrebné získanie aj iných finančných zdrojov. Jedným zo zdrojov je aj výber z 2% dane pre Enduro team. Aj menšie sumy získané z tejto aktivity sú vítaným príspevkom na činnosť.

Suma prijatia podielu 2%daní za obdobie: 2017 – 2022 (zdroj finsta).sk)

rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
suma (€)	1 255,4	1 323,7	1 112,3	141,4	1 144,5	789,5

Chess Club Turzovka – je občianske združenie, ktoré bolo založené v roku 2007 Valným zhromaždením s cieľom propagovania šachovej hry. Činnosť v ostatných rokoch mala výrazne klesajúcu tendenciu.

Medzi ďalšie významné športové kluby a organizácie v Turzovke patria **Cykloklub Turzovka**, ktorý dosahuje výborné výsledky aj na celoslovenských podujatiach (Bebčák-majster SR), **Stolno – futbalový klub**, **Mestská organizácia SRZ Turzovka**, **Slovenský zväz chovateľov poštových holubov** a **novovzniknutý klub North Side Turzovka** s netradičným a moderným športom **ultimate frisbee**.

4.3.1 Financovanie športových aktivít v roku 2023

	bežné výdavky – podprogram 10 šport	Rozpočet k:		
		31.12.2022	22.06.2023*	rozdiel (€)
10	šport	49 900	68 840	8 840
10,1	podpora športových aktivít	0	6 500	6 500
10.2	šport v meste	49 900	56 500	6 600
	bežné transfery – TJ Tatran	40 000	45 000	5 000
10,3	stavebná príprava – športoviská	0	5 840	5 840

Zdroj: rozpočet mesta Turzovka na rok 2023 * - 3.zmena rozpočtu schválená 22. 06.2023

4.4 Zdravotníctvo zdravotné služby v meste – ambulancie

Hlavným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v meste Turzovka je Zdravotnícke zariadenie pod správou Žilinského samosprávneho kraja. Jedná sa o budovu bývalej Polikliniky Turzovka Stred č.41/. Toto zdravotnícke zariadenie aktuálne poskytuje zdravotnú starostlivosť nielen pre občanov mesta Turzovka, ale aj pre celú spádovú oblasť Horných Kysúc – cca 28 000 obyvateľov. Zásadným technickým problémom tejto budovy je tzv. „modernizačný dlh“ napr. budova nie je zateplená a nedostatok lekárov sa odráža v nevyťažnosti existujúcich priestorov.

V zdravotnom stredisku Turzovka (Stred 41) sú umiestnené nasledovné ambulancie:

	ambulancia	spoločnosť	PL	poznámka
prízemie	chirurgia	CHIRAMED sro	1	
	RTG vyšetrenie ,Sono	RESOMET s.r.o.	1	pondelok až streda
I.posch.	gynekologická	GYNEKO s.r.o.	1	lekár DV
	prakt. lekár pre dospelých	FERMIKA s.r.o.	1	lekár DV
	prakt. lekár pre dospelých	RM RETROM s.r.o	1	lekár DV
	internista	MEDICENRUM s.r.o	1	
	internista + diabetológ	DIABINT s.r.o	1	lekárka DV
	gynekologická	Rehákovci s.r.o	1	
II.posch	gynekologická	GynDar s.r.o.	1	
	neuroológ	MUDr.P.Hejčík (FO)	1	lekár DV
	ORL ambulancia	OTOMEDIK s.r.o	1	lekárka DV
	LKB			
v areáli	detský lekár pre deti a dorast	EM Medica s.r.o.	1	lekárka DV
	detský lekár pre deti a dorast	FERMIKA s.r.o.	1	lekárka DV
	stomatologická ambulancia	VYŠINSKÝ DENT s.r.o	1	1 lekár DV
	FZR*	IMPULZ s.r.o	1	utorok a streda
FZR* – Fyziatricko – rehabilitačné zariadenie dni v týždni -. ordinačné hodiny				
PL – počet lekárov FO – fyzická osoba DV – dôchodkový cek				
LKB – laboratórium klinickej biochémie				

Zdroj: vlastné spracovanie

*FZR – cca 20 rokov v našom meste pracuje aj súkromné fyziatricko – rehabilitačné zariadenie IMPULZ, Turzovka – Stred č.43. Toto zariadenie poskytuje viacero druhov

procedúr: fyzikálna terapia, parafín vodoliečba, teploliečba a svetloliečba, liečbná telesná výchova, relaxačné metódy, plynové injekcie, bankovanie., liečba kĺbov peptidmi atď.
Novinkou z ostatného obdobia je dištančná elektroliečba

V ďalšom zdravotníckom zariadení na Jašíkovej ul. č. 565 sa nachádza všeobecná ambulancia pre dospelých súkromného praktického lekára pre dospelých (lekár v dôchodkovom veku Zároveň je tam súkromný lekár – očná ambulancia.(VISUMED s.r.o.)

V centre mesta Jašíkova 55 sa nachádza (od 01.11.2015) súkromná stomatologická ambulancia CHIRAMED s.r.o.

Ostané zdravotnícke zariadenia:

- ✓ Lekáreň Paracelsus, Stred 461 prevádzkuje aj pohotovostnú službu v sobotu
- ✓ Lekáreň Dr. Max, Stred 215
- ✓ Zhotovovanie, predaj, oprava okuliarov, rámov a i. OPTIKA ORBIS s.r.o, Stred č. 203

V našom meste pracuje aj súkromné fyziatricko – rehabilitačné zariadenie IMPULZ, Turzovka – Stred č.43. Toto zariadenie poskytuje množstvo procedúr, masáže, vodoliečbu, parafín, saunu, elektroliečbu, liečebná telesnú výchovu a pod. L.

Spádová nemocnica pre našich pacientov je Kysucká nemocnica v Čadci. Dopravu pacientov do zdravotníckych zariadení zabezpečuje súkromná DZS Čadca, pod ktorú sa zlúčili sanitné vozidlá aj z Turzovky, táto sa nachádza v Čadci a pacienti z nášho regiónu musia niekedy dlho čakať na príchod sanitného vozidla.

Nedostatkom sú najmä tieto faktory:

- ✓ takmer 2/3 lekárov je v dôchodkovom veku,
- ✓ vzhľadom na narastanie kardiovaskulárnych, črevných, alergických ochorení sa javí ako nedostatok odborných ambulancií: kardiologická, gastroenterologická, alergologická
- ✓ v meste bola v minulých rokoch zrušená LSPP v našom meste a zrušenie lekárskej RZS, ktorá tu mala sídlo, Neskôr bolo v meste sídlo len sesterskej RZS v budove p. Ivanyiho na Jašíkovej ul. 564. (pri supermarkete TESCO), Táto bola pred piatimi rokmi zrušená chýba pohotovostná zubná ambulancia a LSPP,

Lekáreň Paracelsus, Stred 461 prevádzkuje aj pohotovostnú službu v sobotu

- ✓ Lekáreň Dr. Max, Stred 215
- ✓ Zhotovovanie, predaj, oprava okuliarov, rámov a i. OPTIKA ORBIS s.r.o, Stred č. 203

4.5 SWOT analýza – zdravotné služby v meste

S I L N É stránky	S L A B É stránky
✓ dostatok vhodných priestorov pre umiestnenie záchranných služieb (LSPP, ZZP a i.) ✓ dostatok vhodných priestorov pre zriadenie ambulancií lekárov, ✓ dostatočné zastúpenie lekární v meste,	✓ zrušenie stanovísk záchranných lekárskeho služieb ✓ absentuje miesto stálej LSPP – náročnosť cestovania pre pacientov v zimnom období. ✓ neúplné zastúpenie potrebných ambulancií pre občanov mesta,

✓ široká ponuka liekov v dostupných zdravotníckych zariadeniach, ✓ dobrá dopravná dostupnosť do nemocnice v Čadci (platí pre obyvateľov mesta)	✓ viac ako 60 % lekárov je v dôchodkovom, resp. preddôchodkovom veku, ✓ „neatraktívne“ prostredie pre nových, mladých lekárov, ✓ chýba pohotovostná služba lekárne počas víkendov, ✓ zdravotná situácia obyvateľstva, ✓ absencia mestských nájomných bytov pre mladých lekárov
PRÍLEŽITOSTI	HROZBY
✓ v spolupráci s VÚC vytvárať priestor pre zriaďovanie potrebných ambulancií v meste, ✓ rokovaním s majiteľmi lekární vytvoriť fungujúci systém tak, aby aspoň v sobotu bola jedna lekáreň dopoludnia otvorená, ✓ vytvárať podmienky pre otvorenie ambulancií mladých lekárov ✓ absencia služieb LSPP, ✓ v spolupráci s lekármi podporovať osvetu zdravého životného štýlu občanov mesta a zlepšenie zdravotnej situácie občanov s dôrazom na prevenciu pred chorobami ✓ vybudovať nájomné byty s využitím zdrojov ŠFRB a možnosťou ponuky ubytovania, získať lekárov,	✓ vážne je ohrozená kvantita, kvalita zdravotných služieb obyvateľom mesta a mikroregiónu ✓ dlhodobejšie je evidentne redukcia poskytovaných zdravotných služieb občanom mesta, ✓ Výrazne rezonuje problém detskej lekárky.(obidve detské lekárky sú v preddôchodkovom veku a hrozí zánik týchto ambulancií), ✓ ohrozenie zdravia občanov, najmä v akútnych prípadoch, ✓ celkové zhoršovanie podmienok zdravotnej starostlivosti občanom mesta, so všetkými dôsledkami, ✓ ohrozenie zdravia občanov, najmä v akútnych prípadoch a úrazových stavoch.

Zdroj: vlastné spracovanie

4.6 Ostatné zdravotné služby v meste

V januári 2003 Ministerstvo zdravotníctva SR zákonom č. 416/2001 Z. z. „o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky“ delimitovalo Žilinskému samosprávnemu kraju štyri nemocnice s poliklinikou a sedem samostatných polikliník. V regióne Kysúc sa z toho nachádza Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca a dve zdravotnícke zariadenia (bývalé polikliniky) v Kysuckom Novom Meste a v Turzovke. Uvedené polikliniky boli v marci roku 2007 transformované na správu majetku z dôvodu odštátnenia zdravotníckych činností.

Hlavným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v meste Turzovka je Zdravotnícke zariadenie pod správou Žilinského samosprávneho kraja. Jedná sa o budovu bývalej Polikliniky Turzovka Stred č.41/. Toto zdravotnícke zariadenie aktuálne poskytuje zdravotnú starostlivosť nielen pre občanov mesta Turzovka, ale aj pre celú spádovú oblasť Horných Kysúc - cca 28 000 obyvateľov.

V ďalšom zdravotníckom zariadení na Jašíkovej ul. č. 565 sa nachádza všeobecná ambulancia pre dospelých súkromného praktického lekára pre dospelých (lekár v dôchodkovom veku Zároveň je tam súkromný lekár – očná ambulancia.(VISUMED s.r.o.)

V centre mesta Jašíkova 55 sa nachádza (od 01.11.2015) súkromná stomatologická ambulancia CHIRAMED s.r.o.

Ostané zdravotnícke zariadenia:

- ✓ Lekárň Paracelsus, Stred 461 prevádzkuje aj pohotovostnú službu v sobotu dopoludnia
- ✓ Lekárň Dr. Max, stred 215
- ✓ Zhotovovanie, predaj, oprava okuliarov, rámov a i. OPTIKA ORBIS s.r.o, Stred č. 203

V našom meste pracuje aj súkromné fyziatrisko – rehabilitačné zariadenie IMPULZ, Turzovka – Stred č.43. Toto zariadenie poskytuje množstvo procedúr, masáže, vodoliečbu, parafín, saunu, elektroliečbu, liečebná telesnú výchovu a pod. L.

Spádová nemocnica pre našich pacientov je Kysucká nemocnica v Čadci. Dopravu pacientov do zdravotníckych zariadení zabezpečuje súkromná DZS Čadca, pod ktorú sa zlúčili sanitné vozidlá aj z Turzovky, táto sa nachádza v Čadci a pacienti z nášho regiónu musia niekedy dlho čakať na príchod sanitného vozidla.

Nedostatkom sú najmä tieto faktory:

- ✓ takmer 2/3 lekárov je v dôchodkovom veku,
- ✓ vzhľadom na narastanie kardiovaskulárnych, črevných, alergických ochorení sa javí ako nedostatok odborných ambulancií: kardiologická, gastroenterologická, alergologická
- ✓ ,v meste bola v minulých rokoch zrušená LSPP v našom meste a zrušenie lekárskej RZS, ktorá tu mala sídlo, Neskôr bolo v meste sídlo len sesterskej RZS v budove p. Ivanyiho na Jašíkovej ul. 564. (pri supermarkete TESCO), Táto bola pred piatimi rokmi zrušená
- ✓ chýba pohotovostná zubná ambulancia a LSPP,

Záver: Celkový stav slovenského zdravotníctva mal za ostatné roky klesajúcu tendenciu. Výsledkom okrem iného je aj alarmujúca skutočnosť, že priemerný vek, ktorý sa dožívame v zdraví je na Slovensku iba 57 rokov (2021) napr. vo Švédsku je to o 13 rokov viac a v Českej republike o 5 rokov viac. Za ostatných 10 rokov bolo realizovaných iba veľmi málo efektívnych štrukturálnych zmien. Výraznejší posun v ekonomickej úrovni a v bohatstve sme získali po roku 2004, po vstupe do EÚ, ale tieto zdroje už došli a celý systém funguje viac – menej zo zotrvačnosti. Tento celoslovenský vývoj má oveľa výraznejší dopad na zdravotnícke služby, najmä v slabých socio – ekonomických regiónov, t.j. vrátane regiónu Kysúc.

5 Školstvo, vzdelávanie a mimoškolská činnosť

S účinnosťou od 1.7.2002 vstúpil do platnosti zákon č. 416/2001 o prechode niektorých kompetencií pôsobností z orgánov štátnej správy na obce, mestá, resp. vyššie územné celky. Mesto Turzovka sa stalo zriaďovateľom zariadení v oblasti školstva. Do tejto pôsobnosti prešla: ZŠ Bukovina, (aktuálne už Spojená škola J. Turzu v Turzovke)) MŠ Stred – Šárky, Centrum voľného času (CVC) a Základná umelecká škola (ZUŠ) (uvedené tri subjekty sa stali organizačnými subjektmi spojenej školy). Okrem týchto školských zariadení na území mesta pôsobia aj nasledujúce školské subjekty: Gymnázium, 2 školské jedálne (1 pri ZŠ a 1 pri MŠ), Školský klub detí (ŠKD) a Špeciálna základná škola ŠZŠ. Základným, spoločným problémom najmä pre gymnázium a ako aj SŠ je neustále klesajúci počet študentov, resp. žiakov

5.1 Historické mílniky Základnej školy Turzovka – Bukovina

rok	Dôležité skutočnosti z histórie
1816	postavené prvá (drevená) budova školy cirkevnou obcou
1878	Vystavané prvá murovaná stavby školy (pri kostole)
1910 1914	Štát aj za prispenia obce postavil poschodovú murovanú školu za kostolom a na Vyšnom konci.
1.9. 1964	Do prevádzky bola daná nová budova ŽŠ na Bukovine. V tejto dobe patrila medzi najmodernejšie v Československu. Mala spolu 5 pavilónov, školské dielne, telocvičňu, jedáleň a školský klub. Školu navštevovalo spolu 1094 žiakov, rozdelených do 30 tried. Z kapacitných dôvodov sa žiaci 1. až 5. roč. vyučovali na zmeny v týždenných intervaloch súbežne fungovali ešte ZŠ Turzovka – Turkov – zrušená v r. 1978 ZŠ Turzovka – Vyšný koniec – zrušená v r. 2004 ZŠ Turzovka – Hlinené – zrušená 2004 dôvod: klesajúci počet žiakov
1986 1987	od 01.09.1986 sa priestory „starej“ školy, za kostolom uvoľnili výhradne pre potreby špeciálnej základnej školy. Zároveň školy na Vyšnom konci bola organizačne pričlenená k ZŠ na Bukovine
1992 2000	Pre potreby vyučovania 1. až 4 roč. sa využívali upravené priestory bývalých detských jasí na sídlisku Šárky (Turzovka – Stred) od r. 2000 boli tieto priestory rekonštruované pre potreby materskej škôlky
jún 2002	Mesto Turzovka sa stalo zo zákona (prechod niektorých kompetencií štátu na kompetencií na obce, mestá a vyššie územné celky) zriaďovateľom ZŠ a škola sa stala samostatným právnym subjektom. Jedným z výrazných negatívnych dopadov tohto kroku bol vysoký modernizačný dlh
2002 2007	mesto v tomto období na elimináciu modernizačného dlhu investovalo celkom 1,15 mil Sk, čím sa vytvorili výborné podmienky pre výchovno – vzdelávacie činnosti v r. 2004 bola zriadená prvá počítačová učebňa otvorila sa školská knižnica v r. 2005 bola zrekonštruovaná časť kotolne a priestory sa využili na učebňu, čím sa čiastočne znížila dvojzmennosť vo vyučovaní. (zrušenie ZŠ Turzovka – Hlinené)
2007 2010	od šk. roku /2007/ 2008 má škola svoje vlastné logo, ktorého autorom je Mgr. Branislav Večerík, učiteľ dejepisu na tejto škole v r. 2007 pribudli žiaci z obce Dlhá n/Kysucou v r. 2008 bola: 1.) prevezená rekonštrukcia objektu ŠKD a školskej jedálne, ktorú finančne aj projekčne krylo mesto s pomocou ŠFRB (štátny fond rozvoja bývania) Nové sedlové strechy vyriešili dlhodobý problém zatekania striech. 2.) Pri nadstavbe objektu sa získali priestory pre 6 samostatných bytových jednotiek 3.) Zlepšenie pracovných podmienok v kuchyni 4.) Zväčšenie a modernizácia priestorov šatní 5.) Výmena starých okien za plastové v pavilónoch A a B

	6.) Zrušená kotolňa na tuhé palivo a napojenie na centrálny zdroj tepla + výmena radiátorov v pavilónoch A a B.
	r.2008 – vybudovaná prvá odborná učebňa na vyučovanie cudzích jazykov(náklad 298 000 Sk, zo zdrojov mesta. (v súlade s novým štátnym programom bolo od 3 roč, bola zavedená výučba cudzích jazykov.) v šk.rok2009/10 sa postupne otvorili 2 nové učebne IKT r.2010 dokončená modernizácia ŠKD (školský klub detí)
2011	1./ postupne boli dané do prevádzky nové odborné učebne: dejepisu, zemepisu, informatiky, chémie, fyziky a cudzích jazykov 2./škola sa stala centrom kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov školy a aj ostatných z okolitých škôl mikroregiónu. 3./ postupne boli zakúpené šatňové skrinky pre žiakov 2 stupňa
2013	4./ realizovala sa nadstavba pavilónu B, čím sa získali priestory pre 7 nových učební 5./ škola bola vybraná medzi 49 škôl v rámci SR v ktorých sa overoval pilotný projekt: „Podpora profesijnej orientácie žiakov ZŠ na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami“:
2014	1./ odstránenie havarijného stavu strechy pavilónu A (127 960€) prebehla rekonštrukcia vnútorných priestorov časti pavilónu B 2./ pre žiakov 1 stupňa sa zriadili dve multifunkčné učebne (cudzíe jazyky + informatika) 3./celková oprava elektroinštalácie v pavilóne B s montážou úsporných svietidiel a zabezpečovací elektronický systém
2016	4./ vybudovanie nákladného výťahu v školskej jedálni zo zdrojov mesta 5. komplexná výmena vodovodných rozvodov v pavilóne B Pozn. 12.01.2015 v dôsledku poruchy na vodovodnom systéme, došlo k vytopeniu opraveného pavilónu B Celkové náklady na opravu následkov havárie dosiahli 44 082€ a opravy boli dokončené až počas hlavných prázdnin
2017	r. 2017 1./ bolo realizované zateplenie obvodového plášťa pavilónu A v celkovej výške118 144 € (mesto spoluúčasť cca 32,3%) 2./ vybudovanie nového multifunkčné ihriska s umelým povrchom a osvetlením získala škola priestory pre vyučovanie telesnej výchovy, ši mimoškolských aktivít. Náklady vo výške 119 913€ hradil zriaďovateľ školy 3./ montáž klimatizácie v školskej jedálni
1.1. 2020	Vznik Spojenej školy Turzovka s organizačnými zložkami Základná škola Materská škola Centrum voľného času Základná umelecká škola
	r. 2018 zlepšenie prístupu a bezpečnosti žiakov na vyučovanie rekonštrukcia verejného osvetlenia, vybudovanie vstupného chodníka výstupného schodiska v celkovej sume: 81 560 €, (zo zdrojov mesta) r. 2019 doplnenie vybavenia školskej jedálne r. 2020 kompletná rekonštrukcia elektroinštalácie v pavilóne A v sume 66 060, z toho zdroje mesta cca 81%
2021	rekonštrukcia a výstavba chodníkov v spojenej škole J. Turzu
2022	Oplotenie časti areálu spojenej školy J. Turzu

Záver:

Technické zabezpečenie výchovno – vzdelávacieho procesu (pomôcky, didaktická technika, prístup k informáciám **veľmi dobré**
Priestorové zabezpečenie v kontexte s platnou legislatívou (štátna politika vzdelávania **veľmi dobré**
výchovno – vzdelávacie výsledky, vzhľadom na reálnu sociálno – ekonomickú situáciu v regióne možno hodnotiť ako **veľmi dobré**
Plánované investície na ďalšie programovacie obdobie: v súlade so zák.245/2008 Z.z. v platnom znení (rozvoj odborných učební pre technické vyučovanie)

Zdroj: zsturzovka.edupage.org + PHSR mesta Turzovky na obdobie 2016-2020, s výhľadom do roku 2023

V škol roku 2020/21 v rámci efektívnejšieho fungovania vzdelávania v meste Trzovka, ako aj v snahe účelnejšie využívať finančné zdroje boli do tohto subjektu zaradené ako organizačné zložky: základná škola (ZŠ), materská škola (MŠ)

Základná škola – škola je veľmi dobre vybavená modernými vyučovacími prostriedkami, ktoré sa pravidelne dopĺňajú, (interaktívne tabule, interaktívne TV, projektory, notebooky. Všetky IKT zariadenia sú napojené na internetovú sieť.

Na výchovno – vzdelávací proces má škola:

- 23 kmeňových učební
- 3 odborné učebne (chémia, fyzika a cudzie jazyky)
- 5 učební IKT
- školská kuchynka
- školská knižnica
- dielne
- 5 učební ŠKD (školský klub detí)
- telocvičňa, multifunkčné ihrisko
- zrkadlová miestnosť

Pri zahájení šk.r.2022/23 mala škola spolu 42 pedagogických zamestnancov v štruktúre: Najvyšší počet pedagogických pracovníkov od r. 2008 mala ZŠ v šk. r. 2011/12 (spolu 49) Od . počet pedagogických zamestnancov, najmä z dôvodu odchodu na starobný dôchodokv kontinúálne klesal

. Splnenie kvalifikačných predpokladov je u pedagogických zamestnancov celkom 88% (aktuálne chýbajú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci na jazyk nemecký a anglický, technika, informatika a telesná výchova.

kategória	spolu	úväzok 100%	čiasťočný úväzok
učiteľ	37	32	5
vychovávateľ	4	3	1
pedagogický asistent	1		1
nepedagogickí zamestnanci (NZ)			
NZ	19	19	0

Zdroj: Správa o výchovno – vzdelávacích výsledkoch(VVV) a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

Vysoký podiel pedagóga spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady sa pozitívne odrazil aj v externých meraniach z jazyka slovenského a matematiky.

šk.r. 2021/22	Testovanie 5		testovanie 9	
	Slov.jazyk	Matematika	Slov.jazyk	Matematika
priemer SR - %	69,2	61,0	59,1	53,2
ZŠ Turzovka - %	74,3	65,6	55,3	40,5
rozdiel %	5,1	4,6	- 3,8	-12,7

Zdroj: Správa o VVV a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

5.2 Vývoj počtu žiakov v meste Turzovka a pôsobnosti SŠÚ

Jedna zo základných tendencií v mikroregióne Kysúc, mesto Turzovka nevynímajúc, je postupne klesajúci počet obyvateľov. Základnými faktormi spôsobujúcimi tento negatívny trend sú: zvyšovanie veku, záporné saldo migrácie a klesajúci prirodzený prírastok. Výsledkom je, že miera reprodukcie v regióne, ako aj v meste dlhodobo klesá pod hodnotu 1. Faktograficky situáciu dokumentuje nasledujúce prehľad.

Tabuľka č. 37: Vývoj počtu žiakov v meste Turzovka a pôsobnosti SŠÚ

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Turzovka	593	575	550	540	514	505
Makov	188	172	163	157	153	157
Vysoká n/Kys.	195	182	199	190	194	198
Korňa	178	160	157	163	156	149
Olešná	108	102	99	90	90	91
s p o l u	1 257	1 199	1 162	1 140	1 107	1 100

Zdroj: SŠÚ Turzovka

Tabuľka č. 38: Vývoj medziročných indexov počtu žiakov

	2019/18	2020/19	2021/20	2022/21	2023/22	rozdiel %
Turzovka	0,9696	0,9565	0,9818	0,9519	0,9825	-14,84
Makov	0,9672	0,9209	0,9632	0,9745	1,0154	-14,21
Vysoká n/Kys.	0,9487	1,0432	0,9745	1,0206	1,0206	1,54
Korňa	0,8989	0,9813	1,0382	0,6571	0,9551	-16,29
Olešná	0,9444	0,9706	0,9091	1,0000	1,0111	-15,74
s p o l u	0,9939	0,9691	0,9811	0,9711	0,9937	-12,49

Zdroj: SŠÚ Turzovka

Záver: uvedené základné školy v mikroregióne Horných Kysúc, ktoré sú v pôsobnosti Spoločného školského úradu (SŠÚ) Turzovka za ostatných 5 rokov zaznamenali úbytok žiakov v intervale od 14,21% (Makov) po 16,29% Korňa) Výnimkou je ZŠ vysoká nad Kysucou, ktorá nie je v zápornom pásme ukazovateľa.

Uvedené ZŠ za hodnotené obdobie zaznamenali úbytok žiakov cca o 12,8%

5.3 Organizačná zložka – Materská škola (MŠ) – Šárky

školský areál MŠ bol vybudovaný v roku 1984 s následnou dostavbou v roku 1988. Areál pozostáva z troch vzájomne prepojených budov tzv. pergolou. Vzhľadom na dobu prevádzkovania MŠ, je zrejme, že je potrebná modernizácia zariadenia. V rokoch 2005 až 2007 bola čiastočne zrekonštruovaná sanita, z dôvodu nevyhnutnej potreby. V roku 2011 bola na všetkých troch objektoch prevedená oprava živичného povrchu stiech a boli zateplené dve budovy. V roku 2013 sa dostavbou časti terás zväčšila plocha v štyroch triedach pre 5 a 6 ročné deti. Technicky najväčšie problémy sú s hospodárskou budovou, ktorú je potrebné v najbližšej budúcnosti riešiť. V rámci analýzy aktuálneho stavu mesto Turzovka v spolupráci s MŠ vypracovali projekt „Komplexná rekonštrukcia Materskej školy Turzovka- Šárky so zreteľom na energetickú efektívnosť a materiálno-technickú obnovu“. Projekt bol realizovaný v roku 2017

Súbežne bol riešený aj aktuálne nedostatočný počet miest a je potrebné vybudovanie 2 nových učební pre deti. Projekt zároveň riešil aj nadstavbu prízemnej budovy o jedno podlažie. Dôvodom bol nielen technický stav, ale aj nedostatočné kapacity vo väzbe na záujem občanov o túto službu pre svoje deti.

Aktuálne sa objekt MŠ skladá z troch pavilónov, ktoré sú vzájomne prepojené chodbou – pergolou. Budova č. 1(hospodárska budova) sú tri triedy herňa pre deti a oddelenú spálňu. V Budovách 2 a 3 sú 4 triedy, ktoré slúžia ako herne, jedáleň a spálňa. MŠ zabezpečuje predprimárne vzdelávanie pre deti vo veku od dvoch do šiest rokov, ako aj pre deti pokračujúce v PPV s celodennou starostlivosťou. Súčasťou objektu je aj oplotená školská záhrada. Jej súčasťou je zrenovované dopravné ihrisko, pieskovisko, preliezky, oddychové zóny, pestovateľská časť, pocitový chodník a pod.

Mimoriadnym pozitívom je úspešné zapájanie detí do rôznych súťaží, kde dosahujú aj veľmi dobré výsledky. Pozitívom je aj oživenie činnosti detského folklórneho súboeru Ďateľinka, ktorý vznikol už v roku 2004. Súbor sa zúčastňuje rôznych kultúrnych, či spoločenských akciách, ktoré poriada mesto.

Počet pedagogických pracovníkov sa pohybuje v rozmedzí 17 až 20 a nepedagogických 9 až 11. Aktuálny stav zamestnancov je 33, z toho na 100%-ný úväzok je spolu 31 zamestnancov.

Počty a štruktúra zamestnancov v šk.r.2021/22

zamestnanci	počet	úväzky
pedagogickí zamestnanci	21	20 – 100%-ný úväzok + 1 skrátený úväzok – 70% kvalifikačné predpoklady splnené – 100%
pedagogické asistentky	2	2 – 100% - ný úväzok
prevádzkoví zamestnanci MŠ	5	4 – upratovačky, úväzok 100 % 1 – školník na dohodu
Zamestnanci školskej jedálne (ŠJ)	5	1 samostatná kuchárka 100%, 1 kuchárka 100%, 2 pomocné kuchárky 100%,+ vedúca ŠJ 100%

Zdroj: Správa o VVV a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

K 15.09.2021 (šk.r. 2021/22) bola veková štruktúra detí nasledovná, vrátane detí so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami (ŠVVP) nasledovná (celodenný pobyt)

trieda	veková kategória	počet/ŠVVP	trieda	veková kategória	počet/ŠVVP
1	2 – 3 ročné deti	14/0	6	2 – 3 ročné deti	13/0
2	3 – 4 ročné deti	16/0	7	4 – 5 ročné deti	22/0
3	3 – 4 ročné deti	18/0	8	3 – 4 ročné deti	18/0
4	4 – 5 ročné deti	20/0	9	4 – 7 ročné deti	23/2
5	5 – 7 ročné deti	21/3	10	4 – 7 ročné deti	24/2

Zdroj: Správa o VVV a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

V období realizácie predchádzajúceho PHSR mesta Turzovky na obdobie 2016 -2020, s výhladom do r. 2023 boli realizované tieto významné investičné akcie:

rok	projektová aktivita
2017	vybavenie školskej jedálne + výmena vstupných dverí +výstavba dopravného ihriska pre deti – zdroje mesta. 18 701€ rekonštrukcia celého objektu MŠ + nadstavba 412 271, z toho mesto 70,41%
2019	Rekonštrukcia a výmena bleskozvodov spolu so ZŠ zdroje mesta 10 351€
2020	rekonštrukcia prístupovej komunikácie + parkovacie miesta zdroje mesta 16285€
2022	stavebné úpravy objektu MŠ zdroje mesta 10 000 €

Zdroj vlastné spracovanie

Tabuľka č. 39: Vývoj počtu detí v MŠ Turzovka – Šárky

2008/2009	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
181*	184	181	183	178	187	193

Zdroj SŠÚ Turzovka

* - referenčný údaj

Prijatie zákona s účinnosťou od 01.09.2025 zabezpečiť predprimárne vzdelávanie detí od veku troch rokov si vyžaduje niektoré stavebné úpravy existujúceho objektu, s dôrazom na úsporu finančných zdrojov za vykurovanie. Mesto v rámci nového PHSR plánuje zahájenie projektovej aktivity: „Zníženie energetickej náročnosti budovy MŠ Šárky. Odhadované náklady spolu 1 mil € zabezpečia najmä zníženie energetickej náročnosti a to zateplenie pavilónu B + C, ako aj spojovacej chodby medzi pavilónmi. (aktuálne je stavebné povolenie vo vybavovaní a finalizujú sa podklady do výzvy),

Náklady na spracovanie projektovej dokumentácie predstavujú sumu 12 000€

5.4 Organizačná zložka SŠ – Základná umelecká škola (ZUŠ)

základným poslaním ZUŠ je príprava nadaných žiakov pre štúdium na stredných a vysokých školách umeleckého zamerania. Súbežne je ZUŠ aktívna aj pri prezentácii školy a mesta. Participuje na kultúrnych podujatiach organizovaných mestom a zároveň je agilná pri organizácii vlastných výstav a koncertov. Je častým účastníkom rôznych regionálnych programov, či súťaží. ZUŠ vzdeláva v štyroch odboroch: tanečný, hudobný, výtvarný a literárno –dramatický. Vznikla v r. 1973

Údaje o počte žiakov za šk.rok 2021/22 – I. stupeň (v II. stupni bol počet. 0)
Pozn. v šk.r.2021/22 nebol otvorený literárno – dramatický odbor

15.09.21	odbor			
ročník	hudobný	výtvarný	tanečný	spolu
prípr.	6	21	34	61
1.roč.	33	25	2	60
2.roč	41	28	10	79
3.roč	20	26	2	48
4.roč	22	31	7	60
½	8	16	6	30
2/2	6	19	1	26
3/2	7	19	1	27
4/2	7	0	1	8
5/2	0	0	0	0

Zdroj: Správa o VVV a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

Nedostatok priestorových kapacít je dôvodom na vytváranie elkovaných pracovísk ZUŠ v susedných obciach

obec/odbor	Korňa	Staškov	Olešná	Vysoká n/K	Klokočov	Podvysoká
hudobný	17	0	0	8	0	0
výtvarný	33	12	8	32	0	10

Zdroj: Správa o VVV a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

V šk.r. 2021 mala organizačná zložka celkom 21 pedagogických zamestnancov, z toho 20 zamestnanci spĺňali kvalifikačné predpoklady. Počet nepedagogických zamestnancov . 0.

Materiálno technické vybavenie ZUŠ je možné hodnotiť ako uspokojivé, aj napriek faktu, že viaceré hudobné nástroje vzhľadom na svoj vek si vyžadujú neustálu opravu. Chýba koncertná sála, na realizáciu interných koncertov. Verejné koncerty sa konajú v priestoroch výstavnej siene KaSS R. Jašíka.

, Existujúce priestory vyhovujú na individuálnu výučbu hudobného a výtvarného odboru. Priemerný počet pedagogických pracovníkov sa pohyboval v predchádzajúcom období od 18 do 20.

5.5 Organizačná zložka SŠ – Základná škola Turzovka – Bukovina

Základná škola – škola je veľmi dobre vybavená modernými vyučovacími prostriedkami, ktoré sa pravidelne dopĺňajú, (interaktívne tabule, interaktívne TV, projektory, notebooky. Všetky IKT zariadenia sú napojené na internetovú sieť.

Na výchovno – vzdelávací proces má škola:

- 23 kmeňových učební
- 3 odborné učebne (chémia, fyzika a cudzie jazyky)
- 5 učební IKT
- školská kuchynka
- školská knižnica
- dielen
- 5 učební ŠKD (školský klub detí)
- telosvičňa, multifunkčné ihrisko
- zrkadlová miestnosť

Pri zahájení šk.r. 2022/23 mala škola spolu 42 pedagogických zamestnancov v štruktúre: Najvyšší počet pedagogických pracovníkov od r. 2008 mala ZŠ v šk. r. 2011/12 (spolu 49) Od . počet pedagogických zamestnanco, najmä z dôvodu odchodu na starobný dôchodok kontinuálne klesal

kategória	spolu	úväzok 100%	čiasťočný úväzok
učiteľ	37	32	5
vychovávateľ	4	3	1
pedagogický asistent	1		1
nepedagogickí zamestnanci (NZ)			
NZ	19	19	0

Zdroj: Správa o výchovno – vzdelávacích výsledkoch a podmienok školských zariadení za šk. rok 2021/22

5.6 Organizačná zložka SŠ – centrum voľného času (CVČ)

CVČ Turzovka je výchovno-vzdelávacie zariadenie pre deti a mládež s celoročnou prevádzkou, zaradené do siete základných škôl. Výchovno-vzdelávacia činnosť CVČ podľa zákona 188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bola realizovaná formou práce v záujmových útvaroch, kurzoch, organizovaním príležitostnej, servisnej a prázdninovej činnosti. Zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí a mládeže vo veku od 3 do 30 rokov, usmerňuje rozvoj ich záujmov, utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie praktických zručností a podieľa sa na formovaní návykov užitočného využívania voľného času prostredníctvom rôznych foriem záujmovej činnosti:

Aktuálne v CVČ pracuje jeden interný zamestnanec, ktorý zabezpečuje výchovno – vzdelávaciu ako aj záujmovú činnosť detí (rokoch 2008 až 2016 činnosť CVČ zabezpečovalo v priemer 6 pedagogických pracovníkov, dvaja nepedagogickí a najmä externí pracovníci.) Pokles počtu zamestnancov súvisí so začlenením CVČ ako organizačnej zložky do SŠ J.Turzu, ako aj s klesajúcim počtom detí a teda aj klesajúcim počtom krúžkov. (napr. v šk.r.2008/09 navštevovalo v 153 krúžkoch 2025 detí a činnosť zabezpečovalo 101 externých pracovníkov,

v šk.r. 2015/16 fungovalo už iba 47 krúžkov, do ktorých bolo zaradených 720 detí a činnosť zabezpečovalo 11 externých pracovníkov.

CVC pri zabezpečovaní svojich aktivít spolupracuje najmä zo ZŠ a Spojenou špeciálnou školou sv. Jozefa v Turzovke. Často, najmä pri dopravnej výchove sa využíva dopravné ihrisko v AŠO v Závodí.

Situácia v šk. r. 2021/22 je zrejmá z nižšie uvedených údajov.

ukazovateľ	počet
počet krúžkov – spolu	
z toho : interné krúžky	6
externé krúžky	29
počet detí v krúžkoch	595
z toho: počet detí v hmotnej núdzi (detský domov)	19
počet poukazov	515
počet externých pracovníkov	24

Základné formy záujmovej činnosti:

- o **pravidelnej** – v záujmových útvaroch (krúžky, súbory, kurzy, kluby)
- o **príležitostnej** – formou podujatí, súťaží, alebo exkurzií
v šk.r. 2021/22 bolo zorganizovaných celkom 19 aktivít s účasťou 4 331 detí
- o spontánnej – formou ponuky rekreačných a relaxačných aktivít podľa záujmu detí
- o prázdninovej – formou táborov, sústreďení a podujatí
v tomto š. r. sa pôodarilo realizovať v rámci letnej – prázdninovej činnosti dva tábory
✓ „Túlavý autobus“ 71 detí a aktivita „Predškoláčik“ s účasťou 38 detí
- o individuálneho prístupu – k talentovaným a zdravotne postihnutým deťom

5.7 Gymnázium Turzovka

Je všeobecno – vzdelávacia štátna škola v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Starnutie obyvateľstva v meste, resp. mikroregiónu spôsobilo, okrem iného v ostatných rokoch klesajúci počet záujemcov o štúdium na tejto strednej škole.

Gymnázium Turzovka má v šk. roku 2022/23 má iba 102 žiakov) (v I.roč. 20, v II.roč. 28, III.roč.32 a vo IV. roč. 24.študentov) V trvalom pracovnom pomere má 12 pedagogických pracovníkov a 7 nepedagogických zamestnancov. Na znížený pracovný úväzok pracujú 4 pedagogickí a 3 nepedagogickí zamestnanci.Na dohodu pracuje 1 zamestnanec na úväzok 0,27. Za posledných 5 rokov poklesol počet žiakov gymnázia cca o 25%, čo bolo spôsobené najmä:

- 1.) najmä demografickým vývojom v mikroregiónu Horných Kysúc,
- 2.) nižším záujmom žiakov ZŠ o štúdium na tejto škole. (tento fakt môže súvisieť s informáciami z posledných rokov, ktoré avizovali zrušenie gymnázia. Negativizmus týchto informácií vyvolával oprávnenú neistotu nielen u rodičov, ale aj u potenciálnych záujemcov a štúdium na Gymnáziu v Turzovke. Mnohí záujemcovia radšej volili istotu štúdiá na Gymnáziu v Čadci, resp. na iných stredných školách

Prognózy demografického vývoja v tomto mikroregióne sú na najbližších 9 rokov nepriaznivé. Vzdelávacia inštitúcia by mohla byť v r. 2025 aktuálne zaradená do organizačnej štruktúry Spojnej školy J. Turzu. Existuje reálny predpoklad, že uvedená vzdelávacia inštitúcia s viac ako 70 – ročnou tradíciou ukončí svoju činnosť.

Podľa portálu: gturzovka.edupage.sk vedenie školy identifikuje tieto základné faktory spôsobujúci dlhodobý negatívny trend:

- problémy súvisiace s vekom a technickým stavom budovy
- nezateplená budova a telocvičňa
- slabá príprava niektorých žiakov
- vysoká absencia niektorých žiakov
- nedostatok kvalitných kultúrnych a športových príležitostí
- klesajúca vzdelanostná úroveň žiakov základných škôl
- náročná edukácia
- legislatívne zmeny
- nízke percentuálne zastúpenie mužov v pedagogickom zbore

Vzdelávacia inštitúcia je výhradne zameraná na študijný odbor: 7902 (gymnázium) a chýba študijné odbory zamerané na IKT, resp. prírodné vedy

Tabuľka č. 40 Počty študentov na Gymnáziu v Turzovke od r. 2018 - 2023

Šk. rok	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Počet žiakov	138	128	122	103	103
Naplnenosť % kapacity	68,3%	65,4%	60,4%	50,9	50,9%

Zdroj: zilina.sp21.sk

Na porovnaní vývoja počtu študentov sú uvádzané počty pred 10 rokov (práve od šk.r. 2013/14 začína klesať počet študentov gymnázia)

Tabuľka č. 41 Počty študentov na Gymnáziu v Turzovke od r. 2008 – 2013

Šk. rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Počet žiakov spolu	229	231	237	224	201	191
z toho maturanti	502	50	60	61	52	57

Zdroj: Štatistika Gymnázia Turzovka

Záver:

- a.) Nielen regionálnym, ale aj celoslovenským veľmi vážnym problémom je fakt, že až pätina vysokoškolákov študuje v zahraničí, pričom približne polovica sa z nich na Slovensko nevráti. Takéto vysoké straty mladej kvalifikovanej sily si z dlhodobého pohľadu nemôže dovoliť nielen Slovensko, ale ani iné krajiny nemôžu. (už dnes sa objavuje kritický nedostatok zdravotníckeho personálu a o niekoľko rokov, ak sa nič nezmení, nás očakáva podobný vývoj aj v učiteľských profesiách.

Tento reálny negatívny vývoj patrí medzi dôležité faktory príčiny, že Slovensko sa v rebríčku celkovej prosperity nachádza až na 23. mieste krajín EÚ. (EUROSTAT 2022) Výkonnosť slovenskej ekonomiky dosahuje už iba 81% priemeru krajín EÚ. (napr. v ČR je to o 10% viac). Ekonomický rast je však kľúčovým faktorom pre zvyšovanie životnej úrovni obyvateľstva.

- b.) Analytici Slovenskej sporiteľne pripravili index prosperity krajín EÚ. Model ekonomického rastu, ktorý Slovensko naštartovalo na prelome tisícročí bol založený na komparatívnej výhode – lacná a kvalifikovaná pracovná sila. Ako každá komparatívna výhoda, nemá trvalý charakter. Efekt tejto výhody je viac – menej vyčerpaný. Jednou zo zreteľných príčin je aj oblasť vzdelávania, kde je SR spomedzi 27 krajín EÚ na 4. mieste od konca. Za nami sú iba: Grécko, Bulharsko a Rumunsko.

5.8 Spojená škola internátna sv. Jozefa (ul. L. Štúra 219)

Súčasťou je aj Praktická škola sv. Jozefa. Tunajšie zariadenie vzniklo v tridsiatych rokoch minulého storočia, aby slúžilo sociálnym účelom. V posledných desaťročiach prešlo rôznymi zmenami. Medzi najdôležitejšie patrí to, že v rámci reštitučného konania bolo zariadenie vrátené pôvodnému majiteľovi. Od 1. 11. 1991 je vlastníkom budovy **Slovenská provincia Kongregácie sestier sv. Cyrila a Metoda so sídlom v Turzovke**.

Slovenská provincia Kongregácie sestier sv. Cyrila a Metoda je zriaďovateľom školy, detského domova a sociálneho centra:

Spojená škola sv. Jozefa internátna, Jašíkova 219, 023 54 Turzovka, ktorá má organizačné zložky

- a.) Špeciálna základná škola s materskou školou sv. Jozefa Turzovka
- b.) Praktická škola sv. Jozefa
- c.) Školská jedáleň pri SŠ sv. Jozefa

Špeciálna základná škola s materskou školou sv. Jozefa poskytuje výchovu a vzdelávanie žiakom s rôznym stupňom mentálneho postihnutia ako i s rôznymi druhmi pridružených, kombinovaných a viacnásobných postihnutí (ADHD, poruchy správania, poruchy zmyslových orgánov, DMO, poruchy hybnosti orgánov, imobilita, inkontinencia, autizmus, ťažká dekompenzácia srdca). Podľa stupňa postihnutia sú vzdelávaní žiaci vo vzdelávacích variantoch A, B a C. V školskom roku 2015/2016 má 5 tried.

Na základe záujmu a žiadosti rodičov o predprimárne vzdelávanie detí s mentálnym postihnutím a kombinovaným viacnásobným postihnutím bola v tomto školskom roku 2015/2016 otvorená i jedna trieda **špeciálnej materskej školy**.

Do špeciálnej základnej školy sú prijímaní žiaci, ktorí pre svoju úroveň rozumových schopností, nie sú schopní zvládnuť učivo určené učebnými osnovami pre ZŠ a sú v nej dlhodobo neúspešní a neprospeievajú.

Špeciálna základná škola poskytuje základné vzdelávanie žiakom s rôznym stupňom mentálneho postihnutia autizmom, resp. viacnásobným postihnutím. Podľa uvedeného kritéria (mentálne postihnutie) sú žiaci zaradovaní:

- ✓ **Variant A** – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia (prípravný ročník + deväť ročníkov)
- ✓ **Variant B** – žiaci so stredným stuňom mentálneho postihnutia (prípravný ročník + 10 ročníkov)
- ✓ **Variant C** – žiaci s ťažkým, alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia (prípravný ročník + 10 ročníkov sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu)

- vzdelávanie žiakov s skcentom na ich zdravotný stav
- Individuálny prístup ku každému žiakovi
- špeciálne programy, prístupy a alternatívne spôsoby edukácie
- kvalitné a odborné vzdelávanie, vo vhodnom prostredí
- empatický prístup kvalifikovaného pracovného tímu učiteľov a ich asistentov
- výborné materiálne vybavenie podporujúce prostredie pre život a rast
- kultúrne, športové a umelecké aktivity
- široku ponuku voľnočasových aktivít
- bezbariérové prostredie školy
- príprava k sviatostiam (prvé prijímanie a buirmovanie)

Počty žiakov k 15.9.2021 a 31.8.2022

A.) Špeciálna základná škola (žiacov spolu 15.9.2021 39, 31.8.2022 40)

A – varianta (spolu 25/25)			B – varianta (spolu 9/10)		
ročník	15.9.2021	31.8.2022	ročník	15.9.2021	31.8.2022
prípr.	0	0	prípr.	0	0
I.r.	3	3	I.r.	1	1
2.r.	4	4	2.r.	0	0
3.r.	1	1	3.r.	1	1
4 r.	2	2	4 r.	0	0
5 r.	4	4	5 r.	4	4
6 r.	4	4	6 r.	1	1
7.r.	2	2	7.r.	0	0
8 r.	3	3	8 r.	1	1
9.r.	2	2	9.r.	1	1
C – varianta (spolu 5/5)			Špeciálna materská škola		
	5	5	ŠMS	8	10
Praktická škola (PŠ)			Počet žiakov s p o l u		
1 – 3 r.	6	3	1 – 9 r.	53	53

Zdroj Správa o výchovno – vzdelávacej činnosti, (VVČ)jej výsledkov a podmienkach škôl a školských zariadení v šk.r. 2021/22

Počty zamestnancov pedagogických zamestnancov

zamestnanci (spolu 27)	počet
pedagogickí zamestnanci	10
asistent učiteľa	6
nepedagogickí zamestnanci	8
zamestnanci školskej jedálne	3
Pozn. počet kvalifikovaných pedagogických zamestnancov 10	
počet kvalifikovaných asistentov učiteľa 5	
nekvalifikovaný 1 aktuálne si doplňuje kvalifikáciu	
v r. 2007 pracovalo v škole 13 a v r. 2014 16 zamestnancov	

Zdroj:Správa o VVČ)jej výsledkov a podmienkach škôl a školských zariadení v šk.r. 2021/22

Praktická škola sv. Jozefa poskytuje vzdelávanie a prípravu na jednoduché pracovné činnosti žiakom s mentálnym postihnutím, ktorí skončili základnú špeciálnu školu a neboli prijatí do odborného učilišťa. Praktická škola pripravuje žiakov na život v rodine, na sebaobsluhu a praktické práce v domácnosti. Príprava v praktickej škole trvá jeden až tri roky. V školskom roku 2015/2016 má praktická škola otvorené 2 triedy, jedna so zameraním na domáce práce a údržba domácnosti a druhá na pomocné práce v záhradníctve a aranžovanie.

Školská jedáleň pri Spojenej škole sv. Jozefa internátnej zabezpečuje obеды a doplnkové stravovanie pre deti zo škola a detského domova, zamestnancom školy a detského domova ako i iným dospelým osobám.

Detský domov sv. Jozefa v Turzovke vznikol v rámci transformácie špeciálnych škôl z časti internátu Spojenej školy sv. Jozefa internátnej. Svoju činnosť začal od 1. 1. 2006. Detský domov má kapacitu 40 miest. Deti v detskom dome sú umiestnené v špecializovaných samostatných skupinách pre deti so zdravotným postihnutím, ťažkým zdravotným postihnutím a duševnými poruchami

Detský domov sa v maximálnej miere snaží realizovať rodinný spôsob prístupu k dieťaťu, priblížiť dieťaťu život v rodine. Výchova detí je v náboženskom duchu. Ku každému dieťaťu sa pristupuje individuálne, podľa jeho individuálnych možností a daností. Prioritou detského domova je vrátiť dieťa do rodiny, či už biologickej alebo náhradnej rodiny. Hľadá všetky spôsoby a možnosti. Spolupracuje s biologickou rodinou, pracuje na sanácii rodiny, aby sa narušené putá mohli opäť spojiť. Počas pobytu detí v detskom domove je cieľom vytvoriť deťom rodinné prostredie, ktoré by čo najviac zodpovedalo životu v bežnej štandardnej rodine, zabezpečiť deťom také podmienky, kde by sa mohla rozvíjať a rásť ich osobnosť po stránke emocionálnej, charakterovej, mentálnej, sociálnej,... Pomáha deťom nájsť svoju identitu. Dáva im možnosť rozhodovať o sebe a učiť ich niešť zodpovednosť za svoje rozhodnutia. Viesť deti k samostatnosti a zodpovednosti za svoje konanie. Vedie deti k sebaobslužnosti, k osvojovaniu a upevňovaniu pracovných návykov a zručností (príprava jedla, domáce práce,...). Učí ich hospodáriť s peniazmi, viesť domácnosť, plánovať si reálne ciele, postupne ich takto pripravuje na začlenenie do spoločnosti.

5.9 SWOT analýza : školstvo a školské zariadenia,

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
✓ zefektívnené riadenia a hospodárenia spojenej školy ✓ školské zariadenia fungujú vo vyhovujúcich priestoroch, ktoré sa kontinuálne vylepšujú ✓ spokojnosť občanov s úrovňou školskej aj mimoškolskej výchovy, ✓ väčšinou dobrá spolupráca rodičov a pedagogickými pracovníkmi ,	✓ nevyhovujúci technický stav niektorých budov dôsledky „modernizačného dlhu škôl“, ✓ potreba obnovy školských priestorov a technického vybavenia ✓ stúpajúce ceny energie, služieb a materiálov ✓ vysoká energetická náročnosť pri vykurovaní budov školských zariadení,

✓ záujem mesta o vytváraní vhodných podmienok pre školskú a mimoškolskú činnosť, ✓ existencia AŠO v Závodí a iných ihrísk pre mládež v meste, ✓ vybudované moderné multifunkčné ihrisko v areáli SŠ ✓ veľký počet krúžkov a mimoškolských aktivít – úspešná reprezentácia mesta, ✓ dobré dopravné spojenia umožňujú štúdium na školách aj v ostatných regiónoch, ✓ existencia špeciálnych škôl na území mesta.	✓ morálna opotrebovanosť školských pomôcok a školských zariadení, ✓ nedostatok finančných zdrojov na kontinuálnu modernizáciu, najmä v oblasti informačných technológií, ✓ potreba finančných zdrojov na prevádzkovanie zariadení pre mimoškolskú činnosť, ✓ klesajúci počet žiakov, ako dôsledok nepriaznivého demografického vývoja v regióne.
PRÍLEŽITOSTI	HROZBY
✓ skvalitnenie činností v sieti školských zariadení mesta ✓ pri výstavbe mestských nájomných bytov, vyčleniť byty pre rodiny nových učiteľov, ✓ zlepšenie materiálo – technického vybavenia školských zariadení a MŠ, s cieľom zníženia nákladov na energie , ✓ zmena prístupu profesijného poradenstva smerujúceho k voľbe profesií, ktoré žiada trh práce, ✓ vypracovávanie projektov na získanie finančných prostriedkov z fondov EÚ, ✓ zlepšenie a skvalitnenie pripojenia na internet ako aj jeho poskytovania pre verejnosť, ✓ rozšírenie výučby v oblasti informačných technológií v školách ✓ zapojenie rodičov v edukačnom procese prostredníctvom spolupodieľania sa na organizácii podujatí pre deti, ✓ zlepšenie a skvalitnenie pripojenia na internet ako aj jeho poskytovania pre verejnosť.	✓ nedostatok mladých učiteľov, najmä prírodovedné predmety ✓ zvýšenie finančných zdrojov pri odstraňovaní havarijných stavov, či porúch, ✓ zvyšovanie finančnej záťaže mestského rozpočtu, ✓ nezáujem o štúdium technického, prírodovedného a informačného zamerania vedie k nezamestnanosti mladých ľudí , ✓ nedostatočné finančné možnosti samosprávy, ✓ nedostatok pracovných príležitostí, s čím súvisí odchod žiteľov rodín za prácou mimo región, ✓ deťom chýba prirodzená autorita – nárast zlých sociálnych vplyvov na mládež , ✓ nedostatok kvalitných záujmových krúžkov spolu s dobrým technickým vybavením – otázka finančnej náročnosti na vybavenie, ✓ slabá motivácia zo strany mladých pedagógov vykonávať pedagogickú činnosť

5.10 Finančné náklady na zabezpečenie programu 8: Vzdelávanie

Tabuľka č. : 42 Finančné náklady – školstvo 2018 -2023

pod prog am	výdavky	skutočné čerpanie		pred- poklad 2020	rozpočet		
		2018	2019		rámcový 2023*	plán 2023**	3.zmena 2023***
8	Vzdel. - spolu	2 582 551,9	2 826 000	2 949 845	2 831 408	3 008 822	3 429 641
8.1	Materská škola	466 064	504 183	507 851	523 570	628 900	662 116
8.2	Základná škola	1 124 946	1 240 775	1 405 416	1 235 150	1 193 231	1 543 926
8.3.1	Centrum VČ	166 255	173 183	127 210	79 700	182 640	187 838
8.3.2	školský klub detí	55 272	65 354	78 976	85 070	89 440	90 438
8.4	ZUŠ	408 689	402 636	396 200	422 850	408 750	412 271
8.5	školské jedálne	297 348	369 130	332 015	385 500	430 100	451 499
8.6	školský úrad	16 038	17 455	22 314	29 793	29 110	29 126
8.7	neštátne školstvo	30 399	46 216	62 000	50 741	135 091	142 865
8.8	ostatné služby	0	0	0	0	0	0

roky 2018 a 2019 je skutočné čerpanie k 31.12.kalendárneho roka
rok 2020 je predpokladané čerpanie, na základe včerpania predchádzajúcich rokov
rok2023* - je rámcový rozpočet – predpokladaný vývoj
rok 2023** je schválený rozpočet MsZ na rok.2023 uznesením č.22-15/12-2022
rok2023*** je upravený rozpočet(3. Zmena rozpočtu MsZ 22 júna 2023(uznesenie č.64-22/6-2023

Zdroj MsÚ Turzovka

Komentár:

Výdavky na zabezpečenie činnosti v oblasti vzdelávania v porovnaní s pred “covidovým” obdobím (rok 2018) a aktuálnym vývojom (rok 2023, 3. Zmena rozpočtu) vzrástli takmer o tretinu (32,8%) Výrazne sa prejavujú najmä zvýšené náklady energie, dôsledky inflácie, resp legislatívne zmeny v oblasti školstva.. Výrazný nárast nákladov je najmä

- V školských jedálňach (v meste Turzovka ŠJ v základnej škole a materskej škole) viac ako o polovicu (51,8%) (podprogram 8.5)
- Školský klub detí (ŠKD)(podprogram 8.3.2) – nárast o 63,5%
- Najvyšší nárast nákladov je u neštátneho školstva (podprogram 8.7) takmer 4,7 násobne (470%)

6 Odpadové hospodárstvo, životné prostredie a nízkouhlíkové stratégie mesta Turzovka

6.1 Odpadové hospodárstvo – základným nadnárodným dokumentom, ktorý má ambíciu usmerňovať štruktúrnu politickú, ekonomickú a sociálnu premenu je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj. Tento materiál je aktuálne najkomplexnejším materiálom globálnych priorít pre dosiahnutie udržateľného rozvoja. Agenda 2030 nie je právne záväzná. Vyjadruje zámer krajín viesť ich rozvoj smerom k udržateľnosti a nastaviť ich národné politiky, stratégie a plánovanie tak, aby prispievali k dosiahnutiu globálnych cieľov, vrátane

Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy. (zdroj: <https://www.minzp.sk/agenda-2030/>). Slovenská republika sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“ schválenom uznesením vlády č. 95/2016. Implementácia Agendy 2030 na národnej úrovni bude gestorsky spadať pod Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Externú dimenziu implementácie zastrešuje Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. (zdroj: <https://www.minzp.sk/agenda-2030/>)

Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele poskytujú prehľad o stave životného prostredia, významne napomáhajú pri plánovaní a stanovovaní politických cieľov, vrátane kontroly ich plnenia, a k tvorbe následných opatrení a nástrojov smerujúcich k ich dosiahnutiu v rôznych koncepcných a strategických dokumentoch

V Slovenskej republike platí od 1.1.2010 povinnosť pre obce zaviesť povinný separovaný zber pre 4 zložky tuhých komunálnych odpadov (TKO) a to papier, plasty, sklo a kovy. (<http://www.bioscrap.eu/>)

Okrem toho vyplýva zo zákona o odpadoch povinnosť separovane zbierať viaceré zložky komunálneho odpadu. Ide o zber:

- o elektroodpadov z domácností (§ 54a - § 54h zákona o odpadoch),
- o použitých batérií a akumulátorov (§48a ods. 4, §48d ods. 3 a 4),
- o odpadových olejov (§ 42),
- o objemných odpadov (§ 39 ods. 3 písm. b) zákona o odpadoch),
- o oddelene vytriedených odpadov z domácností s obsahom škodlivín (§ 39 ods. 3 písm. b) zákona o odpadoch),
- o biologicky rozložiteľných odpadov zo zelene (§ 18 ods. 3 písm. m) zákona o odpadoch; tento odpad je od 1.1.2006 zakázané zneškodňovať – ukladať na skládky, spaľovať. (Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov – Predpis č. 223/2001 Z.z v platnom znení.)

Skládky odpadov v okrese Čadca (POH 2011-2015).

Obec	Názov skládky	Prevádzkovateľ	Prevádzkovanie skládky	
			Začiatok	Koniec
Čadca	Podzávoz	JOKO, Jozef Kondek a syn.	2011	2053
Turzovka	Semeteš	WOOD ENERGY s.r.o	2001	3051

Zdroj: kol. autorov: Nakladanie s odpadmi v Moravskosliezskom a Žilinskom kraji ITMS 2242022

TKO Semeteš n.o. bolo zriadená na základe rozhodnutie MŽP SR číslo:5360-32226/2009/Chy/770860108 na uskladňovanie odpadov, s výnimkou nebezpečných odpadov, pre obce, ktoré za týmto účelom vytvorili neziskovú organizáciu,

Predmetné rozhodnutie ustanovuje príslušné parametre skládky TKO

Parameter skládky TKO	hodnota
Celková plocha areálu skládky tuhých komunálnych odpadov	40 753 m ²
Plocha navrhovaného telesa skládky tuhých komunálnych odpadov	29807,6 m ²
Celková projektovaná kapacita skládky tuhých komunálnych odpadov	198 445 m ³
Celková životnosť skládky tuhých komunálnych odpadov	cca do 12/2053

Zdroj: scribd.com

Celková projektovaná kapacita skládky je rozložená do 5 etáp

Zdroj:scribd.com	Objem kazety (m ³)	Predpokladaná životnosť
I. etapa	31 184	7 rokov
II. etapa	36 689	9 rokov
III. etapa	43 658	10 rokov
IV. etapa	48 509	11 rokov
V. etapa	35 720	8 rokov

Vplyv činnosti skládky na životné prostredie bol posudzovaný podľa zák. NR SR č.4.1.27/1994Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie: MŽPSR vydalo 29.11.2000 záverečné stanovisko, v ktorom odporúča realizáciu navrhovanej činnosti. Pre stavbu vydalo mesto Turzovka rozhodnutie o umiestnení stavby č.j.Výst-3-TA-Tk-105/2008-Jt zo dňa 10.06.2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10.07.2008

6.2 Triedenie tuhého komunálneho odpadu (TKO)

Podľa údajov portálu: <https://slovak.statistics.sk> každý občan SR za rok 2021 vyhodil v priemere 446 kg odpadu, avšak iba necelú tretinu vytriedil.

Nasledujúci prehľad uvádza situáciu v meste Turzovka za obdobie 2018 – 2022 vyseparovaného TKO v tonách (Kód a názov odpadu je uvádzaný podľa Katalógu odpadov)

Tabuľka č. 43 Množstvo vyseparovaného odpadu za 2018 - 2022

Kód odpadu	Názov odpadu (Množstvo odpadu v tonách)	Rok				
		2018	2019	2020	2021	2022
200 301	Zmesový komunálny odpad	1321,0	1350,0	1311,6	923,62	904,9
200 307	Objemový odpad	202,52	240,58	111,42	151,9	52,55
203 308	Drobný stavebný odpad	30,0	220,86	157,07	166,0	171,62
170 904	Zmiešané odpady zo stavieb	83,24	45,16	21,26	x	x
180 107	Zmesi betónu, tehál, dlaždíc a i.	81,56	18,74	x	13,36	14,34
200 110	Šatstvo	12,14	15,01	28,32	18,48	19,94
200 201	BRO	99,9	99,9	99,83	99,9	99,9
200 108	BRO kuchyne + reštaurácie	x	X	X	28,99	56,05
200 125	Jedlé oleje a tuky	0,046	0,5	0,09	1,71	0,926
200 133	Batérie a akumulátory	0,66		0,05	0,5	0,417
200 134	Iné batérie a akumulátory	0,03	X	0,083	0,6	0,03
200 136	Vyrad. elektrické zariadenia*	17,61	13,42	22,22	21,2	17,70
160 103	Opotrebované pneumatiky	10,62	5,56	1,6	1,16	x
200 102	Sklo	160,24	145,32	164,74	161,6	159,88
200 138	Drevo iné ako kód 200 137	x	X	92,28	X	201,94
200 139	Plasty	76,52	59,61	83,94	99,93	81,125
200 101	Papier a lepenka	74,64	65,27	54,86	72,92	56,19
200 103	Kompozity na báze lepenky	7,36	3,603	3,26	5,66	5,1
200 144	Kovy	14,35	29,38	X	40,64	137,51
200 104	Obaly z kovu	x	X	23,05	16,05	15,83
160 117	Železné kovy	x	6,79	x	6,35	x
200 140	Železo a oceľ	530,92	580,72	568,99	517,64	543,36
200 140	Meď, bronz, mosadz	11,08	11,64	9,03	11,13	9,06

200 140	Zinok	x	X	X	0,41	x
200 140	Olovo	1,396	5,75	3,48	2,73	3,69
200 140	Zmiešané kovy	4,48	x	1,51	1,69	1,45
200 140	Hliník	12,29	12,33	7,86	12,31	11,03
Pozn. Kód odpadu 200 136*, je uvádzaný spolu s kódom 200 135 (iné vyradené elektrické a elektronické zariadenia x – údaj v danom roku nebol uvedený BRO – biologicky rozložiteľný odpad						

Zdroj MsÚ Turzovka, Výkaz: ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním

Komentár:

- o podiel zmesového komunálneho odpadu v r.2022 v porovnaní s rokom 2017 **klesol o 31,5%**
- o podiel objemného odpadu v r. 2022 v porovnaní s rokom 2018 **klesol o 74%**
- o Podiel drobného stavebného odpadu v r. 2022 v porovnaní s rokom 2019 **klesol o 27,3%**
- o ostatné položky separovaných výraznejšie odchýlky od priemeru, resp. tendencií nevykazujú

Záver: Dôležitou skutočnosťou je klesajúci trend produkcie komunálneho odpadu v hodnotenom období

Subjekty, ktoré zabezpečujú odvoz a spôsob spracovania odpadu v meste Turzovka, od roku 2018

Tabuľka č. 44 Subjekty zabezpečujúce odvoz separovaného TKO

Názov subjektu	Kód odpadu podľa katalógu odpadu					
Mestský podnik služieb Turzovka	200 301	200 307	200 125	160 601	200 136	200 133
	200 102	200 140	200 103	200 139	200 101	160 103
	200 308	200 140	170 405			
Združenie TKO Semeteš	200 301	200 607	170 107	170 904		
AKU – TRANS s.r.o	200 133	MPS do r. 2020 od r. 2021 AKU TRANS s.r.o				
Mišutka Zdeno Hvozdnica	200 110					
Juraj Krajčí Kolárovice	200 101					
Zberné suroviny Žilina	200 101					
WOOD Energy Podvysoká	200 301	200 307	203 308	200 138	Od roku 2022	
Združenie ENVIDOM	200 135	200 136	Od r. 2021 SEWA a.s, Stará Vajnorská			
KOVPAP s.r.o. Žilina	170 401	170 402	170 403	170 405	170 407	
ŽP EKO QELET as. Martin	200 140	160 117		Od roku 2019		
PB Trojek Slovakia s.r.o	200 140			Od roku 2021		
ASEKOL SK s.r.o.	200 134			Od roku 2020		
LOmAx Čadečka, Čadca	200 140			Od roku 2021		
ENVIROLIVE s.r.o	180 103			Od roku 2021		
JágrIKovys.r.o.	200 140	200 133		Od roku 2021		
SEWA a.s. Bratislava	160 214			Od roku 2021		
KAMETAL s.r.o	200 140	200 133		Od roku 2021		
TRAFIN OIL SK s.r.o	200 125			Od roku 2021		
Zberné Teplica n/Váhom	200 140			Od roku 2022		
Juraj Šimko Močenok	200 140			Od roku 2022		
Ing. Palček Dubnica n/Váhom	200 140			Od roku 2022		

MPS – mestský podnik služieb Turzovka ASEKOL SK s.r.o Bratislava PB Trojek Slovakia s.r.o Žilina	TKO – Združenie TKO n.o. Semeteš Tka TRAFIN OIL s.r.o. Bytča
--	---

Zdroj MsÚ Turzovka, Výkaz: ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním

Tabuľka č. 45 Sumárny prehľad druhov odpadov v meste Turzovka za 2020 – 2022

Druh vyseparovaného odpadu (údaje v t.)	2020	2021	2022
Komunálny odpad	1 308,96	926,62	904,90
Objemný odpad	105,42	70,47	52,55
Plasty	83,94	99,93	83,12
Papier	23,94	31,41	28,72
Sklo	164,34	161,60	159,88
VKM – vrstevné kompozitné materiály	3,26	5,65	5,10
Kovy	11,60	15,13	9,80
Kuchynský odpad (biologicky rozložiteľný odpad)		58,99	56,05
Drevoštiepka			201,94
S p o l u	1 704,46	1 370,08	1 502,06

6.3 Recyklácia komunálneho odpadu

Slovensko bolo v r. 2018 na 9. mieste v rámci EÚ s najnižšou produkciou TKO na obyvateľa (414 kg/obyv/rok, t.j. cca 1,14 kg/denno.) V roku 2017 Slovensko obsadilo 4. miesto. avšak trend v EÚ dokumentuje fakt, že tvorba TKO v EÚ klesá na Slovensku rastie. V EÚ poklesla tvorba TKO za posledných 10 rokov v priemere o 5 %, kým v SR je trend opačný.

Podľa portálu <https://www.odpady-portal.sk> (20.11.2020) je zrejmé, že Slovensko produkuje čoraz viac odpadov. Za ostatných cca 10 rokov vzrástla tvorba TKO viac ako o 1/3.

V hierarchii cirkulárnej ekonomiky má najvyššie postavenie „Zerowaste“, teda predchádzanie vzniku odpadu. Ak už odpad vznikne, podľa tejto hierarchie je dôležité jeho triedenie, ktoré dáva predpoklad pre recyklovanie.

Ani zodpovedné [triedenie odpadu](#) však nezaručuje jeho recyklovateľnosť. „Problémom môže byť jeho znečistenie, nízka kvalita materiálov súvisiaca s opakovaným použitím, komplikovaná skladba materiálov alebo stagnujúci trh s recyklátmi.

Celková miera recyklácia komunálneho odpadu na Slovensku v roku 2020 dosiahla celkom 43,7%, po odpočítaní drobných stavebných odpadov (kód 200 308) miera recyklácia klesla na 42,2%. Stanovený cieľ recyklácie: 50% SR nedosiahla. (zdroj: <https://www.odpady-portal.sk>) Podľa portálu Euroactiv.sk, SR chce do roku 2026 recyklovať 56% a v roku 2030 až 60% odpadov.

Odpadové hospodárstvo mesta Turzovky sa riadi zák. NR SR č. 223/2001 Z.z. o odpadoch, v platnom znení. Mesto zabezpečuje úlohy vyplývajúce z /POH a platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi v rámci SR. Mesto má prijaté Všeobecne záväzne nariadenie (VZN) č. 6/2009 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Turzovka. Uvádzané VZN je pravidelne aktualizované vo väzbe na najmä na legislatívne zmeny, či vykonávacie predpisy.

Triedenie - separácia niektorých druhov odpadu odpadov prebieha aj na zbernom dvore MPS Turzovka. V rámci postupného komplexného systému zavádzania hospodárenia s odpadmi je možné na tomto zbernom mieste odovzdať kuchynské odpadové oleje, (zabalené vo vhodnom obale), odpadové farby, drobný stavebný odpad, akumulátorové batérie, bielu techniku, ako aj elektrospotrebiče a komponenty výpočtovej techniky.

Separácia KO je realizovaná formou intervalovo – množstevným spôsobom. Zvozy sú realizované na základe platného kalendára odvozu odpadov podľa jednotlivých mestských častí. Z neprístupných, resp. ťažko dostupných lokalít je odpad odvážaný kontajnermi, tzv. VOKy. Odvoz kontajnerov je zabezpečovaný združením TKO Semeteš n.o. Od r. 2009 mesto Turzovka zaviedlo systém polo podzemných kontajnerov na separovanie zložiek odpadu. Bolo vybudovaných 13 zberných miest po 3 ks. kontajnerov. (2 ks kontajnerov s objemom 5 000 litrov, separovanie papiera a plastov a kontajner s objemom 3 000 litrov, na separáciu skla.) Zberné miesta sú sústredené najmä v centre mesta, v blízkosti bytových domov, kde je prirodzene najvyššia koncentrácia obyvateľov mesta.

Vyseparované zložky komunálneho odpadu sú v prevádzke TKO Semeteš n.o. Po vytriedení komunálneho odpadu, materiálové zhodnocovanie zabezpečuje spoločnosť ENVI-PAK a.s.. V rámci komplexného riešenia systému triedenia odpadov, sú v meste nainštalované aj špeciálne zberné kontajnery na použité šatstvo a obuv. Odber tejto zložky dlhodobo zabezpečuje p. Zdeno Mišutka z Hvozdnice. Doplnková separácia papiera prebieha aj výmenným spôsobom za papierové hygienické potreby, táto aktivita je zabezpečovaná spoločnosťou Juraj Krajčí Kolárovice.

Na zbernom mieste v priestoroch Mestského podniku služieb, môžu občania mesta odovzdať elektroodpad, drobný stavebný odpad, nadobjemný odpad, akumulátorové batérie, odpadové farby a odpadové oleje z kuchýň, ktoré musia byť uložené vo vhodnom balení. Od roku 2021 likvidáciu elektroodpadu zabezpečuje spoločnosť SEWA a.s. Bratislava. Pred tým tento odber a likvidáciu zabezpečovalo Združenie ENVIDOM.

Zmesový komunálny odpad, objemný odpad a zmiešané odpady zo stavieb mesto likviduje na evidovanej skládke Ministerstva životného prostredia SR, na skládke Semeteš, ktorú prevádzkuje WOOD ENERGY s.r.o, Podvysoká s rozlohou cca 7 500m² s kapacitou cca 225 000 m³

Od roku 2021 mesto na základe VZN 1/2020 a 3/2020 zaviedlo pri odbere komunálneho odpadu systém váženia, pričom subjekty majú pridelený svoj čiarový kód. Tento systém, nielenže znížil množstvo odpadu v meste cca o 30%, ale aj zaviedol aj "spravodlivejšie" určenie výšky poplatkov pre každého producenta odpadu. Výška poplatku bola stanovená na sumu 27,90€ na občana. Sú zavedené viaceré zľavy, napr. pre občanov so ZŤP, seniorov vo veku nad 70 rokov, zároveň sa zohľadňuje aj forma pobytu. Tento fakt zohľadňuje skutočnosť, že mnohí obyvatelia mesta pracujú mimo región, resp. majú na území mesta prechodný pobyt

Pre stanovenie nákladov mesta Turzovka na zabezpečenie činnosti nakladania s TKO a drobnými stavebnými odpadmi, vrátane nákladov súvisiacich so zabezpečením zberných nádob v roku 2021 bola spracovaná podkladná analýza. Táto obsahuje aj náklady na vážiaci systém a elektronickú evidenciu TKO, (v tabuľke položka a1.)

Tabuľka č. 46. Kalkulácia výšky poplatku na odvoz TKO

Nákladová položka		spolu
Množstvom komunálneho odpadu uloženého na skládke (kg)		1 015 120
a./Náklady na nakladanie zo zmesovým komunálnym odpadom(€)		135 652,55
a1	Náklady na vývoz zmesového odpadu (Mestský podnik služieb)	66 300,39
a2	Náklady na uloženie odpadu (WOOD Energy, s.r.o. + TKO-VOK)	39 815,39
a3	Poplatok za uloženie odpadu (TKO Semeteš n.o, WOOD Energy, s.r.o)	17 181,54
a4	Nákup zberných nádob na zmesový komunálny odpad	4 145,16
a5	Dezinfekcia zberných nádob	290,02
a6	Nálepky na zberné nádoby (ZN), čipy na ZN, kalendáre	880,28
a7	Náklady na zvoz objemného odpadu	7 039,47
b./ náklady na nakladanie s biologicky rozložiteľným odpadom (€)		38 054,76
b1	Náklady na vozidlo, prevádzka	10 741,00
b2	Náklady na uloženie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO)	1 270,0
b3	Nákup kompostérov	19 864,50
b4	Náklady na biologicky rozložiteľný kuchynský odpad	6 179,26
c./ Náklady na triedený zber zložiek TKO odpadu, na ktoré sa nevzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov		19 289
Náklady na zamestnanca		19 289,00
Sadzba poplatku za 1 kg odpadu		0,02077 €
Počet obyvateľov mesta Turzovka k 31.12.2021 7 350		sadzba 28,69€/obyv

Zdroj MsÚ Turzovka

Poznámka:

- Náklady na vážiaci systém a elektronickú evidenciu odpadu (položka a1) vo výške 3 570 €, čo predstavuje 1/12z kapitálových nákladov zvýšia cenu za 1 kg odpadu na sumu 0,211€/kg a výšku sadzby na 29,18 €/obyvateľa za rok
- položka b7 – náklady na uloženie BRO – vybudovanie malej kompostárne, náklady cca 15 239,51€, pričom budú odpisované 12 rokov, t.j. 1 270€/rok

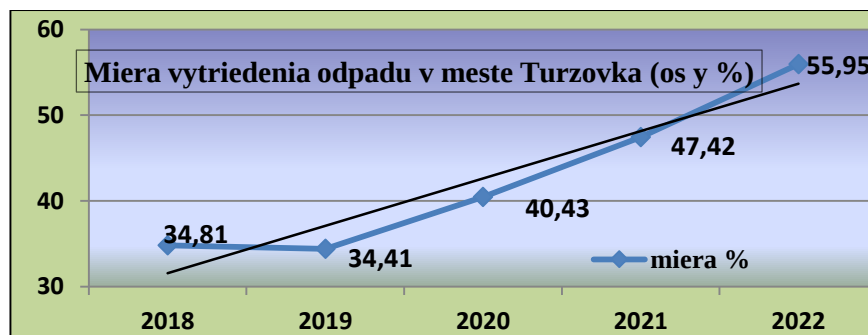
**** Prehľad nákladových položiek bude zrejmé od r. 2025 rozšírený o položku: náklady spôsobené nedôsledným triedením oddelene zbieraných zložiek TKO, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov.**

Tabuľka č. 47 Podiel vytriedenia odpadu v meste Turzovka za obdobie 2018 – 2022

Ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
Miera triedenia v % - ách	34,81	34,41	40,43	47,42	55,95

Zdroj: interná štatistika MsÚ Turzovka

Celkový objem TKO v meste Turzovka v roku 2020, vrátane objemného KO bol 1 417,38 t, čo predstavuje na 1 obyvateľa Turzovky (7 350 obyvateľov k 1.1.2021) cca 200 kg KO za 1 rok, čo v porovnaní s priemerom SR je iba cca necelých 50% (43,3%), čo približne platí aj v porovnaní s tým istým ukazovateľom Žilinského kraja

Tabuľka č. 48

Miera vytriedenia a zhodnotenia odpadu v meste Turzovka za obdobie 2019 – 2022

	Plasty (t)	Sklo (t)	Papier (t)	Kovy (t)	VKM (t)	Spolu (t)
2019	220,44	517,95	45,43	35,552	12,69	832,062
2020	218,10	627,92	54,42	62,40	17,82	995,780
2021	368,30	663,70	79,73	79,81	24,71	1 214,25
2022	320,456	646,54	81,593	52,90	24,28	1 125,769

Zdroj: Združenie TKO Semetešňo, Výročná správa a účtovná uzávierka za rok 2022

Na porovnanie je uvádzaná situácia v r 2020, pričom prioritným kritériom je miera skládkovania komunálneho odpadu (KO) Prehľad udáva nasledujúce parametre pre 2 kraje s najmenším a najvyšším podielom skládkovania, Žilinský kraj a priemer SR Tabuľka potvrdzuje dlhodobý vývoj produkcie KO, že obyvateľstvo ekonomicky silných regiónov produkuje väčší objem KO, ako je priemer SR.

Zabezpečenie cieľa: ukladať do r. 2035 maximálne 10% z vytriedeného KO na skládku je v podmienkach mikroregiónu sa zdá až príliš ambiciózny cieľ. (veľa usadlostí leží mimo MK a s ťažkou dostupnosťou techniky. (platí najmä v zime) Ďalším faktorom budú financie na zabezpečenie tieňiacich liniek atď...)

Tabuľka č.49: Porovnanie miery triedenia KO krajských miest SR za rok 2022

Krajské mesto	%	Krajské mesto	%
B. Bystrica	53,04	Prešov	44,76
Nitra	47,70	Žilina	41,50
Trenčín	47,42	Bratislava	38,14
Trnava	47,37	Košice	26,18

Zdroj: <https://www.odpady-portal.sk/Dokument/>

kraj	P KO/byyv	PZ KO %	MR KO %	MS KO %
Bratislavský	531	73,45	43,71	23,51
Trnavský	584	47,25	47,22	52,73
Žilinský	452	25,73	45,53	54,27
Prešovský	349	42,49	41,91	37,47
Košický	363	66,76	39,36	33,24
Priemer SR	446	51,44	43,67	48,39

Zdroj: <https://www.odpady-portal.sk>

P KO obyv – produkcia komunálneho odpadu na obyvateľa v kg/rok	PZ KO % - podiel zhodnoteného komunálneho odpadu v % - ách
MR KO % - miera recyklácie komunálneho odpadu v % - ách	MS KO % - miera skládkovania komunálneho odpadu v % - ách

Tabuľka č. 50 Štruktúra zložiek KO v Žilinskom kraji za obdobie 2017 – 2021

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021
KO spolu	274 936	299 601	311 036	318 518	332 822
Zložky KO z triedeného zberu	76 785	90 283	98 128	112 405	136 573
Zložky KO z triedeného zberu z toho nebezpečný odpad	1 670	1 996	1 958	2 150	2 440
Odpady so záhrad a parkov	13 822	22 207	28 177	36 385	40 035
Iné komunálne odpady	177 598	179 188	175 303	169 728	156 214
Iné KO – z toho zmesový odpad z toho zmesový odpad	156 639	156 555	152 418	148 590	136 781
Drobný stavebný odpad	6 732	7 923	9 428	7 137	N

<https://www.statdat.statistics.sk/cognosext/>

N – neuvedený údaj

Poznámka: mesto v r. 2018 bolo úspešné pri získaní zdrojov z fondov EÚ a zaviedlo systém kompostovania biologicky rozložiteľného odpadu (BRO) Každý rodinný dom získal bezplatne plastový kompostér na kompostovanie zelenej biomasy, ktorá vzniká najmä pri zbere pestovanej zeleniny a ovocia. Náklady na projekt boli celkom 200 622 €, z toho spoluúčasť mesta bola 10 031€

Záver:

Na Slovensku putovali v roku 2018 na skládku cca 2/3 komunálneho odpadu. Podľa práve schválenej európskej legislatívy sa musí tento podiel do roku 2035 znížiť na 10 percent. Ďalším európskym cieľom je do roku 2035 skládkovať menej ako 10 percent odpadu. Pre Slovensko a ostatné krajiny, ktoré v roku 2013 skládali viac ako 60 percent, opäť platí päťročný odklad. Podľa portálu: <https://euroactiv.sk> .na Slovensku sa podľa údajov Eurostatu skládkuje 66 percent odpadu (údaj za rok 2016)

Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025, (MŽP SR, november 2020), schválený vládou SR (2021), Pre naplnenie hlavného cieľa je podľa Ministerstva životného prostredia (MŽP) SR nutné realizovať viacero opatrení. „Musí ísť o kombináciu zvýšenia poplatkov za ukladanie odpadov na skládky odpadov, súčasne vytvorenie podmienok pre alternatívne spôsoby k zneškodňovaniu odpadov skládkovaním v zmysle hierarchie odpadového hospodárstva,"

Základným cieľom dokumentu, odpadového hospodárstva SR do roku 2025 je odklonenie odpadov od skládkovania. Zvýšiť sa má aj miera triedenia odpadu do roku 2025 na 60 percent a miera prípravy na opätovné použitie a recykláciu na 55 percent. Zvýšiť by sa mala recyklácia a opätovné použitie textilu. Program ďalej určuje zvýšenie prípravy na opätovné použitie a recykláciu stavebných odpadov vrátane spätného zasypávania na 70 percent. (<https://www.enviroportal.sk>)

Základným opatrením musí byť zvýšenie poplatkov za skládkovanie. To by zmenilo situáciu v oblasti odpadového hospodárstva. Možno jednoznačne deklarovať skutočnosť, že zvýšenie poplatkov za skládkovanie je kľúčovým faktorom odpadového hospodárstva. (zvýšenie nákladov najmä pre viacpočetné domácnosti)

Korelácia medzi výškou zákonného poplatku za skládkovanie a mierou skládkovania je jasná. Musí byť jasné, že obec, ktorá viac triedi, by napokon platila menej za nakladanie s komunálnym odpadom.

Mesto Turzovka má v priestoroch Mestského podniku služieb (MPS) zriadený zberný dvor. Kde občania mesta môžu bezplatne, oproti potvrdeniu o zaplatení poplatku za KO odovzdať: elektronické zariadenia, použité jedlé, oleje, drobný stavebný odpad a pod..

Mesto pri plnení aktivít predchádzajúceho PHSR, v rámci svojich možností v snahe zlepšenia vybavenia MPS zabezpečilo:

- r. 2016 zakúpenie mulčovacieho zariadenia na úpravu trávnatých plôch (zdroje mesta 8100€)
- r. 2017 nákup úžitkového vozidla Volkswagen (zdroje mesta 16 000€)
- r. 2019 nákup viacúčelové trattora KUBOTA M 115 (zdroje mesta 82 600€)
- r. 2020 nákup vážiaceho zariadenia pri odvoze TKO (zdroje mesta 26 858€)
- prestrešenie budovy MPS (zdroje mesta 5 310€),

Mesto Turzovka posilňuje znalosti obyvateľov o zásadách správneho separovania odpadov a kompostovania prostredníctvom informačných materiálov zverejňovaných na webovej stránke mesta, ako aj osvetovou činnosťou. Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v roku 2019 bolo 242,45 kg na 1 obyvateľa. Aktívny prístup mesta k problematike odpadového hospodárstva prispieva k znižovaniu množstva vyprodukovaného komunálneho odpadu na 1 obyvateľa. Zároveň dochádza k zvyšovaniu úrovne vytriedenia komunálnych odpadov. Miera vytriedenia odpadu sa v súčasnosti pohybuje na úrovni 40 %.

6.4 Životné prostredie

V materiáli: „Komparatívna analýza Žilinského kraja a jeho okresov“ (Predpoklady vo vzťahu k politike súdržnosti Európske únie 2021 – 2027) na základe analýzy boli na úrovni kraja a jeho okresov identifikované nasledujúce negatívne – limitujúce reálna fakty:

Žilinský kraj	Okres Čadca
	Demografia ○ nadpriemerný pokles počtu obyvateľstva
	Cieľ: Inteligentnejšia Európa
	○ Výrazne podpriemerný počet obyvateľov s VŠ vzdelaním 1 a 2.stupňa ○ podpriemerný počet obyvateľov s VŠ vzdelaním 3.stupňa ○ podpriemerný objem priamych zahraničných investícií
Cieľ: Zelenšia Európa ○ Nadpriemerná spotreba tepla ○ nadpriemerná spotreba elektriny ○ podpriemerný počet čistiarní vôd ○ nadpriemerná spotreba pitnej vody ○ nadpriemerná produkcia tuhých emisií	Cieľ: Zelenšia Európa ○ výrazne podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod a kanalizačnú sieť ○ nadpriemerná produkcia oxidu uhoľnatého (CO) a oxidu siričitého (SO₂) ○ výrazne nadpriemerná produkcia tuhých emisií
Cieľ Prepojenejšia Európa ○ Silne podpriemerná dĺžka cestnej siete ○ výrazne nadpriemerná nehodovosť ○ podpriemerná dĺžka železničných tratí ○ podpriemerný výkon cestnej nákladnej aj osobnej dopravy ○ podpriemerný počet autobusov	Cieľ Prepojenejšia Európa ○ Podpriemerný počet podnikov v oblasti informácií a komunikácie ○ podpriemerná dĺžka cestnej siete ○ nadpriemerná nehodovosť na cestách
Cieľ Sociálnejšia Európa ○ Podpriemerný počet lekární ○ podpriemerný počet miest v zariadeniach sociálnych služieb ○ podpriemerné dôchodky	Cieľ Sociálnejšia Európa ○ Výrazne podpriemerný počet gymnázií ○ výrazne podpriemerný počet nemocníc, resp. polikliník ○ podpriemerné mzdy ○ podpriemerný počet ambulancií
Cieľ Európa bližšie k občanom ○ Všetko vyššie uvedené ○ podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach	Cieľ Európa bližšie k občanom ○ Všetko vyššie uvedené ○ podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach

6.5 Čistota ovzdušia – klimatické podmienky

Indikátory znečisťovania ovzdušia patria medzi základné kvantitatívne, ale aj kvalitatívne ukazovatele kvality ovzdušia na regionálnej úrovni (NUTS IV). Získať relevantné údaje pre lokálnu úroveň, nie je pri danom systéme zisťovania nereálne. Z uvedeného dôvodu aj nasledujúca tabuľka uvádza počet zdrojov znečisťovateľov ovzdušia, produkujúcich sledované základné znečisťujúce látky v ovzduší udávaná pre okresy. Čadca, Kysucké Nové mesto Bytča a Žilina v porovnaní so Žilinským krajom (okres Bytča je uvádzaný na komparáciu z dôvodu, že sa jedná o susedný okres)

Analýza klimatických podmienok Mesto Turzovka patrí do mierne teplej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti. Najvyššie položené časti na severe a juhu katastrálneho územia patria do chladnej vlhkej oblasti s horskou klímou a malou inverziou teplôt. Priemerná teplota v januári v týchto častiach územia je na úrovni -5 až -6,5 °C, v júli na úrovni 13,5 – 16 °C. Priemerné ročné zrážky sú na úrovni 800 – 1 100 mm. Stred územia sa vyznačuje vyššími teplotami a nižším úhrnom zrážok. Priemerná teplota v januári je -4 až -6°C, v júli 16 – 17 °C, ročné zrážky sú na úrovni 800 – 900 mm.

Maximálne úhrny zrážok sú viazané na letné obdobie od júna do augusta. Najvyššie zrážky sú v mesiaci júl, v priemere 114 mm. Zrážky v zimnom období sú väčšinou vo forme snehu, výška snehovej pokrývky dosahuje priemerne 50 – 75 mm, vo vrcholových častiach pohorí dosahuje úroveň 100 – 120 cm. V oblasti prevládajú najmä vetry západného a severozápadného prúdenia, v doline rieky Kysuce prevládajú vetry severného a južného prúdenia. Najveternejšie býva jarne obdobie, najmenej veterných dní sa vyskytuje koncom augusta a v septembri.

Tabuľkač. 51: Počet zdrojov znečisťovania ovzdušia (ZZO) v roku 2018

	Veľké zdroje(VZ)	Stredné zdroje SZ	malé zdroje MZ	TE (Tuhéemisie)	NO _x t/rok	CO	SO ₂ t/rok
Bytča	5	46	51	2,318	8,952	6,915	1.262
Čadca	1	114	115	5,183	45,793	160,654	67,552
K.N.Mesto	3	98	101	10,110	46,320	27,420	0.830
Žilina	24	330	354	121,756	279,756	149,663	197,035
ŽA kraj Σ	91	1 538	1 629	349,174	2 611,194	2 405,205	1 515,05

Zdroj: SHMU, NEIS https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/ou_zilina/

Na základe istení analýz uvedených v dokumente Komparatívna analýza Žilinského kraja a jeho okresov, možno **z priaznivých** ukazovateľov, dotýkajúcich sa životného prostredia možno deklarovať.

- 1.) Z hľadiska ekologického rozmeru spotreby elektrickej energie je situácia v rámci kraja najviac priaznivá v okresoch Čadca (0,30 MWh na obyvateľa, 12. pozícia) a Námestovo (0,54 MWh, 20. pozícia), ktoré sa umiestnili na začiatku, resp. na konci druhej desiatky okresov Slovenska. V tretej desiatke figurujú okresy Tvrdošín (0,66 MWh, 24. pozícia)
- 2.) Pri posudzovaní environmentálneho dopadu spotreby zemného plynu je spomedzi okresov kraja najviac úspešným okres Tvrdošín, ktorý sa umiestnil v elitnej desiatke okresov Slovenska (33 m³ na obyvateľa, 7. miesto). Veľmi dobrý výsledok však zaznamenali aj okresy 16 Čadca, Námestovo a Turčianske Teplice (45-56 m³, 13 a.18 miesto)
- 3.) Pri posudzovaní environmentálneho rozmeru **spotreby pitnej vody** sú spomedzi okresov kraja najviac úspešné okresy Bytča, Námestovo a Čadca (18-24 m³ na obyvateľa, 3.-12. pozícia), ktoré figurujú v elitnej pätnástke okresov Slovenska.

Z negatívnych zistení vyplývajúcich z uvádzaného materiálu je potrebné uviesť.:

- 1.) Z hľadiska produkcie tuhých emisií nie je situácia v rámci kraja príliš priaznivá. Okres Čadca, spolu s okresmi: Bytča, Ružomberok T. Teplice a Námestovo s množstvom emisií: 12,41 až 18,08 kg emisií na obyvateľa za rok obsadili až 61 – 72 miesto.
- 2.) V produkcii oxidu siričitého: Z hľadiska nie je situácia v rámci kraja príliš priaznivá. Okresy okresy kraja, Námestovo (1,74 kg), Čadca (1,99 kg), Žilina (2,16 kg), Turčianske Teplice (2,53 kg), Ružomberok (2,70 kg), Martin (5,77 kg) a Dolný Kubín (19,32 kg),

- patria k najväčším producentom emisií oxidu siričitého v rámci územia Slovenska (55.-69. pozícia).
- 3.) Z aspektu produkcie emisií oxidov dusíka v okresoch Žilinského kraja, konkrétne Kysucké Nové Mesto, Bytča a Čadca (3,16-3,45 kg, 32.-35. miesto), je stav mierne lepší v porovnaní s hodnotou celonárodného priemeru.
- 4.) Z aspektu produkcie oxidu uhoľnatého).okres Čadca spolu s okresmi Liptovský Mikuláš, Bytča, a Turčianske Teplice (14,36-17,69 kg, sa umiestnili až v druhej polovici: 45.-55. pozícia) a okres čadca spolu s týmito okresmi za celoslovenským priemerom zaostávajú.

V nasledujúcej tabuľke sú zaradené okrese Čadca a K. N. Mesto, ktoré pôvodne tvorili jeden okres, ďalej okres Žilina, ako základného priemyselného centra Žilinského kraja a okres Tvrdošín, ktorého priemyselno – ekonomické parametre sú porovnateľné s okresom Čadca

Tabuľkač. 52: Emisie základných znečisťujúcich látok (t/rok) v ovzduší

okres http://statdat.statistics.sk	Ukazovateľ v tonách (t)	rok			
		2016	2017	2018	2019
Čadca	Tuhé emisie	6,4	5,1	5,2	720,0
	Oxid siričitý	89,4	84,2	67,6	122,2
	Oxidy dusíka	49,5	48,3	45,8	657,5
	Oxid uhoľnatý	170,1	167,8	160,7	6 987,3
Kysucké Nové Mesto	Tuhé emisie	13,2	9,3	10,1	173,7
	Oxid siričitý	0,6	0,8	0,8	13,2
	Oxidy dusíka	41,2	43,0	46,3	211,8
	Oxid uhoľnatý	33,7	25,8	27,4	1 430,0
Žilina	Tuhé emisie	138,3	128,6	121,8	821,3
	Oxid siričitý	275,5	210,0	197,0	215,2
	Oxidy dusíka	312,1	283,0	279,7	1 235,6
	Oxid uhoľnatý	153,9	150,3	140,7	5 058
Tvrdošín	Tuhé emisie	7,8	11,5	12,3	180,4
	Oxid siričitý	2,7	2,8	2,6	12,0
	Oxidy dusíka	20,1	30,5	29,2	375,6
	Oxid uhoľnatý	13,0	13,1	12,2	1 115,0

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk>

Poznámka: Údaje o emisiách základných znečisťujúcich látok v rokoch 2001-2018 sú emisie za vybrané stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia z činností uvedených v prílohe č. 1 k vyhláške č. 410/2012 Z. z. revidované za roky 2001-2018 podľa údajov platných k 15. marcu 2020 okrem emisií z lokálnych kúrenísk (domácností). Emisie od roku 2019 sú celkové namerané emisie, ktoré sú alokované do okresov podľa polohy zdroja znečisťovania ovzdušia.

Záver: Veľmi nepriaznivá je v okrese Čadca situácia v znečisťovaní ovzdušia najmä tuhými emisiami. V roku 2007 produkcia tuhých emisií v t/km² prekračovala o 118 % priemer v SR a takmer o 65% (64,89%) priemer Žilinského kraja. Tento negatívny trend pokračoval aj b hodnotenom období

6.6 Voda – podzemné vody

Voda

Katastrálnym územím mesta, ako aj územím mikroregiónu Horné Kysuce preteká rieka Kysuca, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie prítoky rieky Váh. Je charakterizovaná najmä nepravidelnými prítokmi vody (s maximom v mesiacoch marec – apríl a minimom v januári). Takýto režim odtoku je charakteristický pre vyššie položené stredohorské oblasti Slovenska, medzi ktoré patrí aj povodie Kysuce. Časové rozdelenie vodnosti zodpovedá fyzicko-geografickým, najmä klimatickým pomerom v povodí Kysuce. Taktiež nekontrolovaná ťažba štrku z koryta rieky spôsobila, že rieka Kysuca patrí medzi najrýchlejšie toky na Slovensku.

Podzemné vody

Povrchový odtok z povodia Kysuce je celkove veľký, no značne nevyrovnaný, čo je charakteristickou vlastnosťou riek flyšových oblastí. V povodí Kysuce na území obce sa nevyskytujú jazerá a doteraz ani umelé vodné nádrže.

Množstvo podzemnej vody v povodí rieky je v zásade limitované prítomnosťou:

- a.) **Flyšových hornín** vo flyšových horninách tohto územia sú celkove málo priaznivé podmienky na výskyt významnejších zásob podzemných vôd. Súvisí to s vlastnosťami flyšových hornín, keď priepustnejšie pieskovcové vrstvy sa striedajú s nepriepustnými vrstvami ílovcov. Okrem toho možnosť a rozsah pieskovcových vrstiev sa často mení, preto aj pramene podzemných vôd, i keď sú početné, sú väčšinou málo výdatné. Výdatnosť prameňov je všeobecne nízka, najviac do niekoľko dl/s. Prevažne plytký obeh podzemnej vody sa odráža aj v ich chemickom zložení. Prevažujú podzemné vody kalcium bikarbonátové, resp. natrium bikarbonátové

[.https://www.vysokanadkysucou.sk/sk/prirodne-podmienky](https://www.vysokanadkysucou.sk/sk/prirodne-podmienky)

- b.) **Riečnych naplavenín** v riečnych uloženinách, predovšetkým v riečnych nivách Kysuce existujú najlepšie podmienky na výskyt podzemných vôd. Z jednotlivých studní je tu možné získať aj niekoľko l/s kvalitnej podzemnej vody

Staršie riečne naplavené uloženiny, ktoré sa zachovali vo forme niekoľkých stupňov riečnych terás, majú z hľadiska zásob podzemných vôd malý význam, pretože sú menej rozsiahle, menej priepustné a oveľa tenšie ako riečne nivy. Hladina podzemnej vody v riečnej nive a nízkej terase Kysuce sa vyskytuje v rôznej hĺbke. Na nivách blízko riečného koryta je priemerná hĺbka hladiny podzemnej vody od 150 do 200 cm, na nízkych terasách vyše 450 cm hĺbky

Zdroj: <https://www.vysokanadkysucou.sk/sk/prirodne-podmienky>

Na Slovensku až 82,2 % pitnej vody pochádza zo zdrojov podzemnej vody a 17,8 % z povrchovej vody.

Podzemné vody ohrozuje najmä znečistenie:

- dusíkatými látkami pochádzajúcimi z poľnohospodárstva a z nedostatočného čistenia komunálnych odpadových vôd,
- pesticídnymi látkami napríklad zo starých skládok pesticídov
- ostatnými nebezpečnými látkami, ako sú sírany, fosforečnany, chloridy, ťažké kovy či organické látky pochádzajúce napríklad z banskej činnosti či z environmentálnych záťaží.

V marci 2015 bolo komplexné vykonané merania hladiny podzemných vôd na území SR. Výsledok merania bol porovnaný s dlhodobým priemerom tohto parametra za referenčné obdobie: obdobie marec: 1981 – 2010 Výrazne rozdiely v poklese hladiny podzemných vôd boli namerané najmä v južnej časti regiónu Kysúc, na severe Oravy a juhovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny.

Podľa mikrobiologického znečistenia a znečistenia mikropolutantmi, patrí rieka Kysuca do IV. triedy čistoty ako silne znečistená. Ostatné ukazovatele sú lepšie a zaraďuje sa do III. triedy ako znečistená, no z hľadiska kyslíkového režimu, nutrientov a fyzikálno-chemického znečistenia je klasifikovaná ako tok II. triedy, čistá. Práve existencia kanalizačnej siete v meste Turzovka znižuje mieru znečisťovania vodných tokov, predovšetkým Kysuce. Povrchové toky zväčša znečisťujú výpusty zo žump a odvádzanie splaškových vôd z domácností do povrchových tokov, čo je ešte bežná prax, najmä v častiach nenapojených na kanalizačnú sieť. Po komplexnom dobudovaní verejnej kanalizačnej siete, bude miera vypúšťania odpadových vôd ešte nižšia.

6.7 Pôda

Pôda podľa informácii portálu: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod sú Pôdne typy definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Na Slovensku sú pôdne typy a ich zastúpenie v nasledujúcom prehľade,

Označenie – pôdny typ		% podiel	Označenie – pôdny typ		% podiel
FM	fluvizem	14,4	PG	pseudoglej	7,5
ČA	Čiernica	7,2	RA	rendzina	3,3
ČM	Černozem	10,8	OM	organozem	0,2
RM	Regozem	5,5	SK	slanisko, SC – slanec	0,1
HM	hnedozem	11,4	LI	litozem, RN – ranker	0,3
LM	Livizem	2,7	GL	glej	1,7
KZ	Kambizem	33,4	KT	kultizem	0,1
PZ	Podzol	0,1	iné	litozeme, rankre, rendziny	1,3

Zastúpenie pôdných typov na Kysuciach a susedných okresoch: (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okresy/Ža kraj	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KZ	PZ
Bytča	18,87	-	-	5,15	-	1,04	66,2	-
Čadca	4,05	-	-	-	-	0,12	93,12	-
Kysucké Nové Mesto	7,05	-	-	-	-	0,28	88,22	-
Žilina	10,71	0,35	-	3,45	-	1,26	53,35	-
Žilinský kraj	8,29	1,51	-	1,21	-	1,44	61,8	0,4

Zdroj: pôdny portál, informačný servis VÚPOP

Záver:

V regióne Kysúc má absolútne dominantné postavenie pôdny typ KZ (kambizeme), ktorej vlastnosti nie sú vhodné pre pestovanie poľnohospodárskych plodín. Ak k tomu pridáme aj v rámci Slovenska, nie práve najpriaznivejšie klimatické podmienky, je pochopiteľné, že v podmienkach trhovej ekonomiky, poľnohospodárska produkcia každoročne klesá a zároveň klesá aj podiel poľnohospodárskej ornej pôdy. Tento trend je zrejmy aj z nasledujúceho prehľadu

	Výmera pôdy v meste Turzovka	
	Poľnohospodárska pôda (ha)	Nepoľnohospodárska pôda (ha)
Rok 1996	1 297,63	2 200,65
Rok 2022	1 235,37	2 255,74

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Tabuľka č. 53: Štruktúra poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy

	Poľnohospodárska pôda (ha)		Nepoľnohospodárska pôda (ha)	
Rok 1996	Orná pôda	400,71	Lesný pozemok	1 882,01
	Záhrada	67,87	Vodný pozemok	53,07
	Ovocný sad	0,94	Zastavaná plocha	200,83
	Trvalý trávnatý porast	828,41	a nádvoria	61,88
			Ostatná plocha	
Rok 2022	Orná pôda	176,95	Lesný pozemok	1 916,85
	Záhrada	60,68	Vodný pozemok	48,23
	Ovocný sad	0,94	Zastavaná plocha	200,83
	Trvalý trávnatý porast	996,79	a nádvoria	89,84
			Ostatná plocha	

Zdroj: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Na degradáciu pôdy pôsobia jednak prirodzené faktory - vodná a veterná erózia. Antropogénne podmienená erózia sa týka najmä poľnohospodárskej pôdy zbavenej vegetácie. Na Kysuciach, teda aj na sledovanom území, je pomerne rozšírená kvôli odlesňovaniu, pôda stráca prirodzenú ochranu, čo urýchljuje proces prirodzenej erózie. Časť poľnohospodárskej pôdy je označená ako silne potenciálne erodovateľná a ako silne a veľmi silne erodovateľná pôda. Najvýznamnejším eróznym činiteľom sa stáva voda v súčinnosti gravitácie na naklonených reliéfoch

Pôdy môžu byť degradované aj chemickými vplyvmi niektorých látok organickej a anorganického povahy. Na celom území mesta Turzovka nebolo zistené žiadne prekročenie referenčných hodnôt rizikových látok, teda ide iba o mierne kontaminovanú pôdu.

Tabuľka č. 54:

Zastúpenie pôdných druhov v susedných okresoch (% z poľnohospodárskej pôdy

okres	Kategória erózneho ohrozenia				
	Fahké	Stredne ťažké		ťažké	Veľmi ťažké
	piesočnaté	Piesočnato hlinité	Hlinité	ílovitohlinité	Ílovitá, íly
Bytča	2,99	54,34	23,77	18,89	0
Čadca	1,06	49,98	33,80	15,17	0
K.N.Mesto	0,76	49,59	13,04	36,61	0
ŽA kraj	3,91	51,28	25,88	18,86	0,06

Zdroj: pôdny portál, Informačný servis VÚPOP

6.8 Rastlinstvo a živočíšstvo

Chladné podnebie a vplyv oceánskej klímy spôsobujú, že východnú hranicu rozšírenia tu dosahujú niektoré vzácne rastliny, konkrétne kriticky ohrozený pupkovník obyčajný *Hydrocotyle vulgaris*. Jeho výskyt bol u nás zistený iba na Záhorí a Kysuciach

Vegetácia má v ochrane a tvorbe krajiny významnú ekostabilizačnú úlohu, no na jej poškodzovanie vplyva človek svojou hospodárskou činnosťou, či už priamo alebo nepriamo. Priamym zásahom je nevhodný výrub lesov kvôli drevnej hmote. Nepriamym vplyvom je produkcia emisií, ktoré nepriaznivo pôsobia na zdravotný stav rastlín, ich väčšej chorobnosti a zníženej odolnosti voči škodcom. Kysucké lesy sú napadnuté drevokaznými hubami, agresívnymi druhmi podkôrneho hmyzu a ťaží sa predovšetkým kalamitné drevo. Preto sa

Medzi prírodné skvosty bez pochyby patria mokrade s nálezmi vzácných a chránených rastlinných a živočíšnych druhov sa nachádzajú v chotári dvoch susedných kysuckých obcí – Klokočova a Olešnej

Vznik močarísk podmieňuje v Beskydách okrem nadpriemerného množstva zrážok geologické podložie, ktoré tvoria priepustné horniny ako pieskovce a sedimenty a nepriepustné masné ílovcové vrstvy. „Práve ony dávajú vzniknúť mokradiam, pretože prakticky neprepúšťajú vodu do podłożia a umožňujú zakladanie unikátnych biotopov, aké u nás nemajú konkurenciu

zdroj: <https://mykysuce.sme.sk/c/7743169/na-kysuciach-sa-nachadzaju-viacere-prirodne-skvosty.html>

6.9 SWOT analýza – Životné prostredie v meste Turzovka

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- o veľká lesnatosť územia a rozsiahle plochy trvalých trávnatých porastov zvyšujúce ekologickú stabilitu, - o aktívna spolupráca s neziskovými organizáciami pri ochrane prírody a s vedením CHKO Kysuce. - o vypracovaný Program odpadového hospodárstva a aktualizácia príslušného VZN pri likvidácii odpadu - o mesto má vypracovaný a schválený dokument: „Nízko uhlíková stratégia mesta Turzovky“ - o systém likvidácie TKO, - o systém separovaného zberu,	- o nedostatočná starostlivosť vlastníkov o lesné porasty, ich obnovu a zdravotný stav, - o znečistenie ovzdušia emisiami z cestnej dopravy, - o nízka informovanosť, ochrana a vzťah verejnosti k životnému prostrediu, - o absencia kanalizačnej siete v okrajových častiach mesta, priesaky zo septikov do podzemných vôd, - o nedostatočné environmentálne povedomie občanov (budovanie divokých skládok, nedostatočná separácia odpadu, ochrana ŽP), existencia čiernych skládok.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
- o znižovanie uhlíkovej stopy najmä znižovaním energetickej náročnosti budov vo vlastníctve mesta - o vybudovať kompostovisko biologicky rozložiteľných odpadov pre mesto .zintenzívniť separovaný zber odpadu spolu s vzrastom objemu, - o vybudovanie zberného dvora	- o zvýšenie poplatkov za odvoz TKO, môže u časti obyvateľov smerovať k vytváraniu „čiernych“ skládok a následne znečisťovaniu prírody, či vodných zdrojov - o nárast množstva vyvázaného odpadu, - o nedisciplinovanosť občanov pri separovanom zbere odpadu,
- o environmentálna výchova obyvateľstva v meste, - o postupné dobudovanie kanalizačnej siete najmä v okrajových častiach mesta - o využívanie prostriedkov z fondov EÚ,	- o zhoršenie stavu životného prostredia v regióne, - o Skládka TKO Semeteš – výrazné znečisťovanie životného prostredia.. Prítomnosť environmentálnej záťaže s vysokou prioritou riešenia.

7 Ochrana prírody – NATURA 2000

Dokument Európskeho významu, ktorý obsahuje sústavu chránených území členských krajín EÚ a jej základným poslaním je uchovanie prírodného dedičstva nielen v rámci príslušnej krajiny, ale aj pre EÚ. Na území Horných Kysúc sa nachádza jedna lokalita európskeho významu (Klokočovské rašeliniská).

Potreba a postup hodnotenia plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 vyplýva zo Smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (ďalej smernica o biotopoch), konkrétne z článku 6(3) a 6 (4). Na Slovensku je legislatívnym nástrojom na hodnotenie plánov a projektov na územia Natura 2000 zákon o ochrane prírody a krajiny (§ 28 zákona č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov) a zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP (č. 24/ 2006 Z.z.).(zdroj: <http://www.soprs.sk/natura/>) V rámci CHKO Kysuce je lokalizovaných spolu 8 ÚEV (územia európskeho významu)

(všetky ÚEV patria do biogeografického regiónu alpského typu – výmery v ha).

Tabuľka č.55 : Rozdelenie ÚEV

Č	Kód ÚEV	Názov (ÚEV-územie európskeho významu)	výmera*
412	SKUEV0642	Javornický hrebeň	1 356,24
413	SKUEV0643	Ráztocképenovcové pramenisko	0,71
414	SKUEV0644	Petrovička	16,96
415	SKUEV0647	Bystrické síhly	13,60
416	SKUEV0655	Príslop	19,17
417	SKUEV0657	Predmieranka	23,27
418	SKUEV0658	Malý Polom	208,82

* - aktualizovaná výmera pre Európsku komisiu 2011 Zdroj VÚC Žilina

Kostru ekologickej stability vytvárajú prvky :

- regionálne biocentrum Hlinené - B 11.
- regionálny terestrický biokoridor III.R – sever územia, biokoridor vo viacerých miestach sa spája s nadregionálnym biokoridorom I. a ďalšími hydrickými biokoridormi.
- regionálny terestrický biokoridor IV.R - k.ú. Turkov, je tvorený prevažne lesnými ekosystémami a lúčnymi priestormi vrátane spoločenstiev ekotonu.
- regionálny terestrický biokoridor X.R – západný kraj územia, je prerušený 3 cestnými komunikáciami.
- regionálny hydrický biokoridor XI. R – rieka Kysuca, je ovplyvnený hlavne reguláciou toku vo Vysokej a v Turzovke – Vyšný koniec.
- regionálny hydrický biokoridor XII. R – rieka Predmieranka, Kysuca, Korňanka, pre prirodzené meandre s cennými zoocenózami je sú vhodné na vyhlásenie ako chránený areál.

V časti Hlinené sa nachádza biocentrum regionálneho významu Hlinené s rozlohou 625 m². Charakteristikou je mozaikovitá krajina, lesné celky s prímiesou listnatých drevín, lúky, pasienky, terasovitá krajina, vlhké až podmáčané svahové lúky a prechodné rašeliniská. Územím prechádza regionálny hydricko-terestrický biokoridor Kysuce so zvyškami lužných lesov, ktorý spája regionálne hydrické a terestrické biokoridory jej prítokov. Umožňuje migráciu vodných živočíchov a obojživelníkov. Mimo územia nadväzuje na nadregionálny hydrický biokoridor Váhu. V severozápadnej časti záujmového územia sa naň napája regionálny hydricko-terestrický biokoridor Predmieranky. Ďalším významným biokoridorom je terestrický biokoridor horskej bioty prechádzajúci vrcholovými časťami pohorí medzi nadregionálnymi biocentrami Malý Polom - Veľký Javorník. Za lokálne biokoridory v katastrálnom území Turzovky a Turkova sú vyhlásené: Semetešský potok, Turkovský potok, Dížiansky potok a Hlinenský potok.

Geofondové lokality (GL): - v katastrálnom území Turzovky a Turkova sa nachádza 13 GL

- 36z Kysuca pod Rusínovým vrchom, k.ú. Turzovka, ohrozené živočíchy potočného a riečného alúvia
- 37z Predmierske rybníky, k.ú. Turzovka, liahnisko obojživelníkov.
- 38z Predmieranka, k.ú. Turzovka, ohrozené živočíchy potočného a riečného alúvia (zámer na vyhlásenie za chránený areál).
- 96zf Stará tehelná, k.ú. Turzovka, kroviny, mokrade, jazierka s liahniskami obojživelníkov, ornitofauna, ohrozené druhy rastlín.
- 97f Závodie, k.ú. Turzovka, podhorské kvetnaté lúky s orlíčkom obyčajným.
- 98f Rybníky na Kornianke, k.ú. Turzovka, liahnisko obojživelníkov.
- 99z Predmier pri ceste, k.ú. Turzovka, zimovisko obojživelníkov.
- 100f Pod Komárovom, k.ú. Turzovka, slatinné lúky s páperníkmi a vstavačovitými.
- 101f Predmier- Škorovci, k.ú. Turzovka, slatinné lúky a prechodné rašeliniská.
- 102f Hlinené U Štiakov, k.ú. Turzovka, slatinné lúky s páperníkmi a vstavačovitými.
- 103f Hlinené Pod Kempou, k.ú. Turzovka, slatinné lúky s vachtou a vstavačovitými.
- 104f Hlinené Pri kapli, k.ú. Turzovka, slatinné lúky a prechodné rašeliniská.
- 108z Kysuca v Turzovke, k.ú. Turzovka, ohrozené druhy riečného alúvia.

Ekologicky významné väčšie oblasti Slovenska, medziiným aj oblasť Kysúc, boli vyhlásené za Chránené krajinné oblasti (CHKO), čím získali II. stupeň ochrany. CHKO Kysuce bola vyhlásená Vyhláškou MK SSR č. 68/1984 Zb. zo dňa 23. 5. 1984 v Znení Zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. s výmerou 65 462 ha. Je typická svojimi dvoma navzájom priestorovo oddelenými časťami: Javornickou časťou na západe Kysúc a Beskydskou časťou vo východnej oblasti Kysúc. Na územie mesta Turzovka zasahuje zo západu Javornická časť CHKO Kysuce. Vďaka intenzívnej valašskej kolonizácii získala monotónna flyšová krajina unikátny mozaikovitý charakter, kde sa striedajú lesy, lúky, polia i roztratené osídlenie osád s pôvodnou ľudovou architektúrou.

Najohrozenejšími prvkami z ekologickej siete sú biokoridory vodných tokov, ktoré sa nachádzajú v súbehu s cestnými komunikáciami a železnicou, prechádzajú územím s vysokou koncentráciou bývania a výroby a tiež biocentrá mokradí a slatiniskových lúk, ktoré sa pri týchto vodných tokoch nachádzajú. Tieto vodné toky sú hlavnými recipientmi odvádzanie splaškových a odpadových vôd. Ekologickými opatreniami je potrebné zabezpečiť vodivosť, funkčnosť a hygienickú nezávadnosť biokoridorov.

Taktiež existuje riziko poškodenia geofondovej lokality 37z Predmierske rybníky v dôsledku rekreačnej činnosti ako aj úpravy brehov rybníkov pre účely rekreácie. Preto všetky zásahy v tejto lokalite je potrebné konzultovať so správou CHKO Kysuce. Úpravu brehov treba vykonávať z prírodných materiálov a s miernym sklonom brehu do 30°, kvôli dobrej prístupnosti. Opatrenia na ochranu sú zahrnuté aj v Územnom pláne mesta. Rovnako opatrne treba zaobchádzať pri plánovanom projekte cyklochodníka „Strieborná Kysuca“, keďže sa jedná o územie s regionálne významným hydricko – terestrickým biokoridorom vedúcim riekou Kysuca, pričom pôvodná vegetácia lužných lesov s biotopmi európskeho a národného významu je v okolí rieky Kysuca zastúpená v nízkych plošných výmerách.

Východisková situácia mesta s väzbami na širšie územie (okres, kraj)

PHSR Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2021+ pre svoje účely profiluje fakty týkajúce sa mesta Turzovka, resp. regiónu Kysúc nasledovne:

Z pohľadu sídelnej štruktúry sú sídla v KURS 2001 zaradené tak, že iba mesto Čadca je podľa platnej koncepcie územného rozvoja Slovenska centrom druhej skupiny, Kysucké Nové Mesto je centrom tretej skupiny, mesto Turzovka je centrom štvrtej skupiny a mesto Krásno nad Kysucou je centrom piatej skupiny. Obývané časti Kysúc prevažne patria do okrajového pásma žilinsko – martinského ťažiska osídlenia prvej úrovne. Regiónom vedie rozvojová žilinsko – kysucká rozvojová os prvej úrovne spájajúca Žilinu cez Čadcu s hranicou s Českou republikou. Skaliťanská rozvojová os druhého stupňa vedie v línii Svrčinovec – Čierne – Skalité – hranica s Poľskou republikou. Kysucká rozvojová os tretieho stupňa vedie v línii Čadca – Turzovka – Makov. S prepojením na Oravu vedie z Kysúc aj kysucko – oravská rozvojová os tretieho stupňa spájajúca Krásno nad Kysucou s Námestovom, Tvrdošínom, Trstenou a hranicou s Poľskou republikou.

Poznámka: V katastrálnom území mesta sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ako aj lokalita zaradená do sústavy Natura 2000, konkrétne sa jedná o územie európskeho významu – Predmieranka. Znečistenie ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami CO, SO₂, NO_x a PM₁₀ je minimálne. Mesto je plynofikované a nepatrí do žiadnej vymedzenej oblasti riadenia kvality ovzdušia. Negatívny dopad na kvalitu ovzdušia priamo v meste má hlavne intenzívna automobilová doprava, ktorá patrí v okrese Čadca k najintenzívnejším zdrojom znečisťovania ovzdušia. V rámci okresu je znečistenie ovzdušia spôsobené priemyselnou výrobou a prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov a to aj napriek faktu, že množstvo emisií má klesajúcu tendenciu, v dôsledku poklesu výrob najmä na Ostravsku a v Katoviciach

K potenciálnym zdrojom znečistenia ovzdušia môžeme zaradiť priemyselné podniky vykonávajúce podnikateľskú činnosť priamo na území mesta, prípadne v širšom záujmovom území mesta Turzovka, ako napr. Turzovská drevárska fabrika, s.r.o., Turzovka

8 NUS – nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka

MsZ v Turzovke uznesením č. 68 – 1/7 – 2021 schválilo strategický dokument mesta Turzovka, realizovaný v rámci projektu: NFP310040X599 realizovaného z Programu Kvalita životného prostredia (KŽP) z Operačného programu Kvalita životného prostredia (OPKŽP) v rámci:

Prioritná os: 4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Špecifický cieľ: 4.4.1 Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území

Hlavnou a základnou myšlienkou projektu je vypracovanie a prijatie nízkouhlíkovej stratégie pre mesto. Vypracovaním kvalitného strategického dokumentu bude môcť samospráva mesta v budúcnosti riadiť vlastný prístup k využitiu finančných nástrojov, ktoré budú smerované na mestá a obce s cieľom redukcie skleníkových plynov a zvládania dopadov zmeny klímy na život jeho obyvateľov. Miestom realizácie projektu bolo mesto Turzovka. Hlavnou cieľovou skupinou sú obyvatelia mesta a územie samotné s počtom obyvateľov 7 393.

Strategickým dokumentom sa zmonitoruje stav zásobovania všetkými dostupnými formami využiteľnej energie, zhodnotí tento stav a navrhne nízkouhlíkové aktivity a opatrenia najmä na energetickú efektívnosť v súvislosti s produkciou emisií skleníkových plynov a emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia a navrhne adaptačné opatrenia na zmenu klímy.

8.1 Základný rámec :

Klimatický a energetický rámec 2030 Tento rámec bol odsúhlasený lídrami EÚ v októbri 2014 a vychádza z Klimatického a energetického balíka 2020 uvádzaného vyššie. Stanovuje tri hlavné ciele pre rok 2030:

a) Minimálne 40 % zníženie emisií skleníkových plynov (z úrovne roku 1990). Aby sa zníženie dosiahlo, sektory EÚ ETS by mali znížiť emisie o 43 % (v porovnaní s rokom 2005), EÚ ETS sa na tento účel posilní a zreformuje. Sektory, na ktoré sa EÚ ETS Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovka 21 nevzťahuje, by mali znížiť emisie o 30 % (v porovnaní s rokom 2005), tento cieľ je potrebné previesť na jednotlivé záväzné ciele pre členské štáty.

b) Minimálne 27 % podiel spotreby energie EÚ z obnoviteľných zdrojov energie. c) Minimálne 27 % zlepšenie energetickej efektívnosti

V rámci revízie smernice o energetickej efektívnosti a smernice o podpore OZE boli v novembri 2018 schválené nové, prísnejšie ciele

:

a) Do roku 2030 by sa energetická účinnosť v EÚ mala zvýšiť o 32,5 %.

b) Podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe by mal v rovnakom čase dosiahnuť aspoň 32 %.

c) Oba ciele by mali byť v roku 2023 prehodnotené, pokiaľ by sa však mali meniť, tak len smerom k prísnejším cieľom, zníženie cieľov nebude možné.

Environmentálny akčný plán Európska komisia v roku 2012 navrhla siedmy EAP, ktorý poskytuje preklenujúci rámec pre environmentálnu politiku (bez akýchkoľvek konkrétnych cieľov zahrnutých pre politiku klímy, keďže táto politika je v súčasnosti samostatnou oblasťou politiky) na nasledujúce desaťročie, s určením deviatich prioritných cieľov pre EÚ a jej členské štáty. Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo V decembri 2015 Európska komisia schválila Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, ako nástroj na dosiahnutie cieľov Agendy udržateľného rozvoja do roku 2030, a najmä cieľa č. 12 „Udržateľná spotreba a výroba“. Tento Akčný plán sa zameriava na:

- Výrobu
- Spotrebu
- Odpadové hospodárstvo
- Podporu trhu s druhotnými surovinami a opätovné využívanie vôd

Nízkouhlíková stratégia je v súlade s Dohovorom primátorov a starostov pre klímu a energetiku (SECAP). Táto celospoločenská iniciatíva vznikla v roku 2008. Združuje orgány miestnej a regionálnej samosprávy, ktoré sa dobrovoľne zaviazali zlepšiť kvalitu života obyvateľov prispením k cieľom v oblasti energetiky a ochrany klímy. Signatári iniciatívy sa podpisom Dohovoru zaväzujú k zníženiu emisií skleníkových plynov na svojom území minimálne o 40 % do roku 2030.

Dosiahnutie tejto ambície je uskutočňované prostredníctvom realizácie projektov prispievajúcich k energetickej efektívnosti, širšieho využitia obnoviteľných zdrojov, ako aj zapojením nových technológií v boji za lepšiu klímu. Vypracovaná nízkouhlíková stratégia vychádza z hlavných princípov obsiahnutých vo vyššie uvedených strategických dokumentoch, ako aj zo strategických dokumentov na miestnej a regionálnej úrovni: -

8.2 Turzovka – bilancia emisií skleníkových plynov

Bilancia základných emisií skleníkových plynov BEI (Baselineemissioninventiory) kvantifikuje množstvo tvorby emisií CO₂ (oxidu uhličitého) v dôsledku spotreby energie na území miestnej samosprávy. Bola vypracovaná v súlade s príručkou na vypracovanie SEAP. Táto bilancia je smerodajná pre určenie miestnych zdrojov emisií CO₂ a umožňuje návrh plánovaných aktivít a opatrení na ich zníženie. Cieľ zníženia emisií CO₂ je určený ako absolútne zníženie emisií 69,86% a je definovaný porovnaním s východným rokom.

Miestna samospráva určila východný rok 2015, ku ktorému poskytla najkomplexnejšie a najspoľahlivejšie údaje na zostavenie bilancie. Vypracovanie BEI má zásadný význam pre miestnu samosprávu, ktorej umožňuje merať dopad jej aktivít priamo súvisiacich so zmenou klímy. Vyčíslila množstvo emisií CO₂ na začiatku, v procese tvorby stratégie a umožnila určiť postupy a spôsoby znižovania až ku dosiahnutiu stanoveného cieľa. Zároveň metodika vypracovania BEI bude podkladom pre monitorovanie bilancie emisií MEI v procese implementovania nízkouhlíkovej stratégie. MEI bude dodržiavať rovnaké metódy a postupy ako BEI. Určenie a monitorovanie konkrétnych hodnôt emisií v každej fáze stratégie je dôležitým motivačným prvkom pre všetkých užívateľov a producentov emisií v samospráve, ktorý vedie ku spoločnému úsiliu dosiahnuť nastavený cieľ. Geografické hranice BEI sú určené administratívnou hranicou samosprávy.

Základná bilancia tvorby CO₂ vychádza z konečnej spotreby energie na území miestnej samosprávy, a to buď priamo spaľovaním paliva v rámci územia samosprávy, alebo nepriamo spaľovaním paliva pre výrobu elektrickej a tepelnej energie, ktorá sa využíva a spotrebuje na území samosprávy. Na prepočet tvorby emisií CO₂ boli použité štandardné emisné faktory v súlade s platnou legislatívou o energetickej hospodárnosti budov.¹ Štandardné emisné faktory vyčíslujú množstvo uhlíka v každom palive a CO₂ je najdôležitejší skleníkový plyn a tvorba emisií CH₄ (metán a)N₂O (oxid dusný) je zanedbateľná. Z hľadiska udržateľnosti využívania biomasy – biopaliva z lokálnych zdrojov a miestnej alebo certifikovanej výroby zelenej elektriny je tvorba emisií CO₂ nulová.

Tabuľka č.56 : Prehľad spotreby energie a tvorby CO₂

č. NUS	sektor opatrení	Spotreba energie	PCSE %	Tvorba CO ₂	PCT k CO ₂
1	Budovy vo vlastníctve samosprávy	1319	1,78 %	337,77	1,93 %
2	Rodinné domy	23 608	31,94%	4 439,52	25,38%
3	Verejné osvetlenie	2 578	3,49	430,6	2,46%
4	Tepelné hospodárstvo	súčasť iných sektorov			
5	Doprava	46413	62,79%	12 287,9	70,23%
6	Plochy pre verejné využívanie	súčasť iných sektorov			
7	SMART City	súčasť iných sektorov			
	S p o l u :	73 917	100%	17 496	100%
NUS – nízko uhlíková stratégia spotreba energie – v MWh/rok Tvorba CO ₂ – v tonách/rok		PCSE % – podiel celkovej spotreby energie v % - ách PCT k CO ₂ – podiel k celkovej tvorbe CO ₂ v % - ách č. NUS číslovanie jednotlivých sektorov opatrení			

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky

Tabuľka č.:57: Zníženie energetickej náročnosti budov miestnej samosprávy

číslo a názov opatrenia Zdroj: Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky	PúE	AzE CO ₂	PÚ CO ₂ %
č.1 Zníženie energetickej náročnosti budov MS	524,35	16,92	0,26%
č. 2 Zníženie energetickej náročnosti budov RD	14601,84	2 699,4	41,56
č 3 Vodozádržné opatrenia	Nehodnotí sa		
č.4 Zavedenie energetického manažmentu	4 823,38	1 222,2	18,81
č.5 Zníženie energetickej náročnosti v doprave	8 107,19	2 397,49	36,91
č.6 Nakladanie s odpadmi	Nehodnotí sa		
č.7 Zníženie energetickej náročnosti verej. osvetlenia	2449,8	159,88	2,46
S P O L U	30 506,56	6 495,88	100%
Absolútne zníženie emisií CO ₂	60,86 %		
MS – miestna samospráva			

8.3 Základné znečisťujúce látky v ovzduší –pred opatreniami

Tabuľka č. 58: Základné znečisťujúce látky do ovzdušia po opatreniach

	EPB	kg/ MWh	CSE (MWh)	TZL	SO ₂	NO ₂	CO
	E			0,178	0.89	0,978	0,45
	P			0,0084	0,001008	0,16383	0,066163
	B			0,277	0	1.20	0,02
Administratívne budovy	E	kg	608,61	65,00	325,00	357,13	164,32
	P			0,51	0,06	0,97	4.03
	B			50,58	0,00	219,10	3,65
Budovy škôl a školských zariadení	E	kg	657,66	10,54	52.68	57,89	26,64
	P			1,16	0.14	22,63	0,14
	B			127,52	0,00	552,43	9,21
Budovy na bývanie	E	kg	27,57	4,42	22,08	24,26	11.16
	P			0,02	0,00	0,45	0,18
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Budovy nemocníc a zdravotníckych zariadení	E	kg	23,83	3,82	19,08	20,97	9,65
	P			0,02	0,00	0,39	0,16
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Športové haly a iné budovy určené na šport	E	kg	0,93	0,15	0,74	0,81	0,37
	P			0.00	0.00	0,02	0,01
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Iné objekty	E	kg	0,00	0.00	0.00	0.00	0.00
	P			0.00	0.00	0.00	0.00
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
EPB (Zdroj energie) – elektrina, plyn, biomasa				TZL – tuhé znečisťujúce látky			
CSE – celková spotreba energie				SO ₂ – oxid siričitý			
NO ₂ – oxid disičitý				CO – oxid uhoľnatý			

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky

8.4 Základné znečisťujúce látky v ovzduší –po opatreniach

Tabuľka č. 59.:

	EPB	kg/ MWh	CSE (MWh)	TZL	SO ₂	NO ₂	CO
	E			0,178	0.89	0,978	0,45
	P			0,0084	0,001008	0,16383	0,066163
	B			0,277	0	1.20	0,02
Administratívne budovy	E	kg	608,61	51,65	258,26	283,79	130,58
	P			0,41	0.05	7,92	3,20
	B			40,19	0,00	174,11	2,90
Budovy škôl a školských zariadení	E	kg	657,66	4,66	23,28	25,58	11,77
	P			0,51	0,06	10,00	4,04
	B			56,35	0,00	244,11	4,07
Budovy na bývanie	E	kg	27,57	2,21	11,04	12,13	5,58
	P			0,01	0,00	0,23	0,09
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Budovy nemocníc a zdravotníckych zariadení	E	kg	23,83	2,29	11,45	12,58	5,79
	P			0,02	0,00	0,39	0,16
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Športové haly a iné budovy určené na šport	E	kg	0,93	0,03	0,15	0,16	0,07
	P			0.00	0.00	0.00	0.00
	B			0.00	0.00	0.00	0.00
Iné objekty	E	kg	0,00	0.00	0.00	0.00	0.00
	P			0.00	0.00	0.00	0.00
	B			0.00	0.00	0.00	0.00

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky

8.5 SWOT analýza environmentálneho prostredia mesta Turzovka

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
○ zodpovedný prístup predstaviteľov mesta k zlepšovaniu kvality životného prostredia ○ postupný edukačný nárast zvyšovania environmentálneho povedomia občanov ○ postupná rekonštrukcia verejných budov za účelom zníženia energetickej náročnosti ○ plánované projekty v rámci nového PHSR v tejto oblasti ○ vysoký podiel zelene v meste – pokračujúca výsadba mestskej zelene ○ čiastočne vykonané protipovodňové opatrenia ○ vysoká úroveň separovania odpadu ○ prepojenosť mesta na značené cyklotrasy ○ zberný/dotriedňovací dvor na území mesta ○ postupná rekonštrukcia verejného osvetlenia ○ vykurovanie na biomasu	○ nevyhovujúci stav verejných budov z hľadiska energetickej efektívnosti ○ samospráva nemá dosah na budovy v súkromnom vlastníctve ○ silné dopravné zaťaženie ○ nedobudovaná kanalizácia v okrajových mestských častiach (MČ) ○ nevyhovujúca statická doprava ○ nedostatočná cyklistická infraštruktúra ○ využívanie pevného paliva na vykurovanie, najmä rodinné domy v okrajových MČ ○ rastúce ceny plynu nútia obyvateľov k návratu k pevným palivám(uhlie, kal..)
PRÍLEŽITOSTI	HROZBY
○ získanie finančných prostriedkov na realizáciu z prostriedkov EU – realizácia projektov na zníženie energetickej náročnosti ○ využívanie štátnych dotácií na obnovu bytových domov ○ rozširovanie budovanie existujúcej infraštruktúry pre cykloturistiku ○ prepájanie miestnych komunikácií pre efektívnejšiu dopravu ○ potenciál využívania železničnej dopravy ○ zhodnocovanie biologického odpadu a domového odpadu (zriadenie kompostárne ○ zvýšiť podiel OZE - členstvo v združeniach ELEKOS a TKO Semeteš ○ vybudovanie nového veľkokapacitného zberného dvora ○ členstvo v regionálnych združeniach	○ hroziace dôsledky klimatických zmien ○ absentujúce vodozádržné prvky v lesoch ○ nedostatočný záujem časti obyvateľov o problematiku klimatických dopadov ○ chýbajúca motivácia k naplneniu stanovených cieľov ○ vysoké finančné zaťaženie - nedostatok vlastných finančných prostriedkov na realizáciu projektov ○ dlhodobá návratnosť investícií ○ administratívna náročnosť pri získavaní finančných zdrojov ○ neefektívne využitie finančných prostriedkov ○ existencia povodňového rizika ○ expandujúci rast motorizácie

Zdroj: Nízkouhlíková stratégia mesta Turzovky

STRATEGICKÁ ČASŤ

Stanovenie strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHSR

9 Správa EX – POST PHRSR mesta Turzovka za obdobie 2016 – 2020, s výhľadom do r. 2023

9.1 Úvodné informácie a sumarizačné prehľady hodnotiacej správy

Pre účely každoročného monitoringu plnenia aktivít v rámci PHRSR mesta Turzovky na roky 2016 – 2020 s výhľadom do roku 2023, boli uvádzané iba projekty, ktoré spĺňali min. jednu z nasledovných podmienok: Monitoring bol každoročne do 31.05. kalendárneho roka zasielaný na Úrad Žilinského samosprávneho kraja, odbor regionálneho rozvoja.

- 1./ projekt predstavuje viac ako 10% bežných výdavkov z rozpočtu obce
- 2./ projekt predstavuje kapitálový výdavok obce financovaný z rozpočtu (oprava miestnych komunikácií, zberného dvora, rekonštrukcia MŠ, resp. ZŠ z interných zdrojov)
- 3./ projekt predstavuje spracovaný ucelený strategický dokument
- 4./ projekt financovaný z externých zdrojov /projekty financované z EÚ, ŠR, Envirofondeu a pod.
- 5./ projekty financované zo súkromných zdrojov slúžiacich min. 10% obyvateľom obce (napr. budovanie športového areálu, zdravotného strediska a i,...)
- 6./projekt s významom pre obec (projekt nevyhovuje predošlým kritériam, ale z pohľadu obce ide o významnú aktivitu)

Poznámka: Projekty, v prípade, že spĺňajú viac parametrov výberu sú v monitoringu zaradené podľa najvýznamnejšieho kritéria.

Klasifikácia projektových aktivít, realizovaných v rámci PHRSR zároveň rešpektuje štruktúru špecifických cieľov tak, ako boli v rámci pravidelného ročného monitoringu odosielané na regionálny odbor Žilinského samosprávneho kraja

číslo	Väzba na ciele PHSR ŽSK – číslo špecifického cieľa	pozn.
1.I	MK, dopravná dostupnosť, pokrytie širokopásmovým internetom	
1.		
2	verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia)	
1.		
2	parkoviská, chodníky, cestné značenie, cyklo infraštruktúra	
1.3	energetická efektívnosť, zatepľovanie	
1.		
3	protipovodňové a protipožiarne opatrenia	
1.		
4	vodovod, kanalizácia	N
1.		
4	odpadové hospodárstvo	
1.		
4	ochrana prírody a krajiny	
2.		
1	výskum a spolupráca s podnikateľmi	N
2.		
2	podpora podnikania	N
2.		
3	kvalita verejnej správy	
3.		
1	vzdelávanie (od materských škôl po celoživotné)	N
3.		
2	zvyšovanie úspešnosti uplatnenia na trhu práce	
3.		
3	komunitné a terénne služby	
3.		
3	služby sociálne a zdravotnej starostlivosti	
4.1	rozvoj vidieckych oblastí (základné služby a OI	
4.		
1	podpora podnikania na vidieku	N
4.1	diverzifikácia poľnohospodárskych činností	N
4.		
2	cestovný ruch	
4.3	spolupráca a partnerstvá	
4.		
4	kultúrne a prírodné dedičstvo	
MK – miestne komunikácie (cesty) OI – obecná infraštruktúra, N – v PHSR nebol zahrnutý		

9.2 Sumárny prehľad financovania realizovaných aktivít

Úvodný prehľad predstavuje každoročné prehľady týchto aktivít podľa celkových finančných nákladov a v štruktúre podľa základných priorít, ktoré boli v rámci tohto PHRSR realizované. (VZ – zdroje mesta – vlastné zdroje, EZ externé zdroje financovania)

Výdavky sú členené podľa priorít:

- priorita č.1: hospodárska politika, technická a dopravná infraštruktúra
- priorita č.2: sociálna politika
- priorita č.3: enviromentálna politika, životné prostredie a odpadové hospodárstvo

Úvodný prehľad predstavuje každoročné prehľady týchto aktivít podľa celkových finančných nákladov a v štruktúre podľa základných priorít, ktoré boli v rámci tohto PHRSR realizované.

Tabuľka č. 60: Členenie výdavkov na realizované aktivity

rok	Náklady (€), vrátane DPH			Počet aktivít	Z toho priorita (počet aktivít)			
	VZ	EZ	Spolu		číslo 1	číslo 2	číslo 3	ostatné
2016	697 368	813 022	1 510 391	26	20	1	3	2
2017	717 694	525 634	1 243 329	36	26	3	3	4
2018	1 652 399	383 671	2 036 070	34	18	1	4	1
2019	765 361	1 202 310	1 967 671	24	12	2	6	4
2020	516 213	892 048	1 408 261	24	13	3	5	3
2021	852 170	81 596	933 766	21	11	4	2	4
2022	1 281 583	1 752 541	3 041 124	12	8	2	2	0

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

S u m á r :

Za uvedené obdobie (2016 – 2022) bolo v rámci monitorovaných projektových aktivít preinvestované spolu: 12 133 610 €. Z toho zdroje MsÚ Turzovka predstavovali sumu: 6 482 788 € a z externých zdrojov suma: 5 650 822 €, čo predstavuje podiel 46,6%.

Z toho za obdobie rokov 2019 – 2022 mesto preinvestovalo spolu 7 343 822€. Zdroje mesta dosiahli sumu: 3 415 327€ a externé zdroje 3 928 495€, čo predstavuje podiel 53,49%

Externé zdroje sú členené na ŠR – štátny rozpočet a štrukturálne fondy Európskej únie ŠF EÚ

Absolútna väčšina finančných prostriedkov (vlastných, resp. externých) bola realizovaná na základe verejného obstarávania. Spoločnosť ProWise a.s. – TRANSPAREX udelila za rok 2021: certifikát: Zodpovedný obstarávateľ 2021. Toto uznanie získalo iba 229 verejných obstarávateľov, z celkového počtu 3 904 hodnotených subjektov. Hodnotenie A+ získalo menej než 1% zo všetkých hodnotených verejných obstarávateľov, vrátane mesta Turzovka.

9.3 Komplexné hodnotenie plnenia aktivít podľa jednotlivých rokov

Aktivity rok 2016

Fáza: P – prípravná R – realizačná A – aktuálny stav

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.1 – cesty, dopravná dostupnosť
Rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste Turzovka a mestských častiach (MČ)

2016	Predpokladaný termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania a (€)
Fáza					
P			278 658	278 658	0
R	2015 – 2016	300 000		100%	0%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		

Vyhodnotenie : Rekonštrukčné práce boli realizované na základe schváleného platného plánu rekonštrukcie miestnych komunikácií v meste Turzovka

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta
Modernizácia verejného osvetlenia v meste Turzovka a mestských častiach I. etapa

2016	Predpokladaný termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania a (€)
Fáza					
P	2015 – 2016		193 330	13 837	179 493
R	2016	200 000		7,2%	92,8%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta
Modernizácia verejného osvetlenia v meste Turzovka a mestských častiach II. etapa

2016	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania a (€)
Fáza					
P	2015 – 2016		222 160	18 143	204 017
R	2016	240 000		8,2%	91,8%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		

Vyhodnotenie :

- o Celkom bolo nainštalovaných :435 ks svetelných bodov, 13 ks elektrických rozvádzačov GMS,
- o deklarované úspora výrobcom svetelných bodov je do 30%.

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta
Odstránenie havarijného stavu strechy ZŠ Bukovina – pavilón A

2016	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					

P	2016		127 960	31 010	96 950
R	2016	140 000		24,2%	75,8%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		
Vyhodnotenie :					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta – proti požiarne opatrenia

Zabezpečenie motorového vozidla IVECO DAILY + protipovodňový vozík (pre DHZ)

2016	Predpokladaný termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P			129 128	0	129 128
R	2016	129 128		0%	100%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Mesto Turzovka získalo vybavenie pre DHZ (dobrovoľný hasičský zbor) v rámci centrálnej dodávky Ministerstva vnútra SR. Spoluúčasť mesta 0 €.

Priorita č. 3 Sociálna politika

Špecifický cieľ 3.2 – zvyšovanie úspešnosti uplatnenia na trhu práce
Sociálna zamestnanosť – podpora inkluzivity trhu práce

2016	Predpokladaný termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2015 – 2016	0,00	105 509	23 428	82 081
R	2015 – 2016			22,2%	77,8%
A	Splnené rok 2016		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Priorita č. 4 Enviromentálna politika

Špecifický cieľ 4.1 – rozvoj vidieckych oblastí (základné služby a obecná infraštruktúra)

Zakúpenie vozidla MAN 4x4 na zimnú údržbu komunikácií

2016	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2015 – 2016		120 620	120 620	0
R	2016			100 %	0%
A	Splnené rok 2016		Poznámka	Vozidlo bolo získané formou lízingu	

Vyhodnotenie :

Aktivity rok 2017

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta					
Rekonštrukcia objektu materskej škôlky (MŠ) – Turzovka, Šárky					
2017	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2015 – 2016		412 271	290 271	122 000
R	2017	450 000		70,4%	29,6%
A	Splnené rok 2017		Poznámka		
Vyhodnotenie :					
Zvýšenie priestorovej kapacity MŠ a modernizácia vybavenia priestorov pre administratívu + nové priestory pre deti					
Vybavenie kuchyne podľa najnovších hygienických noriem.					
Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta					
Výstavba multifunkčného ihriska v areáli Spojenej školy J. Turzu, Tka – Bukovina					
2017	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2016		119 913	119 913	119 913
R	2017	135 000		100%	0%
A	Splnené rok 2017		Poznámka		
Vyhodnotenie :					
V lete využitie aj počas hodín telesnej výchovy po vyučovaní voľnočasové aktivity detí					
Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta (energetická účinnosť)					
Rekonštrukcia a zateplenie obvodového plášťa vstupu do SŠ J. Turzu na Bukovine					
2017	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2016		118 144	38 144	80 000
R	2017	140 000		32,3%	67,7
A	Splnené rok 2017		Poznámka		
Vyhodnotenie : Zníženie energetickej náročnosti budovy					
Priorita č. 4 Enviromentálna politika					
Špecifický cieľ 4.1 – rozvoj vidieckych oblastí (základné služby a obecná infraštruktúra)					
Podpora triedeného zberu komunálneho odpadu v meste Turzovka					
2017	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2016		213 164	10 658	202 506

R	2017	220 000		5%	95%
A	Splnené rok 2017		Poznámka		
Vyhodnotenie : Zlepšenie životného prostredia v meste Zakúpenie špeciálneho vozidla – hákový nosič + vaňových kontejnerov (7 m³) a bočnicových kontejnerov (4 m³) + traktorový príves + drtič odpadu a kombinovaná lopata					

Priorita č. 4 Enviromentálna politika
Špecifický cieľ 4.4 – kultúrne a prírodné dedičstvo
Sakrálny chodník: Kéty – Turzovka

2017	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2016		81 174	25 187	55 987
R	2017	90 000		31%	69%
A	Splnené rok 2017		Poznámka		

Vyhodnotenie :
Obnova sakrálnych pamiatok v meste Turzovka – kaplnka v Predmieri, Hlinenom a kaplnka u Okuliarov (Turzovka – Stred.)

Aktivity rok 2018

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.1 – cesty, dopravná dostupnosť,
Prepojenie Nádražnej a Štúrovej ulice s poliklinikou a vybudovanie autobusového nástupišt'a

2018	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania a (€)
Fáza					
P			471 920	471 920	
R	2017	500 000		100%	
A	Splnené rok 2018		Poznámka	Financované z úveru	

Vyhodnotenie :
○ Zvýšenie bezpečnosti chodcov o plynulosť cestnej premávky v centre mesta
○ presunutie autobusového nástupišt'a k železničnej stanici

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.1 – cesty, dopravná dostupnosť
Rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste Turzovka a mestských častiach

2018	Predpokladaný termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P			140 000	140 000	0
R	2017 – 2018	150 000		100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		

Vyhodnotenie :
Kompletné práce boli realizované na základe schváleného platného plánu rekonštrukcie miestnych komunikácií v MČ mesta Turzovka

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia)					
Vybudovanie chodníka pre chodcov v mestskej časti: Turzovka – Vyšný koniec					
2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	
P			135 966	135 966	0
R	2017 – 2018	180 000		100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		
Vyhodnotenie : Zvýšenie bezpečnosti chodcov pri cestnej premávke Dĺžka chodníka 400 m a šírkou 1,2 m + nová dažďová kanalizácia pod niveletou chodníka					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia) Rekonštrukcia schodov v MČ Turzovka – Stred, prístup k SŠ J..Turzu na Bukovine					
2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	spolufinancovani a (€)
P			64 811	64 811 100%	0 0%
R	2017 – 2018	70 000			
A	Splnené rok 2018		Poznámka	Výsledná suma je spolu aj s vybudovaním osvetlenia schodov	
Vyhodnotenie : - o Dĺžka vybudovaného chodníka : 120 m - o Zvýšenie bezpečnosti najmä detí pri dochádzke do školy					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta Rekonštrukcia bytového domu č.43: oprava strechy a prasklín v murive					
2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	
P			150 000	150 000	0
R	2017			100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		
Vyhodnotenie : Zlepšenie kvality a úrovne bývania					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta Oprava miestnej komunikácie + opravy oporného múru u Papučíka -MČ Predmier					
2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné	finančné zaťaženie obce	spolufinancovania (€)

			náklady spolu €		
P			98 070	98 070	0
R	2017			100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta

Stavebné úpravy objektu hasičskej zbrojnice v meste Turzovka

2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	spolufinancovania (€)
P			54 042	24 042	30 000
R	2017			44,5%	55,5%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		

Vyhodnotenie : Zlepšené podmienky práce pre dobrovoľných hasičov mesta Turzovka

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta

Odkúpenie budovy bývalého klubu I.TRAN s.r.o. s príslušnými pozemkami

2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	spolufinancovania (€)
P			148 645	148 645	0
R	2017			100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		

Vyhodnotenie : po rekonštrukcii vytvoriť nové reprezentatívne priestory pre potreby mesta a okolia

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra mesta

Dokončenie III. etapy terás pre hrobové miesta na novom cintoríne

2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	spolufinancovania (€)
P	2017		72 381	72 381	0
R	2018			100%	0%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ: 1.4 – odpadové hospodárstvo

Zavedenie systému zberu biologicky rozložiteľného odpadu a jeho kompostovanie

2018	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné		spolufinancovania (€)

			náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	
P	2017		200 622	10 031	190 591
R	2018			5%	95%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		
Vyhodnotenie :					
- o počet kompostérov, podľa počtu rodinných domov 1 610 ks - o celkový objem dodaných kompostérov 1 690,5 m³ - o zakúpenie motorového vozidla + príslušenstvo					

Priorita č. 3 Sociálna politika					
Špecifický cieľ 3.3 – služby sociálne a zdravotnej starostlivosti					
Podpora sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni					
2018	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2016 – 2017	0,00	106 682	1 600	105 082
R	2017 – 2018			1,5%	98,5%
A	Splnené rok 2018		Poznámka		
Vyhodnotenie :					

Aktivity rok 2019

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.1 – cesty, dopravná dostupnosť Rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste Turzovka a mestských častiach (MČ)					
2019	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné	Výsledné finančné	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza			náklady spolu €	zaťaženie obce	
P	2018 – 2019		145 775	145 775	0
R	2019			100%	0%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		
Vyhodnotenie : Kompletné práce boli realizované na základe schváleného platného plánu rekonštrukcie miestnych komunikácií v meste Turzovka					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia) Rekonštrukcia a výstavba chodníka v MČ Turzovka – Hlinené					
2019	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2018		73 268	73 268	0

R	2018 – 2019	78 000		100%	0%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		
Vyhodnotenie :					
- o Dĺžka vybudovaného chodníka: 250 m - o Zvýšenie bezpečnosti občanov v cestnej premávke					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia) Projekt: cyklotrasa most Hlinené – kruhový objazd Turzovka (I. fáza I. etapy)					
2019	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	
P	2018		294 660	26 488	268 172
R	2018 – 2019			9,0%	91%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		
Vyhodnotenie : ○ Dĺžka vybudovaného chodníka: 3,22 km I + II. etapa Pumpy Slovnaft – Vyšný koniec, Maják ○ počet úsporných svetelných bodov: spolu 137 ○ Zvýšenie bezpečnosti občanov a cyklistov v cestnej premávke					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.3 – energetická efektívnosť, zatepľovanie Zníženie energetickej náročnosti budovy MsÚ Turzovka					
2019	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	spolufinancovania (€)
P	2018 – 2019		777 560	156 537	621 023
R	2019	800 000		20,1%	79,9%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		

Vyhodnotenie :					
Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.2 – technická infraštruktúra mesta					
Nákup vozidla TATRA pre dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) vTurzovke					
2019	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2018		171 438	6 600	164 838
R	2018 – 2019			4%	96%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		
Vyhodnotenie : Zvýšenie kvality a účinnosti proti požiarnych zásahov v meste j v okolitých obciach					

Priorita č. 4 Enviromentálna politika					
--	--	--	--	--	--

Špecifický cieľ 4.1 – rozvoj vidieckych oblastí (základné služby a obecná infraštruktúra)					
Nákup čistiaceho vozidla HOLDER C 55+ so zametacou nástavbou					
2016	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2018 – 2019		131 400	51 400	80 000
R	2019			39,1 %	60,9%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		

Vyhodnotenie : Zvýšenie čistoty a kvality životných podmienok občanov mesta

Priorita č. 4 Enviromentálna politika					
Špecifický cieľ 4.1 – rozvoj vidieckych oblastí (základné služby a obecná infraštruktúra)					
Nákup kolesového traktora KUBOTA M115 GX III					
2016	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2018 – 2019		82 600	82 600	0
R	2019			100 %	0%
A	Splnené rok 2019		Poznámka		

Vyhodnotenie :
Zvýšenie kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov najmä zimnej údržby miestnych komunikácií
Univerzálne využitie v kombinácii s prídavnými zariadeniami, napr. mulčovanie, štiepkovanie a i.

Aktivity rok 2020

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra					
Rekonštrukcia elektroinštalácie v pavilóne Spojenej školy J. Turza v Turzovke					
2020	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P			66 060	53 227	12 833
R	2020			80,6%	19,4%
A	Splnené rok 2020		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia)					
Projekt: cyklotrasa kruhový objazd Turzovka – Vyšný koniec (Maják)					
2020	Predpokladaný	Predpokladané		Výsledné	
Fáza					

Fáza	Termín	náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
P	2018		911 082	137 956	773 126
R	2019 – 2020			15,1%	84,9%
A	Splnené rok 2020		Poznámka		
Vyhodnotenie :					
- celková dĺžka vybudovaného cyklochodníka I. + II. etapa: 3,22 km - Zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov v cestnej premávke					

Priorita č. 3 Sociálna politika					
Špecifický cieľ 3.3 – komunitné a terénne služby					
Projekt “Zabezpečenie opatrovateľskej starostlivosti pre klientov					
2020	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P		0,00	88 613	33 401	55 212
R	2019 – 2020			37,7%	,62,3%
A	Splnené rok 2020		Poznámka		
Vyhodnotenie : vytvorených 8 pracovných miest, poskytovanie sociálnych služieb v teréne					

Aktivity rok 2021

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.1 – cesty, dopravná dostupnosť					
Rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste Turzovka a mestských častiach					
(MČ)					
2021	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné	Výsledné finančné	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza			náklady spolu €	zaťaženie obce	
P			116 054	116 054	0
R	2021			100%	0%
A	Splnené rok 2021		Poznámka		
Vyhodnotenie : Rekonštrukčné práce boli realizované na základe schváleného platného plánu rekonštrukcie miestnych komunikácií v MČ Turzovka					
Autobusová točna MK Turkov + Hlinené, MK Rybníky – lesnícke bytovky, MK Predmier – u Hadrabov, MK Vyšný koniec – u Smažáka, MK Turkov – u Valčuhov, MK Hlinené – Doliny,					
MK k bývalej tehelni					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra Rekonštrukcia kultúrnej sály (bývalá Slovenka) I. etapa do 32.12.2021					
2021	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					

P			375 394	375 394 100%	0 0%
R	2020 – 2021				
A	Splnené rok 2021		Poznámka		
Vyhodnotenie :					

Aktivity rok 2022

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia)
Výstavba chodníka v mestskej časti Turzovka, Vyšný koniec (Dúha – žel. priecestie)

2022	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Zdroje spolufinancovania
Fáza					
P	2020		176 931	176 931	0
R	2021 – 2022	200 000		100%	0%
A	Splnené rok 2022		Poznámka		

Vyhodnotenie :

- o Dĺžka vybudovaného chodníka: 700 m
- o Zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov v cestnej premávke

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.2 – verejná osobná doprava, nemotorová doprava (cyklo a pešia)
Projekt: cyklotrasa most Hlinené – benzínová pumpy Slovaft

2022	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Zdroje spolufinancovania
Fáza					
P	2019 – 2021		430 000	87 499	342 501
R	2021 – 2022			20%	80%
A	Splnené rok 2022		Poznámka		

Vyhodnotenie :

- o Dĺžka vybudovaného chodníka: 850 m, šírka 3,5 m
- o počet úsporných svetelných bodov 36
- o Zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov v cestnej premávke

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra
Rekonštrukcia kultúrnej sály (bývalá Slovenka) II. etapa

2022	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P			199 988	190 988	0
R	2020 – 2021			100%	0%
A	Splnené rok 2022		Poznámka		

Vyhodnotenie :

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta
Špecifický cieľ: 1.3 – technická infraštruktúra

Výstavba sociálneho zariadenia v Turzovke, MČ Vyšný koniec					
2022	Predpokladaný Termín	Predpokladané náklady v €	Výsledné finančné náklady spolu €	Výsledné finančné zaťaženie obce	Externé zdroje spolufinancovania (€)
Fáza					
P	2019 -2020		1 623 000	571 770	1 051 230
R	2021 – 2022			35,2%	64,8%
A	Splnené rok 2022		Poznámka	Kolaudácia 23. január 2023 Zahájenie prevádzky marec 2023	
Vyhodnotenie :					
- o vytvorenie 12 miest pre seniorov, s rôznym stupňom zníženej mobility - o Ošetrovateľské služby a zdravotnícka starostlivosť - o ponuka sociálnych služieb s perspektívou ďalšieho rozšírenia					

Priorita č. 1 Hospodárska politika – Infraštruktúra mesta					
Špecifický cieľ: 1.3 – energetická efektívnosť, zatepľovanie					
Zvýšenie energetickej účinnosti objektu KaSS Turzovka					
2022	Predpokladaný	Predpokladané	Výsledné	Výsledné	Externé zdroje
Fáza	Termín	náklady v €	finančné náklady	finančné	spolufinancovania
			spolu €	zaťaženie obce	(€)
P	2020		485 854	152 107	333 747
R	2021 -2022			31,3%	68,7%
A	Splnené rok 2022		Poznámka		
Vyhodnotenie :					

10 Programová časť

Základným, limitujúcim faktorom sociálno – hospodárskeho rozvoja okresu Čadca, mikroregión Horné Kysuce nevynímajúc, je vyhodovanie diaľničného prepojenie D3 po osi: Žilina – Kysucké Nové Mesto – Čadca – Svrčinovec – smer Ostrava, resp. Poľsko. S budovaním sa malo začať už v roku 2016. Termín bol v roku 2021 posunutý na rok 2023, čo však zrejme nie je posledný termín dobudovania D3. V budúcnosti riešenie tohto problému ešte zložitejšie, pretože v r..2027 zrejme končí možnosť vybudovania D3 z fondov EÚ. Pritom prehustenosť motorovej dopravy na ceste I/11 (intenzita dopravy v predchádzajúcom roku dosahovala až 30 000 vozidiel denne) silne limituje záujem potenciálnych investorov o región Kysúc.

Aj keď je reálnym faktom skutočnosť, že diaľnica D3 sa priamo nedotýka mesta Turzovky a mikroregiónu Horné Kysuce, ale D3 by výrazne pomohla mikroregiónu pri preprave tovarov služieb a osôb.

Vyriešenie tohto problému sa pozitívne prejaví na:

- o posilnení, resp. uľahčení dopravnej dostupnosti severu – južného dopravného koridoru
- o podpore a tvorbe podmienok, generujúci rast zamestnanosti, najmä v službách
- o zvýšení atraktivitu regiónu pre potenciálnych investorov
- o zrýchlení prepravy tovarov, služieb a osôb
- o región Kysuce sa zaradi do dopravnej siete priemyselného trojuholníka Žilina – Ostrava – Katowice,
- o posilnení dopravnej previazanosti dopravného koridoru východ – západ

10.1 Prehľad prorít, strategických a špecifických cieľov

Základným strategickým dokumentom, s ktorým PHRSR mesta Turzovka vo svojej strategickej časti korešponduje je PHSR Žilinského kraja 2021+. Štruktúra strategickej časti dokumentu je zrejmá z nižšie uvedeného tabuľkového prehľadu.

Jednotlivé aktivity sú usporiadané podľa jednotlivých prioritných oblastí a pre prehľadnosť sa v tabuľkových formách pre opatrenia sa pre prehľadnosť používajú nasledovné indexy:

- index IaV – prioritná oblasť č. 1: Inovácie a vzdelávanie
- index ŽP – prioritná oblasť č.2 : Životné prostredie
- index If – prioritná oblasť č. 3: Infraštruktúra,
- index S – prioritná oblasť č.4: Sociálne služby
- index IS – prioritná oblasť č.5: Identita a sebestačnosť

Farebne sú vyznačené tie časti prioritných oblastí, na ktoré je v strategickom dokumente mesta Turzovky kladený. Podobne *tučnou kurzívou* v bledomodých odsekoch sú vyznačené špecifické ciele, ktoré sú kompaktabilné s cieľmi PHSR Žilinského kraja 2021+.

Nastavenie opatrení v strategickom materiáli mesta Turzovky rešpektuje aj výsledky pracovnej skupiny KYSUCE pri prioritizácii cieľov Práve zlepšovanie dopravnej dostupnosti patrí medzi prioritné ciele aj regiónu Horné Považie

Prioritizácia strategických cieľov, vypracovaná územnou pracovnou skupinou KYSUCE

Číslo	Špecifického cieľa	Váha
3.3	Zlepšiť dopravnú dostupnosť územia	29 %
5.2	Posilňovať identitu územia, zachovať a zhodnocovať kultúrne dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru	19 %
3.2	Zvýšiť atraktivitu nízko emisnej dopravy a nemotorovej dopravy	15 %
2.1	Zavádzať princípy obehového hospodárstva a zlepšiť nakladanie s odpadom	13 %
2.4	Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt	10 %
1.1	Vytvoriť podmienky pre udržateľný ekonomický rozvoj kraja a jeho regiónov	6 %

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Prioritizácia strategických cieľovPHSR ŽSK 2021+ vypracovaná územnou pracovnou skupinou Horné Považie,

Číslo	Špecifického cieľa	Váha
3.3	Zlepšiť dopravnú dostupnosť územia	16 %
2.5	Rozvíjať enviromentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu	13 %
2.2	Podporiť adaptáciu na zmenu klímy	13 %
1.3	Vybudovať flexibilný a adaptabilný systém CŽV	11 %

5.2	Posilňovať identitu územia, zachovať a zhodnocovať kultúrne dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru	10 %
4.2	Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti a sociálne služby	10 %
1.2	Podporiť inovačné prístupy a výslumno – inovačné aktivity	9 %

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Zoznam použitých skratiek v strategickú časť materiálu

DSS – Domov sociálnych služieb	PD – projektová dokumentácia
CR – cestovný ruch	PR – plánovaný rozpočet
If – infraštruktúra mesta	S – sociálna politika
EZ – externé zdroje (EŠIF, ŠR a i.)	SŠ – spojená škola J. Turzu
EŠIF – európske štrukturálne investičné fondy	ŠC – špecifický cieľ – kľúč podľa VÚC
IBV – individuálna bytová výstavba	ŠR – štátny rozpočet
MČ – mestská časť	ŠFRB – štátny fond rozvoja bývania
MsÚ – mestský úrad	Ú – úver
MK – miestne komunikácie	VO – verejné osvetlenie
P – projektová aktivita s externými zdrojmi	ÚPM – územný plán mesta
Poznámka: symbolom © sú označené aktivity strategického dokumenty, ktorých realizácia predpokladá získanie EZ najmä programov Plánu obnovy a udržateľnosti	

10.2 Prehľad prioritných oblastí a špecifických cieľov PHSR 2021+ ŽSK:

Prioritná oblasť	Inovácie a vzdelávanie
Strategický cieľ:	1./ Rozvíjať prostredie pre ekonomiku založenú na inováciách a podpore celoživotného vzdelávania (CŽV)
Špecifické ciele	1.1 vytvoriť podmienky pre udržateľný ekonomický rozvoj kraja a jeho regiónov
	1.2 Podporiť inovačné prístupy a výskumno – inovačné aktivity
	1.3 Vybudovať flexibilný a adaptačný systém CŽV
	1.4 <i>Vytvoriť priestor pre rozvoj talentu, nadania a kreativity</i>

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Prioritná oblasť	Životné prostredie
Strategický cieľ:	2./ Zachovať prírodné hodnoty a biodiverzitu a podporiť adaptáciu na dopady zmeny klímy
Špecifické ciele	2.1 <i>Zavádzať princípy obehového hospodárstva a zlepšiť nakladanie s odpadom</i>
	2.2 Podporiť adaptáciu na dopady zmeny klímy

	2.3 Zlepšiť kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov 2.4 Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt 2.5 Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu
--	--

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Prioritná oblasť	3 Infraštruktúra
Strategický cieľ:	3./ infraštruktúra podporujúca udržateľnú mobilitu a technickú vybavenosť zlepšujúca kvalitu života
Špecifické ciele	3.1 Zvýšiť atraktivitu verejnej osobnej dopravy a zlepšiť podmienky pre prevádzku intermodálnych dopravných systémov dopravy 3.2 Zvýšiť atraktivitu nízko emisnej dopravy a nemotorovej dopravy 3.3 Zlepšiť dopravnú dostupnosť územia 3.4 Zlepšiť dostupnosť k energetickej infraštruktúre 3.3 Zlepšiť digitálnu dostupnosť územia

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Prioritná oblasť	4. sociálna stabilita
Strategický cieľ:	4./ dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou služieb
Špecifické ciele	4.1 Udržať a vytvárať dobré pracovné príležitosti 4.2 Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti a sociálne služby 4.3 Posilniť rozvoj služieb pre komunity

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Prioritná oblasť	5. Identita a sebestačnosť
Strategický cieľ:	5./atraktívne, konkurencieschopné, odolné a udržateľné regióny
Špecifické ciele	5.1 Rozvíjať miestnu ekonomiku založenú na udržateľnosti ekosystémových služieb 5.2 Posilňovať identitu územia, zachovať a zhodnocovať kultúrne dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru 5.3 Rozvíjať aktívne komunity a posilňovať územnú spoluprácu

Zdroj: PHSR Žilinského kraja 2021+

Poznámka:

modrou farbou sú vyznačené ciele v PHSR Žilinského samosprávneho kraja, ktoré sú kompaktabilné s PHSR mesta Turzovky

10.3 Monitoring, štruktúra a realizačná časť strategického dokumentu

Štruktúra predpokladaných aktivít v rámci nového strategického dokumentu mesta Turzovky rešpektuje poradie priorít tak, ako sú uvedené v Pláne obnovy a udržateľnosti SR. Index ŠC – špecifický cieľ aktivity je zosúladený s indexáciou každoročného monitorovania pre VUC Žilina. Princíp výberu rešpektuje skutočnosť, že ak aktivita (projekt) spĺňa viacero parametrov výberu, je vybrané kritérium, ktoré je pre mesto najvýznamnejšie.

Monitoring je realizovaný každoročne do 31.05. v súlade s ust. §12, písm. b.) zák. NR SR č. 539/2008 Z.z. o regionálnom rozvoji v platnom znení.

PHRSR mesta Turzovky na obdobie 2024 – 2028, s výhľadom do roku 2031 je koncipovaný ako strednodobý rozvojový dokument mesta, ktorý je spracovaný v súlade so stanovenými cieľmi a prioritami zodpovedajúcich strategických dokumentov na regionálnej, nadregionálnej a národnej úrovni. Tieto priority rozhodujúcou mierou určujú v prvom rade najmä strategickú časť dokumentu

R e a l i z a č n á časť: strategického dokumentu mesta Turzovky je zameraná tak, aby v konečnom obsahu reagovala na stanovené priority v programových, resp. strategických dokumentov národného významu. (priority vyplývajúce z programových dokumentov Materiál v maximálne možnej miere akceptuje analýzu situácie v meste z pohľadu aktuálnych strategických a koncepcných dokumentov mesta a samozrejme berie do úvahy európske, národné ako aj regionálne rozvojové materiály.

Vzhľadom na identifikované ciele dokumentu, ktoré akcentujú najmä trvalo udržateľný rozvoj v prioritných oblastiach – č.2 Životné prostredie, č. 3 Infraštruktúra, č. 4 Sociálne služby a č. 5 Identita a sebestačnosť. Tieto oblasti nahradili predchádzajúcu ťažiskovú orientáciu (hospodársku, sociálnu a environmentálnu). Z tohto aspektu je reálne predpokladať pozitívne najmä priame, príp. nepriame dopady, už realizovaných aktivít na celkový život v meste. Mimoriadna pozornosť je venovaná najmä otázke zlepšenia kvality životného prostredia a zvyšovania kvality života obyvateľov, budovaním sociálnej a technickej infraštruktúry mesta.

Pravdepodobnosť negatívnych vplyvov súvisiacich s realizáciou aktivít, resp. projektov možno považovať za minimálnu, resp. nulovú.

Základným programovým dokumentom je „Plán obnovy a odolnosti SR“ (MF SR), s ktorým organicky korešpondujú ďalšie strategické materiály

1. Národné priority implementácie Agendy 2030
2. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,
3. PHSR 2021+ ŽSK
4. Integrovaná územná stratégia Žilinského kraja
5. Komparatívna analýza Žilinského kraja a jeho okresov
(predpoklady vo vzťahu k cieľom politiky súdržnosti Európskej únie 2021-2027)

10.4 Vízia strategického dokumentu meta

Mesto Turzovka si chce zachovať pozíciu lídra mikroregiónu Horných Kysúc do r. 2030. Naplnenie vízie bude podmienené na úrovni kvality života jeho obyvateľov, bývania, bezpečnosti,

poskytovaných príležitostí pre realizáciu voľnočasových aktivít obyvateľov v kvalitnom životnom prostredí.

10.5 Plán aktivít PHSR mesta Turzovky 2024+

Prioritná oblasť 1 Inovácie a vzdelávanie (IaV)	
Strategický cieľ č.1: ./ Rozvíjať prostredie pre ekonomiku založenú na inováciach a podpore celoživotného vzdelávania (CŽV)	
Špecifikácia cieľov vo väzbe na ciele PHRSR 2021+ Žilinského samosprávneho kraja 1.5 Vytvoriť priestor pre rozvoj talentu, nadania a kreativity	
Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	
IaV 1.4.1	Priebežná – kontinuálna aktivita (bez potreby finančného krytia) vytváranie podmienok pre participáciu detí Spojenej školy J. Turzu na spoločných projektoch v susediacich regiónoch. Navrhnutý cieľ a opatrenia zaradiť do výchovno – vzdelávacích cieľov, ako prirodzenú, neoddeliteľnú súčasť vyučovania
IaV 1.4.2	Priebežná – kontinuálna aktivita (bez potreby finančného krytia) Kontinuálne zlepšovanie profesijných kompetencií najmä pedagogických pracovníkov všetkých školských zariadení absolvovaním vzdelávacích programov projektov rámci vzdelávacích procesov klásť dôraz najmä na technické, prírodovedné a jazykové zručnosti, absolútne minimalizovať potrebu memorovania učiva, najmä v prírodovedných predmetoch

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť 2 Životné prostredie (ŽP)			
Strategický cieľ č. 2 Zachovať prírodné hodnoty a biodiverzitu a podporiť adaptáciu na dopady zmeny klímy			
Špecifikácia cieľov vo väzbe na ciele PHRSR 2021+ Žilinského samosprávneho kraja: 2.1 Zavádzať princípy obehového hospodárstva a zlepšiť nakladanie s odpadom 2.2 Strategický materiál neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa 2.3 Zlepšiť kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov 2.4 Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt 2.5 Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu			
Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
ŽP 2.1.1	Postupne modernizovať a rozširovať materiálovo – technického vybavenia v oblasti odpadového hospodárstva 2024 - 2028	100 000	®

ŽP 2.1.2	Dobudovanie zberného dvora v priestoroch Mestského podniku služieb v Turzovke, MČ Predmier s rozpočtom 100 000€	50 000	Ⓟ
ŽP 2.1.3	Vybudovanie moderného zberného dvora v areáli starého ihriska s perspektívou vytvorenia sociálneho podniku, resp. chránenej dielne (prípravná fáza r. 2022 vypracovanie PD 21 600€) 2024 – 2028	83 315	1 662703
ŽP 2.1.4	Výsledky váženia komunálneho odpadu zverejňovať priebežne na webovej stránke mesta, ako motivačný faktor pre občanov	1 000	
ŽP 2.3.1	Priebežná – kontinuálna aktivita implementácie opatrení vyplývajúce zo strategického materiálu: „Nízkouhlíková stratégia v meste Turzovka“ z mája/2021 2024 – 2028	30 000	Ⓟ
ŽP 2.3.2	znižovanie energetickej náročnosti budov, ktoré sú vo vlastníctve mesta 2024 – 2028	100 000	Ⓟ
ŽP 2.3.3	Rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti nájomných sociálnych bytov v Mestskom podniku služieb	20 000	Ⓟ
ŽP 2.3.4	V rámci výziev OP znížiť uhlíkovú stopu inštaláciou fotovoltaiiky na budovách v majetku mesta 2024 – 2028	10 000	Ⓟ
ŽP 2.3.5	Komplexne dokončiť výmeny terajších svetelných bodov verejného osvetlenia za úspornejšie, najmä v okrajových MČ	20 000	
ŽP 2.3.6	Revitalizácia a rozširovanie mestskej zelene 2024 – 2028	50 000	
ŽP 2.3.7	Rekonštrukcia zvyšných školských pavilónov SŠ J. Turzu 2024 – 2028		
ŽP 2.4.1	efektívne a racionálne využívanie existujúceho regionálneho prírodného a kultúrneho dedičstva – budovanie náučných chodníkov 2024 – 2028	30 000	Ⓟ
ŽP 2.4.2	Realizácia opatrení podporujúcich spomalenie odtoku vody, resp. akumulácia dažďovej vody, zvýšenie hladiny podzemných vôd a vodozadržných prvkov v okrajových MČ (cca 1,2 mil.€) 2024 – 2028	30 000	Ⓟ
ŽP 2.4.3	Riešenie preventívnych opatrení na ochranu pred lokálnymi povodňami v okrajových MČ mesta Turzovka 2024 – 2028	50 000	
ŽP 2.5.1	Priebežná – kontinuálna aktivita (bez potreby finančného krytia) Navrhnutý cieľ a opatrenia zaradiť do výchovno –vzdelávacích cieľov, ako prirodzenú súčasť tohto procesu		

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť 3 Infraštruktúra (If)
Strategický cieľ č. 3 infraštruktúra podporujúca udržateľnú mobilitu a technickú vybavenosť zlepšujúca kvalitu života
Špecifikácia cieľov vo väzbe na ciele PHRSR 2021+ Žilinského samosprávneho kraja:

3.1 Strategický materiál mesta neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa			
3.2 Strategický materiál mesta neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa			
3.3 Zlepšiť dopravnú dostupnosť územia			
3.4 Zlepšiť dostupnosť k energetickej infraštruktúre			
3.5 Strategický materiál mesta neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa			
Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
If 3.3.1	Rekonštrukcie, rozširovanie siete miestnych komunikácií podľa platného Plánu obnovy MK v meste Turzovka 2024 – 2028	200 000	
If 3.3.2	Realizácia opatrení zameraných na zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (prechody pre chodcov, dopravné značenie, dopravné značky a pod. 2024 – 2028	20 000	
If 3.3.3	Vybudovanie parkovacích miest pre BD č.313 a 314	50 000	
If 3.3.4	Rozširovanie odstavných a parkovacích miest v centre mesta 2024 – 2028	100 000	
If 3.3.5	Realizovať opatrenia na zvýšenie bezpečnosti chodcov v cestnej premávke – budovanie chodníkov, resp. cyklotrás 2024 – 2028	200 000	
If 3.3.6	Debarierizácia verejných priestranstiev pre imobilných občanov 2024 – 2028	20 000	Ⓟ
If 3.3.7	Audit aktuálneho stavu lávok pre chodcov cez rieku Kysuca a potok Predmieranka	50 000	
	Audit aktuálneho stavu mostného telesa cez rieku Kysuca do Závodia	10 000	
If 3.3.8	Vybudovanie nového mostného telesa do MČ Predmier (úver) 2024 – 2028	660 000	
If 3.3.9	Vybudovanie nájomných bytov pre mladé rodiny v MČ Závodie + dopravná infraštruktúra (cca 100 bytov), Projektová dokumentácia a prípravná fáza		
If 3.3.10	Opravy chodníkov + rekonštrukciu vstupnej brány a oplotenie mestského cintorína	20 000	
If 3.3.11	Vybudovať v každej MČ mesta detské ihrisko s prístupovými chodníkmi, resp. komunikáciami 2024 – 2028	50 000	
If 3.3.12	Prístupová komunikácia + chodníky + výstavba urnového hája	100 000	
If 3.3.13	etapovitým spôsobom postupne dobudovať areál FK Tatran, vysporiadať pozemky pod areálom Turzovka, detské ihriská a AŠO v Závodí + prístupová infraštruktúra 2024 – 2028	100 000	
If 3.4.1	Vo vytipovaných lokalitách ÚPM na bytovú výstavbu a v okrajových MČ zabezpečiť potrebné inžinierske siete	150 000	

	2024 – 2028		
--	-------------	--	--

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť 4 Sociálne služby S			
Strategický cieľ č. 4 dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou služieb			
Špecifikácia cieľov vo väzbe na ciele PHRSR 2021+ Žilinského samosprávneho kraja:			
4.1 Udržať a vytvárať dobré pracovné príležitosti			
4.2 Zabezpečiť moderné, dostupné, kvalitné a efektívne služby zdravotnej starostlivosti a sociálne služby			
4.3 Posilniť rozvoj služieb pre komunitu			
Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
S 4.1.1	Vytvoriť pracovné miesta v DSS, alebo zbernom dvore, prednostne so znevýhodnených občanov (sociálny podnik, alebo chránenú dielňu)	20 000	Ⓟ
S 4.1.2	Vypracovanie strategického dokumentu: „Program rozvoja bývania v meste Turzovka“	2 500	
S 4.2.1	Rozširovanie komunitných terénnych služieb navýšenie počtu terénnych opatrovateliek 2024 – 2028	20 000	Ⓟ
S 4.2.3	Využívanie nástrojov aktívnych opatrení trhu práce (zák.č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti v platnom znení) podporovať zamestnávanie znevýhodnených skupín občanov mesta 2024 – 2028	25 000	Ⓟ
S 4.2.4	Zavedenie prepravnej služby a odľahčovacích služieb pre seniorov 2024 – 2028	50 000	Ⓟ
S 4.3.1	Zaviesť systém terénnych a ambulantných služieb (komunitné aktivity) 2024 – 2028	15 000	Ⓟ
S 5.2.7	Rekonštrukcia osvetlenia, elektrických rozvodov a kanalizácie v areáli prírodného amfiteátra	5 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť 5 Identita a sebestačnosť (IS)			
Strategický cieľ č. 5 Atraktívne, konkurencieschopné, odolné a udržateľné regióny dosiahnuť udržateľnú kvalitu života podporenú dostupnosťou služieb			
Špecifikácia cieľov vo väzbe na ciele PHRSR 2021+ Žilinského samosprávneho kraja:			
5.1 Strategický materiál mesta neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa			
5.2 Posilňovať identitu územia, zachovať a zhodnocovať kultúrne dedičstvo, podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru			
5.3 Strategický materiál mesta neobsahuje opatrenia k realizácii tohto špecifického cieľa			
Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ

IS 5.2.1	Spolupráca a partnerstvá v rámci INTERREG s ČR a Poľskom, najmä v oblasti CR ako aj prírodného/kultúrneho a dedičstva 2024 – 2028	15 000	Ⓟ
IS 5.2.2	participácia na spoločných projektoch podporujúcich najmä pútnický a vidiecky turizmus v prihraničných susedných regiónoch 2024 – 2028	15 000	Ⓟ
IS 5.2.3	pokračovať v udržiavaní tradičných podujatí realizovaných pod patronátom mesta, napr. Turzovské leto, Beskydské folklórne slávnosti, plenéry, remeselnícke jarmoky a pod.(efektívne a racionálne využívanie existujúceho regionálneho kultúrneho dedičstva) 2024 – 2028	50 000	Ⓟ
IS 5.2.4	Vybudovanie oddychovo – rekreačného priestoru v MČ Predmier	30 000	
IS 5.2.5	Vybudovanie oddychovo – rekreačného priestoru v MČ Hlinené a MČ Turkov 2024 – 2028	60 000	
IS 5.2.6	Výmena vstupných a informačných tabúl pri vstupe do mesta propagujúcich región Kysuce 2024 – 2028	50 000	
IS 5.2.7	Rekonštrukcia osvetlenia, elektrických rozvodov a kanalizácie v areáli prírodného amfiteátra	5 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Poznámky:

- 1.) v projektových aktivitách (opatreniach) označených symbolom Ⓟ je zo zdrojov mesta predpokladaná výška spoluúčasti
- 2.) aktivity (opatrenia) vyznačené farebne (svetlo hnedo – oranžová farba) budú realizované v rámci Akčného plánu mesta Turzovky na roky 2024 – 2025
- 3.) aktivity (opatrenia) označené **2024 – 2028** budú realizované priebežne a celková plánovaná suma je prerozdelená alikvotne pre každý akčný plán samostatne

10.6 Akčný plán PHSR mesta Turzovky 2024+ na obdobie 2024 - 2025

Prioritná oblasť č. 2 : ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam a indexácia jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
ŽP 2.1.2	Dobudovanie zberného dvora v priestoroch Mestského podniku služieb v Turzovke, MČ Predmier s rozpočtom 100 000€	50 000	Ⓟ
ŽP 2.1.4	Výsledky váženia komunálneho odpadu zverejňovať priebežne na webovej stránke mesta, ako motivačný faktor pre občanov	1 000	
ŽP 2.3.3	Rekonštrukcia a zníženie energetickej náročnosti nájomných sociálnych bytov v Mestskom podniku služieb	20 000	Ⓟ
ŽP 2.3.5	Komplexne dokončiť výmeny terajších svetelných bodov verejného osvetlenia za úspornejšie, najmä v okrajových MČ	20 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť č. 3 : **INFRAŠTRUKTÚRA**

Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
If 3.3.3	Vybudovanie parkovacích miest pre BD č.313 a 314	50 000	
If 3.3.7	Audit aktuálneho stavu lávok pre chodcov cez rieku Kysuca a potok Predmieranka	50 000	
	Audit aktuálneho stavu mostného telesa cez rieku Kysuca do Závodia	10 000	
If 3.3.9	Vybudovanie nájomných bytov pre mladé rodiny v MČ Závodie + dopravná infraštruktúra (cca 100 bytov), Projektová dokumentácia a prípravná fáza		
If 3.3.10	Opravy chodníkov + rekonštrukciu vstupnej brány a oplotenie mestského cintorína	20 000	
If 3.3.12	Prístupová komunikácia + chodníky + výstavba urnového hája	100 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť č. 4 : **SOCIÁLNA STABILITA**

Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity (Zoznam jednotlivých opatrení)	Zdroje	
		Mesto	EZ
S 4.1.1	Vytvoriť pracovné miesta v DSS, alebo zbernom dvore, prednostne pre znevýhodnených občanov (sociálny podnik, alebo chránenú dielňu)	20 000	Ⓟ
S 4.1.2	Vypracovanie strategického dokumentu: „Program rozvoja bývania v meste Turzovka“	2 500	
S 5.2.7	Rekonštrukcia osvetlenia, elektrických rozvodov a kanalizácie v areáli prírodného amfiteátra	5 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Prioritná oblasť č. 5 : **IDENTITA A SEBESTAČNOSŤ**

Ozna- čenie	Názov projektovej aktivity	Zdroje	
		Mesto	EZ
IS 5.2.4	Vybudovanie oddychovo – rekreačného priestoru v MČ Predmier	30 000	
IS 5.2.7	Rekonštrukcia osvetlenia, elektrických rozvodov a kanalizácie v areáli prírodného amfiteátra	5 000	

Zdroj: MsÚ Turzovka + vlastné spracovanie

Priame a nepriame vplyvy navrhovaných opatrení k dosiahnutiu cieľov: Vzhľadom na identifikované ciele dokumentu, ktoré akcentujú najmä trvalo udržateľný rozvoj v ťažiskových oblastiach, (hospodárskej, sociálnej a enviromentálnej). Z tohto aspektu je reálne predpokladať pozitívne najmä priame, príp. nepriame dopady, už realizovaných aktivít na celkový život v meste. Mimoriadna pozornosť je venovaná najmä otázke zlepšenia kvality

životného prostredia a zvyšovania kvality života obyvateľov, budovaním sociálnej a technickej infraštruktúry mesta.

Pravdepodobnosť negatívnych vplyvov súvisiacich s realizáciou aktivít, resp. projektov možno považovať za minimálnu, resp. nulovú,

Identifikácia územia plánovaných opatrení:

- katastrálne územie mesta Turzovka
- plánované opatrenia neuvažujú stratégie spoločné so susednými obcami
- žiadne z navrhovaných opatrení nezasahuje do chránenej krajinej oblasti Kysuce, resp. NATURA 2000

10.7 Finančný rámec strategického dokumentu

Jednou zo zásadných otázok strategického dokumentu je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turzovka na roky 2024 – 2028, s výhľadom do roku 2031 budú plynúť z viacerých zdrojov:

- rozpočet mesta (základný zdroj financovania opatrení/aktivít),
- fondy Európskej únie,
- ŠR – štátny rozpočet (zdroje štátu)
- zdroje vyššieho územného celku
- súkromné zdroje,
- úverové zdroje,
- ostatné verejné zdroje

Väčšina projektov bude mať viac zdrojové financovanie. Finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja Zákon o podpore regionálneho rozvoja (zákon č. 539/2008 Z.z.) definuje zdroje financovania regionálneho rozvoja v § 4:

1. Regionálny rozvoj sa financuje :

- 1.) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
- 2.) zo štátnych účelových fondov,
- 3.) z rozpočtov vyšších územných celkov,
- 4.) z rozpočtov obcí,
- 5.) z prostriedkov fyzických osôb,
- 6.) z prostriedkov právnických osôb
- 7.) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- 8.) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.
- 9.) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,

2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

Indikatívna výška finančných prostriedkov navrhovaných opatrení vychádza najmä zo skúsenosti s realizáciou PHSR mesta Turzovky na roky 2013 – 2020, s výhľadom do roku 2023, Za uvedené obdobie (7 rokov) mesto vynaložilo sumu vo výške 6 482 788 €, čo predstavuje priemerné ročné náklady vo výške 926 112 €.

V období rokov 2024 – 2028 finančná náročnosť na plánované opatrenia je v celkovej výške 2 723 815 € a priemerné ročné náklady predstavujú sumu 680 954 €. Plánovaná suma na plánované opatrenia je v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nižšia. Je však potrebné ponechať rezervu na vplyv rizikových faktov, cena energií, napr. infláciu a pod.

Splnenie týchto cieľov bude v danom období výrazne limitované týmito kľúčovými faktormi

- o možnosťami mesta získať externé finančné zdroje:
- o cenovými pohybmi najmä stavebných materiálov
- o vývojom trhových cien energií
- o vývojom inflácie
- o výkonnosťou slovenskej ekonomiky
- o legislatívne zmeny
- o iné rizikové faktory (napr. vývoj RPMN pri úveroch (ročná priemerná miera nákladov)

Uvedené skutočnosti viedli pri navrhovaní opatrení k uvážlivému postupu tak, aby sa realizovali minimálne tie opatrenia, ktoré sú pre mesto nevyhnutné.

Finančný rámec

Sumárny prehľad predpokladaných nákladov podľa prioritných oblastí.

Prioritná oblasť		Akčný plán	
		2024/2025	2026/2028
1	Inovácie a vzdelávanie	0	0
2	Životné prostredie	425 315	201 000
3	Infraštruktúra	1 005 000	750 000
4	Sociálna stabilita	77 500	55 000
5	Identita a sebestačnosť	130 000	95 000
Akčné plány spolu:		1 738 815	1 101 000
Obdobie rokov realizácie PRSR 2024-2028		2 723 815	

Materiál bol schválený na zasadnutí MsZ v Turzovke dňa 22.06.2023

bez pripomienok

Číslo uznesenia 73 – 22/6 – 2023 písm b.)

10.8 Odporúčania sledovania výziev pre Úsek výstavby MsÚ Turzovka (zdroj: <http://www.grantexpert.sk>)

Pracovná komisia na vypracovanie tohto materiálu na základe zverejnených plánovaných oblastí v Pláne obnovy a odolnosti (POaO) odporúča sledovanie získania grantových finančných zdrojov najmä v týchto oblastiach (všetky uvádzané oblasti sú uvádzané s platnosťou: až do vyčerpania finančných zdrojov), okrem uvedenej položky v bode 6.

1.) Rekonštrukcia a modernizácia základných škôl

- výška dotácie nie je určená
- miera dotácie max. 100%
- oprávnená aktivita: 1./ debarierizácia škôl a školských zariadení,
2./ materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení,
3./ budovanie – modernizácia učební, vrátane vonkajších,

2.) INTERREG SR -PL

- oblasť 1: zlepšenie dostupnosti cestovného ruchu zavedením ekologickej dopravy
- oblasť 2: zlepšenie inštitucionálnej spolupráce
- oblasť 3: rozvoj cestovného ruchu

3.) Rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti

- výška dotácie: min. 100 000€ (max. výška nie je stanovená)
- miera dotácie: až do 100% oprávnených výdavkov (<http://www.eurofondy.sk>)
- cieľom je navýšiť kapacity ambulantných a pobytových sociálno – zdravotných zariadení komunitného zamerania a zároveň účelnou renováciou budov prispieť k zníženiu energetickej náročnosti budov. Pri renovácii budov priemerná úspora primárnej energie vo výške 30%
- oprávnené aktivity: 1./ zriaďovanie a výstavba nových zariadení
2. rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov, ktoré budú poskytovať služby na komunitnej báze

4.) Regionálna investičná pomoc

- výška dotácie: nie je určená
- miera dotácie podľa regiónu
- cieľom je regionálna investičná, štátna pomoc určená na podporu konkurencieschopnosti a hospodárskeho rozvoja znevýhodnených regiónov prostredníctvom podpory počiatočných investícií

5.) Dotácia na pokrytie dodatočných nákladov v dôsledku zvýšenia cien plynu a elektriny pre vybrané subjekty verejnej správy (2023)

- výška dotácie: max. 200 000€
- miera dotácie: 80%
- podávanie žiadostí: od 22.07.2023 do 29.02.2024
- účelom výzvy je zmiernenie dopadov vysokých cien elektriny a plynu, negatívne vplývajúcich na vybrané subjekty verejnej správy postihnuté vysokými cenami energií

6.) Zvýšenie kapacít materských škôl

- výška dotácie: 17 388 € (nová kapacita)
- miera dotácie 100%
- realizácia od: 24.8.2022 do vyčerpania financií
- cieľom výzvy je dobudovanie kapacít MŠ, v ktorých počet detí presahuje kapacitné možnosti. V MŠ sa má vytvoriť celkom 12 352 miest a zároveň v obnovených priestoroch dosiahnuť úsporu primárnej energie minimálne na úrovni 30%
- dobudovanie kapacít MŠ súvisí so zákonnou povinnosťou zabezpečiť deťom predprimárne vzdelávanie dieťaťa od veku 3 rokov (od 01.09.2025)
- minimálna novovytvorená kapacita 10 miest

7.) Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v oblasti starostlivosti o duševné zdravie

- výška dotácie: max 6 000€
- miera dotácie: max. 100%
- cieľom výzvy je zvýšiť počet odborných pracovníkov s moderným vzdelávaním, čo umožní zvýšiť dostupnosť a kvalitu poskytovanej starostlivosti

8.) Program LIFE 2021 – 2027

- výška dotácie: podľa podprogramu
- miera dotácie max. 90%
- výzva je orientovaná na podporu projektov v oblasti životného prostredia. Týka sa okrem štandardných projektov, strategických prírodných projektov a grantov pre mimovládne organizácie ,

10.9 Predbežný harmonogram výziev POaU

V rámci Plánu obnovy a udržateľnosti bude súbežne sledovaný predbežný harmonogram výziev <http://www.planobnovy.sk>, ktorý bude orientovaný na výzvy z oblastí: Jednotlivé oblasti sú vyberané tak, aby boli v súlade s plánovanými aktivitami v rámci PHSR mesta Turzovky na roky 2024 -2028, s výhľadom do roku 2031

Poznámka: Zverejnené informácie môžu podliehať zmenám

1.) Zvyšovanie kapacít materských škôl

- Komponent: dostupnosť a kvalita vzdelávania na všetkých stupňoch
- oprávnení žiadatelia: zriaďovatelia v zmysle ust. § 19, ods. 2 zák. 598/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a doplnení niektorých zákonov
- doba – do vyčerpania investície
- kontakt. <http://www.minedu.sk/vyzva-na-zvyysenie-kapacit-materskych-skol/>

2.) Zvyšovanie kapacít základných škôl:

- komponent: - kvalitné vzdelávanie pre 21. storočie
- oprávnení žiadatelia: zriaďovatelia v zmysle ust. § 19, ods. 2 zák. 598/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a doplnení niektorých zákonov
- doba – do vyčerpania investície
- kontakt. kapacityzs@minedu.sk
- <http://www.minedu.sk/vyzva-na-zvyysenie-kapacit-zakladnych-skol/>

3.) Podpora vzniku nových ambulancií všeobecného lekárstva a pediatrie v regiónoch

- informácia pre mesto, pre potenciálnych záujemcov, s tým, že mesto by pridalo prípadné dohodnuté benefity
- komponent: - moderná a dostupná zdravotná starostlivosť
- oprávnení žiadatelia všeobecného lekárstva pre dospelých a všeobecného lekárstva pre dospelých
- rezort: - ministerstvo zdravotníctva

4.) Podpora výstavby cyklistickej infraštruktúry

- komponent: udržateľná doprava
- oblasť: zelená ekonomika
- názov reformy: „Rozvoj infraštruktúry nízkouhlíkovej dopravy“
- oprávnení žiadatelia: mestá, VÚC, alebo príspevkové organizácie zriadené mestami, obcami a VÚC.
- rezort: Ministerstvo dopravy a výstavby SR
- informácie: <http://www.mindop.sk/ministerstvo-1/doprava-3/cyklisticka-doprava....>
- aktuálne prebieha výzva č. 2

5.) Finančné podpora zriaďovateľom školských klubov

- komponent: dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch
- oprávnení žiadatelia: zriaďovatelia základných škôl

6.) Podpora na výstavbu „Centier učenia sa“

- oblasť : kvalitné vzdelávanie
- komponent: vzdelávanie pre 21. Storočie

- o názov reformy: „Dobudovanie školskej infraštruktúry“
- o oprávnení žiadateľa: zriaďovatelia v zmysle ust. § 19, ods. 2 zák. 598/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a doplnení niektorých zákonov
- o doba: do vyčerpania investície
- o informácie: <http://www.minedu.sk/harmonogram-vyziev-a-priamych-vyzvani/>

7.) Rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti

- o Oblasť: lepšie zdravie
- o komponent dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno – zdravotná starostlivosť
- o Názov reformy: „Rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti“
- o oprávnení žiadateľa: poskytovatelia sociálnych služieb, zriaďovatelia sociálnych služieb
- o dátum ukončenie 1. výzvy: 05/2024
- o rezort: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- o informácie: <http://www.ispo.plan.obnovy.sk/app/vyzvy/4458617721060551584>

8.) Projektové zámery – rozšírenia kapacít komunitnej starostlivosti

- o oblasť: lepšie zdravie
- o komponent: dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno – zdravotná starostlivosť
- o názov reformy: „Rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti“
- o oprávnení žiadateľa: poskytovatelia sociálnych služieb, zriaďovatelia sociálnych služieb
- o dátum ukončenia 1. Výzvy 06/2024
- o rezort: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

d'alšie informácie: <http://www.mpsvr.sk/uvodnastranka/plan-obnovy-odolnosti/vyzva-predkladanie-projektovych-zamerov/>

10.10 Podporné (pomocné) aktivity k splneniu cieľov a vízie

Dokument PHSR mesta 2024+ bude priebežne realizovať aj aktivity, ktoré nebudú finančne náročné, patriace do kategórie bežných výdavkov. Ich realizácia bude synergicky zvyšovať „pridanú hodnotu“ plánovaných hlavných aktivít. (č.PA – číslo PA v dokumente)

č PA	Názov podpornej aktivity a jej vzťah k plánovaným projektom
	Prirítná oblasť 2 – Životné prostredie (ŽP)
ŽP 2.11	Zabezpečiť ochranu všetkých prvkov životného prostredia v zmysle platného Územného plánu. Postupnou výsadbou mestskej zelene meniť TRurzovke na „zelené mesto“
ŽP 2.3.1	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na odpadové hospodárstvo. Znižovať znečisťovanie vodných tokov a zdrojov vody v intraviláne mesta a zvýšiť podiel domácností napojených na kanalizáciu a ČOV Zabezpečiť riadne povoľovanie vodných stavieb slúžiacich na individuálne zásobovanie obyvateľov pitnou vodou – studne. Zabezpečiť komplexnú ochranu náhradného zdroja v mestskej časti Závodie – studne.

	Znižovať množstvo znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré vznikajú na území mesta.
ŽP	Znižovať množstvo znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré vznikajú na území mesta.
2.3.2	Zabezpečiť energetickú certifikáciu všetkých budov v majetku mesta Turzovka
	a v zmysle jej výsledkov prijať koncepciu znižovania ich energetickej náročnosti.
ŽP	V spolupráci so SSE okončenie siete verejného osvetlenia montážou nízkoenergetických svetelných bodov
2.3.5	
ŽP	Spracovať pasportizáciu verejnej zelene v meste Turzovka a plán jej ošetrovania a údržby
2.3.6	
ŽP	Spevnenie brehov, úpravy tokov v Predmieri, v Hlinenom, opravy kanalizačných zberačov.
2.4.3	Zabezpečiť riadnu a pravidelnú údržbu priekop, priepustov a kanálov pri všetkých typoch komunikácií v meste Turzovka.

Zdroj: vlastné spracovanie

č PA	Názov podpornej aktivity a jej vzťah k plánovaným projektom
	Prirítná oblasť 3 – infraštruktúra (If)
If	Zabezpečiť možnosť zvýšenia parkovacích miest v meste a pri bytových domoch a rozšíriť existujúcu sieť nemotorovej dopravy
3.2.2	Modernizáciou technickej infraštruktúry prispieť k zvýšeniu komfortu života občanov, ich bezpečnosti a dostupnosti k mestskej infraštruktúre
	Využívať jedinečnosť špecifických črt lokality a následne zabezpečovať ich využiteľnosť pri tvorbe produktov v oblasti turizmu, voľnočasových a relaxačných aktivít bytovateľov mesta
	Budovanie verejnej infraštruktúry podporujúcich zvýšenie návštevnosti mesta a regiónu
	Zavádzanie produktov CR, ktoré by boli prístupné všetkým skupinám obyvateľstva - podpora aktivít s dôrazom na pútnický turizmus
If	Participovať na spoločných projektoch pri tvorbe produktov cestovného ruchu (náučné chodníky, poznávacie trasy a iné), prepájanie týchto trás s trasami susediacich regiónov, vrátane cyklotrás.
3.3.13	Pokračovať v tradíciách už zabehnutých podujatí (podujatia realizované v rámci Turzovského leta, Beskydské folklórne slávnosti, remeselnícke podujatia, plénery, (hody/ „kermaš“, Noc kostolov, športové turnaje, súťaže, prehliadky, výstavy a pod.).
	Podpora aktivít zvyšujúcich atraktivitu mesta a mikroregiónu – v rámci mikroregiónu vytvoriť trvalú spoluprácu pri tvorbe produktov cestovného ruchu, turizmu, oddychu a rekreácie

Zdroj: vlastné spracovanie

č PA	Názov podpornej aktivity a jej vzťah k plánovaným projektom
	Priritná oblasť 4 – sociálne služby (S)
S 4.1.1	Vytvárať podmienky pre podporu inkluzívneho trhu práce a sociálnej zamestnanosti. (podpora zamestnanosti obyvateľov formou verejného zamestnávania – „sociálna“ zamestnanosť) Aktivity smerujúce k eliminácii segregácie detí marginalizovaných skupín v MŠ – podpora aktivít zameraných na multikultúrnú výchovu detí
S 4.2.1	Postupné rozširovanie spektra ponúkaných služieb v sociálnej oblasti v kontexte aktuálnych potrieb marginalizovaných skupín obyvateľstva Priebežná aktualizácia K komunitného plánu mest Turzovka v súlade s legislatívnymi zmenami Podpora vzdelávania zamestnancov a odborného personálu zabezpečujúceho sociálne služby. Rozvinúť systém starostlivosti o odkázaných dôchodcov – zvážiť a prehodnotiť možnosti mesta v oblasti „sociálnych inovácií“ terénna práca, komunitné zariadenie a pod . Priebežná aktualizácia Komunitného plánu mesta Turzovka v súlade s legislatívnymi zmenami , resp. Všeobecnými nariadeniami mesta
S 4.2	Využívanie partnerstiev pri výmene skúsenosti v celom spktre sociálnych politík – príklady dobrej praxe
S 4.3.1	Priebežná aktualizácia K komunitného plánu mest Turzovka v súlade s legislatívnymi zmenami Profesionalizácia opatrovateľskej služby ako sociálnej služby na riešenie nepriaznivej situácie a zdravotného stavu, alebo dovŕšenia dôchodkového veku.
S 4.3	Zvýšiť profesionalizáciu pracovníkov v sociálnych službách, Udržať aktuálnu kvalitu sociálnych služieb a postupne rozširovať ich ponuku

Zdroj: vlastné spracovanie

č PA	Názov podpornej aktivity a jej vzťah k plánovaným projektom
	Priritná oblasť 5 – Identita a sebestačnosť (IS)
IS 5.2.1	V spolupráci s rímsko – katolíckou cirkvou spracovať plán sprístupnenia pútnického miesta Živčákova z mesta Turzovka Priebežne vyhľadávať vhodné lokality v intraviláne mesta na budovanie náučných chodníkov, resp.cyklochodníkov a drobnej infraštruktúry Podporovať renováciu kultúrnych pamiatok a iných historických objektov pre ich ďalšie využívanie. Udržiavanie pamiatok a tradícií – Pamätník I. Sv. vojny, Pamätník II. Sv. vojny, Park M.R. Štefánika, Námestie J. Thurzu, Drotárske tradície – Súsošie Drotára a džarka, Park rodákov
IS 5.2.2	Využívaním výziev v rámci INERREG SR – PL riešiť rozširovanie možnosti pre pútnicky avidiecky turizmus
IS 5.2.4	Vybudovanie lesoparku v meste Turzovka, najmä v jednotlivých mestských častiach (Závodie, Turkov a Hlinené
IS 5.2.5	Podpora aktivít zvyšujúcich atraktivitu mesta a mikroregiónu – v rámci mikroregiónu vytvoriť trvalú spoluprácu pri tvorbe produktov cestovného ruchu, turizmu, oddychu a rekreácie.

	Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu, zlepšovanie podmienok športového využitia ako strediska regiónu Horných Kysúc, ktorá pomôže podporiť cestovný ruch, stredisko Bukovina – vyhliadkova veža
	Zavádzanie produktov CR, ktoré by boli prístupné všetkým skupinám obyvateľstva
	Realizovať stretnutia amatérskych tvorcov z rôznych oblastí kultúry (rezbárske plenéry, heligonkári, remeselníci, folklórne súbory, spevácke skupiny, country skupiny a pod.).

Zdroj: vlastné spracovanie

11 Realizačná a monitorovacia časť projektu

PHSR spolu s územným plánom mesta patrí medzi kľúčové dokumenty riadenia samosprávy. Vychádza z poznania aktuálnej situácie, (najmä výsledky dotazníkového prieskumu, názorov občanov, záujmových skupín a zamestnávateľských subjektov) formuluje predstavu – víziu rozvoja mesta. Vytvára racionálny rámec s cieľom dosiahnutia rastu kvality života občanov v danom konkrétnom území.

Matica zodpovednosti. Z hľadiska rozdelenia zodpovednosti konkrétnych činností pre realizáciu PHSR s výhľadom do roku 2023: projektový manažér a riadiaci tím zodpovedá za realizáciu aktivít na programovej úrovni a na úrovni projektov za projekty financované z doplnkových zdrojov financovania (EŠIF). Jednotlivé pracovné skupiny jednotlivých prioritných oblastí zodpovedajú za jednotlivé projekty (mimo projektov financovaných z EŠIF) podľa svojho zamerania v rámci projektov je určený garant projektu, ktorý zodpovedá za konkrétny projekt + jeho partneri.

Za finančné riadenie na úrovni programu aj na úrovni projektov nesie zodpovednosť finančné oddelenie MsÚ. Spoločným výstupom je každoročne predkladaný materiál na rokovanie MsZ hodnotiace a monitorovacie správy PHSR za príslušný rok a návrh akčného plánu PHSR v určenom/dohodnutom dvojročnom cykle. (zodpovedá akčnému plánu na príslušné 2 – ročné obdobie. Spoločný výstup predkladá projektový manažér pracovným skupinám MsZ

Popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR

- **Primátor:** najvyšším výkonným orgánom mesta a jeho predstaviteľom je primátor mesta. Rozhoduje o všetkých úkonov správy mesta, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom vyhradené mestskému zastupiteľstvu. Vo vzťahu k realizácii PHSR primátor riadi proces realizácie, na programovej úrovni podpisuje uznesenie mestského zastupiteľstva o strategickej časti dokumentu, schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávatelia, fondy a i).
- **Organizačné zabezpečenie:** realizácia programu rozvoja je činnosťou samosprávy mesta a mesto ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (mestské zastupiteľstvo, primátor). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, členov komisií, pracovných skupín, poslancov a verejnosti, v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok.

- **Mestské zastupiteľstvo:** (MsZ) vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument. Každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Taktiež schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu mesta. V rámci hodnotenia PHSR schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu. Mestské zastupiteľstvo vo svojich uzneseniach týkajúcich sa hodnotenia PHSR v prípade nutnosti opráv rozdeľuje jednotlivé prioritné body programu a akčného plánu medzi existujúce komisie MsZ, ktoré sa zaoberajú monitorovaním a priebežným hodnotením ich realizácie.
- **Inštitucionálne zabezpečenie:** inštitucionálne a administratívne zabezpečuje veci MsZ a primátora, ako aj orgánov zriadených MsZ a mestský úrad, ktorého činnosť organizuje a riadi prednosta. Okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi / prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu zabezpečuje administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia a monitorovania.

Prehľad zabezpečenia činností v realizácii PHSR na úrovni programu

činnosť	MsZ	primátor	komisie MsZ	MsÚ	HK
Financovanie	schvaľuje	riadi	hodnotia	Vykonáva	
Implementácia	schvaľuje	riadi	hodnotia	Vykonáva	
Hodnotenie	schvaľuje	riadi		Vykonáva	vykonáva
Monitoring	schvaľuje	riadi	hodnotia	Vykonáva	
Kontrola	schvaľuje	riadi	navrhujú		Vykonáva

Zdroj: vlastné spracovanie

HK – hlavný kontrolór

Prehľad zabezpečenia činností v realizácii PHSR na úrovni projektu

činnosť	MsZ	Primátor	Komisie MsZ	MsÚ	Externé prostredie
identifikácia	Schvaľuje		hodnotia	spolupracuje	vykonáva
príprava				vykonáva	vykonáva
financovanie	Schvaľuje			vykonáva	spolupracuje
kontraktácia		vykonáva	hodnotia		spolupracuje
implementácia				vykonáva	Vykonáva
monitoring	Schvaľuje		hodnotia	vykonáva	Vykonáva
korekcie	Schvaľuje		navrhujú	vykonáva	Vykonáva

Zdroj: vlastné spracovanie

11.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie spracovania PHSR

Funkcia – zaradenie	Organizačné zabezpečenie
JUDr. Ľ. Golis – primátor mesta	Gestor projektu – kontroluje a riadi prácu pracovných skupín
MUDr. V. Belková, zástupca primátora	odborný konzultant pre prioritnú oblasť: sociálne služby
JUDr. Ing. Richard Mekiňa	odborný konzultant pre prioritnú oblasť: strategická časť
JUDr. Ing. Richard Mekiňa	odborný konzultant pre prioritnú oblasť: Analytická časť
Mgr. Lenka Kubiková	Pri tvorbe PHSR zabezpečuje spoluprácu s odbornými pracovníkmi samosprávy a konzultuje navrhnuté materiály

riadiace skupina	Zoznam v prílohe č. 1 materiálu Zabezpečuje pravidelné stretnutia s členmi pracovných skupín, resp. prerokovanie problémov podľa aktuálnosti
monitorovacia skupina	Zabezpečuje kompletnú agendu v súlade s aktuálnou Metodikou (február 2022), počas celého obdobia realizácie PHSR
Pracovná skupina I. oblasť životné prostredie (ŽP)	Úlohy: špecifikujú ciele a opatrenia, navrhujú aktivity a riešia hierarchiu dôležitosti. Súbežne navrhujú merateľnosť ukazovateľov projektov v špecifikovanej oblasti/(príloha č. 3)
Pracovná skupina II. Sociálna oblasť (S)	Zoznam v prílohe č. 3 materiálu Úlohy: detto, ako v oblasti ŽP), ale v sociálnej oblasti
Pracovná skupina III. Infraštruktúra (If)	Zoznam v prílohe č. 1 materiálu Úlohy: detto, ale v environmentálnej oblasti
Externí spolupracovníci	neboli súčasťou uvedených skupín

Zdroj: vlastné spracovanie

11.2 Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR

Č	Časový rámec	miesto	Cieľová skupina	forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1	01/2024	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	akčný plán 2024 – 2025	Akčný plán AP 2024 -2026	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2023
2	01/2025	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	hodnotenie plnenia PHSR 2024	Hodnotiacia správa AP 2024/26	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2024
3	01/2026	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	hodnotenie plnenia PHSR 2025	detto	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2025
4	01/2027	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	hodnotenie plnenia PHSR 2026	Akčný plán AP 2027 -2028	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2026
5	01/2028	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	hodnotenie plnenia PHSR 2027	Hodnotiacia správa AP 2026/28	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2027
6	01/2028	MsÚ	občania	Materiál na rokovanie MsZ	Návrh AP 2028 -2030	materiály MsÚ	uznesenie MsZ monitor.správa za rok 2028

Zdroj: vlastné spracovanie

11.3 Plán hodnotenia PHSR

Typ hodnotenia	Vykonat' prvý krát	Dôvod vykonania – periodicita hodnotenia
Strategické hodnotenie	Do konca roka 2023	Na základe rozhodnutia primátora mesta, resp. podľa aktuálnej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Hodnotenie celého PHSR „ad hoc“	2024 – 2028	Každoročne, v súlade s príslušnými úst. Zák. NR SR 539/2008 o podpore reg. rozvoja v platnom znení, do marca príslušného kalendárneho roku.

Tematické hodnotenie časti PHSR	každoročne (ak sa riziková skutočnosť vyskytla)	V prípade, že téma bola hodnotená ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe.
„ad hoc“ mimoriadne hodnotenie PHSR		V prípade značného odklonu od stanovených cieľov, resp. pri zmene definovaných cieľov podľa jednotlivých prioritných oblastí, alebo objektívnej zmene ukazovateľov. Návrh podáva primátor, alebo projektový manažér.
„ad hoc“ hodnotenie celého PHSR	2025 – 2028	Aktualizácia materiálu sa v zmysle platnej Metodiky (2.0) predpokladá každé 3, resp. 4 roky.
„ad hoc“ komplexné hodnotenie celého PHSR, alebo jeho časti		Dôvod vykonania môže byť na základe: ➤ rozhodnutia primátora, ➤ rozhodnutia mestského kontrolóra, ➤ podnetu poslancov MsZ Turzovka, ➤ Správy vykonaného auditu , ➤ protokolu Národného kontrolného úradu.
„ad hoc“ komplexné hodnotenie celého PHSR, alebo jeho časti	2024 – 2028 PHSR s výhľadom do r.2031 AP – 2029 – 2031	Na základe rozhodnutia primátora mesta za účelom nastavenia akčného plánu do roku 2026

Zdroj: vlastné spracovanie

12 Záver

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Turzovka je vypracovaný na obdobie 2014 – 2028, s výhľadom do roku 2031, v súlade s nadradenými dokumentmi. Okrem nadradených dokumentov organizácií a inštitúcií sa bral ohľad na zákon NRSR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v platnom znení. V súčasnosti je mesto Turzovka dobre rozvinuté najmä vďaka efektívnemu využívaniu finančných grantov, fondov a iných finančných dotácií v minulých programových obdobiach.

Dokument bol spracovaný ako podporný dokument pre stanovenie prioritných rozvojových oblastí, strategických cieľov a aktivít rozvoja mesta Turzovka.

- Z hľadiska štruktúry je dokument rozdelený na niekoľko častí – schéma základných krokov
- Ú v o d (základné východiská, obsahové a inštitucionálne východiská, výstupy z nadradených programových dokumentov)
 - A n a l y t i c k á časť: identifikácia územia – charakteristika mesta, geografické, klimatické a prírodné podmienky. Ľudské zdroje, domový a bytový fond. Sociálna infraštruktúra, školské zariadenia, kultúra, šport a zdravotníctvo. Živnostníci, právnické osoby a vývoj nezamestnanosti SWOT analýzy)
 - Identifikáci interných faktorov
 - Identifikácia externých faktorov
 - Identifikácia disparít, trendov a iných faktorov rozvoja (najmä oblasť ľudských zdrojov) nosné kapitoly sú doplnené o príslešné SWOT analýzy

- **S t r a t e g i c k á** časť (stratégia rozvoja, rozvojový potenciál, limity rozvoja, strategický cieľ, priority dokumentu, finančné možnosti financovania PHSR)
- **R e a l i z a č n á** časť: (priority vyplývajúce z programových dokumentov)
- **F i n a n č n é** a **p e r s o n á l n e** zabezpečenie (finančný rámec a indikatívny finančný plán pre realizáciu aktivít plánovaných v dokumente, spôsob monitoringu plnenia)

Na záver je potrebné zdôrazniť, že všetky plánované aktivity, vrátane podporných aktivít sú koncipované tak, aby nezasahovali do

- intravilánu susedných obcí
 - ochranných pásiem elektrických prenosových sústav
 - ochranného pásma územia CHKO (chránená krajinná oblasť Kysuce), resp, NATURA 2000
 - ochranného pásma povodia rieky Kysuca a ich prítokov v intraviláne mesta
 - ochranných pásiem podzemných telekomunikačných vedení
 - ochranných pásiem vodných zdrojov a distribúcie pitnej vody
- **Z á v e r – p r í l o h y .**

V prípade naplnenia rozvojovej stratégie mesta Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Turzovka prispeje k:

- zlepšeniu sociálnej a hospodárskej situácie mesta,
- zvýšeniu atraktivity mesta, tým aj prilákanie nových obyvateľov, návštevníkov a investorov,
- skvalitneniu a zvýšeniu záujmu o šport, rekreáciu, turizmus, cestovný ruch a to nielen v meste, ale i na medzi regionálnej úrovni,
- zlepšeniu celkového stavu environmentálnej kvality životného prostredia v meste.